

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΠΜΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

Μεταπτυχιακή Διατριβή

Η Αγροτική Δικτύωση ως αποτέλεσμα της Διατομεακής
Συνεργασίας στο Δήμο Βέλου – Βόχας

Χρήστος Αποστόλου Κρικέλας

Επιβλέπων: κ. Αλέξανδρος Κουτσούρης

Κόρινθος 2014

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΠΜΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

Μεταπτυχιακή Διατριβή

Η Αγροτική Δικτύωση ως αποτέλεσμα της Διατομεακής
Συνεργασίας στο Δήμο Βέλου – Βόχας

Χρήστος Αποστόλου Κρικέλας

Εξεταστική Επιτροπή:

Αλέξανδρος Κουτσούρης (Επιβλέπων),

Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας
και Ανάπτυξης, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Χαράλαμπος Κασίμης,

Καθηγητής, Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης,
Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Πάυλος Καρανικόλας,

Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας και
Ανάπτυξης, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Κόρινθος 2014

«ΕΛΛΑΣ. ΑΥΤΟ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ
ΚΑΝΕΙΣ ΝΑ ΠΡΟΦΕΡΕΙ ΧΩΡΙΣ ΣΕΒΑΣΜΟ ΚΑΙ
ΧΩΡΙΣ ΣΥΓΚΙΝΗΣΗ»,

François - René de Chateaubriand

(1768-1848, Γάλλος ποιητής & πολιτικός,
φιλέλληνα)

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα έρευνα αποτελεί τη μεταπτυχιακή διατριβή του φοιτητή του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, Κρικέλα Χρήστου. Αντικείμενο της μελέτης είναι η διερεύνηση της δυνατότητας Διατομεακής Συνεργασίας για την προώθηση της Αγροτικής Δικτύωσης στην περιοχή του Δήμου Βέλου - Βόχας, με απώτερο σκοπό την Αγροτική Ανάπτυξη της περιοχής.

Οφείλω να εκφράσω τις πιο θερμές μου ευχαριστίες σε όλους όσους συνέβαλαν με κάθε τρόπο στην ολοκλήρωση της μεταπτυχιακής μου εργασίας. Ειδικότερα, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον εισηγητή μου, κύριο Κουτσούρη Αλέξανδρο, για την ανάθεση της μελέτης και την επιστημονική καθοδήγηση, τον κύριο Κασίμη Χαράλαμπο για τις συμβουλές και επιστημάνσεις του σε θέματα που αφορούν το γεωπολιτικό ενδιαφέρον της περιοχής, καθώς και όλα τα μέλη της επιτροπής για την υπομονή τους.

Θα ήθελα επίσης να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες στους υπευθύνους γεωπόνους του Δήμου της περιοχής έρευνας για την πολύτιμη βοήθεια και την καθοδήγηση που μου προσέφεραν στη συγκέντρωση των απαραίτητων για την εργασία μου στοιχείων, όπως επίσης και στους παραγωγούς των δημοτικών διαμερισμάτων, οι οποίοι με τη συνεργασία τους συνέβαλαν ουσιαστικά στην ολοκλήρωση της μελέτης.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλω στον κύριο Ζωγραφάκη για την πολύτιμη καθοδήγησή του στη στατιστική επεξεργασία των δεδομένων στο SPSS, καθώς επίσης και το συνάδελφο του ομώνυμου τμήματος τελειόφοιτο φοιτητή κύριο Βασίλειο Μαργαρίτη για την αμέριστη συμπαράστασή του.

Τέλος θα ήθελα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου γι' αυτήν την εργασία στους γονείς μου, που στάθηκαν αρωγοί στην προσπάθεια για Μεταπτυχιακές Σπουδές στη γεωπονία και να την αφιερώσω στη μνήμη του εκλιπόντος παππού μου Αθανάσιου Αγγ. Τσελώνη (εκ Σουληναρίου Βόχας ορμώμενος).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	III
ABSTRACT.....	IV

ΜΕΡΟΣ I

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Θεωρητικό υπόβαθρο.....	4
1.1.Γενικό πλαίσιο.....	5
1.1.1. Δικτύωση.....	7
1.1.2. Αγροτικά Δίκτυα.....	8
1.2. Τοπική Ανάπτυξη: προϋπόθεση για μια Βιώσιμη Αναπτυξιακή Διαδικασία.....	10
1.2.1. Τοπικό Σύμφωνο Ποιότητας(ΤΣΠ): ορισμός και βασικά χαρακτηριστικά.....	12
1.3. Κ.Α.Π. & Δικτύωση.....	14
1.3.1. LEADER & Δικτύωση.....	23
1.4. Διεθνής & Ελληνική εμπειρία.....	24
1.5. Οι Σύγχρονες Γεωργικές Εφαρμογές: η σημασία τους στον Αγροτικό Χώρο.....	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Η περιοχή μελέτης.....	32
2.1. Η Περιφέρεια Πελοποννήσου.....	32
2.1.1. Πρωτογενής Τομέας.....	33
2.1.2. Δευτερογενής Τομέας.....	40
2.1.3. Τριτογενής Τομέας.....	43
2.2. Ενδοπεριφερειακά προβλήματα & χαρακτηριστικά αναπτυξιακής υστέρησης.....	46
2.3. Ο Δήμος Βέλου-Βόχας.....	47
2.3.1. Φυσιογνωμία Δήμου & Χωροταξική οργάνωση.....	50
2.3.2. Χρήσεις γης & Οικιστικό απόθεμα.....	51
2.3.3. Δημογραφικά χαρακτηριστικά, Εκπαίδευση, Οικονομικά ενεργός και μη πληθυσμός.....	52

ΜΕΡΟΣ II

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Ανάλυση στοιχείων.....	59
4.1. Μονομεταβλητή ανάλυση δεδομένων επιχειρήσεων.....	59
4.2. Μονομεταβλητή ανάλυση δεδομένων αγροτών.....	78
4.2. Διμεταβλητή ανάλυση δεδομένων αγροτών.....	126

ΜΕΡΟΣ III

ΣΥΖΗΤΗΣΗ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	155
-----------------------------------	------------

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	168
--------------------------	------------

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I – ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ.....	173
---------------------------------------	------------

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II – ΠΙΝΑΚΕΣ.....	176
------------------------------------	------------

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III – ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ & ΧΑΡΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ..	183
--	------------

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV – ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	
--------------------------------------	--

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παγκοσμιοποιημένη σημερινή οικονομία τα περιθώρια για διαφοροποίηση στενεύουν. Διαφοροποίηση που έχει να κάνει με την ικανότητα παραγωγής τόσο ποσοτικής όσο και ποιοτικής, την προστιθέμενη αξία των προϊόντων(ιδίως των αγροτικών), την ισομερή κατανομή του κέρδους όλων των συμβαλλομένων κατά μήκος της αγροτοδιατροφικής αλυσίδας και φυσικά την διατήρηση της παράδοσης ενός τόπου. Η ικανότητα για ποιοτική αγροτική παραγωγή είναι το ζητούμενο σήμερα και η Ελλάδα, χώρα με μακράιωνη αγροτική παραγωγή, καλείται να αναδείξει τον φυσικό της γεωργικό πλούτο. Υπό το πρίσμα της πρόσφατης ανανέωσης στην Κοινή Αγροτική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με γνώμονα την ποιοτική παραγωγή, μια αποτελεσματική διαδικασία προαγωγής της, είναι η δικτύωση των παραγωγών-μεταποιητών-εμπόρων. Μιλάμε δηλαδή για Αγροτική Δικτύωση, η οποία προκύπτει σαφέστατα με τη διατομεακή συνεργασία. Στην παρούσα μελέτη γίνεται προσπάθεια προσέγγισης της Αγροτικής Δικτύωσης ως αποτέλεσμα των τριών τομέων παραγωγής, όπως αυτοί απαντώνται στην περιοχή του Καλλικρατικού Δήμου Βέλου-Βόχας. Αφού αναλυθεί διεξοδικά η συμβολή καθενός τομέα ξεχωριστά αναλύονται, στατιστικά στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από παραγωγούς και επιχειρηματίες οι οποίοι δραστηριοποιούνται στην περιοχή. Ολοκληρώνοντας καταλήγουμε σε συμπεράσματα για το αγροτικό δυναμικό της Βόχας και τη συνεισφορά των τομέων παραγωγής στην προώθηση της αγροτικής δικτύωσης.

Για την επίτευξη των ερευνητικών στόχων πραγματοποιήθηκε εμπειρική έρευνα με ανώνυμο ερωτηματολόγιο κλειστού τύπου απευθυνόμενο σε αγρότες και επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην περιοχή του Δήμου Βέλου – Βόχας. Τα θέματα του ερωτηματολογίου βασίστηκαν στη βιβλιογραφία καθώς και σε προηγούμενες ερευνητικές εργασίες. Το δείγμα αποτελείται από 94 αγρότες κατά κύριο επάγγελμα και των 2 φύλων, καθώς επίσης και από 9 επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην μεταποίηση και εμπορία αγροτικών προϊόντων. Τα αποτελέσματα της εργασίας έδειξαν ότι οι αγρότες τάσσονται υπέρ οιασδήποτε διαδικασίας που θα τους εξασφαλίζει τη διάθεση της παραγωγής τους, όπως η αγροτική δικτύωση. Οι δε επιχειρηματίες δείχνουν να προσπαθούν να αξιοποιήσουν τους υπάρχοντες πόρους ούτως ώστε να διασφαλιστεί ένα ποιοτικό αγροτικό προϊόν.

Λέξεις Κλειδιά: δίκτυο, αγροτική δικτύωση, αλυσίδα παραγωγής, διατομεακή συνεργασία.

ABSTRACT

The nowadays globalized economy, has narrowed many scopes for differentiation whatsoever, concerning: the production ability either in quantity or quality, the additional value of particularly rural products, the equal distribution of profit to all parties along the chain of agriculture and food, as well and the traditional inheritance maintenance of each and every place, of course. The ability for rural production with qualitative prospects, should be the goal in order for Hellas to highlight its agricultural wealth; Hellas has always been a country with vast rural production. According to recent renewals in the Common Agricultural Policy of European Union and in view of qualitative production, the use of networking effect among producers-processors-commerce, would be effective. Especially we speak of Rural Network as it derives from intersectoral collaboration. This study focuses in such approach, taking Rural Networking as a cumulative result of the three manufactural sectors, as those encountered in Municipality of Velo - Vocha. Having thoroughly investigated the contribution of each sector separately and analyzed personal data collected from producers or traders operating in the area, we come to conclusions about the rural production of Vocha and any contribution derived from the manufacturing sectors procedures, in promoting rural networking.

In order to achieve the objectives of our research, an anonymous questionnaire was held. It was addressed to farmers and enterprises across the Municipality of Velo - Vocha. The topics of that questionnaire were based on previous results and literature, as well. The sample consisted of 94 farmers of both sexes and 9 companies. They are activating in the processing and marketing of agricultural products. Many results indicated that farmers are in favor of functions that will ensure the availability of their production, such as rural networking. In addition enterprises reclaim the existing resources in order to ensure a qualitative agricultural product.

Key words: *network, rural networking, production chain, intersectoral collaboration.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στη σύγχρονη πραγματικότητα υπάρχει έντονη πολιτική ρευστότητα. Η κατάσταση αυτή πηγάζει από την υπάρχουσα κοινωνικοοικονομική συγκυρία και αποτέλεσμα αυτής είναι να επηρεάζονται αρνητικά αρκετές χώρες διεθνώς και να προκύπτουν κοινωνικές παθογένειες. Η «κρίση» που βιώνουμε σήμερα αφορά στο domino αντιδράσεων, της οποίας οι απαρχές βρίσκονται στην χρηματοπιστωτική αστάθεια των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής (Η.Π.Α.) και η οποία λόγω των αδυνάμων πολιτικών συστημάτων που επικράτησαν στην Ευρώπη, εξαπλώθηκε στις πιο ανίσχυρες οικονομικά (π.χ. έλλειμμα θεσμικών και ελεγκτικών μηχανισμών) χώρες της Γηραιάς Ηπείρου και πιο συγκεκριμένα των χωρών της Ευρωζώνης (Ελλάδα, Ιρλανδία κ.α.). Παράλληλα οι τελευταίες εξελίξεις στον Αραβικό κόσμο (Μαρόκο, Αίγυπτος, Τυνησία, Λιβύη, Συρία) δεν άφησαν ανεπηρέαστο τον πληθυσμό της Μεσογείου, εφόσον δημιούργησαν ένα πολύ σοβαρό κλίμα πολιτικοοικονομικής αστάθειας με επιπτώσεις βέβαια στις Διεθνείς Συναλλαγές (π.χ. αγορά πετρελαίου).

Παρουσιάζεται λοιπόν έντονη αστάθεια σε επίπεδο Ευρωζώνης και σε ό, τι αφορά τη σταθερότητα του κοινού νομίσματος, έναντι του δολαρίου και των άλλων ισχυρών νομισμάτων σε παγκόσμιο επίπεδο. Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (Δ.Ν.Τ.) για πρώτη φορά αναλαμβάνει δράση εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αποτελεί πραγματικά πρωτόγνωρο γεγονός. Δυσμενής αποτελέσματα ασφαλώς δημιουργούνται και σε κοινωνικό επίπεδο, αφού η οποιαδήποτε οικονομική κρίση γίνεται άμεσα αντιληπτή από το κοινωνικό σύνολο. Η κοινωνική συνοχή απειλείται και δημιουργούνται προβλήματα στους θεσμούς τόσο της οικογενείας, όσο και των ευρύτερων κοινωνικών ομάδων π.χ. σχολεία, σύλλογοι. Με λίγα λόγια η παρούσα αρνητική συγκυρία δημιουργεί μια γενικότερη κοινωνική αναταραχή.

Εξαιτίας λοιπόν της αβεβαιότητας που υπάρχει στη σημερινή οικονομία και των νέων συνθηκών που διαμορφώνονται σε Ευρωπαϊκό και Εθνικό επίπεδο, καλούνται οι Κοινωνίες και πιο συγκεκριμένα η Τοπική Κοινωνία, ως συστατικό στοιχείο της Περιφέρειας και της Χώρας εν γένει, να ανταποκριθούν σε προκλήσεις, να επιλύσουν κρίσιμα προβλήματα και να αξιοποιήσουν ευκαιρίες (Ε.Σ.Δ.).

Ως εκ τούτου απαιτείται συντονισμένη δράση ώστε να αξιοποιούνται οι ενδογενείς δυνάμεις και να εξασφαλίζεται η συναίνεση φορέων και πολιτών. Προκειμένου να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα και η αποδοτικότητα της λειτουργίας αυτών, είναι αναγκαία η ανάπτυξη – στο εσωτερικό τους – ενός μηχανισμού, που θα αναδείξει την δυναμικότητά τους και θα θέσει την Τοπική Κοινωνία σε τροχιά Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Υπό αυτές τις συνθήκες και τα δεδομένα κοινωνικοοικονομικά προβλήματα η στρατηγική προς μια Αναπτυξιακή Διαδικασία επηρεάζεται άμεσα. Σε αυτά προστίθενται τα προβλήματα σε σχέση με το Φυσικό Περιβάλλον λόγω των ασταθών κλιματολογικών μεταβλητών. Η επιβάρυνση της τρύπας του όζοντος και η διαρκώς αυξανόμενη θερμοκρασία του πλανήτη, η αποψίλωση των δασών και η υπερεντατικοποιημένη γεωργική παραγωγή συμβάλλουν ανεπανόρθωτα στην επιβάρυνση του περιβάλλοντος οπότε και διακυβεύεται η βιωσιμότητά του στο εγγύς μέλλον.

Η Ελλάδα, στα πλαίσια της Ε.Ε., είναι μια Τοπική Κοινωνία με μακράιωνη γεωργική παράδοση και προικισμένη με ιδιαίτερα ευνοϊκές εδαφοκλιματικές συνθήκες. Αυτές μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για την ανάπτυξη της Αγροτικής Οικονομίας. Δεδομένου δε ότι η χώρα μας είναι εξαρτημένη από τις εξαγωγές αγροτικών προϊόντων και από τις πιο εξαρτημένες Διεθνώς, είναι σαφές ότι η Αγροτική Οικονομία προσφέρεται να αποτελέσει αιχμή για την Εθνική Ανάπτυξη στα πλαίσια μιας βιώσιμης Αναπτυξιακής Διαδικασίας (*Ευθυμιάδης, 2010, σελ. 1*).

Στην έννοια της Αγροτικής Ανάπτυξης συμπεριλαμβάνονται η ανταγωνιστικότητα, ο σεβασμός και η σωστή διαχείριση του περιβάλλοντος και τα θέματα ασφάλειας και ποιότητας όλων των διαδικασιών που εμπλέκονται στην Αγροδιατροφική Αλυσίδα. Στην αλυσίδα αυτή εμπλέκονται όλοι οι παράγοντες αυτού που καλείται Αγροτικό ή Αγροδιατροφικό Δίκτυο: από τον βασικό ερευνητή, τον αγρότη, τον μεταποιητή, τον πάροχο υπηρεσιών, τον έμπορο μέχρι τον τελικό καταναλωτή ή αλλιώς από το ερευνητικό εργαστήριο, το χωράφι, τα γεωργικά εφόδια, το εργοστάσιο τυποποίησης, τις υπηρεσίες του Κράτους, το χονδρικό εμπόριο, τα super markets κλπ. Καταστήματα λιανική πώλησης μέχρι το νοικοκυριό.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση της δυνατότητας δημιουργίας Αγροτικών Δικτύων, με στόχο την Αγροτική Ανάπτυξη, στην περιοχή του Δήμου Βέλου – Βόχας, ενός Δήμου νεοσύστατου αλλά με ιστορικό, γεωπολιτικό και αγροτικό ενδιαφέρον. Η παρούσα εργασία αποτελείται από τρεις ενότητες, ως εξής:

Στο πρώτο μέρος της εργασίας παρουσιάζεται η θεωρητική προσέγγιση των εννοιών και των διαδικασιών της δημιουργίας Δικτύων Παραγωγών – Επιχειρήσεων.

Στο δεύτερο μέρος της εργασίας, πραγματοποιείται μία σύντομη περιγραφή της Περιφερειακής Ενότητας Κορινθίας και μια πιο διεξοδικότερη του Δήμου Βέλου-Βόχας με σκοπό να δοθεί το ευρύτερο πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η περιοχή μελέτης. Επίσης αναφέρονται οι δυνατότητες συνεργασίας των Παραγωγικών Τομέων και τέλος η μεθοδολογία της έρευνας στην περιοχή μελέτης

Στο τρίτο μέρος παρατίθενται οι αναλύσεις των δεδομένων που προέκυψαν από την επιτόπια έρευνα με ερωτηματολόγιο, καθώς επίσης και τα συμπεράσματα που εξήχθησαν. Τέλος, παρατίθενται η βιβλιογραφία, παραρτήματα με τα ερωτηματολόγια (αφενός των γεωργών και αφετέρου των επιχειρήσεων) και φωτογραφικό υλικό της περιοχής μελέτης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Θεωρητικό υπόβαθρο

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ένας ταχύς μετασχηματισμός των Αγροτικών Περιοχών. Το σημαντικότερο στοιχείο μετασχηματισμού αυτού είναι η συρρίκνωση της Γεωργικής Απασχόλησης. Οι τομείς των υπηρεσιών και της μεταποίησης έχουν γνωρίσει άνθηση εις βάρος του Πρωτογενούς Τομέα. Το νέο γνώρισμα των αγροτικών περιοχών είναι η πολυαπασχόληση. Τα δύο αυτά χαρακτηριστικά συντελούν στην αλλαγή των οικονομιών των Αγροτικών Περιοχών και ειδικότερα στη μετατροπή των αγροτικών οικονομιών σε μεικτές (Παπαδόπουλος, 2004, σελ.30).

Συνεπώς, παρατηρείται μία μεταστροφή τόσο του χαρακτήρα όσο και της οικονομίας των αγροτικών περιοχών. Η μαζική διείσδυση μη αγροτικών επαγγελματιών, είτε μέσω του εντεινόμενου φαινομένου της πολυαπασχόλησης, είτε αυτόνομα στους πάλοι ποτέ αγροτικούς κατά την κύρια απασχόληση και την πηγή εισοδήματος, αλλά και τον τρόπο και στάση ζωής, οικισμούς συνοδεύεται, εύλογα, και από άλλα στοιχεία που χαρακτηρίζουν την κοινωνική σύνθεση του αστικού πληθυσμού (Ανθοπούλου και Μωυσίδης, 2001, σελ.73). Το χαρακτηριστικό γνώρισμα του εσωτερικού κοινωνικού δεσμού των Αγροτικών Περιοχών έχει εξασθενήσει και η διάλυσή του πιθανώς να οδηγήσει στο τέλος του Αγροτικού Κόσμου, όπως ήταν γνωστός μέχρι σήμερα (Ζακοπούλου κ.ά, 2008, σελ.31).

Ο Αγροτικός Τομέας με λίγα λόγια μετασχηματίζεται χωρικά και χρονικά σε ένα νέο μόρφωμα που προσαρμόζεται στις ανάγκες της σύγχρονης αγοράς χωρίς ωστόσο να αλλοιώνεται ολοσχερώς. Το μόρφωμα αυτό που απομένει είναι απόρροια της πολυαπασχόλησης που δημιουργείται εντός της γεωργικής εκμετάλλευσης, της χωρίς προηγούμενο ανάπτυξης του Τομέα των Υπηρεσιών και της διαφοροποίησης της Τοπικής Οικονομίας, δίνοντάς του έναν πολυδιάστατο χαρακτήρα ο οποίος και συμβάλλει στον μετασχηματισμό των Αγροτικών Περιοχών. Ο Αγροτικός Χώρος γίνεται όλο και λιγότερο γεωργικός και συνάμα γίνεται πολυλειτουργικός (Post-productivist, Multifunctional), διότι αναπτύσσονται νέες δραστηριότητες που συνδέονται ή όχι με τη γεωργική ενασχόληση (π.χ. αγροτουρισμός) αλλά και τη χωρική κατανάλωση (Κασίμης, 2012).

Συνεπώς στις σημερινές συνθήκες όπου η οργάνωση του Αγροδιατροφικού Συστήματος συντελείται σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία διαφαίνεται ότι η μόνη αντίσταση του Αγροτικού Κόσμου είναι η σύνδεσή του με τους υπόλοιπους Παραγωγικούς Τομείς και η γενικότερη οργάνωσή του. Οι οργανώσεις των αγροτών που διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη και τη διαχείριση των Αγροτικών Περιοχών αποτελούν και τους βασικούς παράγοντες ένταξης των μικρών παραγωγών στην Αγροδιατροφική Αλυσίδα (Hiba El Dahr, 2012, σελ. 247-263).

Σημειώνεται ότι στη χώρα μας το ποσοστό συμμετοχής των απασχολούμενων στον Πρωτογενή Τομέα ξεπερνά το 11%, όταν το αντίστοιχο Ευρωπαϊκό ποσοστό μόλις αγγίζει το 4,5%. Ενώ λοιπόν ο Ελληνικός Αγροτικός Χώρος διατηρεί κάποια παραδοσιακά στοιχεία, ταυτόχρονα μετασχηματίζεται από τα μέλη του, δηλαδή τα νοικοκυριά και το υπόλοιπο εργατικό δυναμικό προκειμένου να συμβαδίσει με τα δεδομένα της εποχής.

1.1. Γενικό πλαίσιο

Στο πλαίσιο της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας κεντρικό ζήτημα είναι η ανάγκη για διαρκή βελτίωση της ανταγωνιστικότητας. *«Η ανταγωνιστικότητα καθορίζεται από την παραγωγικότητα με την οποία μια περιφέρεια (και τα συστατικά στοιχεία της) χρησιμοποιεί το ανθρώπινο κεφάλαιο, τους φυσικούς, τους περιβαλλοντικούς και τους πολιτιστικούς πόρους. Οι ανταγωνιστικές περιφέρειες αποτελούν “στρατηγικές θέσεις”. Η δημιουργία στρατηγικής θέσης για μια περιφέρεια μπορεί να οριστεί ως η υλοποίηση διαφορετικών δραστηριοτήτων από ό,τι οι ανταγωνιστικές περιφέρειες ή η υλοποίηση των ίδιων δραστηριοτήτων με διαφορετικό τρόπο. Η περιφέρεια και οι επιχειρήσεις πρέπει να προσπαθήσουν να παράγουν μεγαλύτερη αξία (καινοτόμα προϊόντα ή διαδικασίες) ή να δημιουργήσουν ανάλογη αξία με χαμηλότερο κόστος προκειμένου να επιτύχουν ανταγωνιστικότητα. Η μεγαλύτερη αξία επιτρέπει υψηλότερες τιμές. Η μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα επιτρέπει χαμηλότερο κόστος. Η πρόκληση για μια περιφέρεια είναι το πρώτο»* (Dempsey, 2007, σελ.2). Έτσι, η δημιουργία και, στη συνέχεια, η διατήρηση προστιθέμενης αξίας αποτελεί ζωτικής σημασίας ζήτημα για κάθε Αγροτική Περιοχή που θέλει να αναπτύξει την ανταγωνιστικότητά της.

Σήμερα έννοιες όπως «επιχειρηματικότητα με καινοτομία», «προστιθέμενη αξία» και «δικτύωση» σηματοδοτούν βασικές προϋποθέσεις για την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη. Επιπλέον η διαδικασία της ανάπτυξης πρέπει να είναι ισόρροπη και ολοκληρωμένη, προκειμένου να γίνει κτήμα των πολλών, πετυχαίνοντας την ενεργοποίησή τους και ενισχύοντας τη συμμετοχή τους. Η ισόρροπη ανάπτυξη σε Εθνικό Επίπεδο μάλιστα προϋποθέτει την ισομερή κατανομή πόρων μεταξύ περιοχών, με έμφαση σε εκείνες που παρουσιάζουν υστέρηση, είτε λόγω εγγενών χαρακτηριστικών είτε λόγω έλλειψης δομών και φορέων για την ενεργοποίησή τους.

Οι Αγροτικές Περιοχές δεν διαθέτουν τόσους πόρους ώστε να μπορούν εύκολα να ανταγωνιστούν τις Αστικές ή τις περιαστικές περιοχές, οι οποίες επωφελούνται από τη συγκέντρωση εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού, καλύτερες δυνατότητες επενδύσεων, καλύτερες επικοινωνίες και συγκοινωνίες, κλπ. Οι Αγροτικές Περιοχές πρέπει να αποφεύγουν τον άμεσο ανταγωνισμό με τις περιοχές αυτές και να προσπαθούν να διαθέτουν στην αγορά ειδικά, διακεκριμένα και, ει δυνατόν, μοναδικά προϊόντα και υπηρεσίες. Με άλλα λόγια, «ανταγωνιστική στρατηγική σημαίνει να είναι κανείς διαφορετικός» (Βογιατζής Ζ., 2012, σελ.1)

Για να το επιτύχει αυτό, μια περιφέρεια πρέπει να αξιοποιήσει τους υφιστάμενους πόρους της, να εντοπίσει και να αναπτύξει συνέργειες στην Τοπική Οικονομία και να αναβαθμίσει το ανθρώπινο δυναμικό της. Η έρευνα αποτελεί, κατά συνέπεια, πολύ σημαντικό ζήτημα καθώς επιτρέπει την ανατροφοδότηση πληροφοριών από την αγορά, την αξιολόγηση προϊόντων και υπηρεσιών και την ανάπτυξη καινοτόμων δράσεων. Πράγματι, σημαντική πρόκληση, ιδιαίτερα στη γεωργία είναι η δημιουργία καινοτομίας και η ανάπτυξη νέων τοπικών προϊόντων. Στη γεωργία, για παράδειγμα, η συμμετοχική ανάπτυξη της τεχνολογίας συνεπάγεται την ανάπτυξη συνεργατικών σχέσεων μεταξύ γεωργών, ερευνητών, γεωπόνων και άλλων ενδιαφερομένων για την ανάπτυξη τεχνολογιών και δράσεων για ένα αειφορικό μέλλον. Η καινοτομία επομένως στον Αγροτικό Χώρο πιθανόν να αναδυθεί από τη συνεργασία - δικτύωση όλων των μελών του κοινωνικού συνόλου (Goglio, 1999, σελ. 86).

1.1.1. Δικτύωση

Ως *Δικτύωση* ορίζεται η φυσική ή ηλεκτρονική διασύνδεση φυσικών ή νομικών προσώπων με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών ή/και τεχνογνωσίας ή/και την ανάπτυξη κοινής δράσης. Γενικός σκοπός της Δικτύωσης είναι η οικοδόμηση της κοινωνική ικανότητας για την αποτελεσματική διασύνδεση των προσπαθειών των κοινωνικών υποκειμένων. Επομένως ο προσδιορισμός ενός μορφώματος ως Δικτύου συναρτάται με ένα συγκεκριμένο είδος σχέσεων που συνδέουν ένα ορισμένο και προκαθορισμένο σύνολο ατόμων, αντικειμένων ή γεγονότων (*Knoke and Kuklinski, 1982, σελ.17*).

Το σύνολο αυτό συστήνει μια ομάδα κοινωνικών υποκειμένων τα οποία δημιουργούν σχέσεις κοινών συμφερόντων. Στην περίπτωση της Παραγωγικής Διαδικασίας οι λόγοι για τους οποίους αυτά τα υποκείμενα εμπλέκονται στη δημιουργία κοινωνικών σχέσεων είναι πρακτικοί και συνδέονται με τη διατήρηση καλής επίδοσης των υποκειμένων ως επαγγελματιών. Κατ' επέκταση η αλληλεπίδραση στο πλαίσιο αυτών των πρακτικών σχέσεων είναι που υποβοηθά την ανάδυση καινοτομιών, οι οποίες με τη σειρά τους εξαρτώνται από την ποιότητα επικοινωνίας και των διαδικασιών μάθησης, που προκαλούνται από τις προσπάθειες Δικτύωσης των κοινωνικών υποκειμένων.

Από την άλλη, η συγκρότηση ενός Δικτύου μπορεί να αποτελεί αφ' εαυτής μια καινοτόμο διαδικασία και από την οποία κανένα κοινωνικό υποκείμενο δεν αποκλείεται εξαρχής. Τα δίκτυα γενικά παρουσιάζουν διάφορους βαθμούς τυπικότητας και δέσμευσης. Τείνουν να είναι μη γραφειοκρατικά και να εξαρτώνται από την αμοιβαία εμπιστοσύνη και την αλληλοκατανόηση μεταξύ των μελών. Σε τελευταία ανάλυση, όλα τα δίκτυα εξαρτώνται από την ενεργό συμμετοχή και τη δέσμευση των μελών τους και αυτή η συμμετοχή είναι εκείνη που νομιμοποιεί την οργάνωση και τη δραστηριότητα που αναλαμβάνουν και αποτελούν τη δύναμή τους.

Στο πλαίσιο αυτό, η γνώση διαδραματίζει κεντρικό ρόλο. Τόσο τα μεμονωμένα άτομα (οι παραγωγοί) όσο και οι επαγγελματίες σύμβουλοι (και λοιποί ενδιαφερόμενοι) αναπτύσσουν κάποιες επαγγελματικές ικανότητες ή και στρατηγικές για να συλλέξουν-επιλέξουν και αξιολογήσουν τις πληροφορίες, να αξιολογήσουν τις εμπειρίες τους και να

μάθουν από αυτές. Εάν η επικοινωνία των δρώντων υποκειμένων είναι αποτελεσματική τότε σε ένα πολύ σημαντικό βαθμό η Δικτύωση είναι επιτυχής.

Για παράδειγμα, για να επιτύχουν οι παραγωγοί πρέπει να συμμετέχουν ενεργά στη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων τους και μάλιστα σε όλα τα στάδια παραγωγής και να συμβάλλουν καθοριστικά στο σχεδιασμό νέων προϊόντων και υπηρεσιών τα οποία θα προσφέρουν στην αγορά. Με αυτή την έννοια η καινοτομία (είτε ως εισαγωγή συστημάτων ποιότητας είτε ως δημιουργία νέων προϊόντων) είναι πλέον προϋπόθεση της επιτυχίας. Η λειτουργία αυτή θα τους αναβαθμίσει, θα τους βοηθήσει να αποκτήσουν επίγνωση των τεκταινομένων στην Αγροδιατροφική Αλυσίδα και διαμέσου της οργάνωσής τους, να εξασφαλίσουν τη διάθεση της παραγωγής τους.

Ειδικότερα όσον αφορά στη διάθεση της παραγωγής τα δίκτυα είναι επίσης απαραίτητα, πολλές φορές μάλιστα υπό αυστηρές (ποιοτικές) προϋποθέσεις. Ως γνωστόν, η Αγροδιατροφική Βιομηχανία προκειμένου να εγκαθιδρύσει ένα ισχυρό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην αγορά, δείχνει σημαντικό ενδιαφέρον για τις καταναλωτικές ανάγκες και φυσικά την εξασφάλιση της προσφοράς υγιεινών και ασφαλών προϊόντων στους καταναλωτές. Αυτοί οι λόγοι οδήγησαν τη βιομηχανία στην εφαρμογή Συστημάτων Ποιότητας (π.χ. HACCP, ISO). Από την άλλη, η εξασφάλιση της παραγωγής ασφαλών και υγιεινών προϊόντων συνεπάγεται τη διάδοση των προδιαγραφών-κανόνων-συστημάτων ποιότητας μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων στην Αγροδιατροφική Αλυσίδα. Αυτό συνεπάγεται εν πρώτοις, τη γνώση περί ποιότητας εκ μέρους όλων των συμβαλλομένων στην αλυσίδα παραγωγής. Επίσης συνεπάγεται τη σύσταση ενός διατομεακού δικτύου (πρωτογενής παραγωγή – μεταποίηση – εμπορία) και προφανώς την υπαγωγή σε ποιοτικό έλεγχο όλων των σταδίων της παραγωγής και διάθεσης στο καταναλωτικό κοινό. Με αυτή την έννοια, ένα δίκτυο αγροτικών προϊόντων είναι ένα προαπαιτούμενο στη σύγχρονη οικονομία ενώ παράλληλα δύναται να συνδράμει στη βιωσιμότητα της γεωργίας.

1.1.2. Αγροτικά Δίκτυα

Σχετικά με τα δίκτυα αγροτών έχουν διατυπωθεί αρκετοί ορισμοί, οι οποίοι όμως δεν πρέπει να θεωρηθούν ως αλληλοαποκλειόμενοι αλλά ως συμβολές συμπληρωματικών αναλυτικών απόψεων. Στα γραμμικά μοντέλα διάχυσης της

καινοτομίας, τα αγροτικά δίκτυα έπαιξαν ρόλο μόνο για τη μεταφορά της πληροφορίας. Η πληροφορία είναι ένας από τους πιο σημαντικούς πόρους που ρέουν μέσω των δικτύων. Ο εντοπισμός αυτών των ροών και των σημείων συμφόρησης θεωρείται ότι βοηθά στον εντοπισμό βελτιωμένων στρατηγικών ενθάρρυνσης διαφόρων φορέων για την ανταλλαγή πληροφορίας, οι οποίες θα βασίζονται στη βελτίωση της ροής εντός του υφιστάμενου κοινωνικού συστήματος.

Καθώς οι δρώντες δημιουργούν δεσμούς με άλλους δρώντες για την πρόσβαση σε ποικίλους πόρους, σχηματίζουν συστάδες στις οποίες οι δρώντες με την καλύτερη θέση είναι και οι καλύτερα ενημερωμένοι. Οι δρώντες με πρόσβαση σε ένα φάσμα πηγών πληροφόρησης συνήθως ανήκουν σε διάφορες ομάδες, γεγονός το οποίο τους προσδίδει ένα σημαντικό βαθμό ισχύος, δεδομένου ότι δρουν ως ενδιάμεσοι για όσους έχουν λιγότερες επαφές και συνεπώς έχουν μικρότερη πρόσβαση σε πληροφορίες. Επισημαίνεται και πάλι ότι οι ιεραρχίες σχηματίζονται με βάση τη θέση του δράστη εντός του δικτύου.

Τα δίκτυα δεν παρέχουν μόνο πρόσβαση σε πόρους αλλά και σε άλλους παράγοντες που μπορούν να βοηθήσουν στην αξιοποίηση αυτών των πόρων. Αυτό υποδηλώνει ότι οι δρώντες μπορούν να οικοδομήσουν τα κοινωνικά δίκτυα τους για να μεγιστοποιήσουν τα οφέλη τους προσεγγίζοντας τους υπάρχοντες πόρους και ευκαιρίες. Η επένδυση στις κοινωνικές σχέσεις ώστε να έχουν πρόσβαση ή να κινητοποιήσουν τους πόρους προκειμένου να δημιουργήσουν οικονομικό εισόδημα, ονομάζεται οικοδόμηση κοινωνικού κεφαλαίου. Η Ανάλυση Κοινωνικών Δικτύων είναι ένα εργαλείο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την καλύτερη κατανόηση του πώς οι κοινωνικές σχέσεις μπορούν να επηρεάσουν την Τοπική Ανάπτυξη.

Στον αγροτικό τομέα για την εκτίμηση της αλληλεπίδρασης των αγροτών εντός και εκτός ομάδων αγροτών, οι μελέτες βασίστηκαν κυρίως στην ανάλυση κοινωνικών δικτύων επικεντρώνοντας σε ένα πεπερασμένο σύνολο δρώντων – φορέων και στις σχέσεις μεταξύ τους όπως χαρακτηριστικά διατυπώνουν οι Wasserman and Faust(1994).

Ο Rogers αναφέρει ότι η δυναμική των δικτύων συζήτησης για τη διάχυση της καινοτομίας αυξάνεται όταν σε αυτά συμπεριλαμβάνονται αγρότες οι όποιοι δεν σχετίζονται με άλλους μέσω καθημερινής κοινωνικής αλληλεπίδρασης. Τα δίκτυα αυτά

μπορεί να γίνουν ακόμη πιο αποτελεσματικά όταν περιλαμβάνουν αγρότες οι οποίοι ήδη έχουν υλοποιήσει τη σχετική καινοτομία (Valente, 1996, σελ.4).

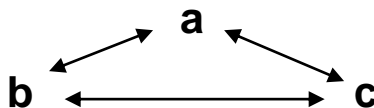
Ορισμένοι συγγραφείς αναγνώρισαν τους διαφορετικούς τύπους δικτύων στα οποία εμπλέκονται οι αγρότες (κυρίως καθημερινής επικοινωνίας, αναζήτησης πληροφοριών και συλλογικής δράσης) και αναζήτησαν πιθανούς συνδέσμους μεταξύ αυτών. Τα δίκτυα αναζήτησης πληροφοριών μπορεί να διαφέρουν από τους ευρύτερους κοινωνικούς συνδέσμους που βασίζονται στις καθημερινές αλληλεπιδράσεις μεταξύ γειτόνων και στην κοινωνική αμεσότητα (Chiffolleau, 2005, Issac et al. 2007). Τα δίκτυα αναζήτησης πληροφοριών μπορεί να εμπλέκουν αγρότες που ανήκουν στην ίδια κοινότητα αλλά και αγρότες που βρίσκονται μακρύτερα καθώς και φορείς-δρώντες του αγροτικού τομέα οι οποίοι δεν είναι αγρότες.

Στα δίκτυα αυτά, οι διαφορετικοί τύποι γνώσης που αφορούν σε κάποια εξειδικευμένη δράση μπορεί να μην μοιράζονται με τον ίδιο τρόπο μεταξύ των αγροτών. Οι Wyckhuys και O'Neil (2007), έδειξαν ότι σε συζητήσεις μεταξύ αγροτών, σχετικά με τη διαχείριση επιβλαβών φυτοπροστατευτικών προϊόντων, ανταλλάχθηκαν πληροφορίες για τη συγκεκριμένη τεχνολογία και όχι για άλλες τεχνολογίες που έμαθαν κατά τη διάρκεια δραστηριοτήτων κατάρτισης-εκπαίδευσης. Τα δίκτυα των αγροτών μπορούν να χαρακτηριστούν ως χώροι διαπραγμάτευσης της πληροφορίας, όπου οι δρώντες επιχειρούν να εμπλέξουν και άλλους στην υλοποίηση μιας καινοτομίας (Callon, 1986, σελ.16-19) καθώς και ως χώροι δημιουργίας γνώσης (Leeuwis and Van den Ban, 2004, σελ.138).

1.2. Τοπική Ανάπτυξη: προϋπόθεση για μια Βιώσιμη Αναπτυξιακή Διαδικασία

Η ανάπτυξη σε Εθνικό Επίπεδο είναι ένα περίπλοκο φαινόμενο καθώς εξαρτάται, μεταξύ άλλων, από μικρά – τοπικά συστήματα, η εξέλιξη και πρόοδος των οποίων μπορεί να δράσει καταλυτικά σε οποιοδήποτε αναπτυξιακό σχέδιο. Σε μια χώρα με ετερογενή γεωγραφία και η οποία αποτελείται από διαφορετικές Αγροτικές Περιοχές και Τοπικές Κοινωνίες όπως η Ελλάδα, η λειτουργία του εκάστοτε τοπικού κοινωνικοοικονομικού συστήματος καθώς επίσης και η Διατοπική/Διαπεριφερειακή Συνεργασία αποτελεί παράγοντα-προϋπόθεση η οποία είναι δυνατόν να θέσει σε τροχιά Αναπτυξιακής Διαδικασίας ολόκληρη τη χώρα. Η αγορά ή οι επιχειρήσεις(a) , η

οικογένεια ή η Κοινωνία των Πολιτών(b) και το κράτος(c), είναι οι παράγοντες που αλληλεπιδρούν σε μια Τοπική Κοινωνία (Σχήμα 1) και ως αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης αυτής προκύπτει η Ανάπτυξη.

Σχήμα 1: Οι αλληλεπιδράσεις σε μια τοπική κοινωνία

Η οικογένεια επηρεάζει την αγορά προσφέροντας το εργατικό δυναμικό και συνεισφέρει με τη φορολογία στο κράτος. Παράλληλα αγοράζει προϊόντα και υπηρεσίες. Το κράτος φέρεται ως ρυθμιστής του όλου συστήματος, λαμβάνοντας φόρους από την οικογένεια και την αγορά, και παρέχοντάς τους σημαντικές υπηρεσίες (Goglio, 2012).

Η αγορά στηρίζεται άμεσα και στους δύο προηγούμενους παράγοντες και τροφοδοτεί την κοινωνία με καταναλωτικά αγαθά. Σε αυτό το σχήμα η ατέρμονη εναλλαγή αγαθών και υπηρεσιών διαφέρει από περιφέρεια σε περιφέρεια, εξαιτίας της διαφορετικής κουλτούρας που επικρατεί και της ποικιλομορφίας σε φυσικούς, ανθρωπίνους και κοινωνικούς πόρους. Ζητούμενο λοιπόν είναι πολιτικές που θα είναι εις θέση να συγκροτήσουν μια διαδικασία που θα στηρίζει την ενδογενή δυναμική των πόρων κάθε περιοχής.

Μέσα από τέτοιες πολιτικές προκύπτουν τοπικά συστήματα πιο ανταγωνιστικά γεγονός που οφείλεται στη σωστή διαχείριση του πάσης φύσεως τοπικού κεφαλαίου (φυσικού, ανθρωπίνου και κοινωνικού).

Στοιχεία όπως η παραγωγή ποιοτικών τοπικών προϊόντων που μπορούν να διεισδύσουν στην αγορά ή οι μικρές τοπικές αγορές ενδυναμώνουν το τοπικό σύστημα. Η εκτίμηση και διαχείριση των δεδομένων πόρων της εκάστοτε τοπικής κοινωνίας είναι λοιπόν απαραίτητη και αυτή η ιδιότυπη συσσώρευση γνώσης μπορεί να προσδώσει μια εκ των έσω αναπτυξιακή ώθηση στην ευρύτερη κοινωνία. Στο πλαίσιο αυτό, συστατικά στοιχεία της ανάπτυξης όπως η γεωργία δεν θα αποτελεί τροχοπέδη αλλά καταλύτη στην αναπτυξιακή διαδικασία.

Πρέπει εδώ να σημειωθεί ότι και η Ευρωπαϊκή Ένωση δίδει ιδιαίτερη έμφαση στην ενδογενή ανάπτυξη τόσο σε θεσμικό και σε επίπεδο αρχών, όσο και σε επίπεδο αναπτυξιακών πολιτικών και προγραμμάτων. Όπως σημειώνει ο Χριστοφάκης (2001,

σελ.38) «η υιοθέτηση από τα κράτη-μέλη του Ευρωπαϊκού Χάρτη Αυτονομίας και της Ευρωπαϊκής Χάρτας των Περιφερειών, η δημιουργία της επιτροπής των Περιφερειών, οι αρχές της εταιρικής σχέσης και της επικουρικότητας, καθώς και η διαρθρωτική πολιτική που ασκείται μέσω των κοινοτικών πλαισίων στήριξης, των κοινοτικών πρωτοβουλιών και άλλων προγραμμάτων, προσδιορίζουν σαφώς μια τάση προώθησης της περιφερειακής και τοπικής ενδογενούς ανάπτυξης».

1.2.1. Τοπικό Σύμφωνο Ποιότητας (ΤΣΠ): ορισμός και βασικά χαρακτηριστικά.

Το ΤΣΠ συγκροτείται ως ένα σύνολο κανόνων οι οποίοι θεσπίζονται με πρωτοβουλία των συμμετεχόντων στο δίκτυο αυτό. Λειτουργεί μέσα στο θεσμικό πλαίσιο της Πολιτείας θεσπίζοντας επιπλέον όρους που ορίζουν ειδικότερες προδιαγραφές οι οποίες αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας των παραγομένων προϊόντων και των παρεχομένων τουριστικών υπηρεσιών σε μια περιοχή. Η έννοια της ποιότητας στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν αφορά απλά τεχνικά χαρακτηριστικά των προσφερομένων προϊόντων ή υπηρεσιών αλλά συμπεριλαμβάνει επιπλέον στοιχεία που αφορούν τον τοπικό πολιτισμό, τις ιδιαίτερες πρακτικές παραγωγής, την προστασία του περιβάλλοντος και τελικά την ταυτότητα μιας περιοχής. Οι συμμετοχές στο ΤΣΠ δεν έχουν το χαρακτήρα συνδικαλιστικής ομάδας αλλά μελών συνήθως αστικής, μη κερδοσκοπικής, εταιρείας (Κουτσούρης, 2010) .

Απαραίτητη προϋπόθεση για την ύπαρξη ενός ΤΣΠ είναι η θέληση για δημιουργία κοινών συμφωνιών από τους αρχικά συμμετέχοντες σ' αυτό και όσους εντάσσονται στη συνέχεια. Επιβάλλεται επομένως η επίτευξη γενικών και ειδικών συμφωνιών που θα είναι αποδεκτές από τα μέλη του. Το ΤΣΠ και οι ειδικές ρυθμίσεις που αυτό περιλαμβάνει στην αρχική του μορφή είναι θεμιτό να εμπλουτίζονται κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος και να αποτελούν αντικείμενο συνεχών επαναπροσδιορισμών, σύμφωνα με την τοπική δυναμική των επιχειρήσεων και των φορέων που θα εντάσσονται σε αυτό.

Για παράδειγμα με το ΤΣΠ σε μια τουριστική περιοχή επιδιώκεται:

- Η παροχή τουριστικών υπηρεσιών αναβαθμισμένης ποιότητας.
- Η διαφύλαξη των αισθητικών και καταναλωτικών προτύπων της περιοχής.
- Η προστασία του περιβάλλοντος από τις τουριστικές δραστηριότητες.

- Η προστασία των καταναλωτών-επισκεπτών από κερδοσκοπικές πρακτικές και των συμβεβλημένων μελών από τον αθέμιτο ανταγωνισμό
- Η εξυπηρέτηση και ενημέρωση των επισκεπτών.
- Η διασφάλιση της αειφορικής ανάπτυξης της περιοχής.
- Η εκπαίδευση, κατάρτιση και ευαισθητοποίηση των μελών του και του προσωπικού που απασχολούν.
- Η συνεργασία με ειδικούς σε θέματα τουρισμού για τη μεταφορά τεχνογνωσίας στην περιοχή.

Το ΤΣΠ θα πρέπει να διοικείται με τρόπο που να διασφαλίζεται η ευελιξία και η προσαρμοστικότητά του αποφεύγοντας το γραφειοκρατικό τρόπο οργάνωσης και διοίκησης. Τα όργανα διοίκησης είναι τρία:

- Η Γενική Συνέλευση.
- Το Διοικητικό Συμβούλιο.
- Οι Επιτροπές Ελέγχου εφαρμογής.

Από τη στιγμή που η επιχείρηση-μέλος καθίσταται δικαιούχος χρήσης του σήματος του ΤΣΠ, υποχρεούται να το χρησιμοποιεί (σύμφωνα με το λογότυπο που έχει καθορισθεί) ως εξής:

- Αναρτημένο σε εμφανές σημείο στον επαγγελματικό ή υπηρεσιακό της χώρο και κατά προτίμηση στην είσοδο της επιχείρησης
- Στις εκδηλώσεις που διοργανώνει και συμμετέχει.
- Ως λογότυπο, στα υπηρεσιακά ή επαγγελματικά της έγγραφα.

Επίσης, η επιχείρηση-μέλος οφείλει:

- Να έχει αναρτημένες τις βασικές αρχές του Τοπικού Συμφώνου Ποιότητας σε ευδιάκριτο σημείο στον χώρο υποδοχής της ή σε κοινόχρηστο χώρο εντός των εγκαταστάσεών της.
- Να διαθέτει κωδικοποιημένα ή/και βιβλίο εντυπώσεων. Όλα τα κωδικοποιημένα των μελών του Δικτύου είναι ομοιόμορφα και συνοδεύονται από θήκες που περιέχουν ερωτηματολόγια (κοινά για όλες τις επιχειρήσεις) και στυλό.

Στο σημείο τοποθέτησής τους θα πρέπει να υπάρχει πινακίδα παρότρυνσης για συμπλήρωση των ερωτηματολογίων (που αναφέρονται στη συγκεκριμένη επιχείρηση) από τους πελάτες-τουρίστες. Τα συμπληρωμένα ερωτηματολόγια συγκεντρώνονται

κάθε 15 μέρες, αριθμούνται κατά επιχείρηση, κωδικοποιούνται, επεξεργάζονται και κοινοποιούνται στα μέλη του Δικτύου. Στη συνέχεια επιστρέφονται στις επιχειρήσεις και καταχωρούνται σε βιβλίο το οποίο εκτίθεται δημοσίως.

- Να αποδέχεται ανεπιφύλακτα τους ελέγχους από τα αρμόδια όργανα.
- Να συμμετέχει στις συνεδριάσεις του Δικτύου.

Εάν κατά τους ελέγχους διαπιστωθεί ότι δεν πληρούνται τα ελάχιστα κριτήρια που απαιτεί το ΤΣΠ τότε αφαιρείται από την επιχείρηση το δικαίωμα χρήσης του ειδικού σήματος-λογότυπου για προκαθορισμένο χρονικό διάστημα (Κουτσούρης, 2010).

1.3. Κ.Α.Π & Δικτύωση

Ενόψει της νέας Κ.Α.Π.(2014-2020) η οργάνωση των αγροτών σε «ομάδες παραγωγών» και κατ' επέκταση σε Δίκτυα αναμένεται να συμβάλλει αποφασιστικά στην προσπάθεια εξόδου της Ελλάδος από την κρίση. Η μεταρρύθμιση της Κ.Α.Π. συνιστά μιας πρώτης τάξεως ευκαιρία για τη χώρα μας, ώστε να διαμορφώσει συγκροτημένη και μακρόπνοη Εθνική Στρατηγική για τον Πρωτογενή Τομέα.

Έμφαση δίνεται και στη Διατομεακή - Διακλαδική και Διαπεριφερειακή συνεργασία επιχειρήσεων και φορέων. Ήδη από το καλοκαίρι του 2012 δίνεται η δυνατότητα υποβολής επενδυτικών προτάσεων από υποψήφιες κοινοπραξίες, για την ένταξή τους στο ειδικό καθεστώς ενισχύσεων της Συνέργειας και Δικτύωσης (clusters) του νόμου 3908/2011. Στόχος είναι η ενίσχυση των συνεργασιών επιχειρήσεων, ερευνητικών φορέων & ιδρυμάτων, συλλογικών φορέων κλπ. με απώτερο σκοπό την ανάπτυξη δικτυώσεων και συνεργασιών για τη δημιουργία καλύτερων και ανταγωνιστικότερων προϊόντων.

Ως Συνεργατικός Σχηματισμός (cluster) ορίζεται η γεωγραφική συνάθροιση επιχειρήσεων σε συγκεκριμένες, σχετιζόμενες και/ή συμπληρωματικές δραστηριότητες. Αυτές μοιράζονται έναν κοινό στόχο-όραμα, παρουσιάζουν οριζόντιες, κάθετες και/ή διαγώνιες διασυνδέσεις, δραστηριοποιούνται σε ένα υποστηρικτικό θεσμικό-κοινωνικό περιβάλλον, και παράλληλα συνεργάζονται και συναγωνίζονται σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Η κατανομή των πόρων και η οροθέτηση των επενδύσεων συμβάλλουν στην ανάπτυξη ουσιαστικών και τυπικών συνεργασιών μεταξύ των επιχειρήσεων, οι οποίες

θα οδηγήσουν στη δημιουργία νέων δομών που απαιτούνται για την ταχύτερη ανάπτυξη της περιοχής.

Δημιουργούνται έτσι δίκτυα επιχειρήσεων (clusters) δρώντας συμπληρωματικά μεταξύ τους αποφέροντας στα μέλη τους τα μέγιστα θετικά αποτελέσματα. Επιπροσθέτως, η δημιουργία του δικτύου στοχεύει στην κοινή προβολή των τοπικών επιχειρήσεων, στη συγκράτηση της απασχόλησης και εν τέλει στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στο cluster ως αποτέλεσμα της αναβάθμισης των παρεχόμενων υπηρεσιών τους. Μέσω της δικτύωσης οι επιχειρήσεις θα μπορέσουν να διαφημίσουν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους πιο οικονομικά και φυσικά πολύ πιο αποτελεσματικά. Αναδεικνύεται έτσι η ποιότητα των προϊόντων εκείνων και τα χαρακτηριστικά τους που συνδέονται αποκλειστικά με τόπους, τρόπους και συνθήκες παραγωγής.

Σύμφωνα με τον ορισμό που έχει διατυπωθεί από την Ε.Ε. (“Regional Clustering and Networking as Innovation Drivers”, IRE subgroup, 2006), “τα clusters είναι ομάδες ανεξάρτητων επιχειρήσεων και σχετιζόμενων φορέων οι οποίες:

- Συνεργάζονται και ανταγωνίζονται.
- Είναι γεωγραφικά συγκεντρωμένες σε μία ή περισσότερες περιφέρειες.
- Είναι εξειδικευμένες σε ένα συγκεκριμένο τομέα – κλάδο επιχειρηματικής δραστηριότητας και συνδέονται μεταξύ τους με κοινές τεχνολογίες.

- Το αντικείμενό τους μπορεί είτε να σχετίζεται με την επιστημονική έρευνα (πχ. έρευνα για δημιουργία νέων προϊόντων) η οποία πραγματοποιείται διαμέσου συνεργατικών σχημάτων μεταξύ επιχειρήσεων και ιδρυμάτων παραγωγής γνώσης (όπως τα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά κέντρα) είτε να είναι συμβατικού χαρακτήρα με ανάπτυξη κοινών δράσεων συνεργασίας σε θέματα προβολής και προώθησης, αξιοποίησης παραγωγικών υποδομών, κλπ.

- Μπορεί να έχουν τυπική μορφή (δηλαδή να αποκτήσουν και θεσμικό χαρακτήρα) ή άτυπη μορφή.

Η δημιουργία Δικτύων επομένως θεωρείται σημαντική καθώς αποσκοπεί:

- Στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών επιχειρήσεων και την τόνωση γενικότερα της τοπικής οικονομίας συμβάλλοντας καθοριστικά και στη συγκράτηση της απασχόλησης

□ Στην ενημέρωση και πληροφόρηση όλων των επιχειρηματιών της συγκεκριμένης περιοχής για τις δυνατότητες που υπάρχουν για επενδύσεις στην περιοχή τους.

□ Στην αναβάθμιση της ποιότητας και την αποτελεσματικότερη προβολή των τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών που αναδεικνύουν τον τόπο, τον τρόπο και τις συνθήκες παραγωγής.

□ Στην κοινή προβολή των τοπικών επιχειρήσεων όπως επίσης και στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας μεταξύ των συμμετεχόντων σε cluster

Στα clusters μπορούν να συμμετάσχουν επιχειρήσεις όλων των νομικών μορφών και κατηγοριών, μικρομεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις, καινοτόμες εταιρείες, υποστηρικτικοί οργανισμοί του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα που εμφανίζουν:

- γεωγραφική συγκέντρωση και θεματική εξειδίκευση
- είναι συνδεδεμένοι σε αλυσίδα προστιθέμενης αξίας
- βασίζονται στη γνώση και την καινοτομία
- εμφανίζουν προοπτικές ενίσχυσης της παρουσίας των ελληνικών επιχειρήσεων στις διεθνείς αγορές.

Τα clusters χτίζονται πάνω σε δεσμούς και σχέσεις που ενσωματώνουν τις απομονωμένες τεχνολογικές ικανότητες των ιδρυμάτων, των εταιρειών, και των μεμονωμένων ατόμων, σε ένα συνολικό χωρικό πλεονέκτημα. Οι μηχανισμοί που θα μπορέσουν να συντονίσουν αποτελεσματικά αυτές τις σχέσεις θα δημιουργήσουν ένα υποστηρικτικό περιβάλλον για πολλές περιπτώσεις τεχνολογικών αλλαγών, διασταυρώσεων-γονιμοποιήσεων, μείωσης του ρίσκου και συλλογικής μάθησης.

Τα επιτυχημένα clusters εξαρτώνται τόσο από τον Ιδιωτικό όσο και από το Δημόσιο τομέα (Πανεπιστήμια, Ερευνητικά Ιδρύματα) οι οποίοι συνενώνουν τις προσπάθειές τους για να δημιουργήσουν περιβάλλον καινοτομίας και να εδραιώσουν συνεργασίες με εταίρους που εμφανίζουν συμπληρωματικές δυνατότητες.

Η ανάπτυξη των clusters είναι σταθερή και αυξανόμενη και σε βάθος χρόνου η περιφέρεια αναπτύσσει γνώση, ικανότητες, υποδομές και άλλες συγκεντρωτικές μορφές συνεργασίας και αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Η τελευταία αποτελεί το εννοιολογικό περιεχόμενο της Δικτύωσης. Διεθνώς έχει αποδειχθεί ότι η διασύνδεση επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων σε αλυσίδες αξίας, η γεωγραφική γεινίαση και η θεματική

εστίαση, οδηγούν στη δημιουργία ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος για την οικονομία. Τα clusters, που συνδυάζουν αυτά τα χαρακτηριστικά, αποτελούν δυναμικούς παράγοντες οικονομικής ανάπτυξης, καθώς συμβάλλουν στην αύξηση των καινοτομικών επιδόσεων.

Η εμφάνιση clusters είναι αυθόρμητη και δεν μπορεί να επιβληθεί «από τα πάνω»(top down). Οι συνέργειες που αναπτύσσονται στο εσωτερικό των clusters δημιουργούν μια σειρά από σημαντικά πλεονεκτήματα για τις επιχειρήσεις, οι οποίες τα αξιολογούν και οργανώνονται για να τα αξιοποιήσουν.

Μέσα από αυτήν την οργάνωση επιτυγχάνονται οικονομίες κλίμακας με κοινούς προμηθευτές, δίκτυα και πελάτες, προβολή προϊόντων, υπηρεσιών και επιτευγμάτων, ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας, πρόσβαση σε εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό, σε γνώση και σε αξιοποιήσιμα ερευνητικά αποτελέσματα. Δημιουργείται ένα οικοσύστημα στο οποίο συνυπάρχει η συνεργασία και ο ανταγωνισμός (co - petition).

Τα νέα επιχειρησιακά προγράμματα βασίζονται στην στρατηγική της «έξυπνης εξειδίκευσης». Η διαδικασία αυτή προϋποθέτει μια «από τα κάτω» (bottom up) ανάλυση των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων μιας περιφέρειας, αναδεικνύοντας συγκεκριμένους τομείς στους οποίους θα συγκεντρωθεί κρίσιμη μάζα πόρων και δεξιοτήτων ώστε η περιφέρεια αυτή να ανταπεξέλθει στον διεθνή ανταγωνισμό. Τα clusters μπορούν να συνεισφέρουν τόσο στη φάση του σχεδιασμού όσο και στη φάση της εφαρμογής των στρατηγικών της «έξυπνης εξειδίκευσης», μιας και η δημιουργία ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος είναι ο κύριος στόχος τους, ενώ συγκεντρώνουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά για να τον πετύχουν. (2013, Ε.Ι.Π.). Αξίζει εδώ να γίνει αναφορά στο Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο (Ε.Α.Δ.) το οποίο συγκροτήθηκε στο πλαίσιο του

Τα μέλη του δικτύου είναι :

- α) οργανισμοί που εκπροσωπούν κατηγορίες δικαιούχων του προγράμματος ή άλλα μέλη που δραστηριοποιούνται σε πεδία σχετικά με τους στόχους και αντικείμενα των μέτρων του προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης, ήτοι: Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεως Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΠΑΣΕΓΕΣ), Γενική Συνομοσπονδία Αγροτικών Συλλόγων Ελλάδος (ΓΕΣΑΣΕ), Συνομοσπονδία Αγροτικών Συλλόγων Ελλάδος (ΣΥΔΣΕ), Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων Ελλάδος, Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.), Ένωση Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδος (Ε.Ν.Α.Ε.), Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Κ.Α.Π.Ε.), Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ, Ομάδες Τοπικής Δράσης (Ο.Τ.Δ.), Ελληνικό Δίκτυο LEADER+ (Δίκτυο Φορέων Αγροτικής Ανάπτυξης), ΕΘΙΑΓΕ, ΟΠΕΓΕΠ
- β) Διοικητικές υπηρεσίες που εμπλέκονται στην εφαρμογή του Προγράμματος, ήτοι: Υπηρεσίες του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Διαχειριστικές Αρχές, και Φορείς Εφαρμογής του ΠΑΑ.

Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013. Στο Ε.Α.Δ. συμμετέχουν αντιπροσωπευτικοί φορείς, Επιμελητήρια, Ερευνητικά Κέντρα, περιβαλλοντικές οργανώσεις, Ομάδες Τοπικής Δράσης LEADER καθώς και Υπηρεσίες του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας & Κλιματικής Αλλαγής, που είναι αρμόδιες για τη διαχείριση ή/και εφαρμογή Μέτρων του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (Π.Α.Α.). Ως κύρια αντικείμενα του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου, ορίζονται: α) η διασύνδεση των Οργανισμών/φορέων και Διοικήσεων/Υπηρεσιών που εμπλέκονται στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης και β) η διευκόλυνση της ανταλλαγής εμπειριών και η υποστήριξη της εφαρμογής και της αξιολόγησης της πολιτικής Αγροτικής Ανάπτυξης, όπως επίσης και η διασφάλιση και ο συντονισμός της ροής πληροφοριών μεταξύ τοπικού, εθνικού και ευρωπαϊκού επιπέδου.

Οι βασικές κατηγορίες δραστηριοτήτων που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο του Ε.Α.Δ. συνίστανται κυρίως στον εντοπισμό, ανάλυση και πληροφόρηση σε τοπικό και εθνικό επίπεδο όσον αφορά στις μεταβιβάσιμες ορθές πρακτικές για την αγροτική ανάπτυξη, οργάνωση ανταλλαγών εμπειρίας και τεχνογνωσίας σε θέματα αγροτικής ανάπτυξης, προετοιμασία προγραμμάτων κατάρτισης, παροχή τεχνικής στήριξης για τα σχέδια διατοπικής και διακρατικής συνεργασίας, διάχυση γνώσης και εμπειρίας σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, συνεργασία και διασύνδεση με το Ευρωπαϊκό Αγροτικό Δίκτυο και τα άλλα Εθνικά Αγροτικά Δίκτυα.

Οι φορείς και οι Αγροτικές Περιοχές πρέπει να στηριχθούν προκειμένου να βελτιώσουν τους όρους συμμετοχής τους στην Αναπτυξιακή Διαδικασία. Επομένως πρέπει να ενισχυθεί η προσπάθεια για άρση της απομόνωσης περιοχών σε όλα τα επίπεδα της οικονομικής και κοινωνικής ζωής. Βασική προϋπόθεση για την επίτευξη του παραπάνω στόχου αποτελεί η “αύξηση της κινητικότητας” ανθρώπων, μέσων και ιδεών, χωρίς περιορισμούς ή φραγμούς, μέσα από σταθερούς δεσμούς συνεργασίας.

Μία τέτοια προσπάθεια θα ενισχύσει την εξωστρέφεια των περιοχών, με τη μεταφορά καινοτόμων και πετυχημένων πρακτικών όπως η Δικτυακή Οργάνωση - Δικτύωση. Η δικτύωση είναι η δραστηριότητα που συνενώνει τους ανθρώπους (και τις οργανώσεις τους) γύρω από ένα κοινό συμφέρον για την ανάληψη αμοιβαία επωφελών δραστηριοτήτων. Απώτερος στόχος είναι, η βελτίωση των συνεργαζόμενων καθενός

χωριστά (αγροτών - επιχειρήσεων) , μέσα σε ένα περιβάλλον συνεχώς εξελισσόμενο. Η στήριξη της αγροτικής δικτύωσης επιτρέπει στους κατοίκους της υπαίθρου την ενεργό συμμετοχή τους στην Αγροδιατροφική Αλυσίδα και επιπλέον προσδίδει πραγματικά οφέλη στο Αγροτικό Παραγωγικό Σύστημα.

Η Αγροτική Δικτύωση αναδεικνύει τον πολυλειτουργικό ρόλο του Αγροτικού Χώρου διατηρώντας και αναδεικνύοντας παράλληλα το γεωργικό του χαρακτήρα:

- Βελτιώνοντας τον ανταγωνισμό.
- Κινητοποιώντας σειρά φορέων και ενισχύοντας την εξωστρέφειά τους.
- Δημιουργώντας ισχυρούς δεσμούς μεταξύ των περιοχών.
- Δημιουργώντας Διατομεακές σχέσεις που αυξάνουν την προστιθέμενη αξία των προϊόντων, της παραγωγής και των υπηρεσιών.
- Ενισχύοντας τον επαγγελματισμό των εμπλεκομένων.
- Αναδεικνύοντας νέες δραστηριότητες, που με τη σειρά τους κινητοποιούν μέσα και ανθρώπους.
- Ενισχύοντας τη δράση.
- Εξοικονομώντας πόρους με την τοπική εφαρμογή πετυχημένων πρακτικών.
- Επιτυγχάνοντας οικονομίες κλίμακας που οδηγούν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

Όσον αφορά την ευρύτερη περιοχή στην οποία εντάσσεται η περιοχή μελέτης αξίζει να αναφερθούμε στο Στρατηγικό Αναπτυξιακό στόχος της Περιφέρειας Πελοποννήσου για τη νέα προγραμματική περίοδο που είναι ως εξής: «Καινοτόμος και αειφόρος αυτοτροφοδοτούμενη εξωστρεφής ανάπτυξη, με διασφάλιση της χωρικής και κοινωνικής συνοχής», ο οποίος προσδιορίστηκε από τη Περιφέρεια λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις των τοπικών φορέων και τον εθνικό αναπτυξιακό σχεδιασμό. Οι βασικές κατευθύνσεις ανάπτυξης της Περιφέρειας κατά τη προγραμματική περίοδο 2014-2020 είναι οι εξής:

- i. Ανταγωνιστικότητα-εξωστρέφεια-καινοτομία-αξιοποίηση των αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας
- ii. Προστασία περιβάλλοντος και αποδοτική χρήση των πόρων
- iii. Ολοκλήρωση βασικών δικτύων υποδομών/πολυτροπικές μεταφορές
- iv. Απασχόληση-Δια Βίου Μάθηση-Κοινωνική Οικονομία

ν. Αποτελεσματική διακυβέρνηση για τους πολίτες & τις επιχειρήσεις σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο

vi. Αειφόρος χωρική ανάπτυξη και συνοχή.

Οι στόχοι της Περιφέρειας δεν παρεκκλίνουν από αυτούς που έχουν τεθεί σε Κοινοτικό Επίπεδο. Οι προτεραιότητες της Ευρώπης για την Αγροτική Ανάπτυξη και ενόψει της νέας Κ.Α.Π. αναφέρονται ενδεικτικά:

1) Μεταφορά γνώσεων και καινοτομιών στη γεωργία, στην κτηνοτροφία, στη δασοπονία και στις αγροτικές περιοχές. Το εγχείρημα αυτό προϋποθέτει την αφύπνιση των Γεωργικών Εφαρμογών και επιτυγχάνεται με την προώθηση της καινοτομίας και της βάσης γνώσεων στις Αγροτικές Περιοχές, με την ενίσχυση των δεσμών μεταξύ γεωργίας και δασοκομίας – έρευνας και καινοτομίας και τέλος την προώθηση της δια βίου μάθησης στη γεωργία και τη δασοκομία αλλά και της ορθής επαγγελματικής κατάρτισης. Τα κονδύλια της Επιτροπής θα ενθαρρύνουν τη μεταφορά γνώσεων, τη συμβουλευτική υποστήριξη των αγροτών και τη στήριξη ερευνητικών σχεδίων ειδικά για τους αγρότες, εξασφαλίζοντας μια πιο στενή συνεργασία μεταξύ του γεωργικού τομέα και της επιστημονικής κοινότητας.

2) Ανταγωνιστικότητα όλων των τύπων γεωργίας και εξασφάλιση βιωσιμότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων με την προώθηση του αγροτικού επιχειρείν. Η διευκόλυνση της αναδιάρθρωσης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που αντιμετωπίζουν σημαντικά διαρθρωτικά προβλήματα (π.χ. ορεινές μειονεκτικές περιοχές), των εκμεταλλεύσεων εκείνων με χαμηλό βαθμό συμμετοχής στην αγορά (π.χ. προϊόντα χωρίς ένδειξη ποιότητας) , αυτών με προσανατολισμό την αγορά σε συγκεκριμένους τομείς (π.χ. προϊόντα με ονομασία προέλευσης) και των εκμεταλλεύσεων που χρειάζεται να διαφοροποιηθούν ως προς τη γεωργία (π.χ. ολοκληρωμένες δράσεις εναλλακτικού τουρισμού) θα βελτιώσει στο έπακρο το οικονομικό προφίλ των σύγχρονων γεωργών. Το παρόν μπορεί κάλλιστα να αποτελέσει και ενδιαφέρον πεδίο απασχόλησης των νέων και έτσι να ανανεωθεί η αγροτική γενιά στο Γεωργικό Τομέα.

3) Ενίσχυση ανταγωνισμού αγροδιατροφικού τομέα μέσω της οργάνωσης της αλυσίδας τροφίμων και διαχείρισης κινδύνων. Η ενσωμάτωση των πρωτογενών παραγωγών στην αλυσίδα τροφίμων θα ενισχύσει τη διαπραγματευτική θέση και το μερίδιό τους στην αγορά και μέσω συστημάτων ποιότητας, προώθησης σε τοπικές αγορές βραχείων

αλυσίδων εφοδιασμού, ομάδων παραγωγών και διεπαγγελματικών οργανώσεων θα επιτευχθεί αφενός ανάπτυξη στις ίδιες τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, αφετέρου θα αποκατασταθεί το υποβαθμισμένο γεωργικό παραγωγικό δυναμικό. Σε αυτό το στόχο η ανάπτυξη των γεωργικών εκμεταλλεύσεων προϋποθέτει συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων. Η γεωργία, που αποτελεί τη βάση της τροφικής αλυσίδας, είναι σε μεγάλο βαθμό κατακερματισμένη και ελάχιστα δομημένη. Για να ενισχυθεί η θέση των γεωργών, η Επιτροπή προτείνει τη στήριξη των οργανώσεων των παραγωγών και των διακλαδικών οργανώσεων, καθώς και τη δημιουργία απευθείας δικτύων ανάμεσα στους παραγωγούς και τους καταναλωτές (χωρίς «πολλούς» μεσάζοντες).

4) Αποκατάσταση, διατήρηση και ενίσχυση των οικοσυστημάτων. Κυρίως εδώ εννοούνται οι ευάλωτες περιοχές συμπεριλαμβανομένων των περιοχών Natura 2000 και των αγροτικών περιοχών υψηλής φυσικής αξίας. Για να αποφευχθεί η ερημοποίηση και να διατηρηθεί ο πλούτος των εδαφών μας, η Επιτροπή δίνει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να χορηγούν μεγαλύτερη στήριξη στους αγρότες που βρίσκονται σε περιοχές με φυσικά μειονεκτήματα, μέσω πρόσθετης αντιστάθμισης. Η βοήθεια αυτή θα συμπληρώνει τις άλλες μορφές στήριξης που χορηγούνται σήμερα στο πλαίσιο της πολιτικής για την αγροτική ανάπτυξη. Προωθείται η βιολογική γεωργία και καθιερώνονται επίσης γεωργοοδασοκομικά συστήματα που στόχο έχουν την αποκατάσταση και διατήρηση της βιοποικιλότητας και τη βελτίωση διαχείρισης υδάτων-εδαφών.

5) Αποδοτικότητα των πόρων και αλλαγή προς μια οικονομία με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα(CO₂) και ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή. Μια «περιβαλλοντική» πληρωμή με στόχο τη μακροπρόθεσμη παραγωγικότητα και τη διατήρηση των οικοσυστημάτων ενισχύει την οικολογική/περιβαλλοντική βιωσιμότητα του Γεωργικού Τομέα και αυτόματα ανταμείβει τις προσπάθειες των αγροτών. Η Επιτροπή προτείνει τη διοχέτευση του 30% των άμεσων ενισχύσεων σε μεθόδους που προωθούν τη βέλτιστη χρήση των φυσικών πόρων. Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε εδάφους και να ενθαρρύνονται οι αγροπεριβαλλοντικές πρωτοβουλίες σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή προτείνει προτεραιότητες της πολιτικής για την αγροτική ανάπτυξη να είναι οι εξής: πρώτον, η διατήρηση και η αποκατάσταση των οικοσυστημάτων καθώς και η

καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, και, δεύτερον, η αποτελεσματική χρήση των πόρων. Τέτοιου είδους μέθοδοι, απλές στην εφαρμογή τους και αποτελεσματικές από οικολογική άποψη, είναι: η διαφοροποίηση των καλλιεργειών, η διατήρηση μονίμων βοσκοτόπων, η διατήρηση των προστατευόμενων οικολογικών περιοχών και φυσικών τοπίων, η αύξηση της αποδοτικότητας της χρήσης νερού στη γεωργία, η αύξηση της αποδοτικότητας της χρήσης ενέργειας στον τομέα της γεωργίας και της μεταποίησης τροφίμων, η διευκόλυνση της προμήθειας και χρήσης ανανεώσιμων μορφών ενέργειας, υποπροϊόντων, αποβλήτων, υπολειμμάτων και λοιπών πρώτων υλών και τέλος η μείωση των εκπομπών υποξειδίου του αζώτου(N₂O) και μεθανίου(CH₄) και η προώθηση δέσμευσης CO₂ στη γεωργία και τη δασοκομία.

6) Κοινωνική ένταξη, μείωση της φτώχειας και οικονομική ανάπτυξη Αγροτικών Περιοχών. Πρόκειται για τη διευκόλυνση της δημιουργίας νέων μικρών επιχειρήσεων και της δημιουργίας θέσεων εργασίας. Προωθείται επίσης η εγκατάσταση νέων αγροτών. καθώς σήμερα τα δύο τρίτα των αγροτών είναι ηλικίας άνω των 55 ετών. Για να δημιουργηθούν θέσεις απασχόλησης και να ενθαρρυνθούν οι νέες γενιές να ασχοληθούν με τη γεωργία, η Επιτροπή προτείνει ένα νέο μέσο για τη στήριξη της εγκατάστασης νέων αγροτών, το οποίο θα απευθύνεται σε αγρότες κάτω των 40 ετών και θα χορηγείται τα πρώτα 5 χρόνια. Δίδονται επιπλέον, κίνητρα για την αγροτική απασχόληση και την επιχειρηματικότητα. Για την προώθηση της απασχόλησης και του επιχειρηματικού πνεύματος, προτείνεται μια σειρά μέτρων που σκοπό έχουν να ενθαρρύνουν την οικονομική δραστηριότητα στις Αγροτικές Περιοχές, καθώς και τις πρωτοβουλίες για Τοπική Ανάπτυξη. Μέσω της βελτίωσης της προσβασιμότητας, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών, των πληροφοριών και των επικοινωνιών στις αγροτικές περιοχές θα επιτευχθεί η Τοπική Ανάπτυξη με πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων(CLLD: Community – Led Local Development).

Συνοψίζοντας αξίζει να σημειωθεί ότι, όλα τα μέτρα αυτά εφαρμόζονται με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στο ανθρώπινο αγροτικό δυναμικό. Αθροιστικά θα βελτιωθεί η ελκυστικότητα του Αγροτικού Χώρου εφόσον θα αναβαθμισθούν βασικές υπηρεσίες και υποδομές μικρής κλίμακας καθώς επίσης θα αναδειχθεί η πολιτισμική κληρονομιά κάθε μιας περιοχής. Για να υλοποιηθεί επιτυχώς η στρατηγική, χρειάζεται να επιτευχθεί ισορροπία μεταξύ διαφόρων ανταγωνιστικών στόχων, όπως: ο σεβασμός

των διαφόρων προτεραιοτήτων, η ενθάρρυνση των κατοίκων της περιοχής να συμμετάσχουν και η ανάπτυξη συνεργειών.

1.3.1. LEADER & Δικτύωση

Ένα από τα χαρακτηριστικά της προσέγγισης LEADER αποτελεί η Δικτύωση με την οποία επιτυγχάνεται η ανταλλαγή επιτευγμάτων, εμπειριών και τεχνογνωσίας μεταξύ των Ομάδων Τοπικής Δράσης της LEADER, των αγροτικών περιοχών, των διοικήσεων και των οργανώσεων που εμπλέκονται στην αγροτική ανάπτυξη εντός της Ε.Ε. Η Δικτύωση κατ' επέκταση είναι ένα μέσο για τη μεταφορά και διάδοση των καινοτομιών. Ειδικά η πρωτοβουλία LEADER+ έδωσε ιδιαίτερη βαρύτητα στο τομέα της Δικτύωσης αφενός σε τοπικό επίπεδο (δικτύωση των τοπικών επιχειρήσεων) και αφετέρου σε διατοπικό επίπεδο. Όσον αφορά στη δικτύωση στο διατοπικό επίπεδο, που αποτέλεσε το αντικείμενο ειδικού Άξονα Προτεραιότητας, σε αυτή εντάσσονται :

- α)** Το σύνολο των αγροτικών περιοχών, ανεξάρτητα από το εάν τις αφορά η LEADER +.
- β)** Το σύνολο των Οργανώσεων που εμπλέκονται στην διαδικασία της τοπικής ανάπτυξης π.χ. αγροτικά forum.
- γ)** Το σύνολο των διοικητικών υπηρεσιών που εμπλέκονται στην διαδικασία της τοπικής ανάπτυξης.

Προτεραιότητες πάνω στις οποίες στηρίχθηκαν οι δράσεις Δικτύωσης έτσι ώστε να συμβάλλουν και στην επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας LEADER+ ήταν:

- Διαμόρφωση ευνοϊκού περιβάλλοντος για την κατανόηση / αποδοχή της έννοιας και των ωφελειών της δικτύωσης, ώστε να κινητοποιηθούν οι επιχειρήσεις προς αυτή την κατεύθυνση
- Ανάπτυξη και χρηματοδότηση ενεργειών, οι οποίες θα έχουν θετική επίπτωση επάνω στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις, μέσα από τη συστηματική διάγνωση των αναγκών των συγκεκριμένων κλάδων και των ιδιομορφιών της κάθε περιοχής
- Διασφάλιση στο μέγιστο δυνατό βαθμό της διαχρονικότητας των δικτύων που θα δημιουργηθούν και μετά το πέρας της χρηματοδοτήσεως.
- Διαφοροποίηση της παραγωγής και των μέσων διάθεσής της.

- Ενεργό συμμετοχή των ανθρώπων της υπαίθρου, για τους οποίους γίνονται προσπάθειες ανάκαμψης, στην αειφόρο ανάπτυξη της περιοχής τους.
- Διαχείριση των πόρων της πρωτοβουλίας μέσω της δημιουργούμενης οριζόντιας εταιρικής σχέσης σε κάθε περιοχή παρέμβασης.
- Ολοκληρωμένος και πολυτομεακός σχεδιασμός με παράλληλη διασύνδεση των ενεργειών μεταξύ τους
- Ανάπτυξη συνεργασιών σε κρατικό ή διακρατικό επίπεδο που συμβάλλει στην εξωστρέφεια της κάθε περιοχής και της οικονομίας της.
- Νέα προσέγγιση στην ανάπτυξη της υπαίθρου, η οποία θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από δράσεις που στοχεύουν στην πολυαπασχόληση και στην πολλαπλή δημιουργία εισοδήματος από εναλλακτική ή συμπληρωματική με τη γεωργία απασχόληση.
- Ενεργοποίηση και επένδυση της τοπικής ενδογενούς ιδιωτικής αποταμίευσης, που αποτελεί τη βάση μιας αυτοτροφοδοτούμενης βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης.

1.4. Διεθνής & Ελληνική εμπειρία

Η προώθηση της Δικτύωσης των επιχειρήσεων αποτελεί κεντρικό σημείο της πολιτικής όλων των κυβερνήσεων της Ε.Ε. Οι πολιτικές αυτές συνήθως σχεδιάζονται σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης και συγκεκριμενοποιούνται και υλοποιούνται από τις τοπικές και περιφερειακές αρχές, οι οποίες και έχουν βαθύτερη γνώση των ιδιομορφιών της περιοχής τους. Οι πολιτικές αυτές έχουν δώσει έμφαση στην βιομηχανία και τις νέες τεχνολογίες. Τα δε προγράμματα δικτύωσης έχουν δώσει έμφαση σε δράσεις μεταφοράς τεχνογνωσίας, ανάπτυξης καινοτομίας και κοινών δράσεων προβολής και προώθησης, καθώς και στην προώθηση της συνεργασίας των επιχειρήσεων με ερευνητικά κέντρα και πανεπιστήμια, στηριζόμενα κυρίως σε επιχορηγήσεις. Η επιχειρηματική κουλτούρα και το «κοινωνικό κεφάλαιο» αποτελούν παράγοντες κλειδιά στην ανάπτυξη και συνέχεια των δικτύων. Ως «κοινωνικό κεφάλαιο» ορίζεται η συλλογικότητα που αναπτύσσεται σε κάθε περιοχή μέσω της ενεργοποίησης επαγγελματικών συνδέσμων, επιμελητηρίων κ.λ.π.

Οι βέλτιστες πρακτικές υποδεικνύουν ότι πριν από την υιοθέτηση ενός προγράμματος χρηματοδότησης δικτύων έχουν υλοποιηθεί δράσεις εντοπισμού και

καταγραφής «αναδυόμενων δικτύων» που συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις για ανάπτυξη συνεργασιών (Cluster Mapping). Επίσης, η ύπαρξη ενός ενδιάμεσου φορέα ο οποίος θα αναλάβει το ρόλο του «διαχειριστή – εμπνευστή» του δικτύου αποτελεί κρίσιμο παράγοντα στην επιτυχία του.

Η διεθνής πρακτική δείχνει ότι το ρόλο αυτό τον αναλαμβάνουν συνήθως τοπικοί και περιφερειακοί φορείς (τοπικές αναπτυξιακές εταιρείες, περιφερειακές αρχές, επαγγελματικοί σύνδεσμοι) και σύμβουλοι επιχειρήσεων. Οι ενδιάμεσοι αυτοί συναντώνται με τους όρους “network brokers” ή “network facilitators”.

Στην Ελλάδα, η πρώτη συγκροτημένη προσπάθεια προώθησης των δικτύων ξεκίνησε στο 2ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης το 1997, με έμφαση στη μεταποίηση (Κ.Π ΜΜΕ και Ε.Π Βιομηχανίας). Σύμφωνα με την τελική έκθεση αξιολόγησης του Υπουργείου Ανάπτυξης, το κύριο πρόβλημα που προέκυψε ήταν η αδυναμία επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των μελών των δικτύων. Παρ’ όλα αυτά οι δράσεις είχαν και θετικά αποτελέσματα τα οποία συνοψίζονται στην βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων, στη διεύδυση σε νέες αγορές στη μεταφορά τεχνογνωσίας και την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών, καθώς επίσης και στη μείωση του κόστους μέσα από την επίτευξη οικονομιών κλίμακας στην προμήθεια πρώτων υλών.

Μέσα από την ανάλυση μίας σειράς μελετών περίπτωσης (case studies) που αφορούσαν δράσεις δικτύωσης που αναπτύχθηκαν στην Ελλάδα και το εξωτερικό, διαμορφώθηκαν ορισμένα συμπεράσματα και γενικές αρχές οι οποίες μπορούν να βρουν εφαρμογή στην ανάπτυξη δικτύων στην Ελληνική πραγματικότητα του αγροτικού χώρου.

- Τα δίκτυα είναι συνήθως πρωτοβουλίες που προκύπτουν από την ανάγκη καλύτερου προσανατολισμού των επιχειρήσεων προς τη ζήτηση (demand driven).
- Είναι απαραίτητη η ανάπτυξη κατάλληλης επιχειρηματικής κουλτούρας στηριγμένης σε ξεκάθαρες σχέσεις αμοιβαίας εμπιστοσύνης και συνεργασίας
- Η ανάπτυξη σχεδίων δράσης με ολοκληρωμένο χαρακτήρα και συγκεκριμένη στρατηγική αποτελούν προαπαιτούμενο για την επιτυχία των δράσεων δικτύωσης. Η διατύπωση ξεκάθαρων στόχων και μεθόδων συλλογικής δράσης για την επίτευξή τους αποτελεί τη βάση στην οποία θα πρέπει να στηριχθούν

- Στις περισσότερες των περιπτώσεων η παρουσία ενός ενδιάμεσου υποστηρικτή του δικτύου είναι κρίσιμος παράγοντας επιτυχίας σε όλα τα στάδια, από τις προπαρασκευαστικές ενέργειες προώθησης της έννοιας, έως το στήσιμο και την αρχική του λειτουργία
- Τα δίκτυα μπορούν να έχουν ανοικτό χαρακτήρα με συγκεκριμένα όμως κριτήρια αξιολόγησης των νέων μελών
- Η διαμόρφωση μίας σαφούς οργανωτικής δομής είναι ενισχυτική της αποτελεσματικής του λειτουργίας, αλλά δεν είναι απαραίτητο να είναι αυστηρή αυτή η δομή. Η διαμόρφωση σχέσεων εμπιστοσύνης και συνεργασίας είναι η πρώτη απαίτηση και η διαμόρφωση τυπικής δομής ακολουθεί.
- Η χρηματοδότηση των δικτύων από επιχορηγήσεις αποτελεί το έναυσμα για την δημιουργία τους. Η ιδιωτική χρηματοδότηση αποτελεί όμως βασικό όρο για τη συνέχειά τους.
- Η υλοποίηση «soft» ενεργειών οριζόντιου χαρακτήρα (κοινή προβολή, συμμετοχή σε εκθέσεις, φυλλάδια κ.λ.π) μπορούν να αποτελέσουν το πειραματικό στάδιο λειτουργίας του δικτύου. Μέσα από αυτές τις ενέργειες μαθαίνουν τα μέλη να συνεργάζονται και να αναπτύσσουν κατάλληλες σχέσεις επικοινωνίας και εμπιστοσύνης.

Σήμερα η εφοδιαστική αλυσίδα παρουσιάζει ανισορροπίες, εξαιτίας της αυξανόμενης υπερσυγκέντρωσης των μεγάλων αλυσίδων λιανικής πώλησης και των δικτύων διανομής, που έχουν αποκτήσει δεσπόζουσα θέση στην αγορά, με αποτέλεσμα να καρπούνται το μεγαλύτερο μέρος της προστιθέμενης αξίας των τροφίμων, με αδιαφανείς, συνήθως, συναλλαγές και συχνά με αθέμιτες εμπορικές πρακτικές. Πρόσφατα στοιχεία και έρευνες επιβεβαιώνουν την ανωτέρω χρήση σύγχρονων μέσων στην αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος.

Κατά την πενταετία 2007-2011 σημειώνεται αύξηση του μέσου ετήσιου εγχώριου ρυθμού μεταβολής των αγορών μέσω του διαδικτύου, ενώ αυξητική πορεία καταγράφεται στο σύνολο των online αγορών των καταναλωτών κατά το 2011, που κυμάνθηκαν στο επίπεδο του 1,7 δις ευρώ, σημειώνοντας αύξηση κατά 30% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Μεγαλύτερη αύξηση σημειώνεται στα είδη διατροφής, ωστόσο

η συμμετοχή τους στο σύνολο των αγαθών και υπηρεσιών παραμένει μικρή. (ΠΑΣΕΓΕΣ, Συνέδριο 10/2012).

Τα οφέλη που μπορούν να προκύψουν από τη δραστηριοποίηση των αγροτικών συνεταιρισμών και των άλλων μικρομεσαίων παραγωγικών επιχειρήσεων του αγροτικού τομέα στο ηλεκτρονικό εμπόριο επί της ουσίας είναι σημαντικά τόσο σε ποσοτικό όσο και ποιοτικό επίπεδο. Αυξάνεται ουσιαστικά η παραγωγικότητα αυτών των οργανώσεων και αποκαθίσταται η θέση τους όχι μόνο στην εφοδιαστική αλυσίδα, αλλά και στη διαφάνεια των συναλλαγών, στον περιορισμό της εξάρτησής τους από ενδιάμεσους και στον περιορισμό της ψαλίδας των τιμών παραγωγού-καταναλωτή.

Δεδομένου ότι η ενίσχυση της θέσης των αγροτών στην εφοδιαστική αλυσίδα διατροφικών αγροτικών προϊόντων αποτελεί κορυφαίας σημασίας προτεραιότητα στη νέα Κ.Α.Π., ικανή να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις της διατροφικής επάρκειας, της αστάθειας της αγοράς και της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας του αγροτικού-διατροφικού τομέα στην Ε.Ε., η συγκέντρωση και η Δικτύωση της προσφοράς αγροτικών διατροφικών προϊόντων εκ μέρους των αγροτικών συνεταιρισμών και ιδιαίτερα των μικρομεσαίων παραγωγικών επιχειρήσεων του αγροτικού τομέα μπορεί και πρέπει να αναπτυχθεί με την αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και την εφαρμογή υπηρεσιών ηλεκτρονικού εμπορίου (ΠΑΣΕΓΕΣ, Συνέδριο 10/2012).

Η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου - και του ηλεκτρονικού επιχειρείν, από τις αγροτικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις αποτελεί στρατηγική επιλογή υψηλής προτεραιότητας. Στο πλαίσιο αυτό ως επωφελής κρίνεται, κατά τον Τσιφόρο(2012) αναγκαίος ο σχεδιασμός ενός ειδικού επενδυτικού μέτρου (digi-agro) με σκοπό την ενίσχυση των αγροτών, των αγροτικών συνεταιρισμών και γενικότερα των παραγωγικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων του αγροτικού τομέα για την υλοποίηση ψηφιακών επενδύσεων με προσδιορισμένες δράσεις, που συνοψίζονται σε δύο άξονες.

α) Στην αναδιοργάνωση και εξοικονόμηση πόρων με αξιοποίηση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, με δράσεις όπως η αυτοματοποίηση πωλήσεων και η ολοκληρωμένη διαχείριση προϊόντων, αποθεμάτων, πελατών και προμηθευτών, η ηλεκτρονική τιμολόγηση, η αυτοματοποιημένη ανταλλαγή πληροφοριών αγροτικών προϊόντων για ηλεκτρονικές αγορές (e-marketplaces και e-auctions), η αυτοματοποίηση και η ηλεκτρονική παρακολούθηση αποθηκευτικών χώρων πρωτογενούς παραγωγής, η

online διασύνδεση με προμηθευτές (B2B) και αγοραστές (B2C), η διάθεση διατροφικών αγροτικών προϊόντων μέσω ηλεκτρονικού καταστήματος (e-shop) κ.α.

β) Στην εξωστρέφεια, την προώθηση και τη διεύρυνση του κύκλου εργασιών τους με χρήση προηγμένων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, περιλαμβάνοντας δράσεις όπως οι έξυπνες κάρτες, η διαδραστική προώθηση (διαδραστικές βιτρίνες, οθόνες αφής, ηλεκτρονικοί κατάλογοι), η αξιοποίηση δράσεων ευφυούς γεωργίας, η ψηφιακή σήμανση για την προβολή προϊόντων (digital signage), η διαδικτυακή προώθηση διαφημιστικής εκστρατείας (καμπάνιας) και εξατομικευμένης προώθησης στους καταναλωτές κ.α

1.5. Οι Σύγχρονες Γεωργικές Εφαρμογές: η σημασία τους στον Αγροτικό Χώρο

Οι Γεωργικές Εφαρμογές ορίζονται ως μία μη τυπική εκπαιδευτική διαδικασία παροχής συμβουλών και πληροφοριών στους γεωργούς με στόχο την επίλυση των προβλημάτων τους και την αντιμετώπιση των δυσκολιών τους με σκοπό να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα της γεωργικής τους εκμετάλλευσης, της γεωργικής τους παραγωγής και να βελτιωθεί το βιοτικό επίπεδο της οικογένειάς τους. Ο κοινωνικοοικονομικά εξουθενωμένος αγροτικός πληθυσμός χρειάζεται επείγοντως ένα τέτοιο σύστημα παροχής γεωργικών πληροφοριών και υποστήριξης έτσι ώστε να εφαρμόσει ταχύτερα και με προγραμματισμό σύγχρονες για την εποχή γεωργοκτηνοτροφικές μεθόδους και τεχνικές, με απώτερο στόχο την αύξηση της παραγωγής μέσω της εισαγωγής νέων ποικιλιών και τεχνικών βελτιώσεων, τη βελτίωση της παραγωγικότητας στη γεωργία και γενικότερα τη βελτίωση των συνθηκών ζωής του. Η σύγχρονη Υπηρεσία Γεωργικών Εφαρμογών (Υ.Γ.Ε.), στην Ελλάδα ιδρύθηκε για το σκοπό αυτό στο Υπουργείο Γεωργίας το 1951. Στόχος ήταν η ανόρθωση της κατεστραμμένης γεωργικής οικονομίας της χώρας.

Τρεις είναι οι κύριες λειτουργίες που επιτελούν οι Γεωργικές Εφαρμογές στο πλαίσιο των προγραμμάτων ανάπτυξης. Πρώτον, οι γεωργοεφαρμοστές ενθαρρύνουν τους γεωργούς όσον αφορά την πραγματοποίηση αλλαγών στην εκμετάλλευση και το νοικοκυριό τους, εφαρμόζοντας προγράμματα με βάση τα οποία μεταβιβάζονται γνώσεις και καλλιεργούνται δεξιότητες στους γεωργούς. Δεύτερον, οι γεωπόνοι/ γεωργοεφαρμοστές διαδίδουν τα αποτελέσματα της έρευνας μεταξύ των γεωργών και

μεταφέρουν τα προβλήματα του γεωργικού πληθυσμού στα ερευνητικά ιδρύματα. Για την αμφίδρομη αυτή πληροφόρηση οι γεωργοεφαρμοστές πρέπει να είναι ενήμεροι για τις τεχνολογίες/τεχνικές και τις πρόσφατες βελτιώσεις τους, τα τοπικά και ειδικά προβλήματα και κατηγορίες του πληθυσμού και να παρέχουν ικανοποιητική, ανάλογα με την περίπτωση, πληροφόρηση ώστε η νέα τεχνολογία να είναι προσαρμοσμένη στις συγκεκριμένες συνθήκες. Ακόμη σε περίπτωση αποτυχίας πρέπει να βοηθούν στη διάγνωση των αιτίων καθώς και στην αντιμετώπιση τους. Τρίτον, οι γεωπόνοι βοηθούν τους γεωργούς να αποκτήσουν οργανωτική – διαχειριστική ικανότητα, έχοντας ενεργή συμμετοχή σε όλη τη διαδικασία σχεδιασμού και εκπόνησης των προγραμμάτων ανάπτυξης.

Οι Γεωργικές Εφαρμογές δεν μπορούν να υποχρεώσουν τα άτομα να κάνουν κάτι που δε θέλουν, αλλά μπορούν να λειτουργήσουν μέσω της παρακίνησης, της παροχής γνώσης και της πειθούς. Χωρίς ωστόσο τις Γεωργικές Εφαρμογές οι γεωργοί δεν είναι σε θέση να εκμεταλλευτούν τις ευκαιρίες που τους παρουσιάζονται με τα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους. Από την άλλη, το κοινωνικοοικονομικό συμβουλευτικό έργο των Γεωργικών Εφαρμογών αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στο να ελαχιστοποιήσει τις κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες στις Αγροτικές Περιοχές και να βοηθήσει τους μειονεκτούντες να πληροφορηθούν για τις υπάρχουσες δυνατότητες και προοπτικές βελτίωσης της ζωής τους.

Συνεπώς, το έργο των Γεωργικών Εφαρμογών πρέπει να είναι προσαρμοσμένο στις ανάγκες διαφορετικών ομάδων γεωργών με ομοειδή προβλήματα ή, γενικότερα, να διακρίνεται από ευελιξία ώστε να ανταποκρίνεται στα επιμέρους προβλήματα κάθε κατηγορίας γεωργών. Οι κατηγορίες αυτές διαμορφώνονται με βάση μια σειρά κριτηρίων, όπως για παράδειγμα το καλλιεργητικό σύστημα, οι διαθέσιμοι πόροι (γη, κεφάλαιο, εργασία), οι αγορές εισροών και προϊόντων, κ.λπ. Ιδιαίτερα για την ελληνική γεωργία, η στενή συνεργασία μεταξύ γεωπόνων - γεωργοεφαρμοστών και γεωργών, η οποία θα βασίζεται στην επικοινωνία, την εμπιστοσύνη, τη συνεργασία και τη συμμετοχή, είναι πολύ σημαντική για την ενίσχυση της Αγροτικής Ανάπτυξης της χώρας και της προώθησης της Αγροτικής Δικτύωσης. Παράδειγμα μίας τέτοιας συνεργασίας αποτελεί η επιτυχής δραστηριοποίηση των Γεωργικών Εφαρμογών τις δεκαετίες '50 και '60, κατά τις οποίες γεωργοί και γεωπόνοι κατάφεραν να επαναφέρουν την

κατεστραμμένη εθνική μας οικονομία. Σύμφωνα μάλιστα με νεώτερες αντιλήψεις για το έργο των Γεωργικών Εφαρμογών, αντί να αναπτύσσεται η τεχνολογία και να προσδοκάται από τους γεωργούς να προσαρμοστούν προκειμένου να την εκμεταλλευτούν, είναι προτιμότερο να συγκεντρώνεται η κάθε δυνατή πληροφορία για ομοιογενείς κατηγορίες γεωργών και να αναπτύσσεται η κατάλληλη κατά περίπτωση τεχνολογία, η οποία θα ταιριάζει στα συγκεκριμένα ενδιαφέροντά τους.

Η αποτελεσματική αντιμετώπιση της πολυπλοκότητας που σχετίζεται με τον εκσυγχρονισμό της γεωργίας μέσα σε ένα κλίμα αυξανόμενου ανταγωνισμού απαιτεί την πλήρη αξιοποίηση του κοινωνικού ιστού και του ανθρώπινου δυναμικού, ιδιαίτερα των νέων, που σκοπεύουν να ασχοληθούν με τη γεωργία. Οι σύγχρονοι γεωργοί πρέπει να παίρνουν συνεχώς αποφάσεις σχετικά με τη χρήση της σύγχρονης τεχνολογίας, τη χρήση (και την επαναχρησιμοποίηση) των πόρων τους και τις μεθόδους παραγωγής. Γι' αυτό, για τη διατήρηση βιώσιμων εκμεταλλεύσεων πρέπει οι γεωργοί να είναι ικανοί να χρησιμοποιήσουν τη σύγχρονη τεχνολογία και τα συστήματα πληροφόρησης, να κατανοήσουν και να πραγματοποιήσουν τις απαραίτητες επενδύσεις και γενικά να διαχειριστούν σωστά τις εκμεταλλεύσεις τους και να προβλέπουν ικανοποιητικά τις μελλοντικές τάσεις.

Παρά το μικρό τους ποσοστό οι νέοι αγρότες, φαίνεται σήμερα να αποτελούν ένα μαχητικό τμήμα με αξιοσημείωτες επιδόσεις. Διαθέτοντας καλύτερη εκπαίδευση, διαφοροποιείται πάραυτα η ατζέντα των διεκδικήσεων: περισσότερος σχεδιασμός πολιτικής (π.χ. ανίχνευση αγορών διοχέτευσης προϊόντων), προσανατολισμός για το μέλλον της γεωργίας και λιγότερο αποκλειστικά επιδοτήσεις και εισοδηματικές ενισχύσεις από την Ε.Ε. και το κράτος, κάτι με το οποίο ήταν στενά συνυφασμένη η λογική των παλαιότερων γενεών.

Σήμερα στην Ευρώπη υπάρχει μια συνεχώς ισχυρότερη τάση παρακολούθησης προγραμμάτων εκπαίδευσης - κατάρτισης πριν από την εγκατάσταση του νέου γεωργού στη γεωργική εκμετάλλευση, όπως συμβαίνει με κάθε άλλο επάγγελμα. Η παραδοσιακή μορφή (άτυπης) κατάρτισης υπό την επίβλεψη του πατέρα ή παππού δεν θεωρείται πλέον αρκετή σαν προετοιμασία για την αντιμετώπιση των προβλημάτων ενός τομέα που χαρακτηρίζεται από συνεχείς μεταβολές. Η γεωργική εκπαίδευση έχει πλέον αποδειχτεί ως η πλέον σημαντική δύναμη στη διαμόρφωση ενός επιθυμητού τύπου

προοδευτικού, κοσμοπολίτη και παραγωγικού γεωργού που χρειάζεται η κάθε χώρα. Άρα, ο γεωργός και η οικογένειά του πρέπει να εκπαιδευτούν για να αυξηθεί η αποτελεσματικότητά τους. Αυτός ο στόχος μπορεί να επιτευχθεί με την παρακίνηση των γεωργών να κάνουν αλλαγές, με την παροχή εργαλείων και στάσεων που συντελούν στη βελτιωμένη διαχείριση των εκμεταλλεύσεών τους, και με την παροχή πρακτικής - τεχνικής γνώσης.

Αξίζει τέλος να σημειωθεί ότι, για τη γεωργική επαγγελματική εκπαίδευση σημαντικό ζήτημα αποτελεί η σύνδεση μεταξύ αγροτικής έρευνας, γεωργικών εφαρμογών, γεωργικής εκπαίδευσης – κατάρτισης και γεωργών. Οι Γεωργικές Εφαρμογές συγκροτούν ένα σύστημα «αγροτικής γνώσης και πληροφόρησης» που συνδέει ανθρώπους και ινστιτούτα με σκοπό την προώθηση της αμοιβαίας γνώσης και τη γένεση, διάχυση και χρήση τεχνολογίας, γνώσης και πληροφοριών που συνδέονται με τη γεωργία (και γενικότερα την αγροτική ανάπτυξη). Το σύστημα εμπλέκει τους γεωργούς (ή γενικά τους αγρότες, τους κατοίκους δηλαδή της υπαίθρου), τους εκπαιδευτές, τους ερευνητές και τους γεωργοεφαρμοστές για να καθοδηγήσουν τη γνώση και την πληροφόρηση από πολλαπλές πηγές για μια καλύτερη γεωργία και τη βελτίωση των πόρων και του επιπέδου διαβίωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Η περιοχή μελέτης

Στο παρόν κεφάλαιο πραγματοποιείται καταρχάς η παρουσίαση της ευρύτερης περιοχής μελέτης (Περιφέρειας) και ακολουθεί η λεπτομερέστερη παρουσίαση της περιοχής στην οποία πραγματοποιήθηκε η επιτόπια έρευνα (Δήμος Βέλου-Βόχας).

2.1. Η Περιφέρεια Πελοποννήσου

Χαρακτηριστικό της μορφολογίας της Περιφέρειας είναι οι μεγάλοι ορεινοί όγκοι (50,1% της έκτασης), οι οποίοι καταλαμβάνουν το κεντρικό της τμήμα, ενώ μόνο το 19,9% αυτής είναι πεδινό (και το 30% ημιορεινό), κυρίως στις παραθαλάσσιες περιοχές όπου σχηματίζονται αρκετές πεδιάδες. Ωστόσο, παρά το μικρό ποσοστό των πεδινών εκτάσεων, η Περιφέρεια διαθέτει μερικές από τις πιο εύφορες περιοχές της χώρας, όπως ο Αργολικός κάμπος και ο κάμπος της Κορινθίας. Εκτός από τα υπάρχοντα προβλήματα που καταγράφονται στην περιφέρεια εντοπίζονται και συγκριτικά πλεονεκτήματα, τα οποία μπορούν να δώσουν μία νέα οικονομική και κοινωνική προοπτική ανάπτυξης, υπό τη διαρκή κιάλας συνεργασία των Τομέων Παραγωγής.

Συγκριτικά πλεονεκτήματα λοιπόν είναι:

- α) η γεωγραφική θέση της Περιφέρειας Πελοποννήσου και δη του νομού Κορινθίας, ως πύλη διασύνδεσης του μητροπολιτικού κέντρου της Χώρας με τον θαλάσσιο Νότο της Ευρώπης,
- β) οι πλούσιοι φυσικοί και ιστορικοπολιτικοί της πόροι, που παραμένουν ανεκμετάλλευτοι,
- γ) η παραγωγή αξεπέραστης ποιότητας παραδοσιακών αγροτικών προϊόντων,
- δ) ο υποαπασχολούμενος σημαντικός αριθμός εργατικού δυναμικού, που με την κατάλληλη κατάρτιση από τις σύγχρονες εφαρμογές (π.χ. γεωργικές) και την υποστήριξη με δράσεις πληροφόρησης και παροχής συμβουλών δύναται να αποτελέσει σημαίνον παραγωγικό συντελεστή σε νέες οικονομικές και παραγωγικές δράσεις και
- ε) η πρόσφατη ίδρυση και λειτουργία του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Θεωρώντας ότι η προσέγγιση στην Αναπτυξιακή Διαδικασία προκύπτει από την συνεισφορά της Διατομεακής Συνεργασίας μια αξιολόγηση των τομέων παραγωγής κρίνεται αναγκαία.

2.1.1. Πρωτογενής Τομέας

Ο πρωτογενής τομέας στην Περιφέρεια διατηρεί ένα πολύ σημαντικό μέγεθος της οικονομικής ζωής. Η Π.Π. συμμετείχε το 2009 κατά 9,5% στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία του πρωτογενή της χώρας και περίπου κατά 6,3% στη συνολική Περιφερειακή Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία. Σε ότι αφορά την απασχόληση στον Πρωτογενή Τομέα, η Π.Π. βρίσκεται στη πρώτη θέση ανάμεσα σε όλες τις Περιφέρειες της χώρας, αναφορικά με το μερίδιο της απασχόλησης. Συγκεκριμένα, στη Περιφέρεια απορροφάται το 29,4% του απασχολούμενου πληθυσμού, όταν ο Μ.Ο. της χώρας ανέρχεται μόλις στο 12,5%. Τα στοιχεία παρουσιάζονται στο διάγραμμα (Διάγραμμα 1, Παράρτημα Ι).

Η συμμετοχή της Π.Π. στα εθνικά μεγέθη της γεωργίας είναι σημαντική. Με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. (έτους 2007), η Περιφέρεια διατηρεί το 12,6% των γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων της χώρας, κάτι που τη κατατάσσει στη δεύτερη θέση μετά τη Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, στην οποία εδράζεται το 14,4% των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της χώρας. Απεναντίας, η συνολικά χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση ανέρχεται στο 10,6% της συνολικά χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης της χώρας, κάτι που κατατάσσει την Π.Π. στη τέταρτη θέση μεταξύ των Περιφερειών, μετά τη Κεντρική Μακεδονία, τη Θεσσαλία και την Ανατολική Μακεδονία και Θράκη. Ο πολυτεμαχισμός και το μικρό μέγεθος του κλήρου αποτελεί σημαίνον διαρθρωτικό πρόβλημα για την Π. Π., καθώς σε κάθε εκμετάλλευση αντιστοιχούν κατά Μ.Ο 34,5 στρέμματα, έκταση ιδιαίτερα χαμηλή, που τη κατατάσσει στην ένατη θέση, αρκετά χαμηλότερα από το Μ.Ο. της χώρας (41,2 στρέμματα ανά εκμετάλλευση: πηγή Ε.Σ.Δ.).

Στο επίπεδο των Περιφερειακών Ενοτήτων (Π.Ε.) η Π.Ε. Κορινθίας συγκεντρώνει ένα ικανοποιητικό ποσοστό γεωργικών – κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων (περίπου 20%). Σημειώνεται επίσης ότι στην ίδια Π.Ε. το μέγεθος του κλήρου είναι ιδιαίτερα μικρό. Όσον αφορά το νερό, από το σύνολο των χρησιμοποιούμενων γεωργικών εκτάσεων της Περιφέρειας το 2007, το 44,8% αποτελούν αρδευόμενες εκτάσεις (εκτάσεις που χρησιμοποιούν νερό άρδευσης με οποιονδήποτε τρόπο όπως π.χ. ιδιωτική ή κοινοτική γεώτρηση και δίκτυο, γεινίαση με πηγές νερού, ποτάμια κλπ.) ενώ το 40% αποτελούν αρδευθείσες εκτάσεις. Αντίστοιχα, το 2005 οι αρδευόμενες εκτάσεις

αποτελούσαν το 46,3% των συνολικά χρησιμοποιούμενων γεωργικών εκτάσεων της Περιφέρειας και οι αρδευθείσες το 39%.

Σημειώνεται ότι οι αυξανόμενες ανάγκες για άρδευση των γεωργικών εκτάσεων σε πολλές περιοχές της Περιφέρειας έχει οδηγήσει στην υποβάθμιση του υδροφόρου ορίζοντα, ενώ παράλληλα εντοπίζονται ελλείψεις σε αρδευτικές παροχές. Σημαντική παράμετρος για την αντιμετώπιση των παραπάνω προβλημάτων και τη βελτίωση της παραγωγικότητας της γεωργικής γης αποτελεί η κατεύθυνση της Περιφέρειας για την ανάπτυξη έργων συγκέντρωσης και διάθεσης ομβρίων υδάτων (φράγματα) για γεωργική χρήση (Μηναγιώτικο φράγμα, φράγμα του Τάνου και το αρδευτικό του Φαλάνθου κ.α.). Ο ορθολογικός σχεδιασμός και η κατάλληλη τεχνική και περιβαλλοντική τεκμηρίωση των παραπάνω έργων αποτελεί προϋπόθεση για αποτελεσματική αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχονται.

Στο σύνολο των γεωργικών εκτάσεων της Περιφέρειας, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2005) κυριαρχούν οι Δενδρώδεις καλλιέργειες (62,6%) και ακολουθεί η κατηγορία των λοιπών εκτάσεων (18,9%), οι οποίες περιλαμβάνουν οικογενειακούς λαχανόκηπους, μόνιμα λιβάδια και βοσκότοπους, άγονους βοσκότοπους, φυτώρια, άλλες πολυετείς φυτείες και οι αγραναπαύσεις). Σημαντικό μέρος όμως των γεωργικών εκτάσεων της Περιφέρειας καταλαμβάνεται και από ετήσιες καλλιέργειες (12,5%). Στην κατά Περιφερειακή Ενότητα κατανομή των γεωργικών εκτάσεων, η Αρκαδία έχει τις περισσότερες ετήσιες καλλιέργειες και λοιπές εκτάσεις (37,1% και 39,7% των αντίστοιχων εκτάσεων). Σημαντικές εκτάσεις ετήσιων καλλιεργειών εντοπίζονται και στη Κορινθία (26,3% των αντίστοιχων καλλιεργειών), η οποία κατέχει τις περισσότερες εκτάσεις στις οποίες καλλιεργούνται αμπέλια και σταφιδάμπελα (66,7% των αντίστοιχων καλλιεργειών) (Πίνακας 1, Παράρτημα II). Εκτάσεις στις οποίες καλλιεργούνται αμπέλια και σταφιδάμπελα εντοπίζονται σε σημαντικό βαθμό και στη Μεσσηνία (21,8% των αντίστοιχων καλλιεργειών) ενώ στις υπόλοιπες Περιφερειακές Ενότητες η καλλιέργεια αυτή είναι ήσσονος σημασίας (κάτω του 7% των γεωργικών εκτάσεων)

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2007) η Περιφέρεια είναι η πέμπτη μεγαλύτερη παραγωγός της χώρας, καθώς σε αυτή παράγεται το 10,5% της συνολικής αξίας της φυτικής παραγωγής της χώρας. Συγκεκριμένα, η Π.Π. είναι η μεγαλύτερη παραγωγός νωπών φρούτων, εσπεριδοειδών, τροπικών φρούτων,

σταφυλιών και κρασιού και η δεύτερη μεγαλύτερη παραγωγός βρώμης και μειγμάτων θερινών δημητριακών, ελαιούχων σπόρων και καρπών, πατάτας, φρούτων και ελαιολάδου. Στο επίπεδο της παραγωγής σε τόνους, με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2009), διακρίνεται η σημαντικότητα της παραγωγής δένδροκομικών προϊόντων (π.χ. πορτοκάλια, βερίκοκα), αμπελουργικών προϊόντων και κηπευτικών καλλιεργειών και παρουσιάζεται σε αντίστοιχο πίνακα (Πίνακας 2, Παράρτημα II).

Από την άλλη πλευρά, η συμβολή της Περιφέρειας στην κτηνοτροφική δραστηριότητα της χώρας υπολείπεται της αντίστοιχης γεωργικής. Η αξία της ζωικής παραγωγής της Περιφέρειας το 2007 τη κατατάσσει στην όγδοη θέση μεταξύ των Περιφερειών της χώρας, διατηρώντας το 7,3% της συνολικής αξίας των κτηνοτροφικών προϊόντων που παράγεται στην Ελλάδα. Παρά ταύτα θα πρέπει να σημειωθεί το γεγονός ότι η Περιφέρεια είναι η τρίτη μεγαλύτερη παραγωγός Περιφέρεια αυγών. Στο επίπεδο παραγωγής σε τόνους, τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2009) για τη Περιφέρεια παρουσιάζονται στον Πίνακα 3, όπου διακρίνεται η σημαντικότητα της παραγωγής μελιού, αυγών και ψαριών εσωτερικών υδάτων (Πίνακας 3, Παράρτημα II).

Στην Π.Π. παράγεται σημαντικός αριθμός προϊόντων Π.Ο.Π. (Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης) και Π.Γ.Ε. (Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης). Πρόκειται για τρόφιμα των οποίων η παραγωγική διαδικασία έγκειται σε ιδιαίτερα καλλιεργητικά πλαίσια και η όλη διαδικασία προσδίδει κύρος ποιοτικό στο προϊόν, με ταυτόχρονη την υψηλή θρεπτική του αξία, καθώς επίσης και αναγνωρίζει την περιοχή ως μοναδικό καλλιεργητή αυτού του προϊόντος. Αυτόματα τα οικονομικά οφέλη καρπώνεται η περιοχή με την αναγραφή της γεωγραφικής ένδειξης. Για την Π.Π. τα ακόλουθα προϊόντα αποτελούν τα Π.Ο.Π. και Π.Γ.Ε. που παράγει.

Κατηγορία Προϊόντος	Προϊόν	ΠΟΠ/ ΠΓΕ
Ελαιόλαδο	Λυγουριό Ασκληπιείου	ΠΟΠ
	Κροκέες Λακωνίας	ΠΟΠ
	Πέτρινα Λακωνίας	ΠΟΠ
	Κρανίδι Αργολίδας	ΠΟΠ
	Λακωνία	ΠΓΕ
	Καλαμάτα	ΠΟΠ
	Φοινίκι Λακωνίας	ΠΟΠ
	Εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο Τροιζηνία	ΠΟΠ
Ελιές	Ελιά Καλαμάτας	ΠΟΠ
Τυριά	Φέτα	ΠΟΠ
	Σφέλα	ΠΟΠ
Φρούτα – Λαχανικά – Ξυροί καρποί – Όσπρια	Τσακωνική μελιτζάνα Λεωνιδίου	ΠΟΠ
	Μήλα Ντελίσσιους Πιλαφά Τριπόλεως	ΠΟΠ
	Κορινθιακή Σταφίδα Βοστίτσα	ΠΟΠ
Προϊόντα Ζωικής Προέλευσης	Μέλι Ελάτης Μαινάλου Βανίλια	ΠΟΠ

Πίνακας 4 : Π.Ο.Π και Π.Γ.Ε. προϊόντα της Π.Π. (πηγή: Ε.Σ.Δ.)

Ιδιαίτερα σημαντικό μοχλό ανάπτυξης της τοπικής κι εθνικής οικονομίας αποτελούν στην Ευρώπη εδώ και χρόνια τα καλάθια αγροτικών προϊόντων κάθε περιφέρειας. Στη Πελοπόννησο έχει εγκριθεί ήδη από το Σεπτέμβριο του 2011 η πρόταση για το καλάθι προϊόντων της Περιφέρειας, το οποίο αποτελείται από το σύνολο των χαρακτηριστικών προϊόντων της περιοχής, τα οποία καλλιεργούνται παραδοσιακά, αναδεικνύουν την ταυτότητα της περιοχής, έχουν ισχυρή φήμη και μπορούν ν' αποτελέσουν πόλο έλξης και την «αιχμή του δόρατος» για την ανάπτυξη της περιοχής. Τα προϊόντα αυτά παράγονται σε κρίσιμες ποσότητες, συνδέονται με το διατροφικό πρότυπο της περιοχής, είναι βιώσιμα και έχουν εξαγωγικό προσανατολισμό ή καλύπτουν επισιτιστικές ανάγκες τόσο της περιοχής όσο και της χώρας.

Ο στόχος του καλάθιού προϊόντων Π.Π. είναι:

- η προώθηση των προϊόντων άριστης ποιότητας, με ταυτότητα Περιφέρειας
- η βιωσιμότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων
- η ανάδειξη της περιοχής
- η προώθηση της πράσινης ανάπτυξης (βιολογική καλλιέργεια, ολοκληρωμένη διαχείριση, ΠΟΠ, ΠΓΕ, παραδοσιακά προϊόντα).

Το καλάθι Πελοποννησιακών αγροτικών προϊόντων προσδιορίζεται από εννέα πτυχές, οι οποίες είναι οι εξής:

1. Προσδιορισμός του καλλιεργητικού πλάνου της περιφέρειας.
2. Προώθηση στις αγορές των προϊόντων μέσω των αγροδιατροφικών συμπράξεων.
3. Συμβολαιακή γεωργία και κτηνοτροφία.
4. Η ίδρυση δημοπρατηρίου αγροτικών προϊόντων με στόχο οι αγρότες να πωλούν άμεσα την παραγωγή τους στους λιανέμπορους και να απολαμβάνουν καλύτερη τιμή στα προϊόντα τους.
5. Πιστοποίηση προϊόντων ποιότητας με σκοπό την ασφάλεια και την υγιεινή των προϊόντων.
6. Δόμηση υπηρεσίας στήριξης σε κάθε Νομό (αξιοποίηση κτηνιάτρων και γεωπόνων των υπηρεσιών του ΥΠΑΑΤ, της Περιφέρειας, των Δήμων).
7. Σύσταση ερευνητικής πλήρης αγροκτηνοτροφικής μονάδας εφαρμοσμένης έρευνας σε επίπεδο Περιφέρειας.
8. Οργάνωση των αγροτών σε συνεταιρισμούς και ομάδες παραγωγών για κρίσιμα προϊόντα.
9. Μεταποίηση αγροτικών προϊόντων.

Αναλυτικά, το Καλάθι Αγροτικών Προϊόντων της Περιφέρειας Πελοποννήσου περιλαμβάνει τα ακόλουθα προϊόντα:

- Ελαιόλαδο (ΠΟΠ Καλαμάτα, ΠΟΠ Λακωνίας, ΠΓΕ Λακωνίας, Πετρίνας, Κρεοκεών Φοινικίου, Αργολίδας)*
- Ελιές καλαμών*
- Όινοι (Αγιωργίτικο Νεμέας, Μοσχοφίλερο Μαντινείας, Μονεμβασιά -Μαλβαζία)*
- Σταφίδα (Κορινθιακή, Σουλτανίνα)*
- Εσπεριδοειδή και παράγωγα ηδύποτα (λικέρ)*
- Σύκα*
- Μήλα Τριπόλεως (Πιλαφά – Ντελίσιους)*
- Καρπούζι Μεσσηνίας*
- Κηπευτικά θερμοκηπίου (τομάτες, αγγούρια, πιπεριές, μελιτζάνες)*
- Σκόρδα Τρίπολης*
- Όσπρια (Φάβα Φενεού, Φακές)*
- Πατάτες*
- Αρωματικά φυτά (Ταϋγκετος, Πάρνωνας, Μαίναλο, κλπ)*

- *Τυρί Φέτα ΠΟΠ, Σφέλα, Ταλαγάνι Μεσσηνίας*
- *Μέλι (Μαινάλου ΠΟΠ, Ταϋγετος, κλπ)*
- *Αιγοπρόβειο κρέας*
- *Κατσικάκι Ταϋγέτου – σύγκλινο Μάνης*
- *Βόειο κρέας*
- *Χοίρειο κρέας*
- *Σηροτροφία*
- *Ψάρια*
- *Ζυμαρικά Πελοποννήσου*
- *Επιτραπέζια σταφύλια (φράουλα, σουλτανίνα)*
- *Αγκινάρα Ιρίων, Αγριαγκινάρα Μικρομάνης*
- *Μελιτζάνα Τσακωνική (Λεωνίδιο)*

Στην ευρύτερη περιοχή των θαλάσσιων περιοχών που περιβάλλουν την Π.Π. ασκείται εξίσου σημαντική θαλάσσια αλιευτική δραστηριότητα. Ο συνολικός αριθμός αλιευτικών σκαφών της Π.Π. ανέρχεται στο 10% περίπου των σκαφών της χώρας, υπολειπόμενων όμως σε ιπποδύναμη και δυναμικότητα (στοιχεία Ε.Π. Αλιείας 2007-2013). Στον Αργολικό και Σαρωνικό Κόλπο, όπου παρατηρείται και η μεγαλύτερη αλιευτική δραστηριότητα, κυριαρχεί η αλιεία με γρι-γρι (κυκλικά δίκτυα) και η μέση αλιεία, στους Κόλπους Λακωνικό, Κυπαρισσιακό και Μεσσηνιακό η μέθοδος και τα εργαλεία των μικρών κυκλικών δικτύων. Σημειώνονται τα προβλήματα του κλάδου που προκαλούνται από τη ρύπανση των θαλάσσιων περιοχών, όπως η νιτρορύπανση του Αργολικού Κόλπου από την υπερβολική χρήση λιπασμάτων στις γεωργικές καλλιέργειες, η οποία ήταν απόρροια της εντατικοποίησης της παραγωγικής διαδικασίας που πυροδότησε την αύξηση στην κατανάλωση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, καθώς και η υπεραλίευση που έχουν επιδράσει αρνητικά στα υδάτινα οικοσυστήματα και τα ιχθαποθέματα. Χαρακτηριστικό, τέλος των υποδομών θαλάσσιας αλιείας στην Περιφέρεια αποτελεί η απουσία οργανωμένης ιχθυόσκαλας, η ανάγκη ανάπτυξης νέων αλιευτικών καταφυγίων, καθώς και επενδύσεων αναβάθμισης και προστασίας/ασφάλειας των υφιστάμενων αλιευτικών καταφυγίων από τους έντονους κυματισμούς και τη διάβρωση των ακτών.

Σημαντική συγκέντρωση δραστηριοτήτων του κλάδου της υδατοκαλλιέργειας και ιδιαίτερα της εντατικής ιχθυοκαλλιέργειας θαλασσίων ειδών (ένας κατ' εξοχήν εξαγωγικός κλάδος) εντοπίζεται στην Π.Π., η οποία βρίσκεται στη δεύτερη θέση σε αριθμό μονάδων παραγωγής τσιπούρας και λαυρακιού μετά τη Στερεά Ελλάδα. Οι μονάδες ιχθυοκαλλιέργειας στην Περιφέρεια, σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του 2006, απασχολούν το 8,96% των εργαζομένων του κλάδου της χώρας και διαθέτουν εγκαταστάσεις με υδάτινο όγκο που υπερβαίνει το 17,8% του συνόλου της χώρας. Οι ΠΕ Αργολίδας και Κορινθίας συγκαταλέγονται στις περιοχές της χώρας με υψηλή συγκέντρωση ιχθυοκαλλιεργητικών μονάδων, αλλά και μονάδων τυποποίησης και εμπορίας αλιευτικών προϊόντων.

Σύμφωνα με το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις υδατοκαλλιέργειες στην Περιφέρεια Πελοποννήσου ως ιδιαίτερα ανεπτυγμένες χαρακτηρίζονται θαλάσσιες περιοχές της Κορινθίας, Αργολίδας αλλά και της Αρκαδίας, με τις δύο πρώτες χαρακτηρίζονται ως Περιοχές Άτυπης Συγκέντρωσης Μονάδων (ΠΑΣΜ), δηλαδή περιοχές σε μεταβατική κατάσταση πριν τη θεσμοθέτηση Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (ΠΟΑΥ). Η υπάρχουσα δυναμικότητα των μονάδων σε παραγωγή αλιευμάτων, σύμφωνα με την Μελέτη καθορισμού ΠΟΑΥ Πελοποννήσου, ανέρχεται σε: 5.500 τόνους/έτος ιχθείς στις περιοχές όρμου Βουρλιά και Νήσου Πλατειάς της Αργολίδας, 5.340 τόνους/έτος ιχθείς στο Δυτικό Σαρωνικό (Σοφικό-Σελόντα), 1.900 τόνους/έτος ιχθείς στις κεντρικές και νότιες ακτές της Αρκαδίας (Όρμοι Κατελάνος και Καλαμάκι) και 225 τόνους/έτος ιχθείς στη Μεσσηνία (Ανατολικά Ν. Σαπιέντζα και Βόρεια Ν Σχίζα). Σημειώνεται ότι στην Περιφέρεια εντοπίζονται μονάδες εσωτερικής αλιείας που το 2009 παρήγαγαν το 14,7% της συνολικής παραγωγή στην χώρα.

Το 2010, με κοινή πρωτοβουλία της Ισπανίας, της Ιταλίας, του Μαρόκου και της Ελλάδας, εντάχθηκε η Μεσογειακή Διατροφή στον κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO. Για την πληρέστερη προετοιμασία του φακέλου, οι τέσσερις χώρες που στήριξαν την κοινή υποψηφιότητα αποφάσισαν να υποδείξουν από μία περιοχή όπου η Μεσογειακή Διατροφή ως πολιτισμικό αγαθό αποκτά διάσταση εμβληματική. Οι φορείς που ανέλαβαν τον φάκελο υποψηφιότητας από ελληνικής πλευράς, μετά από πρόταση της Διεύθυνσης Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς του

Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού, αποφάσισαν η ελληνική πλευρά να εκπροσωπηθεί από την Κορώνη, έναν ιστορικό τόπο με έντονη μεσογειακή διάσταση, ιδανικό παράδειγμα τοπικής κοινωνίας, όπου οι παραδοσιακές αξίες της μεσογειακής διατροφής αποτελούν ακόμα καθημερινή εμπειρία. Το ελαιόλαδο, οι φημισμένες Κορωναίικης ποικιλίας ελιές, το κρασί, οι σταφίδες, η μεγάλη ποικιλία χορταρικών, βοτάνων και αρωματικών φυτών, που παράγεται εδώ και αιώνες, το σάρι, τα όσπρια, τα ψάρια και τα ντόπια γαλακτοκομικά προϊόντα συγκροτούν τη διατροφική ταυτότητα της συγκεκριμένης περιοχής.

Με την ένταξη στον κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO, η Μεσογειακή Διατροφή κατοχυρώθηκε ως το πλέον ολοκληρωμένο και πολυδιάστατο αγαθό, που το συνθέτουν τα τοπικά αγροτικά προϊόντα, οι μέθοδοι παραγωγής, το αγροτικό τοπίο, το κλίμα, το έδαφος, οι διατροφικές συνήθειες, η κοινωνικότητα, ο πολιτισμός, τα ήθη, τα έθιμα και η παράδοση. Πρόσφατα πραγματοποιήθηκαν επαφές ανάμεσα σε εκπροσώπους των πόλεων Κορώνη (Ελλάδα), Cilento (Ιταλία), Soria (Ισπανία) και η μαροκινή Chefchaouen, όπου αποφασίστηκε η δημιουργία ενός ιστοτόπου που θα περιλαμβάνει πληροφορίες για τις δραστηριότητες των τεσσάρων πόλεων και ένα λεξικό της μεσογειακής διατροφής, ενώ συμφώνησαν στη λειτουργία μόνιμης γραμματείας, την ευθύνη της οποίας θα αναλάβει για τα επόμενα δύο χρόνια η Κορώνη. Μερικές από τις κινήσεις που πραγματοποιούνται αναδεικνύουν τον πολιτιστικό χαρακτήρα που έχει η μεσογειακή διατροφή-καθώς συνοδεύονται από παραδόσεις, μύθους, μουσικές, καθημερινές συνήθειες και τοπία. Επίσης η αδελφοποίηση των τεσσάρων πόλεων, η διοργάνωση εβδομάδων γαστρονομίας και η ετήσια επιλογή μέσω διαγωνισμού ενός μαθητή-πρέσβη της μεσογειακής διατροφής κλπ. αποτελούν ενέργειες που μπορούν να αποτελέσουν σημαντική πηγή εσόδων για τις τοπικές κοινωνίες.

2.1.2. Δευτερογενής Τομέας

Οι εξελίξεις στο Δευτερογενή Τομέα της Περιφέρειας εξετάζονται πάντα σε συνάρτηση με την ιδιαιτερότητα της Περιφέρειας, η οποία έγκειται στην ύπαρξη της βιομηχανικής ζώνης που εξυπηρετεί ανάγκες του μητροπολιτικού κέντρου της χώρας, η οποία διοικητικά υπάγεται στη Π.Ε. Κορινθίας, όπου είναι εγκατεστημένες βιομηχανικές

επιχειρήσεις εθνικής σημασίας και εμβέλειας, οι οποίες δεν συνδέονται με την οικονομία της Περιφέρειας, όπως είναι διυλιστήρια, μεταλλουργικές βιομηχανίες κλπ.

Μία δεύτερη ιδιαιτερότητα σχετίζεται με την ύπαρξη στη Μεγαλόπολη του δεύτερου σημαντικότερου ενεργειακού κέντρου της χώρας. Στην Π.Π. επίσης έχουν αναπτυχθεί τρεις (3) οργανωμένες Βιομηχανικές Περιοχές, οι οποίες είναι οι εξής:

1. ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης στη ΠΕ Αρκαδίας
2. ΒΙ.ΠΕ. Μελιγαλά στη ΠΕ Μεσσηνίας
3. ΒΙ.ΠΕ. Καλαμάτας (Σπερχογεία) στη ΠΕ Μεσσηνίας

Η δυναμικότητα των υφιστάμενων εγκαταστάσεων υποδοχής της μεταποιητικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου κρίνονται ανεπαρκείς για την κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών στέγασης των επιχειρήσεων σε οργανωμένους χώρους. Για την αντιμετώπιση της μειωμένης δυναμικότητας των ΒΙ.ΠΕ., η Περιφέρεια Πελοποννήσου σε συνεργασία με το Δήμο Μεγαλόπολης και το Επιμελητήριο Αρκαδίας έχουν σχεδιάσει την ανάπτυξη Επιχειρηματικού Πάρκου, σε εδαφική έκταση 380 στρεμμάτων, στη θέση ΨΑΘΙ Μεγαλόπολης Πάρκου, όπου υπολογίζεται να φιλοξενηθούν σε αυτό πλέον των 200 επιχειρήσεων, ενώ θα κατασκευαστούν έργα υποδομής (εσωτερική οδοποιία, δίκτυο ύδρευσης, δίκτυο επεξεργασίας ακαθάρτων κλπ.). Επισημαίνεται πως, σύμφωνα με το Ν.3982/2011, στις 31/12/2014 όλες οι επιχειρήσεις που βρίσκονται στον αστικό χώρο θα πρέπει να εγκατασταθούν σε Επιχειρηματικά Πάρκα, διαφορετικά δεν θα ανανεώνεται η περιβαλλοντική τους αδειοδότηση.

Η απασχόληση στο δευτερογενή τομέα το 2010, αντιπροσωπεύει το 18,5% του συνολικά απασχολούμενου πληθυσμού, μια επίδοση που κατατάσσει τη Περιφέρεια στην έβδομη θέση μεταξύ των Περιφερειών της χώρας, όταν ο Μ.Ο. της χώρας ανέρχεται στο 19,7% (Διάγραμμα 2, Παράρτημα Ι).

Στον κλάδο της ενέργειας, στην Π.Π. με βάση τα πλέον πρόσφατα στοιχεία από τη Δ.Ε.Σ.Μ.Η.Ε. (2009) αναλογεί το 5,1% της συνολικής κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας της χώρας. Η Περιφέρεια καταναλώνει ηλεκτρική ενέργεια σε υψηλότερο ποσοστό έναντι του Μ.Ο. της Ελλάδας όπως είναι φυσιολογικό για γεωργικές χρήσεις (ποσοστό 11% έναντι 4,7%) και για οικιακή χρήση (38,8% έναντι 34,1%). Απεναντίας, στην Περιφέρεια παρά την ύπαρξη σημαντικού αριθμού μεταποιητικών μονάδων

καταναλώνεται σαφώς μικρότερο ποσοστό ηλεκτρικής ενέργειας για βιομηχανική χρήση έναντι του Μ.Ο. της χώρας (13,9% έναντι 24%).

Στο επίπεδο των Περιφερειακών Ενοτήτων, ο μεγαλύτερος καταναλωτής ενέργειας είναι η Π.Ε. Κορινθίας (30,9% της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας της Περιφέρειας) και ακολουθεί η Π.Ε. Αργολίδας (23% της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας της Περιφέρειας) και η Π.Ε. Μεσσηνίας (20% της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας της Περιφέρειας). Όπως είναι αναμενόμενο, το μεγαλύτερο μέρος της ηλεκτρικής ενέργειας που προορίζεται για βιομηχανική χρήση απορροφάται από την Π.Ε. Κορινθίας (ποσοστό 55,9% της κατανάλωσης της Περιφέρειας) ενώ το μεγαλύτερο μέρος της ηλεκτρικής ενέργειας που προορίζεται για γεωργική χρήση απορροφάται από τη Π.Ε. Αργολίδας (ποσοστό 39,4% της κατανάλωσης της Περιφέρειας), από την Π.Ε. Λακωνίας (ποσοστό 23,1% της κατανάλωσης της Περιφέρειας) και από την Π.Ε. Κορινθίας (ποσοστό 20,4% της κατανάλωσης της Περιφέρειας).

Στην Π.Π., σύμφωνα με τα στοιχεία του ΔΕΣΜΗΕ (Νοέμβριος 2011) λειτουργούν συνολικά 30 εγκαταστάσεις Α.Π.Ε. (και Σ.Η.Θ.Υ.Α.), συνολικής ισχύος 298,6 MW, που αντιπροσωπεύουν το 19,7% της συνολικής εγκατεστημένης ισχύος παραγωγής Α.Π.Ε. στη χώρα. Η συντριπτική πλειοψηφία της εγκατεστημένης ισχύος στην Περιφέρεια προέρχεται από χερσαία αιολικά πάρκα. Στο εσωτερικό της Περιφέρειας μεγαλύτερη συγκέντρωση εγκατεστημένων μονάδων παρουσιάζεται στην Π.Ε. Αργολίδας (7 εγκαταστάσεις ισχύος 138 περίπου KW) και στην Π.Ε. Αρκαδίας (8 εγκαταστάσεις 107,1 MW).

Χαρακτηριστικό του επενδυτικού ενδιαφέροντος για την παραγωγή ενέργειας στην Π.Π. αποτελεί το γεγονός ότι, μέχρι τα μέσα του 2010, είχαν εκδοθεί από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας 62 Αποφάσεις άδειας παραγωγής ενέργειας συνολικής ισχύος 604,63 MW, που αντιπροσωπεύουν το 14,1% περίπου της συνολικής αδειοδοτηθείσας ισχύος παραγωγής Α.Π.Ε. στη χώρα. Το 84% της παραπάνω ισχύος αφορά σε εγκαταστάσεις αιολικής ενέργειας, ενώ η μεγαλύτερη συγκέντρωση παρατηρείται στη Π.Ε. Λακωνίας (44,2% της συνολικής ισχύος) και στις Π.Ε. Αργολίδας και Αρκαδίας (28,2% και 16,9%) αντίστοιχα. Τέλος, έως τον Οκτώβριο του 2010, από την Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας είχαν εκδοθεί 242 αποφάσεις εξαίρεσης από την υποχρέωση λήψης Άδειας Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας από φωτοβολταϊκά

πάρκα, συνολικής δυναμικότητας 25,5 MW, ενώ σε διαδικασία αξιολόγησης υπήρχαν 653 αιτήσεις συνολικής δυναμικότητας 69,1 MW. Αντίστοιχα, έως τον Μάιο του 2010, είχαν εκδοθεί 25 αποφάσεις Εξαίρεσης από την υποχρέωση λήψης Άδειας Εφεδρικών Η/Ζ συνολικής δυναμικότητας 8 MW περίπου.

2.1.3. Τριτογενής Τομέας

Σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. (Μητρώο Επιχειρήσεων 2007), στην Π.Π. το έτος 2007 λειτουργούσαν 33.260 επιχειρήσεις του Τριτογενή Τομέα με ετήσιο κύκλο εργασιών 5,7 δισ. Ευρώ. Ο Τριτογενής Τομέας απορροφά το 52,1% της απασχόλησης στην Περιφέρεια το 2010 (έναντι 67,8% του τομέα στο σύνολο της χώρας), μια επίδοση που κατατάσσει τη Περιφέρεια στην ενδέκατη θέση μεταξύ των Περιφερειών της χώρας (Διάγραμμα 3, Παράρτημα Ι).

Κρίσιμος παράγοντας για την ανάπτυξη του Τριτογενή Τομέα είναι ο Τουρισμός, με την σχετική δραστηριότητα να αναπτύσσεται με αργούς ρυθμούς στην Περιφέρεια, διατηρώντας ένα χαμηλό ποσοστό συμμετοχής στην συνολική τουριστική δραστηριότητα της χώρας. Η Π.Π. διαθέτει στο σύνολο της, μια σειρά από μοναδικά και αυθεντικά τουριστικά πλεονεκτήματα. Μερικά από αυτά είναι:

- το κλίμα της περιοχής,*
- ο βαθμός προσπελασιμότητας και η πλούσια μορφολογία του εδάφους με 1200 km ακτογραμμής και τους ορεινούς όγκους,*
- τα τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλους και μεγάλης αισθητικής αξίας*
- οι βιότοποι, οι περιοχές NATURA και τα διατηρητέα μνημεία φύσης,*
- τα σπήλαια κ.α.*
- οι παραδοσιακοί οικισμοί,*
- οι αρχαιολογικοί χώροι,*
- τα μουσεία με τα βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία,*
- τα ενεργά μοναστήρια*

Η Π.Π. θέλοντας να αυξήσει σημαντικά την ποσότητα και την ποιότητα του εισερχόμενου τουρισμού της έχει επενδύσει στην ανάπτυξη ενός Στρατηγικού Σχεδίου για τη διαμόρφωση της τουριστικής της πολιτικής. Μεταξύ άλλων περιλαμβάνεται η βελτίωση και η επέκταση του Brand Name και του Place Marketing της χωρικής της

ενότητας με μια σειρά από ενέργειες προβολής και προώθησης μέσω παρουσίας σε διεθνείς εκθέσεις και εκδηλώσεις.

Σαφής είναι η τάση αύξησης των τουριστικών αφίξεων την περίοδο 2002-2010 στην Π.Π. Το μερίδιο συμμετοχής της Περιφέρειας στις συνολικές αφίξεις στο σύνολο της χώρας ανέρχεται διαχρονικά μεταξύ 6,5% (τα έτη 2002, 2006 και 2009) και 7,0% (2004). Στο επίπεδο των Π.Ε. διαχρονικά σημαντικούς τουριστικούς προορισμούς της Περιφέρειας αποτελούν η Π.Ε. Αργολίδας και η Π.Ε. Κορινθίας, οι οποίες διατηρούν ή/και αυξάνουν διαχρονικά το ειδικό τους βάρος στις αφίξεις τουριστών. Παρόλα αυτά, θα πρέπει να τονιστεί το γεγονός ότι στα τουριστικά camping της Πελοποννήσου, οι αφίξεις τουριστών αντιπροσωπεύουν το 19,7% των συνολικών αφίξεων στη χώρα, αν και η συμμετοχή των camping στο ελληνικό τουριστικό προϊόν είναι σχετικά μικρή, καθώς το 2010, οι αφίξεις στη χώρα ανήλθαν σε περίπου 400 χιλιάδες, όταν οι αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα ανήλθαν σε 15,8 εκατομμύρια. Αντίστοιχα, στην Π.Π. οι αφίξεις τουριστών σε εγκαταστάσεις camping ανήλθαν σε 79 χιλιάδες όταν στα ξενοδοχειακά καταλύματα ξεπέρασαν το 1 εκατομμύριο.

Με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία (έτος 2010), η Π.Π. αν και απορροφά το 6,6% των συνολικών αφίξεων της χώρας, το μερίδιο της στις διανυκτερεύσεις ανέρχεται μόλις στο 3,8%. Η αναντιστοιχία στα στοιχεία αφίξεων και διανυκτερεύσεων, αποτελεί σαφές δείγμα ότι η Πελοπόννησος είναι περισσότερο τόπος προορισμού ημερήσιων εκδρομών, παρά τόπος διαμονής αναψυχής ή / και επαγγελματικού τουρισμού.

Χαρακτηριστικό του παραπάνω αποτελεί ο δείκτης του μέσου χρόνου παραμονής των επισκεπτών στις τουριστικές μονάδες (αριθμός διανυκτερεύσεων/αφίξεις), που το 2010 για τα ξενοδοχειακά καταλύματα της Περιφέρειας πλην camping ανήλθε στις 2,36 έναντι 4,1 ημέρες του αντίστοιχου δείκτη της χώρας. Το ίδιο έτος ο μεγαλύτερος χρόνος παραμονής εντοπίζεται στην Π.Ε. Κορινθίας (2,62 ημέρες) και ο χαμηλότερος στην Π.Ε. Αρκαδίας (1,98 ημέρες). Αντίστοιχα, ο μέσος χρόνος παραμονής των αλλοδαπών τουριστών είναι ελαφρά υψηλότερος του μέσου χρόνου παραμονής του συνόλου των τουριστών (2,69 ημέρες), αλλά παραμένει σε χαμηλότερα επίπεδα από αυτά της χώρας (5,38 ημέρες). Το μεγαλύτερο μέσο χρόνο παραμονής αλλοδαπών τουριστών παρουσιάζει η Π.Ε.

Μεσσηνίας, περιοχή εγκατάστασης ξενοδοχειακών μονάδων πολλών αστέρων (4,5 ημέρες), ενώ ακολουθεί η Π.Ε. Κορινθίας (3,53ημέρες).

Συνολικά στην Περιφέρεια εντοπίζονται περιοχές ώριμης τουριστικής ανάπτυξης όπως είναι οι αστικές περιοχές του Ναυπλίου, Λουτρακίου και της Καλαμάτας, οι παραθαλάσσιες περιοχές (όπως το Πόρτο Χέλι, Ερμιόνη, Τολό, Γύθειο, Μονεμβασιά κ.α.), καθώς και οι περιοχές παραθεριστικής κατοικίας γύρω από τα ημιαστικά κέντρα (όπως το Ξυλόκαστρο, Μελίσσι, Κιάτο, Βραχάτι και οι Άγιοι Θεόδωροι). Αντίστοιχα στις ορεινές ζώνες εντοπίζονται δυναμικές τουριστικές περιοχές (Γορτυνία, Βόρεια Μαντινεία), περιοχές ενταγμένες σε δίκτυα περιήγησης-διημέρευσης-επίσκεψης (Μυστράς, Μάνη) και άλλες ορεινές περιοχές όπου κυριαρχεί ο περιηγητικός και φυσιολατρικός τουρισμός, μια μορφή τουρισμού που έχει έντονα ποιοτικά χαρακτηριστικά και συγκεντρώνει επισκέπτες με ειδικά ταξιδιωτικά ενδιαφέροντα.

Παρά το έντονο ανάγλυφο και το εξαιρετικού φυσικού κάλους ορεινό περιβάλλον δεν υπάρχουν υποδομές χιονοδρομικού τουρισμού, με εξαίρεση το χιονοδρομικό κέντρο Μαινάλου. Ορειβατική δραστηριότητα αναπτύσσεται στους ορεινούς όγκους της Ζήρειας, του Μαινάλου, των Γορτυνιακών Βουνών, του Πάρνωνα και του Ταυγέτου, ενώ οι δραστηριότητες rafting και kayak που οργανώνονται στους ποταμούς Λούσιο και Αλφειό συγκεντρώνουν επισκέπτες από όλη την Ελλάδα.

Τέλος οι μοναδικές οργανωμένες περιοχές ιαματικού τουρισμού εντοπίζονται στο Λουτράκι. Συνολικά η τουριστική δραστηριότητα στην Π.Π. χαρακτηρίζεται από το δυισμό:

- ορεινού – παραθαλάσσιου τουρισμού, που η μεταξύ τους σχέση είναι αδύναμη έως ανύπαρκτη, με το πρώτο να κυριαρχεί στην ενδοχώρα και να προσελκύει επισκέπτες με ειδικά ταξιδιωτικά ενδιαφέροντα (περιήγηση, τουρισμός εμπειρίας) και το δεύτερο στις περιοχές εγκατάστασης ξενοδοχειακών συγκροτημάτων μαζικού τουρισμού (παράλια Κορινθίας και Καλαμάτας),
- εσωτερικού τουρισμού και τουρισμού αλλοδαπών, με τον πρώτο να κυριαρχεί και τον δεύτερο να κατευθύνεται κυρίως σε περιοχές οργανωμένων ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων υψηλών προδιαγραφών (Καλαμάτα, Κόρινθος),
- τουρισμού Σαββατοκύριακου και τουρισμού διακοπών, με τον πρώτο να κυριαρχεί και να προσελκύει επισκέπτες σε συγκεκριμένους προορισμούς και

ενδιαφέροντα (Ναύπλιο, αρχαιολογικοί και πολιτιστικοί χώροι, περιήγηση) και το δεύτερο να απευθύνεται κυρίως σε οικογένειες και μεγάλο μερίδιο αλλοδαπών.

2.2.Ενδοπεριφερειακά προβλήματα & χαρακτηριστικά αναπτυξιακής υστέρησης

Η περιφέρεια εμφανίζει ενδοπεριφερειακά προβλήματα και ανισότητες. Τα προβλήματα αυτά δημιουργούν και τις προϋποθέσεις για το λόγο καθυστέρησης στην Αναπτυξιακή Διαδικασία. Τα σημαντικότερα ενδοπεριφερειακά προβλήματα (Υπουργείο Γεωργίας, 2006, σ.σ. 30 - 32, Γ.Π.Σ.Δ. Βόχας, 2007. σελ 12) που αντιμετωπίζει η Π.Π. συνοψίζονται στα εξής:

A) Απουσία ενός ισχυροποιημένου αστικού κέντρου το οποίο να επιτελεί τον ρόλο του κυρίαρχου δυναμικού πόλου ανάπτυξης της περιφέρειας, γύρω από το οποίο να αναφέρονται τα υποκείμενα σε αυτό λοιπά αστικά κέντρα της περιφέρειας. Η Τρίπολη, αν και διοικητικό κέντρο, δεν έχει τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά, αλλά ούτε και το κρίσιμο μέγεθος ώστε να μπορέσει να αντεπεξέλθει στο ρόλο αυτό. Το έλλειμμα αυτό δεν επιτρέπει την αναστροφή της εξάρτησης των δύο νομών του βορρά (Κορινθίας και Αργολίδος) από την Περιφέρεια Αττικής. Ως εκ τούτου προκύπτει ένας δυϊσμός στην Περιφέρεια Πελοποννήσου «Βορρά – Νότου», διότι οι μεν νότιοι νομοί εξαρτώνται άμεσα από το Διοικητικό Κέντρο (Τρίπολη) ενώ οι βόρειοι νομοί υπακούουν στις οικονομικές σχέσεις που αναπτύσσονται με το Μητροπολιτικό Κέντρο των Αθηνών. Δηλαδή πέραν της ετερογένειας στις περιοχές υπάρχει και ετερογένεια στην ανάπτυξη.

B) Το βάρος στην ανάπτυξη των παράκτιων περιοχών ως πιο τουριστικά θελκτικών και η αποδυνάμωση ορεινών υποτιθέμενα μειονεκτικών περιοχών προκάλεσε έντονη διαφοροποίηση σε μια περιοχή με κοινή αγροτική και πολιτισμική παράδοση. Το βάρος αυτό εντοπίζεται από τη συμπεριφορά των επενδυτών προς άνθιση των παράκτιων περιοχών ως τουριστικών κέντρων, που στην ουσία κάθε άλλο από ανάπτυξη προσέδωσε στην Περιφέρεια. Τουναντίον μετέτρεψε την γραφική ακτή παραθαλάσσιων περιοχών σε πανομοιότυπο κακέκτυπο των Νοτίων Προαστίων της Αττικής, αλλοίωσε ανεπανόρθωτα τη γραφική εικόνα παραδοσιακών κοινοτήτων και στέρησε την δυνατότητα συμμετοχής στην Αναπτυξιακή Δράση ορεινών περιοχών με απaráμιλλη φυσική ομορφιά.

Γ) Η Πληθυσμιακή αποδυνάμωση των ορεινών και ημιορεινών περιοχών ως αποτέλεσμα της διαρκούς γήρανσης του πληθυσμού και φυσικά της αγροτικής εξόδου, που ως αποτέλεσμα ιδιαίτερα σε ορεινές απομονωμένες περιοχές είχαν την ερήμωση των αγροτικών κοινοτήτων που τις απάρτιζαν. Ένας λόγος αυτής της αποδυνάμωσης είναι και ο προαναφερθείς, ως αποτέλεσμα του βάρους της αναπτυξιακής ρότας προς εύνοια άλλων περιοχών. Σαφέστατα ωστόσο, ο μετασχηματισμός του Αγροτικού Χώρου, η αστικοποίηση και η πολυαπασχόληση διαδραμάτισαν πρωτεύοντα ρόλο στην πυροδότηση αυτού του φαινομένου.

Δ) Ο μειονεκτικός πρωτογενής τομέας που σε συνδυασμό με τα διαρθρωτικά προβλήματά του, καταδεικνύει τόσο την ύπαρξη σημαντικής υποαπασχόλησης και συγκαλυμμένης ανεργίας, όσο και την καθήλωση του παραγόμενου προϊόντος σε χαμηλά επίπεδα λόγω της περιορισμένης παραγωγικότητάς του. Εφόσον η γεωργική δραστηριότητα φθίνει, αποτέλεσμα είναι και η ελάττωση στην παραγωγική δυναμική της περιοχής, τη στιγμή κιόλας που παράγει ανεπανάληπτης και υψηλής θρεπτικής και οικονομικής αξίας αγροτικά προϊόντα ακόμα και με ένδειξη Ονομασίας Προέλευσης (π.χ. ελαιόλαδο, Κορινθιακή Σταφίδα, Φασόλια βανίλιες Φενεού κ.α.).

2.3. Ο Δήμος Βέλου – Βόχας

Ο Δήμος Βέλου – Βόχας συστήθηκε με τον Ν. 3582/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Αποκεντρωμένης Διοίκησης- Πρόγραμμα Καλλικράτης» και συγκροτήθηκε από τους πρώην Δήμους Βέλου και Βόχας. Έδρα του Δήμου είναι το Ζευγολατειό και αποτελείται από τρεις Δημοτικές Κοινότητες: Ζευγολατειού, Βέλου και Βραχατίου και δώδεκα Τοπικές Κοινότητες: Ελληνοχωρίου, Κοκκωνίου, Κρηνών, Νεράτζας, Πουλίσας, Στιμάγκας, Ταρσινών, Βοχαϊκού, Ευαγγελιστριάς, Μπολατίου, Σουληναρίου και Χαλκείου. Η επικράτεια του Δήμου φαίνεται στο χάρτη (Φωτογραφία 12, Παράρτημα IV).

Ο Δήμος καταλαμβάνει έκταση 164,85 km² από τα οποία το μεγαλύτερο μέρος είναι γεωργική (πάνω από το 40%). Ο πληθυσμός του Δήμου ανέρχεται στους 19.027 κατοίκους με το μεγαλύτερο ποσοστό να κατοικεί στα πεδινά του Δήμου και ένα μικρό (κάτω το 10%) στην ορεινή ζώνη. Παραθέτεται πίνακας (Πίνακας 5, Παράρτημα II) των Διαμερισμάτων, της εκτάσεώς τους και του χαρακτηρισμού τους.

Ο Δήμος βρίσκεται στο κέντρο του Νομού Κορινθίας. Στο βόρειο τμήμα του βρέχεται από τον Κορινθιακό Κόλπο, στο νότιο συνορεύει με τους Δήμους Νεμέας και Κορινθίων, ανατολικά με το Δήμο Κορινθίων και δυτικά με το Δήμο Σικυωνίων. Είναι ημιορεινός Δήμος και έχει εκτεταμένη πεδιάδα με αλλουβιακούς σχηματισμούς με τους ορεινούς όγκους της Ευαγγελιστρίας, του Φουκά και της Στιμάγκας. Ανήκει στην υδρολογική λεκάνη της Βόρειας Πελοποννήσου και διασχίζεται από τον Ασωπό ποταμό (όριο του Δήμου με το Δήμο Σικυωνίων) και τους χείμαρρους Χεκάλη, Σιούρι και Ζαπάντη. Η παράκτια ζώνη αποτελείται από τους γεωλογικά νεότερους σχηματισμούς και εκτείνεται από το Βέλο μέχρι το Βραχάτι με συνεχόμενη παραλία, η οποία αποτελεί τουριστικό πόλο θέλξης στη Νεράτζα, στο Κοκκώνι και στο Βραχάτι.

Από τα σημαντικά προβλήματα της περιοχής το πιο σοβαρό είναι η έλλειψη ή ανεπάρκεια του πόσιμου και αρδευτικού νερού, κάτι που αποτελεί πρόβλημα αιχμής, ιδιαιτέρως την καλοκαιρινή περίοδο. Η περιοχή χαρακτηρίζεται από έλλειψη αρδευτικού νερού και υψηλή νιτρορύπανση των υπόγειων νερών με ταυτόχρονη υπεράντληση. Γεγονός είναι ότι η εκτατική γεωργία και η συνεχόμενη αστικοποίηση ασκούν μεγάλες πιέσεις στους υδατικούς πόρους. Σε αυτό το φάσμα προστίθεται και η πληθώρα γεωτρήσεων η ανόρυξη των οποίων γίνεται με ιδιωτική πρωτοβουλία και χωρίς σχεδιασμό από το Δήμο ή την Περιφέρεια.

Για το λόγο αυτό ένα μεγάλο μέρος των υδάτων της λίμνης Στυμφαλίας κατευθύνεται στο Βοχαϊκό Χάνδακα και μέσω της σήραγγας του Αδριάνειου Υδραγωγείου και του Ασωπού μεταφέρεται στην πεδιάδα της Βόχας. Το νερό αυτό μέσω ενός εκτεταμένου δικτύου ανοικτών και κλειστών αγωγών αρδεύει με κατάκλιση όλη την πεδιάδα Βέλου και Βόχας και με έμμεσο τρόπο προκαλεί τον εμπλουτισμό του υδροφόρου ορίζοντα. Ως αποτέλεσμα τα αρδευτικά συστήματα που επικρατούν είναι η επιφανειακή και η στάγδην άρδευση.

Ορισμένοι πιστεύουν ότι η κατασκευή του φράγματος του Ασωπού θα επιλύσει το πρόβλημα. Η οριοθέτησή του είναι 2km ΝΑ του οικισμού Παραδεισίου και 4km ΒΔ της Στιμάγκας. Ο ταμιευτήρας νερού θα κατακρατεί 20.000.000m³ και θα αξιοποιεί το υδάτινο δυναμικό του Ασωπού για άρδευση και προστασία των υδάτινων πόρων από την υφαλμύρωση και τη ρύπανση.

Στην έκταση του Δήμου, οι μονάδες συσκευασίας γεωργικών προϊόντων δεν παράγουν υγρά απόβλητα με αποτέλεσμα να μην επηρεάζεται ο υδροφόρος ορίζοντας. Υπάρχουν όμως στο σύνολο του Δήμου ελαιοτριβεία τα οποία επιβαρύνουν με τα υγρά απόβλητα τη θαλάσσια περιοχή. Τα απόβλητα αυτά οδηγούνται μέσω του Ασωπού Ποταμού και του Χείμαρρου Ζαπάντη στη θάλασσα. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι έχουν ληφθεί από τις επιχειρήσεις μέτρα τα οποία σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία έχουν μειώσει τα απόβλητα. Παράλληλα, γίνονται έλεγχοι και επιβάλλονται κυρώσεις από το Τμήμα Υγειονομικού Ελέγχου και Περιβαλλοντικής Υγιεινής της Διεύθυνσης Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας της Περιφερειακής Ενότητας Κορινθίας σχετικά με τη διάθεση των λυμάτων αυτών των επιχειρήσεων, γεγονός που βελτιώνει την κατάσταση της ρύπανσης του υδροφόρου ορίζοντα και του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Όσο για τα αστικά λύματα διατίθεται υπεδάφια με βόθρους απορροφητικούς και σηπτικούς. Δεν υπάρχει βιολογικός καθαρισμός συγκέντρωσης και επεξεργασίας αστικών λυμάτων στα όρια του Δήμου. Στο Βέλο έχει κατασκευαστεί ένα τμήμα του αποχετευτικού δικτύου (11% του πολεοδομικού τμήματος). Η ολοκλήρωση του και η σύνδεσή του με το βιολογικό καθαρισμό στο Δήμο Σικυωνίων θα βελτιώσει αισθητά το πρόβλημα συλλογής και διάθεσης των αστικών αποβλήτων.

Το πρόβλημα ωστόσο διογκώνεται ακόμα περισσότερο πέραν των σημαντικών ελλείψεων σε νερό, στην ποιότητα και την ποσότητα του πόσιμου νερού σε πολλές Κοινότητες. Το νερό δεν είναι πόσιμο, γεγονός που οφείλεται αφενός στη φυσική σκληρότητά του και αφετέρου στη ρύπανση που έχει υποστεί ο υδροφόρος ορίζοντας της περιοχής από την εντατική γεωργική πράξη, την υπεράντληση και την απουσία συστήματος αποχέτευσης των αστικών λυμάτων. Ως εκ τούτου οι κάτοικοι των οικισμών καλύπτουν τις ανάγκες τους σε πόσιμο νερό, είτε με εμφιαλωμένο νερό, είτε με νερό από βυτιοφόρα που έρχονται από την περιοχή Λουτρακίου – Γερανίων.

Όσον αφορά τα οικοσυστήματα, η Παναγία Γιουρούτσι και ο Προφήτης Ηλίας, το όρος Φουκάς και οι δασικές εκτάσεις που αναπτύσσονται στους πρόποδες αυτού στους οικισμούς Καλετζίου, Σουληναρίου και Χαλκείου, αποτελούν εκτάσεις ιδιαίτερης αισθητικής αξίας. Η βλάστηση των οικοσυστημάτων αυτών αποτελείται από Χαλέπιο Πεύκη (*Pinus Halepensis*, Miller) και χορτολιβαδική βλάστηση, καθώς και αυτοφυή δασική υποαναγέννηση μετά από πυρκαγιές. Η δασική έκταση της Παναγιάς Γιουρούτσι

βρίσκεται στο στάδιο της αναγέννησης μετά από την πυρκαγιά του 1998. Κατά το μαρτυρικό θέρος του 2007, όταν κατακάηκαν τα 2/3 της Πελοποννήσου, η δασική περιοχή του όρους Φουκά και των οικισμών γύρω από αυτό καταστράφηκε ολοσχερώς από την πύρινη λαίλαπα. Οι ως άνω εκτάσεις έχουν χαρακτηριστεί αναδασωτέες από το Δασαρχείο(ΕΣΔ).

2.3.1. Φυσιγνωμία Δήμου & Χωροταξική οργάνωση

Ο Δήμος έχει πολύμορφο χαρακτήρα, αγροτικό αλλά και ταυτόχρονα περιαστικό σε σχέση με την Κόρινθο και παραθεριστικό σε σχέση με την Κόρινθο και την Αθήνα. Αποτελεί μια ενιαία χωρική και λειτουργική ενότητα με τους παραλιακούς οικισμούς του Νομού Κορινθίας ανάμεσα σε Κόρινθο και Κιάτο. Σύμφωνα με το Περιφερειακό Σχέδιο Χωρικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Πελοποννήσου (ΦΕΚ 1485/Β/2003) (ΠΠΧΣΑΑΠΠ), ο Δήμος ανήκει στην αναπτυξιακή ενότητα των αγροτικών – περιαστικών περιοχών και συγκεκριμένα στην αγροτική ενδοχώρα της αστικής γραμμής ανάπτυξης της Βόρειας Κορινθίας.

Στο Δήμο διαχρονικά έχουν παρατηρηθεί πολλές κοινωνικές διαφοροποιήσεις, όπως η εσωτερική μετανάστευση από ορεινές περιοχές, το φαινόμενο της ραγδαίας ανάπτυξης Β' κατοικίας, το οποίο προήλθε από την γεινίαση του Δήμου με την Αθήνα, η τριτογενοποίηση της οικονομίας, η μεγάλη οικοδόμηση της περιοχής, η συνεχής μεταβολή των δημογραφικών και κοινωνικοοικονομικών χαρακτηριστικών των κατοίκων και τέλος η εγκατάσταση οικονομικών μεταναστών από τρίτες χώρες. Η χωρική έκφραση όλων αυτών των κοινωνικών διεργασιών ήταν η συνεχής εξάπλωση του οικιστικού ιστού και η συνεχής πύκνωσή του κατά μήκος των παραλίων χωρίς σχεδιασμό, εγκλωβίζοντας γεωργική γη μέσα στις κατοικημένες περιοχές και δημιουργώντας ένα ακανόνιστο ιστό προκαλώντας πολλά προβλήματα στην αστική δομή και λειτουργία των οικισμών.

Επίσης σημαντικό ρόλο στη χωρική οργάνωση του Δήμου έπαιξαν το οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο και συγκεκριμένα η Ν.Ε.Ο. και τελευταία ο Προαστιακός, όπου άλλοτε λειτούργησαν ως φραγμοί αποκόπτοντας τμήματα του Δήμου και άλλοτε προσέλκυσαν δραστηριότητες όπου αναπτύχθηκαν οι οικισμοί (Π.Ε.Ο.). Οι Τοπικές Κοινότητες Ταρσινών, Ελληνοχωρίου, Στιμάγκας, Χαλκείου, Καλετζίου και Σουληναρίου

που βρίσκονται Νότια της Ν.Ε.Ο., είναι κλασικού-συνεκτικού τύπου και ισαπέχουν μεταξύ τους. Οι υπόλοιπες που βρίσκονται Βόρεια της Ν.Ε.Ο. είναι δομημένες κοντά κατά μήκος των κυρίων οδικών αρτηριών (Π.Ε.Ο. κλπ) δημιουργώντας ένα Αστικό Συνεχές. Όσον αφορά το θεσμικό πλαίσιο δόμησης των οικισμών, οι περισσότεροι από αυτούς ανήκουν στην κατηγορία: «οικισμοί κάτω των 2.000 κατοίκων» σύμφωνα με το Π.Δ. της 24/4/85 (ΦΕΚ 181/Δ/3.5.85). Δεν ανήκουν το Βέλο και το Ζευγολατιό, όπου στο Βέλο υπάρχει εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο από το έτος 1929(ΦΕΚ 164/Δ/ 69) και περιμετρικά αυτού έχουν καθορισθεί οικισμοί προϋφιστάμενοι του έτους 1923 με την αριθμ. 5990/21.05.78 απόφαση Νομάρχη Κορινθίας. Στο δε Ζευγολατιό υπάρχει εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο από το 1932 (ΦΕΚ 263/Α/1932) και περιμετρικά αυτού έχει καθορισθεί προϋφιστάμενος οικισμός του 1923 με την αριθμ. 2690/21-3-1979 απόφαση Νομάρχη Κορινθίας.

2.3.2. Χρήσεις γης & Οικιστικό απόθεμα

Στο Δήμο Βέλου-Βόχας η οικιστική ανάπτυξη εμφανίζεται με έντονα αυξητικές τάσεις, λόγω της γειννίασης με την Αθήνα και λόγω της παρατηρούμενης ζήτησης για πρώτη και δεύτερη κατοικία, κάτι που επηρεάζει άμεσα τις τιμές των γαιών αλλά και των κατοικιών. Σε μεγάλο βαθμό η ζήτηση αυτή οφείλεται στην κατασκευή των μεγάλων συγκοινωνιακών έργων (π.χ. Αττική Οδός, Προαστιακός κ.α.) που έχουν μειώσει σημαντικά την απόσταση από την Πρωτεύουσα, αλλά και στο φυσικό περιβάλλον όπου οι μεγάλες και όμορφες παραλίες της περιοχής αποτέλεσαν πόλο έλξης και ανάπτυξης παραθεριστικής κατοικίας.

Είναι άξιο λόγου ότι στο ΠΠΧΣΑΑΠΠ, το Ζευγολατιό αποτελεί οικιστικό κέντρο 3^{ου} επιπέδου (πρόκειται για κωμοπόλεις με προβλεπόμενο εξυπηρετούμενο πληθυσμό της τάξης των 20.000 κατοίκων με βασικές εξυπηρετήσεις), το Βέλο αποτελεί οικιστικό κέντρο 4^{ου} επιπέδου ενισχυόμενου (κεφαλοχώρια με προβλεπόμενο εξυπηρετούμενο πληθυσμό από 2000-8000 κατοίκους, ο ρόλος των οποίων είναι αντίστοιχος με αυτόν του 3^{ου} επιπέδου σε χαμηλότερη κλίμακα) και οι υπόλοιπες κοινότητες αποτελούν οικιστικά κέντρα 5^{ου} επιπέδου (μικροί πληθυσμιακά οικισμοί με κύρια χρήση την κατοικία).

Τα προβλήματα που συναντώνται στην προσπάθεια για οικιστική ανάπτυξη είναι αποτέλεσμα συνδυασμού δράσεων στις χρήσεις γης μεταξύ κατοικίας και γεωργικής γης, κατοικίας και μεταποιητικής δραστηριότητας και χονδρικού εμπορίου, κατοικίας και δραστηριοτήτων αναψυχής, αλλά και σε συνδυασμό με την πυκνή δόμηση στο παραλιακό μέτωπο, τις αυθαιρέσιες στη δόμηση και την περιβαλλοντική επιβάρυνση. Σύμφωνα με το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (Γ.Π.Σ.) οι περιοχές οικιστικής ανάπτυξης διακρίνονται σε Οικιστικές Περιοχές (Οι.Π.) και σε περιοχές παραγωγικών δραστηριοτήτων (Π.Δ.). Οι οικιστικές περιοχές αφορούν σε: Περιοχή εντός εγκεκριμένου σχεδίου πόλης, οριοθετημένους οικισμούς, Περιοχές επεκτάσεων, Περιοχές προς αναζήτηση (ΠΕΡΠΟ). Αξίζει σε αυτό το σημείο να αναφερθεί ότι οι παραγωγικές δραστηριότητες του Δευτερογενούς Τομέα κυρίως διακρίνονται σε περιοχές προς εξυγίανση και σε περιοχές μέσης ή χαμηλής όχλησης.

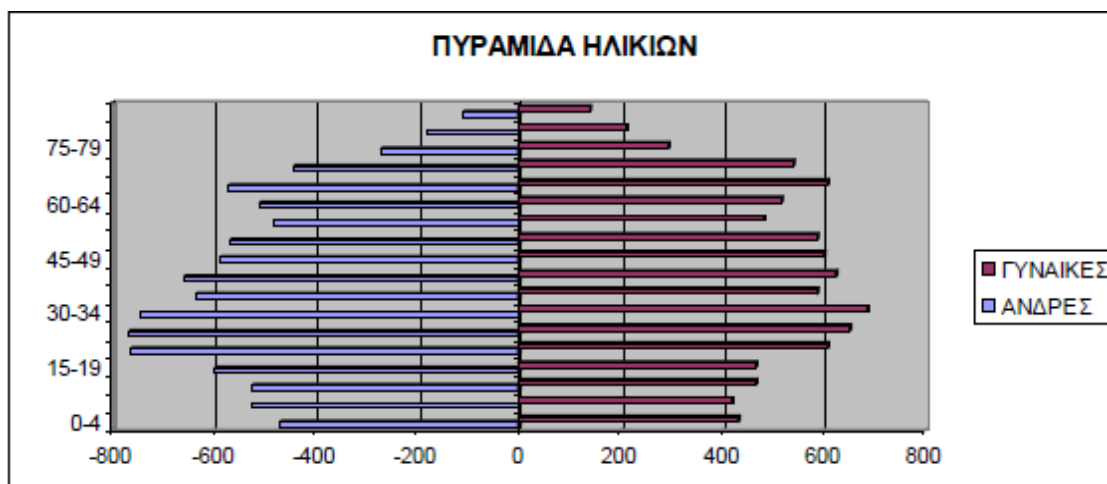
2.3.3. Δημογραφικά χαρακτηριστικά, Εκπαίδευση, Οικονομικά ενεργός και μη πληθυσμός

Όπως προαναφέρθηκε ο πληθυσμός του Δήμου ανέρχεται σε 19.027 κατοίκους βάσει των στοιχείων της απογραφής του 2011. Ο πληθυσμός των πεδινών και παραλιακών διαμερισμάτων παρουσιάζει ιδιαίτερα δυναμική εξέλιξη ενώ ο πληθυσμός των ορεινών περιοχών σημειώνει μείωση. Μια ιδιαιτερότητα ως προς τον πληθυσμό του Δήμου, είναι ότι εκτός από μόνιμο πληθυσμό εμφανίζει υψηλό εποχικό πληθυσμό, ιδίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

Για παράδειγμα, ο εποχικός πληθυσμός του Βραχατίου (κατά τους θερινούς μήνες) είναι εξαιρετικά μεγάλος, λόγω των παραθεριστών που διαθέτουν ή ενοικιάζουν κατοικίες, αλλά και εξαιτίας εργαζομένων στον πρωτογενή (εποχικό γεωργικό προσωπικό) και τριτογενή (τουρισμός) τομέα παραγωγής (ΤΕΔΚ(2), 2006, σελ.1-2). Η παραλιακή ζώνη έχει αναπτυχθεί ιδιαίτερα στην κατεύθυνση του μαζικού τουρισμού. Τα υπόλοιπα πεδινά διαμερίσματα αυξάνουν δευτερευόντως τον πληθυσμό τους λόγω γειννιάσής τους με τις παραλιακές κοινότητες (Νεράτζα, Κοκκώνι, Βραχάτι). Υπολογίζεται ότι κατά το θέρος και σε περιόδους αιχμής λόγω αυτής της εποχικής πληθυσμιακής διακύμανσης, ο αριθμός των κατοίκων του Δήμου τριπλασιάζεται. Αξιοσημείωτο είναι ότι οι κατοικίες προς ενοικίαση παραχωρούνται για μεγάλες χρονικές

περιόδους, δηλαδή και όχι μόνο για παραθερισμό το καλοκαίρι αλλά και για σαββατοκυριακάτικες επισκέψεις.

Όσον αφορά την ηλικιακή σύνθεση, στο παρακάτω Διάγραμμα 3, απεικονίζεται η Πυραμίδα Ηλικιών του Δήμου. Παρατηρούμε ότι δυναμική παρουσία έχουν οι νεώτερης ηλικίας, οικονομικώς ενεργοί (από 20 έως 40) καθώς και σχετικά καλή εικόνα φαίνεται στις μικρές ηλικίες (0-10) γεγονός που δίνει ένα δυναμικό χαρακτήρα στη σύνθεση του πληθυσμού. Ορμώμενοι και από την τάση των νέων να διαμένουν στις ορεινές περιοχές παρά τη δεδομένη οικονομική συγκυρία μπορούμε να χαρακτηρίσουμε σχετικά νεανική την ηλικιακή σύνθεση του Δήμου. Μικρότερες είναι αντίθετα οι τιμές στις ηλικίες άνω των 70.

Διάγραμμα 3. Πυραμίδα ηλικιών (πηγή: Ε.Σ.Δ.)

Κύριο χαρακτηριστικό του Δήμου είναι ο έντονα αγροτικός χαρακτήρας του. Η πλειοψηφία των οικονομικά ενεργών απασχολείται στον πρωτογενή τομέα, με κυρίαρχη δραστηριότητα τη γεωργία κυρίως στην ενδοχώρα (πεδινή μέχρι και ορεινή ζώνη). Σχετικά υψηλό είναι και το ποσοστό των απασχολούμενων στον τριτογενή τομέα και ιδιαίτερα στον τουρισμό κυρίως στις παραλιακές Κοινότητες (Βραχάτι, Κοκκώνι, Νεράτζα). Στο δευτερογενή τομέα απασχολείται το μικρότερο μέρος του οικονομικά ενεργού πληθυσμού και αυτό κυρίως στις μεταποιητικές μονάδες, οι οποίες είναι διεσπαρμένες στην περιοχή.

Τα παραπάνω απεικονίζονται αριθμητικά στον πίνακα (Πίνακας 6, Παράρτημα II) που δείχνει την κατανομή του ενεργού οικονομικά πληθυσμού στις παραγωγικές δραστηριότητες ανά δημοτική ενότητα. Αξίζει να σημειωθεί ότι η σειρά των

παραγωγικών τομέων είναι η ίδια και στις δύο δημοτικές ενότητες Βέλου και Βόχας, γεγονός που δείχνει το ενιαίο αναπτυξιακό προφίλ της ευρύτερης περιοχής του νέου Δήμου.

Σημαντικό στοιχείο στην απασχόληση είναι η συμμετοχή ομάδων στον πρωτογενή παραγωγικό ιστό η οποία δεν απεικονίζεται στους πίνακες της βιβλιογραφίας. Πρόκειται για αλλοδαπούς που είναι ασφαλισμένοι ή τις γυναίκες που πολλές φορές δουλεύουν χωρίς ασφάλιση, αλλάζοντας έτσι τα δεδομένα απασχόλησης. Οι σημαντικότερες συγκεντρώσεις αλλοδαπών εντοπίζονται στα Δημοτικά Διαμερίσματα Βραχατίου, Χαλκείου, Νεράτζας και Κρηνών. Εάν εξετάσουμε το φύλο, η κατανομή παραμένει ισομερής εν συγκρίσει με τα αποτελέσματα του 2001 με τους άνδρες να ανέρχονται στους 9.611 το 2011 έναντι 9.394 το 2001 και τις γυναίκες στις 9.416 το 2011 έναντι 8.929 το 2001.

Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού, αυτό χαρακτηρίζεται ως μέτριο. Το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού είναι απόφοιτοι της στοιχειώδους εκπαίδευσης (35.5%), ενώ το ποσοστό των αποφοίτων σχολών ανώτερης και ανώτατης εκπαίδευσης ανέρχεται στο 12,4 %. Σε επίπεδο Δημοτικών Διαμερισμάτων (Δ.Δ.) το Δ.Δ. Βραχατίου εμφανίζει το υψηλότερο ποσοστό πτυχιούχων ανωτάτων σχολών (10%) και το χαμηλότερο ποσοστό αναλφάβητων (1,6%). Αντιθέτως, το Δ.Δ. Ζευγολατειού που είναι και η έδρα του Δήμου εμφανίζει το υψηλότερο ποσοστό αναλφάβητων και ατόμων που δεν τελείωσαν το δημοτικό (11,3% και 7,8% αντίστοιχα). Γενικά υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης κατέχουν οι άνδρες έναντι των γυναικών.

Όσον αφορά τον οικονομικά ενεργό και μη πληθυσμό θα γίνει αναφορά, με βάση τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. (απογραφή 2001), σε επίπεδο Δημοτικών Ενοτήτων Βόχας και Βέλου. Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός στη Δημοτική Ενότητα Βόχας είναι σχεδόν ίσος με τον οικονομικά μη ενεργό. Παρόμοια ποσοστά εμφανίζονται στα Δ.Δ. Ζευγολατειού και Βοχαϊκού ενώ στα Δ.Δ. Βραχατίου και Μπολατίου παρουσιάζεται υψηλό ποσοστό οικονομικά μη ενεργού πληθυσμού. Στα Δ.Δ. Ευαγγελιστρίας, Σουλναρίου και Χαλκείου ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός υπερτερεί σημαντικά έναντι του οικονομικά μη ενεργού, με ποσοστά 58%, 62% και 67% αντίστοιχα. Αυτό που πρέπει να επισημανθεί και έχει επηρεάσει σημαντικά την αύξηση του οικονομικά

ενεργού πληθυσμού είναι η αύξηση της γυναικείας απασχόλησης. Για τα στοιχεία που αναφέρθηκαν παρατίθεται πίνακας (Πίνακας 7, Παράρτημα II)

Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός στη Δημοτική Ενότητα Βέλου ανέρχεται στο 56% του συνολικού πληθυσμού άνω των 10 ετών. Το ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού είναι υψηλό και εμφανίζεται ιδιαίτερα υψηλό μεταξύ των ανδρών(το 65% είναι οικονομικά ενεργοί), αλλά και μεταξύ των γυναικών(το 45% είναι οικονομικά ενεργές). Σε επίπεδο Δ.Δ. παρατηρείται ότι ο οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός είναι υψηλότερος από τον οικονομικά ενεργό στα Δ.Δ. Βέλου, Κρηνών και Κοκκωνίου. Επίσης, θα πρέπει να τονίσουμε ότι ο ανδρικός ενεργός πληθυσμός είναι υψηλότερος από τον μη ενεργό σε όλα τα Δ.Δ. Τέλος θα πρέπει να αναφερθεί ότι το 10% του πληθυσμού απασχολείται με τα οικιακά και το 22% είναι συνταξιούχοι. Σε όλα τα Δ.Δ. το ποσοστό των συνταξιούχων ξεπερνάει το 20% με την μεγαλύτερη τιμή να καταγράφεται στο Δ.Δ. Ελληνοχωρίου. Παρατίθενται σχετικοί Πίνακες 8 και 9 (Πίνακας 8/ Πίνακας 9, Παράρτημα II).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ως περιοχή έρευνας της παρούσας μελέτης επιλέχθηκε ο Δήμος Βέλου - Βόχας. Για τους σκοπούς της παρούσας έρευνας πραγματοποιήθηκαν:

- α) επισκόπηση της βιβλιογραφίας
- β) συλλογή δευτερογενών δεδομένων για την περιοχή έρευνας
- γ) επιτόπια έρευνα με ερωτηματολόγια
- δ) εισαγωγή και επεξεργασία των δεδομένων της επιτόπιας έρευνας με χρήση του στατιστικού πακέτου SPSS v. 17
- ε) εξαγωγή συμπερασμάτων και προτάσεων.

Ειδικότερα, για τις ανάγκες της παρούσας μελέτης συγκροτήθηκαν 2 ερωτηματολόγια: ένα απευθυνόμενο στους αγρότες και ένα απευθυνόμενο στις επιχειρήσεις της περιοχής έρευνας. Η συγκέντρωση των τεχνοοικονομικών και των κοινωνικών στοιχείων, που χρησιμοποιήθηκαν στην έρευνα, έγινε μέσω προσωπικών συνεντεύξεων των αρχηγών των εκμεταλλεύσεων και των διευθυντών των επιχειρήσεων, με την ταυτόχρονη συμπλήρωση ερωτηματολογίων. Τα πρότυπα ερωτηματολόγια που χρησιμοποιήθηκαν στην έρευνα φαίνονται στο Παράρτημα III.

Το δείγμα των αγροτών που δραστηριοποιούνται στο Δήμο αποτελείτο από 94 παραγωγούς (σε σύνολο 6570) κατά κύριο επάγγελμα αγρότες (στοιχεία Εκλογικών Καταλόγων και Αγροτικής Ένωσης Βραχατίου), οι οποίοι επελέγησαν τυχαία από όλα τα διαμερίσματα του Δήμου. Συνεντεύξεις επίσης ελήφθησαν και από τις υφιστάμενες 9 επιχειρήσεις του Δευτερογενούς Τομέα που εδράζονται στο Δήμο σε σύνολο 32(στοιχεία Οικονομικού Επιμελητηρίου Κορινθίας) και δραστηριοποιούνται αποκλειστικά στο Γεωργικό Κλάδο.

Πριν την έναρξη των συνεντεύξεων προηγείτο εισαγωγική συζήτηση σχετικά με το σκοπό της έρευνας, δηλαδή για τα αγροτικά δίκτυα και σε περίπτωση που η έννοια δεν ήταν γνωστή ακολουθούσε μια σύντομη αναφορά στην Αγροδιατροφική Αλυσίδα και στο πως αρθρώνεται με την αγροτική παραγωγή και μάλιστα στο πλαίσιο της αειφορικής γεωργίας. Αξίζει να σημειωθεί η υπομονετικότητα και η συνεργασία που επέδειξαν οι ερωτώμενοι σχετικά με τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων, τα οποία εκτός του ότι ήταν μεγάλα σε έκταση, ζητούσαν λεπτομέρειες που αφορούσαν και στα οικονομικά στοιχεία των εκμεταλλεύσεων-νοικοκυριών και επιχειρήσεων.

Αυτό που είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων ήταν η διάθεση των παραγωγών να συζητήσουν θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος, όπως η βιολογική καλλιέργεια της ελιάς, κλπ. που αφορούν το μέλλον του Κορινθιακού Αγροτικού Κόσμου. Αναφέρεται επίσης και η ιδιαίτερη δυσκολία στα ραντεβού για τις συνεντεύξεις τόσο των αγροτών όσο και των επιχειρήσεων εξαιτίας της έντονης παραγωγικής δράσης κατά τους μήνες διεξαγωγής της έρευνας.

Το ερωτηματολόγιο που απευθύνθηκε στους αγρότες αποτελείτο από 27 ερωτήματα καταμελημένα σε 3 θεματικές ενότητες (Παράρτημα III). Η πρώτη ενότητα περιελάμβανε θέματα τα οποία προσδιορίζουν τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά του δείγματος (φύλο, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση, αριθμός παιδιών, επίπεδο εκπαίδευσης, καλλιεργούμενες εκτάσεις, εισοδήματα, κλπ.).

Η δεύτερη ενότητα περιείχε ερωτήματα πολλαπλής επιλογής σε σχέση με την επαρκή και έγκυρη πληροφόρησή τους και τις πηγές ενημέρωσης.

Η τρίτη ενότητα αφορούσε τις στάσεις των συμμετεχόντων απέναντι σε μια σειρά θεμάτων που σχετίζονται άμεσα με τη σύγχρονη πραγματικότητα.

Το ερωτηματολόγιο που απευθύνθηκε στις επιχειρήσεις αποτελείτο από 19 ερωτήματα καταμελημένα σε 4 θεματικές ενότητες. Η πρώτη ενότητα περιελάμβανε θέματα τα οποία προσδιόριζαν τα χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων του δείγματος (έτος ίδρυσης, αριθμό μονίμων εργαζομένων, μορφωτικό επίπεδο στελεχών, ποσοστιαία κατανομή ενδιαφερόντων και εργαζομένων). Η δεύτερη ενότητα αφορούσε στοιχεία για η δραστηριότητα της επιχείρησης. Η τρίτη ενότητα περιείχε ερωτήματα σε σχέση με την ενημέρωση σε θέματα που αφορούσαν τον προσανατολισμό της επιχείρησης και τις πηγές ενημέρωσης. Τέλος, η τέταρτη ενότητα αφορούσε ζητήματα δικτύωσης.

Στην ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων, ακολουθήθηκε ανάλυση σε μονομεταβλητό επίπεδο. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκε ανάλυση με πίνακες διπλής εισόδου (cross-tabs) για τη μελέτη ύπαρξης συσχέτισης μεταξύ ορισμένων χαρακτηριστικών-μεταβλητών που διέκριναν τους αγρότες. Οι στατιστικές που χρησιμοποιήθηκαν για την ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης μεταξύ δύο μεταβλητών ήταν οι εξής:

- Στατιστική *PHI* και *CRAMER'S V*. Χρησιμοποιήθηκαν σε περιπτώσεις ονομαστικών μεταβλητών για τετραγωνικούς και ορθογώνιους πίνακες αντίστοιχα.
- Στατιστική *KENDALL'S TAU-B* και *KENDALL'S TAU-C*. Χρησιμοποιήθηκαν σε περιπτώσεις τακτικών μεταβλητών σε τετραγωνικούς και ορθογώνιους πίνακες αντίστοιχα.
- Στατιστική *GAMMA*. Χρησιμοποιήθηκε σε περιπτώσεις που υπήρχαν κενά κελιά στους πίνακες διπλής εισόδου με τακτικές μεταβλητές.

Σε όλες τις περιπτώσεις, για τιμές από 0 έως 0,3 η σχέση μεταξύ των μεταβλητών χαρακτηρίζεται ως πολύ ασθενής, για τιμές από 0,3 έως 0,5 χαρακτηρίζεται ασθενής, από 0,5-0,7 ισχυρή και από 0,7 έως 1 η σχέση χαρακτηρίζεται ως πολύ ισχυρή. Η στατιστική συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών διερευνήθηκε στη βάση της APPROX.SIG. όπου:

1. Με τιμή μικρότερη του 0,05 η συσχέτιση θεωρείται στατιστικά σημαντική.
2. Όταν η τιμή είναι μεταξύ 0,05 και 0,1 θεωρείται ότι υπάρχει τάση συσχέτισης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Ανάλυση ερευνητικών δεδομένων

Στις επόμενες σελίδες καταγράφεται η ανάλυση των συχνοτήτων των στατιστικών δεδομένων όπως αυτά συγκεντρώθηκαν από τα ερωτηματολόγια για τις επιχειρήσεις και τους αγρότες.

4.1 Μονομεταβλητή ανάλυση δεδομένων επιχειρήσεων

Πίνακας 1. Έδρα επιχειρήσεων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	6	66,7	66,7	66,7
	6	1	11,1	11,1	77,8
	7	2	22,2	22,2	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Ζευγολατειό, 2 : Βοχαϊκό, 3 : Βραχάτι, 4 : Ευαγγελίστρια, 5 : Μπολάτι, 6 : Σουληνάρι, 7 : Χαλκείο, 8 : Βέλο, 9 : Ελληνοχώρι, 10 : Κοκκώνι, 11 : Κρήνες, 12 : Νεράτζα, 13 : Πουλίτσα, 14 : Στιμάγκα, 15 : Ταρσινά

Σύμφωνα με τον Πίνακα 1 τα Δημοτικά Διαμερίσματα στα οποία εδράζονται οι επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην έρευνα έχουν ως εξής: 6 εξ αυτών βρίσκονται στο Ζευγολατειό (66,7%), το οποίο διαθέτει και τις περισσότερες επιχειρήσεις όντας έδρα του Δήμου, 1 βρίσκεται στο Σουληνάρι (11,1%) και 2 στο Χαλκείο (22,2%). Σε ορισμένα διαμερίσματα όπου υπάρχουν επιχειρήσεις δεν έγινε εφικτή η συνάντηση για τη συμπλήρωση ερωτηματολογίων, ιδιαίτερα στη Στιμάγκα και στα Ταρσινά.

Πίνακας 2. Εργαζόμενοι που απασχολούνται στην επιχείρηση

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	X<=10	7	77,8	77,8	77,8
	X>10	2	22,2	22,2	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Στις επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην έρευνα μόνο 2 (77,8%) απασχολούν εργατικό δυναμικό μεγαλύτερο των 10 ατόμων ενώ οι υπόλοιπες 7 (22,2%) απασχολούν λιγότερα από 10 άτομα.

Πίνακας 3. Επίπεδο εκπαίδευσης στελεχών επιχειρήσεως

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	MESH	1	11,1	11,1	11,1
	ANWTERH	2	22,2	22,2	33,3
	ANWTATH	1	11,1	11,1	44,4
	SYNDYASMOS	5	55,6	55,6	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Στον Πίνακα 3 παρουσιάζεται το εκπαιδευτικό επίπεδο των στελεχών των επιχειρήσεων. Οι περισσότερες επιχειρήσεις (55,6%) διαθέτουν προσωπικό-στελέχη που έχουν Ανώτερη και Ανώτατη Εκπαίδευση. Το 33,3% των επιχειρήσεων (3) διαθέτει στελέχη που έχουν Ανώτερη Εκπαίδευση και το 11,1% στελέχη Μέσης Εκπαίδευσης.

Πίνακας 4. Νομική Μορφή Επιχειρήσεως

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	3	33,3	33,3	33,3
	2	1	11,1	11,1	44,4
	3	1	11,1	11,1	55,6
	4	2	22,2	22,2	77,8
	5	2	22,2	22,2	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : ΑΤΟΜΙΚΗ, 2 : Ο.Ε., 3 : Α.Β.Ε.Ε., 4 : Α.Ε., 5 : Ε.Π.Ε.

Στον Πίνακα 4 παρουσιάζεται η Νομική Μορφή των επιχειρήσεων: 3 είναι Ατομικές(33,3%), 1 είναι Ομόρρυθμη(11,1%), 1 είναι ΑΒΕΕ(11,1%), 2 είναι ΑΕ(22,2%) και 2 είναι ΕΠΕ(22,2%).

Πίνακας 5. Αριθμός στελεχών επιχειρήσεως

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2	4	44,4	44,4	44,4
	3	4	44,4	44,4	88,9
	4	1	11,1	11,1	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Σύμφωνα με τον Πίνακα 5, 4 επιχειρήσεις διαθέτουν 2 στελέχη, 4 επιχειρήσεις διαθέτουν 3 στελέχη και 1 διαθέτει 4 στελέχη.

Πίνακας 6. Επιστημονικό αντικείμενο στελεχών επιχειρήσεως

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2	2	22,2	22,2	22,2
	3	1	11,1	11,1	33,3
	4	3	33,3	33,3	66,7
	5	3	33,3	33,3	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Marketing, 2 : Διοίκηση Επιχειρήσεων, 3 : Οικονομικά, 4 : Άλλο, 5 : Συνδυασμός

Στον Πίνακα 6 απεικονίζεται το επιστημονικό αντικείμενο των στελεχών των επιχειρήσεων: σε μια επιχείρηση είναι τα «Οικονομικά», σε 2 η «Διοίκηση Επιχειρήσεων», σε 3 κάποιο άλλο αντικείμενο και σε άλλες 3 το επιστημονικό αντικείμενο των στελεχών αποτελούσε συνδυασμό Marketing, Διοίκηση επιχειρήσεων και Οικονομικών.

Πίνακας 7. Ποσοστιαία κατανομή ενδιαφέροντος του προσωπικού στην «Ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών»

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	1	11,1	11,1	11,1
	10	1	11,1	11,1	22,2
	100	4	44,4	44,4	66,7
	20	1	11,1	11,1	77,8
	30	1	11,1	11,1	88,9
	40	1	11,1	11,1	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Στον Πίνακα 7 παρουσιάζεται η κατανομή του προσωπικού (ως ποσοστό), η οποία αντιστοιχεί στο ενδιαφέρον που δείχνει η επιχείρηση στην «Ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών». Σε μία επιχείρηση δεν υπάρχει προσωπικό με στόχευση σε αυτό τον τομέα, ενώ σε 4 το 100% ασχολείται σε αυτό το πολύ σημαντικό τμήμα.

Πίνακας 8. Ποσοστιαία κατανομή ενδιαφέροντος του προσωπικού στις «Πωλήσεις»

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	100	4	44,4	44,4	44,4
	20	1	11,1	11,1	55,6
	25	1	11,1	11,1	66,7
	40	1	11,1	11,1	77,8
	80	1	11,1	11,1	88,9
	90	1	11,1	11,1	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Στον Πίνακα 8 παρουσιάζεται η κατανομή του προσωπικού (ως ποσοστό) που δραστηριοποιείται στις «Πωλήσεις»: σε 4 επιχειρήσεις το προσωπικό δραστηριοποιείται κατά 100% στις πωλήσεις. Παρόμοια οι δύο επόμενοι πίνακες αφορούν το ποσοστό του προσωπικού που είναι καταμεμημένο στη «Διοικητική Υποστήριξη» και τους «Εργάτες» αντίστοιχα.

Πίνακας 9. Ποσοστιαία κατανομή ενδιαφέροντος του προσωπικού στη «Διοικητική Υποστήριξη»

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	1	11,1	11,1	11,1
	10	2	22,2	22,2	33,3
	20	2	22,2	22,2	55,6
	30	1	11,1	11,1	66,7
	30	1	11,1	11,1	77,8
	50	1	11,1	11,1	88,9
	60	1	11,1	11,1	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Πίνακας 10. Ποσοστιαία κατανομή ενδιαφέροντος του προσωπικού για «Εργάτες»

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	100	1	11,1	11,1	11,1
	30	1	11,1	11,1	22,2
	50	3	33,3	33,3	55,6
	60	1	11,1	11,1	66,7
	70	2	22,2	22,2	88,9
	90	1	11,1	11,1	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Πίνακας 11. Τόπος δραστηριότητας επιχειρήσεων (Εγχώρια)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	3	33,3	33,3	33,3
	2	1	11,1	11,1	44,4
	3	5	55,6	55,6	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Λοιπή Ελλάδα, 2 : Πελοπόννησος, 3 : 1 & 2

Στον Πίνακα 11 απεικονίζεται ο τόπος Δραστηριότητας των επιχειρήσεων. Από τις συχνότητες (Frequencies) παρατηρούμε ότι, 1 επιχείρηση(11,1%) δραστηριοποιείται αποκλειστικά στην Λοιπή Ελλάδα (δηλ. πλην Πελοποννήσου), 3 επιχειρήσεις δρουν αποκλειστικά στην Πελοπόννησο και 5 δραστηριοποιούνται σε όλη την Ελληνική Επικράτεια.

Πίνακας 12. Τόπος δραστηριότητας επιχειρήσεων (εξωτερικό)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	1	11,1	11,1	11,1
	2	3	33,3	33,3	44,4
	3	5	55,6	55,6	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Χώρες εξωτερικού, 2 : Λοιπή Ελλάδα, 3 : 1 & 2

Ο Πίνακας 12 αφορά τις δράσεις των επιχειρήσεων και εκτός Ελλάδος: 3(33,3%) δραστηριοποιούνται εντός Ελλάδας, 1 εξάγει σε χώρες του εξωτερικού και 5(55,6%) δραστηριοποιούνται και στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Πίνακας 13. Συνεργασία με αγρότες

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	8	88,9	88,9	88,9
	2	1	11,1	11,1	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Ναι, 2 : Όχι

Σύμφωνα με τον Πίνακα 13, 8 επιχειρήσεις εμπορεύονται προϊόντα που είναι αποτέλεσμα συνεργασίας με παραγωγούς ενώ 1 εμπορεύεται αγροτικά προϊόντα που είναι δικής της παραγωγής.

Πίνακας 14. Προϋποθέσεις συνεργασίας με αγρότες 1

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	6	66,7	66,7	66,7
	2	3	33,3	33,3	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Ναι, 2 : Όχι

Στον Πίνακα 14 παρουσιάζονται οι προϋποθέσεις που θέτουν οι επιχειρήσεις για τη συνεργασία τους με τους παραγωγούς (π.χ. όπως για παράδειγμα κάποιο Πρότυπο Ποιότητας). Το 66,7% των επιχειρήσεων δηλώνει ως προαπαιτούμενο την υπαγωγή σε πρότυπο ποιότητας ενώ το 33,3% δεν θέτει κάποιες προϋποθέσεις για τη σύναψη συνεργασίας.

Πίνακας 15. Προϋποθέσεις συνεργασίας με αγρότες 2

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3	4	44,4	44,4	44,4
	4	4	44,4	44,4	88,9
	5	1	11,1	11,1	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Μόρφωση, 2 : Δυσπιστία, 3 : Στρατηγική, 4 : Συνδυασμός, 5 : Τίποτα

Στον Πίνακα 15 παρουσιάζονται τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις στη σύναψη συμφωνιών με τους παραγωγούς. Το 11,1% ισχυρίζεται ότι δεν αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα. Το 88,8% όμως αντιμετωπίζει προβλήματα αφενός Δυσπιστίας και χαμηλού Μορφωτικού επιπέδου εκ μέρους παραγωγών και αφετέρου απουσίας Στρατηγικής των εκμεταλλεύσεων (44,4% εκάστη).

Πίνακας 16. Προοπτικές συνεργασίας με αγρότες

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	8	88,9	88,9	88,9
	2	1	11,1	11,1	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Ναι, 2 : Όχι

Σύμφωνα με τον Πίνακα 16, γενικά οι επιχειρήσεις είναι θετικές στη συνεργασία με τους παραγωγούς και μόνο μία δηλώνει την απουσία προοπτικών.

Πίνακας 17. Προϊόντα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	5	55,6	55,6	55,6
	2	4	44,4	44,4	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Ελαιόκαρπος και σταφύλια, 2 : Άλλο προϊόν

Ο Πίνακας 17 αναφέρεται στο είδος του προϊόντος που διαχειρίζονται οι επιχειρήσεις: 5 επιχειρήσεις διαχειρίζονται την πρωτογενή παραγωγή (ελιά ή αμπέλι) και 4 ασχολούνται με άλλα παράγωγα ή άλλα προϊόντα.

Πίνακας 18. Ποσοστό εξαγόμενων προϊόντων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	15	1	11,1	16,7	16,7
	40	1	11,1	16,7	33,3
	80	1	11,1	16,7	50,0
	90	2	22,2	33,3	83,3
	100	1	11,1	16,7	100,0
	Total		6	66,7	100,0
Missing	System	3	33,3		
Total		9	100,0		

Ο Πίνακας 18 δείχνει το ποσοστό εξαγωγής των προϊόντων των επιχειρήσεων. Στο «missing» είναι οι 3 επιχειρήσεις που όπως αναφέρθηκε δεν εξαγουν αλλά δραστηριοποιούνται μόνο στην Ελλάδα. Μία επιχείρηση εξάγει 15% των προϊόντων, μία

το 40% των προϊόντων της, μία το 80%, δύο εξαγουν το 90% και μία το 100% της παραγωγής της.

Πίνακας 19. Πηγές ενημέρωσης Α

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	10	1	11,1	11,1	11,1
	11	1	11,1	11,1	22,2
	14	1	11,1	11,1	33,3
	15	2	22,2	22,2	55,6
	16	2	22,2	22,2	77,8
	5	1	11,1	11,1	88,9
	6	1	11,1	11,1	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Δήμος, 2 : Νομαρχία, 3 : Αγροτική Τράπεζα, 4 : Άλλη Τράπεζα, 5 : Έμποροι, 6 : Αναπτυξιακή, 7 : Ημερήσιες Εφημερίδες, 8 : Τοπικές Εφημερίδες, 9 : Ε.Α.Σ., 10 : Επιμελητήριο, 11 : Περιοδικά, 12 : Ραδιόφωνο, 13 : Τηλεόραση, 14 : Διαδίκτυο, 15 : Συνέδριο, 16 : Άλλο

Ο Πίνακας 19 και 20 αφορούν τις 2 κύριες Πηγές ενημέρωσης των επιχειρήσεων για θέματα που αφορούν τον επαγγελματικό προσανατολισμό της επιχείρησης: μία επιχείρηση υποδεικνύει ως πρώτη πηγή το Επιμελητήριο, μία τα περιοδικά, μία το διαδίκτυο, 2 τα συνέδρια, 2 κάποιο άλλο μέσο, μία τους εμπόρους και μία την Αναπτυξιακή Εταιρεία.

Πίνακας 20. Πηγές ενημέρωσης Β

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	10	2	22,2	22,2	22,2
	11	1	11,1	11,1	33,3
	14	1	11,1	11,1	44,4
	ALLO	2	22,2	22,2	66,7
	16	2	22,2	22,2	88,9
	3	1	11,1	11,1	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Δήμος, 2 : Νομαρχία, 3 : Αγροτική Τράπεζα, 4 : Άλλη Τράπεζα, 5 : Έμποροι, 6 : Αναπτυξιακή, 7 : Ημερήσιες Εφημερίδες, 8 : Τοπικές Εφημερίδες, 9 : Ε.Α.Σ., 10 : Επιμελητήριο, 11 : Περιοδικά, 12 : Ραδιόφωνο, 13 : Τηλεόραση, 14 : Διαδίκτυο, 15 : Συνέδριο, 16 : Άλλο

Ως 2^η πηγή ενημέρωσης 2 επιχειρήσεις υποδεικνύουν το Επιμελητήριο, μία τα περιοδικά, μία το διαδίκτυο, 4 κάποιο άλλο μέσο και μία την πρώην Αγροτική Τράπεζα – νυν Πειραιώς.

Πίνακας 21. Μέτρα βελτίωσης των πηγών ενημέρωσης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	7	77,8	77,8	77,8
	2	1	11,1	11,1	88,9
	3	1	11,1	11,1	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// **1** : Μέτρα εκ μέρους της Πολιτείας για να κινητοποιηθούν υπολειτουργούντες μηχανισμοί ,
2 : Ανανέωση και συνεχής τροφοδότηση των ιστοσελίδων στο διαδίκτυο
3 : 1 & 2

Ο Πίνακας 21 καταρχάς αφορά στην ικανοποίηση των επιχειρήσεων από τις πηγές ενημέρωσης. Καθώς ουδεμία επιχείρηση εμφανίζεται ικανοποιημένη στον πίνακα παρουσιάζονται οι υποδείξεις των επιχειρήσεων για μέτρα βελτίωσης των πηγών ενημέρωσης. Στην πλειοψηφία τους (7 επιχειρήσεις ή 77,8%) απαιτούν μέτρα εκ μέρους της Πολιτείας, προκειμένου να εξυγιανθούν οι ήδη υφιστάμενες υπηρεσίες και να κινητοποιηθούν οι υπολειτουργούντες μηχανισμοί ενημέρωσης των Επιμελητήριων. Το 11,1% θεωρεί ότι η λύση θα δοθεί μόνο μέσω διαδικτύου και για το λόγο αυτό χρειάζεται ανατροφοδότηση των ήδη διαθέσιμων ιστοσελίδων με νέα στοιχεία που αφορούν επενδυτικά προγράμματα, επιχειρηματικά σχέδια κ.α. Τέλος, το 11,1 % ισχυρίζεται πως το ιδανικότερο θα ήταν ο συνδυασμός των προηγουμένων.

Πίνακας 22. Εξοπλισμός

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	2	22,2	22,2	22,2
	2	3	33,3	33,3	55,6
	3	2	22,2	22,2	77,8
	4	2	22,2	22,2	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// **1** : Πάρα πολύ, **2** : Πολύ, **3** : Έτσι & έτσι, **4** : Λίγο, **5** : Πολύ λίγο

Πίνακας 23. Επιδοτήσεις

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	1	11,1	11,1	11,1
	2	4	44,4	44,4	55,6
	3	2	22,2	22,2	77,8
	5	2	22,2	22,2	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Πάρα πολύ, 2 : Πολύ, 3 : Έτσι & έτσι, 4 : Λίγο, 5 : Πολύ λίγο

Πίνακας 24. Χρηματοδότηση

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	2	22,2	22,2	22,2
	2	4	44,4	44,4	66,7
	3	1	11,1	11,1	77,8
	4	1	11,1	11,1	88,9
	5	1	11,1	11,1	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Πάρα πολύ, 2 : Πολύ, 3 : Έτσι & έτσι, 4 : Λίγο, 5 : Πολύ λίγο

Οι πίνακες 22 – 24 αφορούν στο πόσο σημαντική για την επιχείρηση είναι η ενημέρωση σε θέματα σχετικά με τα νέα μηχανήματα-εξοπλισμό, επιδοτήσεις και τη χρηματοδότηση νέων δράσεων αντίστοιχα. Το 77,7% των επιχειρήσεων σε κάθε περίπτωση ενδιαφέρονται από μέτρια ως πάρα πολύ για αυτά τα θέματα και το 22,2% λίγο έως πολύ λίγο. Κάτι ανάλογο ισχύει και για τους επόμενους πίνακες.

Πίνακας 25. Λογισμικά

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	2	22,2	22,2	22,2
	2	2	22,2	22,2	44,4
	3	2	22,2	22,2	66,7
	4	2	22,2	22,2	88,9
	5	1	11,1	11,1	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Πάρα πολύ, 2 : Πολύ, 3 : Έτσι & έτσι, 4 : Λίγο, 5 : Πολύ λίγο

Ο Πίνακας 25 δείχνει τη σημασία που έχει για την επιχείρηση η χρήση Λογισμικών: 6 στις 9 θεωρούν την ενημέρωση για τέτοια ζητήματα από μέτρια έως πάρα πολύ ενδιαφέρουσα. Οι 3 ενδιαφέρονται από λίγο έως πολύ λίγο.

Πίνακας 26. Πώληση

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	7	77,8	77,8	77,8
	2	1	11,1	11,1	88,9
	4	1	11,1	11,1	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Πάρα πολύ, 2 : Πολύ, 3 : Έτσι & έτσι, 4 : Λίγο, 5 : Πολύ λίγο

Πίνακας 27. Νέες δράσεις

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	1	11,1	11,1	11,1
	2	2	22,2	22,2	33,3
	3	5	55,6	55,6	88,9
	5	1	11,1	11,1	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Πάρα πολύ, 2 : Πολύ, 3 : Έτσι & έτσι, 4 : Λίγο, 5 : Πολύ λίγο

Πίνακας 28. Φορολογικά

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	4	44,4	44,4	44,4
	2	3	33,3	33,3	77,8
	3	1	11,1	11,1	88,9
	5	1	11,1	11,1	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Πάρα πολύ, 2 : Πολύ, 3 : Έτσι & έτσι, 4 : Λίγο, 5 : Πολύ λίγο

Οι πίνακες 26 – 28 αναφέρουν πόσο σημαντική για την επιχείρηση είναι η ενημέρωση σε θέματα σχετικά με την πώληση προϊόντων, τις νέες δράσεις και τα φορολογικά ζητήματα. Το 88,8% των επιχειρήσεων θεωρεί ως άκρως απαραίτητη την ενημέρωση στα εν λόγω θέματα και μόνο το 11,1% απασχολείται από λίγο έως πολύ λίγο με αυτά.

Πίνακας 29. Περιβάλλον

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	3	33,3	33,3	33,3
	2	5	55,6	55,6	88,9
	3	1	11,1	11,1	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Πάρα πολύ, 2 : Πολύ, 3 : Έτσι & έτσι, 4 : Λίγο, 5 : Πολύ λίγο

Πίνακας 30. Εμπορία

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	6	66,7	66,7	66,7
	2	2	22,2	22,2	88,9
	3	1	11,1	11,1	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Πάρα πολύ, 2 : Πολύ, 3 : Έτσι & έτσι, 4 : Λίγο, 5 : Πολύ λίγο

Πίνακας 31. Δίκτυα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	8	88,9	88,9	88,9
	2	1	11,1	11,1	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Πάρα πολύ, 2 : Πολύ, 3 : Έτσι & έτσι, 4 : Λίγο, 5 : Πολύ λίγο

Οι πίνακες 29 – 31 δείχνουν ότι το 100% των επιχειρήσεων θεωρεί από μέτρια έως πάρα πολύ σημαντική την ενημέρωση σε θέματα σχετικά με το περιβάλλον, την εμπορία των προϊόντων και τη δημιουργία δικτύων μεταξύ επιχειρήσεων.

Πίνακας 32. Επιπλέον θέμα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		8	88,9	88,9	88,9
	1	1	11,1	11,1	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Πάρα πολύ, 2 : Πολύ, 3 : Έτσι & έτσι, 4 : Λίγο, 5 : Πολύ λίγο

Μία μόνο επιχείρηση δήλωσε ότι την απασχολεί κάποιο θέμα πέραν των προηγούμενων και αυτό είναι

Πίνακας 33. Γνώση για δίκτυα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	7	77,8	77,8	77,8
	2	2	22,2	22,2	100,0
	Total	9	100,0	100,0	
Υπόμνημα// 1 : Ναι, 2 : Όχι					

Πίνακας 34. Χρόνος «γνωριμίας»

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1978	2	22,2	28,6	28,6
	1990	1	11,1	14,3	42,9
	1991	1	11,1	14,3	57,1
	1995	1	11,1	14,3	71,4
	2001	1	11,1	14,3	85,7
	2002	1	11,1	14,3	100,0
	Total	7	77,8	100,0	
Missing	System	2	22,2		
Total		9	100,0		

Πίνακας 35. Φορέας ενημέρωσης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	6	66,7	66,7	66,7
	2	3	33,3	33,3	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Από τις 9 επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην έρευνα, οι 7 γνωρίζουν για τα Αγροτικά Δίκτυα όταν 2 δεν γνωρίζουν την έννοια (Πίνακας 33). Ο χρόνος «γνωριμίας» με τα Δίκτυα ποικίλει μεταξύ 1978 και 2002 (Πίνακας 34). Τέλος, 6 στις 9 επιχειρήσεις λοιπόν άκουσαν για τα Δίκτυα από διάφορες υπηρεσίες δημόσιου και ιδιωτικού φορέα και 3 στις 9 κάποιον άλλον φορέα (Πίνακας 35).

Πίνακας 36. Συμμετοχή σε κάποιο δίκτυο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	4	44,4	44,4	44,4
	2	5	55,6	55,6	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Ναι, 2 : Όχι

Σύμφωνα με τον Πίνακα 36, 4 επιχειρηματίες είναι ήδη ενταγμένες σε δίκτυο.

Πίνακας 37. Όνομα Δικτύου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		5	55,6	55,6	55,6
	ΚΥΨΕΛΗ	1	11,1	11,1	66,7
	Σ.Ε.Ο.	1	11,1	11,1	77,8
	Σ.Χ.Ε.	1	11,1	11,1	88,9
	ΧΑΛΚΕΙΩΤΙΚΟ	1	11,1	11,1	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Σε δίκτυο που αφορά σε γεωργικά προϊόντα φυτικής παραγωγής είναι ενταγμένες 3 επιχειρήσεις (ΚΥΨΕΛΗ, Σ.Ε.Ο., ΧΑΛΚΕΙΩΤΙΚΟ) ενώ 1 είναι ενταγμένη σε δίκτυο με κτηνοτροφικά προϊόντα (Σ.Χ.Ε.).

Πίνακας 38. Λόγος μη ένταξης σε δίκτυα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	4	44,4	44,4	44,4
	2	1	11,1	11,1	55,6
	3	4	44,4	44,4	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Ελλιπής οργάνωση, 2 : Έρευνα Αγοράς, 3 :

Στον Πίνακα 38 παρουσιάζονται οι λόγοι για τους οποίους η επιχείρηση πιθανόν δε θέλησε να ενταχθεί σε Δίκτυο: 4 δηλώνουν ότι υπάρχει ελλιπής οργανωτική δομή, 1 ότι απουσιάζει η έρευνα αγοράς εκ μέρους επιχειρήσεων και 4 δεν βρίσκουν λόγο να μην ενταχθούν σε δίκτυο (προφανώς διότι είναι ήδη ενταγμένες).

Πίνακας 39. Συμμετοχή σε συλλογικά όργανα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	4	44,4	44,4	44,4
	2	5	55,6	55,6	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Ναι, 2 : Όχι

Πίνακας 40. Τρόπος συμμετοχής σε συλλογικά όργανα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		5	55,6	55,6	55,6
	ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	1	11,1	11,1	66,7
	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	3	33,3	33,3	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Σύμφωνα με τον Πίνακα 39, 4 επιχειρήσεις δήλωσαν ότι συμμετέχουν σε κάποια συλλογικά όργανα (π.χ. Συνδυασμοί Βιομηχάνων, Σύλλογοι, Συνεταιρισμοί). Σύμφωνα με τον Πίνακα 40, 1 από αυτές συμμετέχει ως πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου και 3 ως απλά μέλη.

Πίνακας 41. Οφέλη από τη συμμετοχή σε δίκτυο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	2	22,2	22,2	22,2
	2	1	11,1	11,1	33,3
	3	1	11,1	11,1	44,4
	4	5	55,6	55,6	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Επιβίωση, 2 : Εισαγωγές, 3 : Ενημέρωση, 4 : Πολλαπλά οφέλη

Σύμφωνα με τις επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην έρευνα, η συμμετοχή τους σε δίκτυα οφείλεται στο γεγονός ότι η δικτύωση εξασφαλίζει την επιβίωση της επιχείρησης (2 επιχειρήσεις), διασφαλίζει χρήματα και σίγουρη διάθεση της παραγωγής με εξαγωγές (1 επιχείρηση) ή εξασφαλίζει την έγκαιρη ενημέρωσή της (1 επιχείρηση). Σύμφωνα με τις υπόλοιπες επιχειρήσεις η συμμετοχή τους έχει συνδυαστικά, πολλαπλά οφέλη.

Πίνακας 42. Αξιοποίηση τομέων παραγωγής

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	4	44,4	44,4	44,4
	2	5	55,6	55,6	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Ναι, 2 : Όχι

Οι επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην έρευνα ερωτήθηκαν εάν η δικτύωση αξιοποιεί τα στοιχεία των τομέων παραγωγής (γεωργοκτηνοτροφία, μεταποιήσεις, υπηρεσίες, τουρισμός) όπως αυτά εντοπίζονται στην περιοχή. Ο Πίνακας 42 δείχνει ότι οι περισσότεροι (55,6%) (αυτοί στην ουσία που δεν συμμετέχουν σε κάποιο συλλογικό όργανο και δεν ασχολούνται με τα δίκτυα) πιστεύουν ότι δεν αξιοποιούνται στο έπακρο οι παραγωγικοί τομείς μέσω της δικτύωσης, όπως βέβαια αυτή πραγματοποιείται μέχρι σήμερα.

Πίνακας 43. Συμβολή Δικτύωσης στο γεωργικό τόπο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	8	88,9	88,9	88,9
	2	1	11,1	11,1	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Ναι, 2 : Όχι

Πίνακας 44. Επιθυμία ένταξης σε Δίκτυα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	8	88,9	88,9	88,9
	2	1	11,1	11,1	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Ναι, 2 : Όχι

Πίνακας 45. Παρότρυνση για ένταξη σε Δίκτυο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	9	100,0	100,0	100,0
Υπόμνημα// 1 : Ναι, 2 : Όχι					

Ολοκληρώνοντας το ερωτηματολόγιο, οι επιχειρηματίες κλήθηκαν να απαντήσουν εάν η δικτυακή οργάνωση σε ένα γεωργικό τόπο (δήμο, περιφέρεια, νομό), όπως και ο Δήμος Βέλου – Βόχας, συμβάλλει στην προώθηση των γεωργικών προϊόντων και την ενίσχυση της τοπικής αγροτικής οικονομίας και εάν επιθυμούν την ένταξη των επιχειρήσεων σε Δίκτυο. Σύμφωνα με τους Πίνακες 43 και 44, 8 στις 9 επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην έρευνα, πιστεύουν ότι η δικτύωση συμβάλλει αρκετά σε ένα γεωργικό τόπο. Επιπλέον επιθυμούν την ένταξη κι άλλων επιχειρήσεων σε Δίκτυο. Παρά τη μειοψηφία των «αρνητικών» στη συμβολή των δικτύων και στην ένταξη σε Δίκτυο, όλες οι επιχειρήσεις του δείγματος θα παρότρυναν φίλους και συνεργάτες να ενταχθούν σε δίκτυο, όπως φαίνεται στον Πίνακα 45.

Πίνακας 46. Βιωσιμότητα Δικτύωσης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	4	44,4	44,4	44,4
	2	5	55,6	55,6	100,0
	Total	9	100,0	100,0	
Υπόμνημα// 1 : Ναι, 2 : Όχι					

Η τελευταία ερώτηση αναφερόταν στις προοπτικές για τη βιωσιμότητα των δικτύων. Ο Πίνακας 46 δείχνει πως 5 στις 9 επιχειρήσεις δεν θα χαρακτήριζαν θετικές τις προοπτικές για τα δίκτυα.

4.2 Μονομεταβλητή ανάλυση δεδομένων αγροτών

Πίνακας 1. Δημοτικά Διαμερίσματα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ZEVGOLATEIO	6	6,4	6,4	6,4
	KOKKWNI	8	8,5	8,5	14,9
	KRHNES	6	6,4	6,4	21,3
	NERATZA	6	6,4	6,4	27,7
	POYLITSA	7	7,4	7,4	35,1
	STIMAGKA	6	6,4	6,4	41,5
	TARSINA	8	8,5	8,5	50,0
	BOXAIKO	8	8,5	8,5	58,5
	BRAXATI	5	5,3	5,3	63,8
	EVAGGELISTRIA	6	6,4	6,4	70,2
	MPOLATI	5	5,3	5,3	75,5
	SOYLHNARI	10	10,6	10,6	86,2
	XALKEIO	5	5,3	5,3	91,5
	BELO	6	6,4	6,4	97,9
	ELLHNOXWRI	2	2,1	2,1	100,0
Total		94	100,0	100,0	

Υπόμνημα// 1 : Ζευγολατειό, 2 : Βοχαϊκό, 3 : Βραχάτι, 4 : Ευαγγελίστρια, 5 : Μπολάτι, 6 : Σουληνάρι, 7 : Χαλκείο, 8 : Βέλο, 9 : Ελληνοχώρι, 10 : Κοκκώνι, 11 : Κρήνες, 12 : Νεράτζα, 13 : Πουλίτσα, 14 : Στιμάγκα, 15 : Ταρσινά

Σύμφωνα με τον Πίνακα 1 παρουσιάζονται τα Δημοτικά Διαμερίσματα του Δήμου Βέλου – Βόχας, στα οποία δραστηριοποιούνται οι παραγωγοί που συμμετείχαν στην έρευνα.

Πίνακας 2. Φύλο ερωτωμένων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ARREN	82	87,2	87,2	87,2
	THILY	12	12,8	12,8	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Πίνακας 3. Φύλο συζύγων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ARREN	7	7,4	7,4	7,4
	THILY	54	57,4	57,4	64,9
	NOTHING	33	35,1	35,1	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Πίνακας 4. Φύλο πρωτόκων παιδιών

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		33	35,1	35,1	35,1
	ARREN	37	39,4	39,4	74,5
	THILY	24	25,5	25,5	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Στους πίνακες 2 – 4 παρουσιάζονται το φύλο των ερωτώμενων, των συζύγων τους και των πρωτόκων παιδιών τους. Σύμφωνα με τον Πίνακα 2, σε σύνολο 94 ατόμων, 82 άτομα ήταν άνδρες (87,2%) και 12 γυναίκες (12,8). Ο Πίνακας 3 δείχνει ότι 33 από τους ερωτηθέντες δεν έχουν σύζυγο (35,1%), 54 σύζυγοι των ερωτηθέντων είναι γυναίκες (57,4%) και 7 (7,4%) είναι άνδρες. Τέλος ο Πίνακας 4 δείχνει ότι 39,4% (37 άτομα) είναι πρωτόκα αρρενα παιδιά και 25,5% είναι θήλεα.

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται, κατανεμημένες σε κλάσεις, οι ηλικίες των ερωτώμενων, των συζύγων τους και των πρωτόκων παιδιών τους.

	1,00(1 ^η κλάση)	2,00(2 ^η κλάση)	3,00(3 ^η κλάση)
ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν (ηλικία ερωτώμενου)	Από 24 έως 41 ετών	Από 42 έως 60 ετών	Από 61 έως 84 ετών
ΗΛΙΚΙΑ Σ Ν (ηλικία συζύγου)	Από 28 έως 41 ετών	Από 42 έως 55 ετών	Από 56 έως 82 ετών
ΗΛΙΚΙΑ Ρ Ν (ηλικία παιδιού)	Από 3 έως 20 ετών	Από 21 έως 38 ετών	Από 39 έως 52 ετών

Πίνακας 5. Ηλικία ερωτωμένων

ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	32	34,0	34,0	34,0
	2,00	25	26,6	26,6	60,6
	3,00	37	39,4	39,4	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Σύμφωνα με τον Πίνακα 5, 32 άτομα είναι από 24 έως 41 ετών, 25 άτομα από 42 έως 60 και 37 άτομα από 61 έως 84 ετών.

Πίνακας 6. Ηλικία συζύγων των ερωτωμένων

ΗΛΙΚΙΑΣ N

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	23	24,5	37,7	37,7
	2,00	28	29,8	45,9	83,6
	3,00	10	10,6	16,4	100,0
	Total	61	64,9	100,0	
Missing	System	33	35,1		
Total		94	100,0		

Σύμφωνα με τον Πίνακα 6, 23 άτομα είναι από 28 έως 41 ετών, 28 άτομα από 42 έως 55 και 10 άτομα από 56 έως 82 ετών.

Πίνακας 7. Ηλικία πρωτότοκων παιδιών των ερωτωμένων

ΗΛΙΚΙΑΡ N

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	23	24,5	37,7	37,7
	2,00	30	31,9	49,2	86,9
	3,00	8	8,5	13,1	100,0
	Total	61	64,9	100,0	
Missing	System	33	35,1		
Total		94	100,0		

Σύμφωνα με τον Πίνακα 7, 23 άτομα είναι από 3 έως 20 ετών, 30 άτομα από 21 έως 38 και 8 άτομα από 39 έως 52 ετών.

Πίνακας 8. Εκπαιδευτική Βαθμίδα ερωτημένων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	NOTHING	37	39,4	39,4	39,4
	BASIKH	36	38,3	38,3	77,7
	MESH	12	12,8	12,8	90,4
	ANWTATH	9	9,6	9,6	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Στον Πίνακα 8 παρουσιάζεται το εκπαιδευτικό επίπεδο των αγροτών. Παρατηρείται ότι οι περισσότεροι (39,4%) δεν έχουν κάποια εκπαίδευση, δηλαδή δεν έχουν πάει καθόλου σχολείο. Το 38,3% έχει ολοκληρώσει τη Βασική Εκπαίδευση (Δημοτικό και Γυμνάσιο) , 12,8% έχει τελειώσει και Μέση (Ενιαίο Λύκειο) ενώ μόνο το 9,6% έχει Ανωτάτη Εκπαίδευση

Πίνακας 9. Εκπαιδευτική Βαθμίδα συζύγων των ερωτημένων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		33	35,1	35,1	35,1
	NOTHING	29	30,9	30,9	66,0
	BASIKH	27	28,7	28,7	94,7
	MESH	3	3,2	3,2	97,9
	ANWTATH	2	2,1	2,1	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Όμοια παρατηρούμε ότι από τους συζύγους των ερωτημένων (σε αυτούς που είναι παντρεμένοι) το 30,9% δεν έχουν κάποιο μορφωτικό επίπεδο, το 28,7% έχουν Βασική Εκπαίδευση (Δημοτικό και Γυμνάσιο), το 3,2% Μέση (Ενιαίο Λύκειο) και μόλις το 2,1% έχουν τελειώσει Ανώτατη εκπαίδευση.

Πίνακας 10. Εκπαιδευτική Βαθμίδα πρωτότοκων παιδιών των ερωτημένων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		34	36,2	36,2	36,2
	TIPOTA	10	10,6	10,6	46,8
	BASIKH	24	25,5	25,5	72,3
	MESH	6	6,4	6,4	78,7
	ANWTATH	20	21,3	21,3	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Όμοια ο Πίνακας 10 δείχνει ότι το 10,6% των παιδιών δεν έχει κάποιο μορφωτικό επίπεδο, το 25,5% έχουν Βασική Εκπαίδευση (Δημοτικό και Γυμνάσιο), το 6,4% Μέση Εκπαίδευση (Ενιαίο Λύκειο) και το 21,3% έχει Ανωτάτη Εκπαίδευση.

Πίνακας 11. Δευτερεύον επάγγελμα ερωτημένων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΝΑΙ	16	17,0	17,0	17,0
	ΟΧΙ	78	83,0	83,0	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Πίνακας 12. Είδος δευτερεύοντος επαγγέλματος των ερωτημένων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		78	83,0	83,0	83,0
	ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	4	4,3	4,3	87,2
	ΕΛ. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ	12	12,8	12,8	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Στον Πίνακα 11, 16 από τους ερωτηθέντες (17%) ασκούν και άλλο επάγγελμα εκτός γεωργίας. Από αυτά, τα 4 είναι ιδιωτικοί υπάλληλοι (4,3% του συνόλου) και 12 άτομα ελεύθεροι επαγγελματίες (12,8%). (Πίνακας 12)

Πίνακας 13. Επάγγελμα συζύγων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		33	35,1	35,1	35,1
	ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	2	2,1	2,1	37,2
	ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	11	11,7	11,7	48,9
	ΕΛ. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ	4	4,3	4,3	53,2
	ΟΙΚΙΑΚΑ	28	29,8	29,8	83,0
	ΑΓΡΟΤΗΣ	16	17,0	17,0	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Σύμφωνα με τον Πίνακα 13 το 2,1% των συζύγων είναι δημόσιοι υπάλληλοι, το 11,7% ιδιωτικοί υπάλληλοι, το 4,3% ελεύθεροι επαγγελματίες, το 29,8% ασχολείται με τα οικιακά και 17% είναι επίσης αγρότες.

Πίνακας 14. Επάγγελμα πρωτόκων παιδιών

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		39	41,5	41,5	41,5
	DHMOSIOS	2	2,1	2,1	43,6
	IDIWTIKOS	14	14,9	14,9	58,5
	EL.	11	11,7	11,7	70,2
	SPOYDASTHS	20	21,3	21,3	91,5
	AGROTHS	7	7,4	7,4	98,9
	ANERGOS	1	1,1	1,1	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Στον Πίνακα 14 φαίνεται ότι το 2,1% των πρωτόκων παιδιών των ερωτηθέντων εργάζονται ως δημόσιοι υπάλληλοι, το 14,9% ως ιδιωτικοί υπάλληλοι, το 11,7% ως ελεύθεροι επαγγελματίες, το 21,3% είναι σπουδαστές Μέσης και Ανώτατης εκπαίδευσης, το 7,4% είναι αγρότες και 1 είναι άνεργος. Υπάρχουν και τέκνα που είναι κάτω των 5 ετών.

Πίνακας 15. Αριθμός παιδιών των ερωτημένων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1 PAIDI	19	20,2	20,2	20,2
	2 PAIDIA	30	31,9	31,9	52,1
	3 PAIDIA	11	11,7	11,7	63,8
	PARAPANW PAIDIA	1	1,1	1,1	64,9
	NOTHING	33	35,1	35,1	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Στον Πίνακα 15 φαίνεται ότι το 20,2% των ερωτηθέντων έχουν 1 παιδί, το 31,9% έχουν 2 παιδιά, το 11,7% έχουν 3 παιδιά, και πάνω από 3 παιδιά έχει 1 οικογένεια.

Πίνακας 16. Παρακολούθηση σεμιναρίων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	NAI	35	37,2	37,2	37,2
	OXI	59	62,8	62,8	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Ο Πίνακας 16 δείχνει το ποσοστό εκείνων που έχουν παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο σχετικό με τα αγροτικά ζητήματα ή και τα αγροτικά δίκτυα και ανέρχεται σε 37,2% του συνόλου (35 άτομα).

Πίνακας 17. Φορέας διοργάνωσης σεμιναρίου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		59	62,8	62,8	62,8
	ΑΧΕΠΑ	25	26,6	26,6	89,4
	ΕΛΓΟ	2	2,1	2,1	91,5
	ΙΔΙΩΤΕΣ	3	3,2	3,2	94,7
	ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	5	5,3	5,3	100,0
	Total		94	100,0	100,0

Στο σύνολο του δείγματος σύμφωνα με τον Πίνακα 17, το 26,6% έχει παρακολουθήσει σεμινάριο στη Γεωργική Σχολή Βέλου (ΑΧΕΠΑ), το 2,1% έχει παρακολουθήσει σεμινάριο από τον ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ στην Περιφερειακή Ενότητα Κορινθίας, το 3,2% από ιδιώτες γεωπόνους και το 5,3% από λοιπές υπηρεσίες.

Πίνακας 18. Ικανοποίηση από εισόδημα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΝΑΙ	35	37,2	37,2	37,2
	ΟΧΙ	39	41,5	41,5	78,7
	ΜΕΤΡΙΑ	20	21,3	21,3	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Σύμφωνα με τα δεδομένα του πίνακα 18, το 37,2% των παραγωγών δηλώνει ικανοποιημένο από το εισόδημα που αποκομίζει από τη γεωργία, το 41,5% δεν είναι ικανοποιημένο ενώ ενδιάμεσα βρίσκεται το 21,3% των ερωτηθέντων.

Πίνακας 19. Δυνατότητα εξασφάλισης ικανοποιητικού ετήσιου εισοδήματος από τη γεωργία

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΝΑΙ	58	61,7	61,7	61,7
	ΟΧΙ	22	23,4	23,4	85,1
	ΜΕΤΡΙΑ	14	14,9	14,9	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Σύμφωνα με τον Πίνακα 19, 61,7% των παραγωγών πιστεύει ότι η γεωργία μπορεί να εξασφαλίσει ένα ικανοποιητικό ετήσιο εισόδημα, το 23,4% ότι δεν μπορεί ενώ το 14,9% έχει ενδιάμεση/αβέβαιη θέση.

Πίνακας 20. Κατάταξη γεωργικού επαγγέλματος

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	KYRIO	71	75,5	75,5	75,5
	DEYTEREVON	23	24,5	24,5	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Ο Πίνακας 20 δείχνει την άποψη των αγροτών αν θα διάλεγαν τώρα το γεωργικό επάγγελμα ως κύριο ή δευτερεύον επάγγελμα. Το 75,5% τη θέλει ως κύριο και το 24,5% ως ενισχυτικό επάγγελμα.

Πίνακας 21. Μέλλον γεωργίας για τα παιδιά

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	NAI	60	63,8	63,8	63,8
	OXI	30	31,9	31,9	95,7
	NOTHING	4	4,3	4,3	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Σύμφωνα με τον Πίνακα 21 το 63,8% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι η γεωργία θα έχει μέλλον για ένα τουλάχιστον από τα παιδιά τους. Το 31,9% πιστεύει ότι δεν θα έχει μέλλον ενώ το 4,3% δεν απαντά.

Πίνακας 22. Λόγοι απροθυμίας των νέων να γίνουν γεωργοί

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	OKNHRIA	20	21,3	21,3	21,3
	TIMES	16	17,0	17,0	38,3
	DYSKOLIA	27	28,7	28,7	67,0
	APOYSIA	21	22,3	22,3	89,4
	KINHTRWN				
	ADIAFORIA	10	10,6	10,6	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Στον Πίνακα 22 απεικονίζονται οι λόγοι απροθυμίας των νέων να ασχοληθούν με τη γεωργία. Σύμφωνα με τους παραγωγούς που συμμετείχαν στην έρευνα αυτό οφείλεται στο γεγονός πως η γεωργία είναι μια ιδιαίτερα δύσκολη και επίπονη εργασία (28,7%), στην απουσία κινήτρων για εγκατάσταση νέων αγροτών εκ μέρους πολιτείας (22,3%) αλλά και στην σκνηρία της νέας γενιάς (21,3%). Το 17% των ερωτωμένων ισχυρίζεται πως οι νέοι είναι απρόθυμοι να εργαστούν ως γεωργοί διότι με τις τρέχουσες

τιμές των αγροτικών προϊόντων δεν εξασφαλίζεται ένα ικανοποιητικό εισόδημα ενώ, τέλος, το 10,6% πιστεύει ότι η απροθυμία οφείλεται στην αδιαφορία των νέων για τη γεωργία.

Οι τρεις πίνακες που ακολουθούν δείχνουν πως κατατάσσονται στο μυαλό των αγροτών σε κλίμακα από 1(πάρα πολύ σημαντικό) – 3(μέτρια σημαντικό) οι λόγοι για τους οποίους θέλησαν να ασχοληθούν με τη γεωργία (έχουν καταγραφεί οι 3 σημαντικότεροι λόγοι).

Πίνακας 23. Λόγοι ασχολίας με τη γεωργία(Α)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	MONADIKOS	6	6,4	6,4	6,4
	KLHRONOMOS				
	PARADOSH	9	9,6	9,6	16,0
	ALLO	3	3,2	3,2	19,1
	POLLA KTHMATA	14	14,9	14,9	34,0
	OIKOGENEIAKOI LOGOI	12	12,8	12,8	46,8
	PLUS EISODHMA	9	9,6	9,6	56,4
	FYSIOLATRIS	21	22,3	22,3	78,7
	DE MOY ARESEI TO SXOLEIO	3	3,2	3,2	81,9
	DE FEYGW APO TO XWRIO	11	11,7	11,7	93,6
	DEN EMATHA ALLH TEXNH	2	2,1	2,1	95,7
	IKANOROITIKA XRHMATA	4	4,3	4,3	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Σαν 1^ο λόγο ασχολίας με τη γεωργία οι περισσότεροι (22,3%) ερωτώμενοι αγρότες, επιλέγουν την αγάπη για τη φύση, η οποία για το γεωργικό επάγγελμα αποτελεί βασική προϋπόθεση. Στον παρόν πίνακα μάλιστα φαίνεται ότι αρκετοί είναι αυτοί που αναλογίστηκαν ως κύριο λόγο την μεγάλη περιουσία τους (14,9%) και πιθανόν οικογενειακούς λόγους (12,8%)(όπως λ.χ. μια πολυπληθής οικογένεια).

Πίνακας 24. Λόγοι ασχολίας με τη γεωργία(B)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	MONADIKOS	10	10,6	10,6	10,6
	KLHRONOMOS				
	PARADOSH	17	18,1	18,1	28,7
	ALLO	2	2,1	2,1	30,9
	POLLA KTHMATA	9	9,6	9,6	40,4
	OIKOGENEIAKOI LOGOI	4	4,3	4,3	44,7
	PLUS EISODHMA	11	11,7	11,7	56,4
	FYSIOLATRIS	17	18,1	18,1	74,5
	DE MOY ARESEI TO SXOLEIO	4	4,3	4,3	78,7
	DE FEYGW APO TO XWRIO	10	10,6	10,6	89,4
	DEN EMATHA ALLH TEXNH	3	3,2	3,2	92,6
	IKANOPOIITIKA XRHMATA	7	7,4	7,4	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Ως 2^{ος} σε σημασία λόγος αναδεικνύεται η οικογενειακή παράδοση (18,1%). Αρκετές από τις οικογένειες των παραγωγών που συμμετείχαν στην έρευνα έχουν μακράιωνη παράδοση στη γεωργική πράξη γεγονός που καθιστά την περιοχή την πλέον φημισμένη της Π.Ε. Κορίνθου για τα προϊόντα της. Παρατηρείται επίσης ότι πολλοί (18,1%) αναλογίζονται ως δεύτερο λόγο την αγάπη για τη φύση που προαναφέρθηκε.

Πίνακας 25. Λόγοι ασχολίας με τη γεωργία(Γ)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	MONADIKOS	6	6,4	6,4	6,4
	KLHRONOMOS				
	PARADOSH	12	12,8	12,8	19,1
	ALLO	4	4,3	4,3	23,4
	POLLA KTHMATA	8	8,5	8,5	31,9
	OIKOGENEIAKOI LOGOI	2	2,1	2,1	34,0
	PLUS EISODHMA	9	9,6	9,6	43,6
	FYSIOLATRIS	14	14,9	14,9	58,5
	DE MOY ARESEI TO SXOLEIO	3	3,2	3,2	61,7
	DE FEYGW APO TO XWRIO	15	16,0	16,0	77,7
	DEN EMATHA ALLH TEXNH	7	7,4	7,4	85,1
	IKANOPOIITIKA XRHMATA	14	14,9	14,9	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Τέλος, ως 3^{ος} λόγος ενασχόλησης με τη γεωργία αναδεικνύεται η βούληση των ερωτώμενων παραγωγών να παραμείνουν στον τόπο τους και να μη φύγουν από το χωριό (16,0%). Ο Δήμος της περιοχής έρευνας δεν γίνεται να συγκριθεί με κάποια απομακρυσμένη επαρχία από τα μητροπολιτικά κέντρα, όπου η ενασχόληση με το γεωργικό επάγγελμα είναι μονόδρομος. Παρά όμως το γεγονός ότι η Βόχα δεν απέχει πολύ από μεγάλα αστικά κέντρα, αρκετοί ασχολήθηκαν με τη γεωργία ως αντίσταση θα μπορούσαμε να πούμε στην αστυφιλία και στη σταδιακή συρρίκνωση του πληθυσμού της υπαίθρου.

Πίνακας 26. Καλλιεργούμενη έκταση

STREMMATA N					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	34	36,2	36,2	36,2
	2,00	36	38,3	38,3	74,5
	3,00	24	25,5	25,5	100,0
	Total	94	100,0	100,0	
1,00(1 ^η κλάση)		2,00(2 ^η κλάση)		3,00(3 ^η κλάση)	
Από 9 έως 40 στρέμματα		Από 41 έως 60 στρέμματα		Από 60 έως 220 στρέμματα	

Στον Πίνακα 26 απεικονίζονται σε κλάσεις, τα στρέμματα που καλλιεργεί ο κάθε αγρότης. 34 άτομα καλλιεργούν από 9 έως 40 στρέμματα, 36 άτομα από 41 έως 60 και 24 άτομα από 60 έως 220.

Πίνακας 27. Ιδιόκτητη έκταση

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	X<=50	62	66,0	66,0	66,0
	X>50	31	33,0	33,0	98,9
	ΤΙΠΟΤΑ	1	1,1	1,1	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Σύμφωνα με τον Πίνακα 27 το 66% των παραγωγών έχει στην κατοχή του λιγότερα ή το πολύ 50 στρ. και το 33% έχει πάνω από 50 στρέμματα. Ένας ερωτώμενος δεν διαθέτει ιδιόκτητες εκτάσεις.

Πίνακας 28. Ενοικιαζόμενη έκταση

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	X<=50	22	23,4	23,4	23,4
	X>50	2	2,1	2,1	25,5
	ΤΙΠΟΤΑ	70	74,5	74,5	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Σύμφωνα με τον Πίνακα 28, το 23,4% ενοικιάζει κατά το μέγιστο 50 στρέμματα και 2 μόνο ενοικιάζουν πάνω από 50 στρ. Το 74,5% δεν ενοικιάζει.

Πίνακας 29. Καλλιεργούμενη έκταση αμπελιού για νωπή κατανάλωση

		AMPELIN N			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	25	26,6	34,2	34,2
	2,00	32	34,0	43,8	78,1
	3,00	16	17,0	21,9	100,0
	Total	73	77,7	100,0	
Missing	System	21	22,3		
Total		94	100,0		
1,00(1 ^η κλάση)		2,00(2 ^η κλάση)		3,00(3 ^η κλάση)	
Από 7 έως 22 στρέμματα		Από 23 έως 42 στρέμματα		Από 42 έως 70 στρέμματα	

Στον Πίνακα 29 απεικονίζονται σε κλάσεις τα στρέμματα της αμπελοκαλλιέργειας προς παραγωγή νωπού σταφυλιού. 25 άτομα καλλιεργούν από 7 έως 22 στρέμματα, 32 άτομα από 23 έως 42 και 16 άτομα από 42 έως 70 στρέμματα.

Πίνακας 30. Καλλιεργούμενη έκταση αμπελιού για σταφίδα

		AMPELIX N			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	4	4,3	23,5	23,5
	2,00	12	12,8	70,6	94,1
	3,00	1	1,1	5,9	100,0
	Total	17	18,1	100,0	
Missing	System	77	81,9		
Total		94	100,0		
1,00(1 ^η κλάση)		2,00(2 ^η κλάση)		3,00(3 ^η κλάση)	
Από 3 έως 20 στρέμματα		Από 21 έως 30 στρέμματα		Από 31 έως 50 στρέμματα	

Στον Πίνακα 30 απεικονίζονται σε κλάσεις τα στρέμματα της αμπελοκαλλιέργειας προς παραγωγή σταφίδας. 4 άτομα καλλιεργούν από 3 έως 20 στρέμματα, 12 άτομα από 21 έως 80 και 1 άτομο καλλιεργεί πάνω από 31 στρέμματα.

Πίνακας 31. Καλλιεργητική τεχνική στο αμπέλι για νωπή κατανάλωση

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		21	22,3	22,3	22,3
	ARDEYSH	63	67,0	67,0	89,4
	BIOLOGΙΚΟ	1	1,1	1,1	90,4
	ARDEYSH & BIOLOGΙΚΟ	3	3,2	3,2	93,6
	NOTHING	6	6,4	6,4	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Πίνακας 32. Καλλιεργητική τεχνική στο αμπέλι για σταφίδα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		77	81,9	81,9	81,9
	ARDEYSH	11	11,7	11,7	93,6
	ARDEYSH & BIOLOGΙΚΟ	2	2,1	2,1	95,7
	NOTHING	4	4,3	4,3	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Στις 73 καλλιέργειες των σταφυλιών για νωπή κατανάλωση και στις 17 καλλιέργειες για σταφίδα ακολουθείται διαφορετική καλλιεργητική τεχνική. Ο Πίνακας 31 αναφέρεται στα νωπά σταφύλια και ο Πίνακας 32 στα σταφύλια που προορίζονται για σταφίδες. Στον μεν πρώτο το 67% των στρεμμάτων αρδεύεται, το 1,1% είναι βιολογικής καλλιέργειας, το 3,2% είναι αρδευόμενο αλλά και βιολογικής καλλιέργειας και μόλις το 6,4% ούτε αρδεύεται ούτε είναι βιολογικό. Για τα σταφιδάμπελα το 11,7% των στρεμμάτων αρδεύεται, το 2,1% είναι αρδευόμενο και βιολογικό και το 4,3% ούτε αρδεύεται ούτε είναι βιολογικό.

Πίνακας 33. Κόστος εισροών στο αμπέλι για νωπή κατανάλωση

KOSTOSN N					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	35	37,2	47,9	47,9
	2,00	22	23,4	30,1	78,1
	3,00	16	17,0	21,9	100,0
	Total	73	77,7	100,0	
Missing	System	21	22,3		
Total		94	100,0		
1,00(1 ^η κλάση)		2,00(2 ^η κλάση)		3,00(3 ^η κλάση)	
Από 2500 έως 10000 ευρώ		Από 11000 έως 20000 ευρώ		Από 21000 έως 50000 ευρώ	

Στον Πίνακα 33 φαίνονται σε κλάσεις οι αριθμοί σε ευρώ που αντιστοιχούν στο κόστος καλλιέργειας αμπελιού προς παραγωγή νωπού σταφυλιού. 35 άτομα ξοδεύουν από 2500 ευρώ έως 10000, 22 άτομα από 11000 έως 20000 και 16 άτομα ξοδεύουν από 21000 έως 50000 ευρώ για την καλλιέργειά τους.

Πίνακας 34. Κόστος εισροών στο αμπέλι για σταφίδα

		KOSTOSX N			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	7	7,4	41,2	41,2
	2,00	6	6,4	35,3	76,5
	3,00	4	4,3	23,5	100,0
	Total	17	18,1	100,0	
Missing	System	77	81,9		
Total		94	100,0		
1,00(1 ^η κλάση)		2,00(2 ^η κλάση)		3,00(3 ^η κλάση)	
Από 1000 έως 4000 ευρώ		Από 5000 έως 7000 ευρώ		Από 8000 έως 25000 ευρώ	

Στον πίνακα βλέπουμε σε κλάσεις τον αριθμό σε ευρώ που αντιστοιχεί στο κόστος καλλιέργειας αμπελιού προς παραγωγή σταφίδας. 7 άτομα ξοδεύουν από 1000 ευρώ έως 4000, 6 άτομα από 5000 έως 7000 και 4 άτομα ξοδεύουν από 8000 έως 25000 ευρώ για την καλλιέργειά τους.

Συνοπτικά οι πίνακες δείχνουν το κόστος των εισροών για την καλλιέργεια σταφυλιών προς νωπή κατανάλωση και σταφίδες αντίστοιχα. Φυσικά το κόστος ανεβαίνει ανάλογα τα στρέμματα και την εκμετάλλευση. Ξεκινάει από 2500 ευρώ και φτάνει ως τα 50000 ευρώ για τα νωπά σταφύλια και από 1000 – 25000 ευρώ για τις σταφίδες. Αυτή η διαφοροποίηση στις τιμές έγκειται στο ότι δεν υπάρχει ισοκατανομή του κλήρου.

Πίνακας 35. Τιμή πώλησης στο αμπέλι για νωπή κατανάλωση

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	,4	4	4,3	5,5	5,5
	,5	11	11,7	15,1	20,5
	,6	32	34,0	43,8	64,4
	,7	9	9,6	12,3	76,7
	,8	14	14,9	19,2	95,9
	1,0	1	1,1	1,4	97,3
	1,8	2	2,1	2,7	100,0
	Total	73	77,7	100,0	
Missing	System	21	22,3		
Total		94	100,0		

Πίνακας 36. Τιμή πώλησης στο αμπέλι για σταφίδα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,0	2	2,1	11,8	11,8
	1,3	4	4,3	23,5	35,3
	1,4	1	1,1	5,9	41,2
	1,5	8	8,5	47,1	88,2
	1,8	2	2,1	11,8	100,0
	Total	17	18,1	100,0	
Missing	System	77	81,9		
Total		94	100,0		

Όσον αφορά την τιμή πώλησης αυτή ποικίλει ανά διαμέρισμα και καλλιεργητική τεχνική. Σημειώνονται ως εκ τούτου αρκετές διαφοροποιήσεις τόσο για τα νωπά σταφύλια όσο και τις σταφίδες. Για τα νωπά σταφύλια (Πίνακας 35) το 4,3% πουλάει το προϊόν σε τιμή 0,4ευρώ το κιλό, το 11,7% σε 0,50ευρώ το κιλό, το 34% σε 0,60ευρώ το κιλό, το 9,6% σε 0,70ευρώ το κιλό, το 14,9% σε 0,80ευρώ το κιλό, το 2,1% σε 1,80ευρώ το κιλό και 1,1% σε 1 ευρώ το κιλό. Όσον αφορά τις σταφίδες (Πίνακας 36), το 2,1% πουλάει το προϊόν προς 1,8ευρώ το κιλό, το 8,5% προς 1,5ευρώ το κιλό, το 1,1% 1,40ευρώ, το 4,3% προς 1,3ευρώ το κιλό και άλλο ένα 2,1% προς 1ευρώ το κιλό.

Πίνακας 37. Στρέμματα Ελιάς

ELIES N					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	35	37,2	40,7	40,7
	2,00	37	39,4	43,0	83,7
	3,00	14	14,9	16,3	100,0
	Total	86	91,5	100,0	
Missing	System	8	8,5		
Total		94	100,0		

1,00(1 ^η κλάση)	2,00(2 ^η κλάση)	3,00(3 ^η κλάση)
Από 3 έως 14 στρέμματα	Από 15 έως 29 στρέμματα	Από 30 έως 100 στρέμματα

Στον Πίνακα 37 φαίνονται σε κλάσεις τα στρέμματα που αντιστοιχούν σε καλλιέργεια ελιάς προς παραγωγή ελαιολάδου. 35 άτομα καλλιεργούν από 3 έως 14 στρέμματα, 37 άτομα από 15 έως 29 και 14 άτομα από 30 έως 100 στρέμματα.

Πίνακας 38. Στρέμματα Εσπεριδοειδών

ESPERIDES N					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	5	5,3	31,3	31,3
	2,00	7	7,4	43,8	75,0
	3,00	4	4,3	25,0	100,0
	Total	16	17,0	100,0	
Missing	System	78	83,0		
Total		94	100,0		
1,00(1 ^η κλάση)		2,00(2 ^η κλάση)		3,00(3 ^η κλάση)	
Από 2 έως 10 στρέμματα		Από 11 έως 20 στρέμματα		Από 21 έως 80 στρέμματα	

Στον Πίνακα φαίνονται σε κλάσεις τα στρέμματα που αντιστοιχούν σε καλλιέργειες εσπεριδοειδών. 5 άτομα καλλιεργούν από 2 έως 10 στρέμματα, 7 άτομα από 11 έως 20 και 4 άτομα από 21 έως 80 στρέμματα.

Συνοπτικά οι πίνακες απεικονίζουν τον αριθμό των στρεμμάτων που αντιστοιχούν σε καλλιεργητές ελιάς και εσπεριδοειδών. Παρατηρούμε ότι 86 παραγωγοί ασχολούνται με την ελιά μετατρέποντας την στην πιο διαδεδομένη καλλιέργεια από όσες περιγράφονται στην παρούσα μελέτη. Επίσης 17 καλλιεργητές από τους 94 ασχολούνται με τα εσπεριδοειδή.

Πίνακας 39. Τύπος αρδεύσεως στην ελιά

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		8	8,5	8,5	8,5
	ARDEYSH	16	17,0	17,0	25,5
	BIOLOGΙΚΟ	3	3,2	3,2	28,7
	ARDEYSH & BIOLOGΙΚΟ	2	2,1	2,1	30,9
	NOTHING	65	69,1	69,1	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Πίνακας 40. Τύπος αρδεύσεως στα εσπεριδοειδή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		77	81,9	81,9	81,9
	ARDEYSH	13	13,8	13,8	95,7
	NOTHING	4	4,3	4,3	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Ο πίνακας δείχνει τον τύπο καλλιέργειας που ακολουθείται στην ελιά και τα εσπεριδοειδή. Η συντριπτική πλειοψηφία(69,1%)(Πίνακας 39) δεν αρδεύει ούτε εφαρμόζει βιολογική καλλιέργεια. Το 2,1% αρδεύει και ακολουθεί βιολογικό τρόπο καλλιέργειας, το 3,2% ακολουθεί τη βιολογική καλλιέργεια και το 17% αρδεύει τα ελαιόδενδρα. Για τα εσπεριδοειδή δε σημειώνονται βιολογικές καλλιέργειες παρά μόνο ότι το 13,8%(Πίνακας 40) αρδεύει τα κτήματα.

Πίνακας 41. Κόστος εισροών στην ελιά

		ΚΟΣΤΟΣ Ν			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	30	31,9	34,9	34,9
	2,00	37	39,4	43,0	77,9
	3,00	19	20,2	22,1	100,0
	Total	86	91,5	100,0	
Missing	System	8	8,5		
Total		94	100,0		
1,00(1 ^η κλάση)		2,00(2 ^η κλάση)		3,00(3 ^η κλάση)	
Από 100 έως 800 ευρώ		Από 900 έως 2500 ευρώ		Από 2600 έως 9000 ευρώ	

Στον Πίνακα 41 φαίνονται σε κλάσεις τον αριθμό σε ευρώ που αντιστοιχεί στο κόστος καλλιέργειας της ελιάς προς παραγωγή ελαιολάδου. 30 άτομα ξοδεύουν από 100 ευρώ έως 800, 37 άτομα από 900 έως 2500 και 19 άτομα ξοδεύουν από 2600 έως 9000 ευρώ για την καλλιέργειά τους.

Πίνακας 42. Κόστος εισροών στα εσπεριδοειδή

		ΚΟΣΤΟΣ R			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	6	6,4	35,3	35,3
	2,00	7	7,4	41,2	76,5
	3,00	4	4,3	23,5	100,0
	Total	17	18,1	100,0	
Missing	System	77	81,9		
Total		94	100,0		

1,00(1 ^η κλάση)	2,00(2 ^η κλάση)	3,00(3 ^η κλάση)
Από 80 έως 600 ευρώ	Από 700 έως 1100 ευρώ	Από 1200 έως 5100 ευρώ

Στον Πίνακα 42 φαίνεται σε κλάσεις ο αριθμός σε ευρώ που αντιστοιχεί στο κόστος καλλιέργειας εσπεριδοειδών. 6 άτομα ξοδεύουν από 80 ευρώ έως 60, 7 άτομα από 700 έως 1100 και 4 άτομα ξοδεύουν από 1200 έως 5100 ευρώ για την καλλιέργειά τους.

Συνοπτικά οι πίνακες αναφέρονται στο κόστος εισροών για την ελαιοκαλλιέργεια. Ανάλογα το διαμέρισμα και τα στρέμματα το κόστος κυμαίνεται από 100 έως 9000 ευρώ. Όμοια αμέσως μετά φαίνεται το κόστος για τα εσπεριδοειδή. Το κόστος ανάλογα με το διαμέρισμα και τα στρέμματα κυμαίνεται από 80 έως 5100 ευρώ.

Πίνακας 43. Τιμή πώλησης στο ελαιόλαδο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2,1	1	1,1	1,2	1,2
	2,2	2	2,1	2,3	3,5
	2,4	1	1,1	1,2	4,7
	2,5	4	4,3	4,7	9,3
	2,6	15	16,0	17,4	26,7
	2,7	19	20,2	22,1	48,8
	2,8	12	12,8	14,0	62,8
	3,0	21	22,3	24,4	87,2
	3,2	4	4,3	4,7	91,9
	3,5	6	6,4	7,0	98,8
	5,0	1	1,1	1,2	100,0
	Total	86	91,5	100,0	
Missing	System	8	8,5		
Total		94	100,0		

Πίνακας 44. Τιμή πώλησης εσπεριδοειδών

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent	
Valid	,2	3	3,2	17,6	17,6	
	,3	4	4,3	23,5	41,2	
	,4	2	2,1	11,8	52,9	
	,5	1	1,1	5,9	58,8	
	,6	4	4,3	23,5	82,4	
	,8	1	1,1	5,9	88,2	
	,9	2	2,1	11,8	100,0	
		Total	17	18,1	100,0	
	Missing	System	77	81,9		
Total		94	100,0			

Η τιμή πώλησης του ελαιολάδου φαίνεται στον Πίνακα 43 και βλέπουμε ότι η τιμή ξεκινά από 2,1ευρώ το κιλό έως 5ευρώ το κιλό. Παρόμοια για τα εσπεριδοειδή (Πίνακας 44) από 0,20-0,90ευρώ το κιλό, κάτι που οφείλεται στο διαφορετικό είδος εσπεριδοειδούς.

Πίνακας 45. Στρέμματα άλλων καλλιερχειών

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2	1	1,1	6,7	6,7
	7	3	3,2	20,0	26,7
	8	1	1,1	6,7	33,3
	10	2	2,1	13,3	46,7
	12	2	2,1	13,3	60,0
	13	1	1,1	6,7	66,7
	15	1	1,1	6,7	73,3
	20	3	3,2	20,0	93,3
	30	1	1,1	6,7	100,0
	Total		15	16,0	100,0
Missing	System	79	84,0		
Total		94	100,0		

Ο Πίνακας 45 αναφέρεται στα στρέμματα που αντιστοιχούν σε άλλο είδος καλλιέργειας (π.χ. Καρυδιές, οπωροκηπευτικά). Κατ' αντιστοιχία με τα προηγούμενα ακολουθεί ο τύπος καλλιέργειας, το κόστος εισροών και η τιμή πώλησης του κιλού.

Πίνακας 46. Τύπος αρδεύσεως άλλων καλλιερχειών

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		79	84,0	84,0	84,0
	ARDEYSH	10	10,6	10,6	94,7
	NOTHING	5	5,3	5,3	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Ο Πίνακας 46 δείχνει ότι 10 άτομα αρδεύουν την διαφορετική αυτή καλλιέργεια.

Πίνακας 47. Κόστος εισροών στις λοιπές καλλιέρχειες

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent	
Valid	0	1	1,1	6,7	6,7	
	200	1	1,1	6,7	13,3	
	400	2	2,1	13,3	26,7	
	700	1	1,1	6,7	33,3	
	1000	1	1,1	6,7	40,0	
	1200	1	1,1	6,7	46,7	
	2500	1	1,1	6,7	53,3	
	3100	1	1,1	6,7	60,0	
	4800	1	1,1	6,7	66,7	
	5000	2	2,1	13,3	80,0	
	7600	1	1,1	6,7	86,7	
	8000	1	1,1	6,7	93,3	
	10000	1	1,1	6,7	100,0	
	Total		15	16,0	100,0	
	Missing	System	79	84,0		
	Total		94	100,0		

Ο Πίνακας 47 δείχνει ότι το κόστος της διαφορετικής αυτής καλλιέργειας ξεκινά από 200 έως 10000 ευρώ.

Πίνακας 48. Τιμή πώλησης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	,0	1	1,1	6,7	6,7
	,2	1	1,1	6,7	13,3
	,4	1	1,1	6,7	20,0
	,5	1	1,1	6,7	26,7
	,7	1	1,1	6,7	33,3
	,8	1	1,1	6,7	40,0
	1,0	2	2,1	13,3	53,3
	1,2	1	1,1	6,7	60,0
	1,3	1	1,1	6,7	66,7
	1,5	1	1,1	6,7	73,3
	1,7	1	1,1	6,7	80,0
	2,2	1	1,1	6,7	86,7
	6,5	1	1,1	6,7	93,3
	12,0	1	1,1	6,7	100,0
Total		15	16,0	100,0	
Missing	System	79	84,0		
Total		94	100,0		

Ο Πίνακας 48 δείχνει τη τιμή πώλησης του κιλού των προϊόντων της διαφορετικής αυτής καλλιέργειας η οποία ξεκινά από 0,2 έως 12 ευρώ/κιλό.

Πίνακας 49. Κτηνοτροφία

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	NAI	9	9,6	9,6	9,6
	OXI	85	90,4	90,4	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Ο Πίνακας 49 δείχνει πόσοι από τους ερωτηθέντες ασχολούνται με την κτηνοτροφία. Από τους 94 αγρότες οι 9 ασχολούνται με την κτηνοτροφία και όχι τόσο σε επαγγελματικό επίπεδο αλλά σε επίπεδο κάλυψης οικογενειακών αναγκών. Μόνο 9 άτομα ασχολούνται. Ακολουθούν πίνακες με τον αριθμό των εκτρεφόμενων ζώων και τον τύπο εκμετάλλευσης (Βιολογικό ή όχι).

Πίνακας 50. Μηρυκαστικά

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	5	1	1,1	12,5	12,5
	6	1	1,1	12,5	25,0
	9	1	1,1	12,5	37,5
	15	2	2,1	25,0	62,5
	68	1	1,1	12,5	75,0
	100	2	2,1	25,0	100,0
	Total		8	8,5	100,0
Missing	System	86	91,5		
Total		94	100,0		

Ο Πίνακας 50 δείχνει ότι ο αριθμός των εκτρεφόμενων μηρυκαστικών κυμαίνεται από 5 έως 100. Κυρίως αναφερόμαστε σε εκτροφές αιγοπροβάτων.

Πίνακας 51. Τύπος εκμετάλλευσης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		86	91,5	91,5	91,5
	BIOLOGΙΚΟ	5	5,3	5,3	96,8
	NOTHING	3	3,2	3,2	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Ο Πίνακας 51 δείχνει ότι από τους 8 εκτροφείς μηρυκαστικών, οι 5 ακολουθούν τη βιολογική εκτροφή ζώων.

Πίνακας 52. Πτηνά

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	34	1	1,1	14,3	14,3
	40	1	1,1	14,3	28,6
	42	1	1,1	14,3	42,9
	45	1	1,1	14,3	57,1
	80	1	1,1	14,3	71,4
	100	1	1,1	14,3	85,7
	200	1	1,1	14,3	100,0
	Total	7	7,4	100,0	
Missing	System	87	92,6		
Total		94	100,0		

Ο Πίνακας 52 δείχνει ότι ο αριθμός των εκτρεφόμενων πτηνών(πουλερικά και χήνες) κυμαίνεται από 34 έως 200.

Πίνακας 53. Τύπος εκμετάλλευσης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		87	92,6	92,6	92,6
	BIOLOGΙΚΟ	4	4,3	4,3	96,8
	NOTHING	3	3,2	3,2	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Ο Πίνακας 53 δείχνει ότι από τους 7 πτηνοτρόφους, οι 4 ακολουθούν τη βιολογική εκτροφή ζώων.

Πίνακας 54. Διάθεση παραγωγής

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	EXAGWGH	19	20,2	20,2	20,2
	EGXWRIA	47	50,0	50,0	70,2
	BOTH	28	29,8	29,8	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Ο Πίνακας 54 δείχνει πόσοι παραγωγοί διαθέτουν την παραγωγή τους στο εξωτερικό, εγχώρια ή και τα δύο. Ακολουθούν δύο πίνακες που αναφέρουν ακριβώς τις ποσότητες αυτές. (Πίνακας 55 & 56).

Πίνακας 55. Διάθεση παραγωγής εγχώρια

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		19	20,2	20,2	20,2
	10	4	4,3	4,3	24,5
	100	47	50,0	50,0	74,5
	20	3	3,2	3,2	77,7
	40	8	8,5	8,5	86,2
	50	3	3,2	3,2	89,4
	60	6	6,4	6,4	95,7
	70	1	1,1	1,1	96,8
	80	3	3,2	3,2	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Πίνακας 56. Διάθεση παραγωγής στο εξωτερικό

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		47	50,0	50,0	50,0
	100	19	20,2	20,2	70,2
	20	3	3,2	3,2	73,4
	30	1	1,1	1,1	74,5
	40	6	6,4	6,4	80,9
	50	3	3,2	3,2	84,0
	60	8	8,5	8,5	92,6
	80	3	3,2	3,2	95,7
	90	4	4,3	4,3	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Εγχώρια διαθέτουν την παραγωγή τους 75 παραγωγοί. Εξ ολοκλήρου το 100% της παραγόμενης ποσότητας διατίθεται εγχώρια από 47 παραγωγούς (Πίνακας 55). Στο εξωτερικό διαθέτουν την παραγωγή τους 47 παραγωγοί. Εξ ολοκλήρου το 100% της παραγόμενης ποσότητας διατίθεται στο εξωτερικό από 19 παραγωγούς (Πίνακας 56).

Πίνακας 57. Στόχος για την εκμετάλλευση

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	EGKATALEIPSH	2	2,1	2,1	2,1
	ALLO	8	8,5	8,5	10,6
	PWLHSH	2	2,1	2,1	12,8
	ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ	26	27,7	27,7	40,4
	BUSINESS PLAN	10	10,6	10,6	51,1
	PROGRAMMA	13	13,8	13,8	64,9
	AGORA GHS	24	25,5	25,5	90,4
	ΕΝΟΙΚΙΑΣΗ GHS	5	5,3	5,3	95,7
	DEN XERW	4	4,3	4,3	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Ο Πίνακας 57 καταγράφει τα σχέδια που έχουν οι παραγωγοί για την εκμετάλλευσή τους τα επόμενα χρόνια. Το 27,7% θα την μεταβιβάσουν στα παιδιά τους, το 25,5% θα την επεκτείνει αγοράζοντας γη, το 13,8% θέλει να ενταχθεί σε πρόγραμμα, το 10,6% θα ακολουθήσει ένα συγκεκριμένο πλάνο, το 8,5% θέλει να κάνει κάτι άλλο, το 5,3% θα την νοικιάσει σε κάποιον άλλο, το 4,3% δεν έχει αποφασίσει και τέλος το 2,1% θέλει να την εγκαταλείψει ή να την πουλήσει.

Πίνακας 58. Πόλος ενημέρωσης 1

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	DHMOS	2	2,1	2,1	2,1
	HMERHSIES EFHMERIDES ATHINWN	2	2,1	2,1	4,3
	TOPIKES EFHMERIDES ATHINWN	2	2,1	2,1	6,4
	EAS	5	5,3	5,3	11,7
	PERIODIKA	1	1,1	1,1	12,8
	EN. FYLLADIA	1	1,1	1,1	13,8
	DIEYTHINSI GEWRGIAS	11	11,7	11,7	25,5
	GEWRGOI	3	3,2	3,2	28,7
	INTERNET	15	16,0	16,0	44,7
	ALLO	4	4,3	4,3	48,9
	SYGGENEIS	7	7,4	7,4	56,4
	IDIWTHS GEWPONOS	41	43,6	43,6	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Πίνακας 59. Πόλος ενημέρωσης 2

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	HMERHSIES EFHMERIDES ATHINWN	1	1,1	1,1	1,1
	TOPIKES EFHMERIDES ATHINWN	2	2,1	2,1	3,2
	EAS	7	7,4	7,4	10,6
	EPIMELHTHRIO	1	1,1	1,1	11,7
	PERIODIKA	4	4,3	4,3	16,0
	EN. FYLLADIA	11	11,7	11,7	27,7
	THLEORASH	1	1,1	1,1	28,7
	DIEYTHINSI GEWRGIAS	8	8,5	8,5	37,2
	GEWRGOI	3	3,2	3,2	40,4
	INTERNET	4	4,3	4,3	44,7
	ALLO	20	21,3	21,3	66,0
	SYGGENEIS	6	6,4	6,4	72,3
	AGR. TRAPEZA	1	1,1	1,1	73,4
	TOPIKOS GEWPONOS	3	3,2	3,2	76,6
	IDIWTHS GEWPONOS	20	21,3	21,3	97,9
	EMPOROI	2	2,1	2,1	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Στους Πίνακες 58 και 59 απεικονίζονται οι πόλοι ενημέρωσης των αγροτών. (Αναφέρονται οι 2 κυριότεροι ιεραρχικά). Σαν 1^ο πόλο οι αγρότες στην πλειοψηφία(43,6%) τους επιλέγουν τον ιδιώτη γεωπόνο. Από τις επιτόπιες συνεντεύξεις παρατηρήθηκε στενή σχέση εξάρτησης του αγρότη με τον γεωπόνο. Για αρκετούς μάλιστα ιδιαίτερα τους νέους οι ιδιώτες γεωπόνοι δεν αποτελούν απλώς προμηθευτές φαρμάκων αλλά μέντορες για την επιτυχία των εκμεταλλεύσεων τους.

Ως 2^{ος} πόλος ενημέρωσης ισοδυναμεί ο ιδιώτης γεωπόνος και κάποιος άλλος φορέας - πόλος εκτός των αναφερομένων στο ερωτηματολόγιο.(Τέτοιοι είναι λ.χ. η μόρφωση των ενήλικων τέκνων της αγροτικής οικογένειας, τα οποία σε συνδυασμό πάντα με την αδιαμφισβήτητη εμπειρία των γηραιότερων, παρέχουν την αναγκαία πληροφόρηση και συνάμα ενημέρωση στο αγροτικό νοικοκυριό).

Πίνακας 60. Ικανοποίηση αγροτών 1

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	NAI	15	16,0	16,0	16,0
	OXI	62	66,0	66,0	81,9
	METRIA	17	18,1	18,1	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Ο Πίνακας 60 δηλώνει το αν είναι ικανοποιημένοι από τα μέσα ενημέρωσης οι αγρότες. Το 66% δηλώνει μη ικανοποιημένο, το 16% δηλώνει ικανοποιημένο και 18,1% μετρίως ικανοποιημένο και για το λόγο αυτό ακολουθούν τα προτεινόμενα μέτρα για ενημέρωση σε νευραλγικούς τομείς.

Πίνακας 61. Ενημέρωση αγροτών

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	SYNAITERISMOS	19	20,2	20,2	20,2
	NET	10	10,6	10,6	30,9
	KRATIKH PAROYSIA	39	41,5	41,5	72,3
	PROGRAMMATA & AXIΟΠΟΙΙSI GNWSEWN	19	20,2	20,2	92,6
	NOTHING	7	7,4	7,4	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Ο Πίνακας δηλώνει τι επιπλέον χρειάζονται οι αγρότες από άποψη ενημέρωσης. Το 41,5% επιθυμεί πιο εφισταμένη την κρατική παρουσία. Ιδιαίτερα όσον αφορά την κινητοποίηση κρατικών φορέων που ασχολούνται με αγροτικά θέματα καθώς επίσης την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων σε συνδυασμό πάντα με την εμπειρία στη γεωργική πράξη(20,2%).

Ένα άλλο 20,2% επιθυμεί την αναβίωση σε νέα βάση του θεσμού των αγροτικών συνεταιρισμών οι οποίοι όπως ισχυρίζονται «βρίσκονται σε λήθαργο». Ένα 10,6% επιθυμεί την βελτίωση των παρεχόμενων πληροφοριών από πιο οργανωμένες δικτυακές σελίδες. Τέλος το 7,4% δεν επιθυμεί κάποια βελτίωση.

Οι επόμενοι πίνακες δείχνουν τη σημασία που έχουν κάποια γεωργικά ζητήματα για τον κάθε αγρότη ξεχωριστά και πως αυτά αξιολογούνται σε βαθμό ενδιαφέροντος σε μια κλίμακα από το 1 – 5 (Πάρα πολύ ενδιαφέρον – Πολύ λίγο ενδιαφέρον).

Πίνακας 62. Νέες καλλιέργειες

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	PARA POLY ENDIAFERON	25	26,6	26,6	26,6
	POLY ENDIAFERON	33	35,1	35,1	61,7
	ETSI & ETSI	14	14,9	14,9	76,6
	LIGO ENDIAFERON	7	7,4	7,4	84,0
	POLY LIGO ENDIAFERON	15	16,0	16,0	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Παρατηρείται πολύ ενδιαφέρον για τις νέες καλλιέργειες σε ποσοστό 35,1% των ερωτημένων. Γενικά στην περιοχή λόγω της μακρόχρονης παραγωγής σε προϊόντα όπως το ελαιόλαδο και η σταφίδα, είναι πολύ λίγα και δειλά τα βήματα που έχουν γίνει στη στροφή για νέες καλλιέργειες. Παρ' όλα αυτά είναι αξιοσημείωτο το ενδιαφέρον που εκδηλώνεται στους παραγωγούς είτε για να εφαρμόσουν είτε για να ακούσουν κάτι σχετικό με τις νέες καλλιέργειες. Κάτι ανάλογο ισχύει και για τον επόμενο πίνακα, όπου το 40,4% των συμμετεχόντων στην έρευνα φανερώνει πολύ ενδιαφέρον για τις νέες καλλιεργητικές δράσεις – τεχνικές.

Πίνακας 63. Νέες καλλιεργητικές δράσεις

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	PARA POLY ENDIAFERON	20	21,3	21,3	21,3
	POLY ENDIAFERON	38	40,4	40,4	61,7
	ETSI & ETSI	12	12,8	12,8	74,5
	LIGO ENDIAFERON	12	12,8	12,8	87,2
	POLY LIGO ENDIAFERON	12	12,8	12,8	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Πίνακας 64. Εισροές των εκμεταλλεύσεων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	PARA POLY ENDIAFERON	29	30,9	30,9	30,9
	POLY ENDIAFERON	43	45,7	45,7	76,6
	ETSI & ETSI	13	13,8	13,8	90,4
	LIGO ENDIAFERON	9	9,6	9,6	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Σχεδόν οι μισοί (45,7%) εκδηλώνουν πολύ ενδιαφέρον σε θέματα που αφορούν τις εισροές της εκμετάλλευσης. Τα λιπάσματα, τα φαρμακευτικά προϊόντα, το πετρέλαιο, το νερό ακόμα και η προσωπική εργασία αποτελούν κύρια σκέψη των αγροτών και σαφέστατα ό,τι μπορούν να εξοικονομήσουν τους αφορά στο έπακρο. Για το λόγο αυτό εκδηλώνουν ενδιαφέρον, διστακτικό στην αρχή αλλά πάγιο μετέπειτα, στις νέες μεθόδους καλλιέργειας και στις εξελίξεις στην τεχνολογία. Ο επόμενος πίνακας δείχνει ακριβώς αυτό. Δηλαδή, ότι το 35,1% θεωρεί πολύ ενδιαφέρουσα την ενημέρωση σε θέματα που άπτονται του σύγχρονου εξοπλισμού στη γεωργική πράξη.

Πίνακας 65. Σύγχρονος εξοπλισμός

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	PARA POLY ENDIAFERON	20	21,3	21,3	21,3
	POLY ENDIAFERON	33	35,1	35,1	56,4
	ETSI & ETSI	21	22,3	22,3	78,7
	LIGO ENDIAFERON	8	8,5	8,5	87,2
	POLY LIGO ENDIAFERON	12	12,8	12,8	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Πίνακας 66. Οικονομοτεχνικά

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	PARA POLY ENDIAFERON	18	19,1	19,1	19,1
	POLY ENDIAFERON	22	23,4	23,4	42,6
	ETSI & ETSI	22	23,4	23,4	66,0
	LIGO ENDIAFERON	16	17,0	17,0	83,0
	POLY LIGO ENDIAFERON	16	17,0	17,0	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Πίνακας 67. Επιδοτήσεις

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	PARA POLY ENDIAFERON	21	22,3	22,3	22,3
	POLY ENDIAFERON	15	16,0	16,0	38,3
	ETSI & ETSI	10	10,6	10,6	48,9
	LIGO ENDIAFERON	25	26,6	26,6	75,5
	POLY LIGO ENDIAFERON	23	24,5	24,5	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Πίνακας 68. Πώληση αγαθών(κ Εμπορία αγροτικών Προϊόντων)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	PARA POLY ENDIAFERON	38	40,4	40,4	40,4
	POLY ENDIAFERON	35	37,2	37,2	77,7
	ETSI & ETSI	16	17,0	17,0	94,7
	LIGO ENDIAFERON	4	4,3	4,3	98,9
	POLY LIGO ENDIAFERON	1	1,1	1,1	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Στους 3 πίνακες που προηγήθηκαν παρατηρείται το εξής : ενώ το ενδιαφέρον σε θέματα που έχουν να κάνουν με την πώληση των αγαθών είναι πάρα πολύ μεγάλο, μέτριο έως πολύ μόνο είναι το ενδιαφέρον σε θέματα που έχουν να κάνουν με την οικονομοτεχνική υποστήριξη της εκμετάλλευσης και σε θέματα σχετικά με την επιδότηση των καλλιεργειών. Η πρόσφατη ανανέωση της ΚΑΠ κατέστησε σαφές ότι πλέον δεν επιδοτεί το τι καλλιεργεί κανείς αλλά σε πόση έκταση το καλλιεργεί. Επομένως η διάθεση της παραγόμενης ποσότητας αποτελεί το άγχος των παραγωγών: το πού και το πόσο θα πουλήσουν την παραγωγή τους. Προφανώς μειώνεται το ενδιαφέρον για το αν επιδοτείται ή όχι, εφόσον πλέον μελιμά του είναι μόνο η παραγωγή του. Έτσι εξηγείται και το μειωμένο ποσοστό στο ενδιαφέρον σε θέματα σχετικά με τις επιδοτήσεις(26,6 και 24,5%)

Η πώληση τώρα ως δράση συνδέεται άρρηκτα με την έρευνα αγοράς, η οποία με τη σειρά της εξασφαλίζει την οικονομική βιωσιμότητα της εκμετάλλευσης. Δηλαδή το αν η εκμετάλλευση είναι οικονομικά βιώσιμη καθορίζεται θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε από το αν διατίθενται προς εμπορία τα αγροτικά προϊόντα. Επομένως η όποια υποστήριξη στην παραγωγή θα όφειλε επίσης να απασχολεί τους καλλιεργητές και όχι μόνο η έρευνα αγοράς. Διότι εάν η εκμετάλλευση στηριζόταν σε οικονομοτεχνική μελέτη, η ίδια η μελέτη θα εξασφάλιζε ένα προϊόν ανταγωνιστικό στην οποιαδήποτε αγορά και θα εξασφάλιζε την διάθεσή και εμπορία του. Είναι επομένως ενθαρρυντικό το στοιχείο ότι οι αγρότες είναι μεν σωστά προσανατολισμένοι στην εμπορία των αγροτικών προϊόντων, ωστόσο χρειάζεται μια πιο διεξοδική μελέτη της γεωργική πράξης και σαφέστατα η ανάλογη οικονομοτεχνική υποστήριξη.

Πίνακας 69. Περιβαλλοντικά θέματα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	PARA POLY ENDIAFERON	47	50,0	50,0	50,0
	POLY ENDIAFERON	23	24,5	24,5	74,5
	ETSI & ETSI	10	10,6	10,6	85,1
	LIGO ENDIAFERON	7	7,4	7,4	92,6
	POLY LIGO ENDIAFERON	7	7,4	7,4	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Στον Πίνακα 69 παρατηρούμε ότι το 50% δείχνει να εκδηλώνει πάρα πολύ ενδιαφέρον σε θέματα που άπτονται περιβάλλοντος. Είναι πολύ ενθαρρυντικό το στοιχείο αυτό διότι φαίνεται πλέον πως ο αγρότης, που αποτελεί τον μόνο άνθρωπο που έρχεται σε απευθείας επαφή με τη φύση, αρχίζει να αφουγκράζεται τα περιβαλλοντικά προβλήματα με στόχο να προβεί σε λύσεις και μεθόδους εξαλείψεώς τους. Ιδιαίτερα οι παραγωγοί της Βόχας έχοντας το τεράστιο πρόβλημα με το νερό έχουν κάνει κινήσεις για εκμετάλλευση των ομβρίων υδάτων και για σαφή περιορισμό της χρήσης των φυτοπροστατευτικών ουσιών.

Πίνακας 70. Χρηματοδότηση της εκμετάλλευσης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	PARA POLY ENDIAFERON	21	22,3	22,3	22,3
	POLY ENDIAFERON	54	57,4	57,4	79,8
	ETSI & ETSI	8	8,5	8,5	88,3
	LIGO ENDIAFERON	5	5,3	5,3	93,6
	POLY LIGO ENDIAFERON	6	6,4	6,4	100,0
	Total		94	100,0	100,0

Είναι πάνω από τους μισούς οι παραγωγοί που παρουσιάζουν αυξημένο ενδιαφέρον σε θέματα ή τρόπους εξασφάλισης χρηματοδότησης για την εκμετάλλευση τους(57,4%). Αρκετοί από τους παραγωγούς έχουν προβεί ακόμα και σε διακανονισμούς με τράπεζες προκειμένου να δανειοδοτηθούν με ευνοϊκά επιτόκια, ούτως ώστε να ανταποκριθούν στις εισροές των εκμεταλλεύσεών τους και να μην αναγκαστούν να πουλήσουν την γη τους. Αρκετές είναι και οι περιπτώσεις συνεργασιών οποιασδήποτε μορφής μεταξύ παραγωγών, όχι τόσο στη σύσταση ομάδων παραγωγών με την επίσημη έννοια του όρου αλλά στη συνεννόηση για συντονισμό επεμβάσεων προκειμένου ένα εξοικονομηθούν κάποιες εισροές. Για το λόγο αυτό είναι ιδιαίτερα αυξημένο το ενδιαφέρον σε θέματα σχετικά με τη συνεργασία τόσο μεταξύ παραγωγών όσο και μεταξύ παραγωγών – επιχειρήσεων. Το ενδιαφέρον σε τέτοιες ενέργειες είναι έκδηλο στο 42,6% των ερωτωμένων, όπως δείχνει και ο επόμενος πίνακας.

Πίνακας 71. Συνεργασία

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	PARA POLY ENDIAFERON	40	42,6	42,6	42,6
	POLY ENDIAFERON	30	31,9	31,9	74,5
	ETSI & ETSI	9	9,6	9,6	84,0
	LIGO ENDIAFERON	6	6,4	6,4	90,4
	POLY LIGO ENDIAFERON	9	9,6	9,6	100,0
	Total		94	100,0	100,0

Πίνακας 72. Νέες δράσεις

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	PARA POLY ENDIAFERON	16	17,0	17,0	17,0
	POLY ENDIAFERON	19	20,2	20,2	37,2
	ETSI & ETSI	17	18,1	18,1	55,3
	LIGO ENDIAFERON	22	23,4	23,4	78,7
	POLY LIGO ENDIAFERON	20	21,3	21,3	100,0
	Total		94	100,0	100,0

Ενώ λοιπόν το ενδιαφέρον για εγκυκλοπαιδική απόκτηση γνώσεων στα νέα δεδομένα της αγροτικής πράξης είναι έκδηλο όπως παρατηρήθηκε στους Πίνακες 62 & 63, η ουσιαστική ενέργεια δεν χαίρει ίδιας εκτίμησης από τους ερωτώμενους αγρότες. Λίγο είναι το ενδιαφέρον(23,4%) για θέματα που σχετίζονται της άμεσης εφαρμογής λ.χ. μια νέας καλλιέργειας. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται και από το ότι δύσκολα αλλάζουν τις εφαρμοζόμενες μεθόδους καλλιέργειας εφόσον στηρίζονται εξ' ολοκλήρου στην αδιαμφισβήτητη εμπειρία των ετών.

Πίνακας 73. Φορολογικά

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	PARA POLY ENDIAFERON	20	21,3	21,3	21,3
	POLY ENDIAFERON	19	20,2	20,2	41,5
	ETSI & ETSI	22	23,4	23,4	64,9
	LIGO ENDIAFERON	17	18,1	18,1	83,0
	POLY LIGO ENDIAFERON	16	17,0	17,0	100,0
	Total		94	100,0	100,0

Παρά τους νέους φορολογικούς νόμους για τους αγρότες, δεν είναι πάρα πολύ το ενδιαφέρον που δείχνουν οι παραγωγοί που συμμετείχαν στην έρευνα για θέματα που άπτονται φορολογίας(23,4%). Υπάρχει ένα 21,3 % που εκδηλώνει αρκετό ενδιαφέρον και ευαισθησία σε τέτοια θέματα, ωστόσο το γεγονός δείχνει την υφέρπουσα αδιαφορία για ένα τόσο σημαντικό ζήτημα.

Πίνακας 74. Εμπορία αγροτικών προϊόντων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	PARA POLY ENDIAFERON	47	50,0	50,0	50,0
	POLY ENDIAFERON	44	46,8	46,8	96,8
	ETSI & ETSI	1	1,1	1,1	97,9
	LIGO ENDIAFERON	2	2,1	2,1	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Πάνω από το 50 % των ερωτώμενων παραγωγών εκφράζει πολύ ενδιαφέρον σε θέματα σχετικά με την εμπορία των αγροτικών προϊόντων (για πλέον σχόλια βλ. Πίνακας 68)

Πίνακας 75. Δίκτυα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	PARA POLY ENDIAFERON	50	53,2	53,2	53,2
	POLY ENDIAFERON	36	38,3	38,3	91,5
	ETSI & ETSI	6	6,4	6,4	97,9
	LIGO ENDIAFERON	2	2,1	2,1	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Στο άκουσμα της λέξης «Δίκτυα» οι αγρότες που συμμετείχαν στην έρευνα στην αρχή απόρησαν. Ωστόσο αφού τους αναλύθηκε ο όρος και υπήρξε ολιγόλεπτη συζήτηση, το ενδιαφέρον οξύνθηκε. Πάνω από το 90% των ερωτωμένων θεωρεί την ενημέρωση σε θέματα που σχετίζονται με τα δίκτυα πολύ ενδιαφέρουσα. Η τάση αυτή αλληλοσυμπληρώνει τα στοιχεία που αναλύθηκαν και συνδέονται με τη σύγχρονη γεωργική πράξη και που μπορούν να εγγυηθούν μια βιώσιμη γεωργία, όπως αναλύθηκαν στους ανωτέρω πίνακες (βλ. Πίνακας 62, 63, 68). Η θέληση για ενημέρωση στη συγκρότηση και ένταξη σε δίκτυα σαφέστατα υπάρχει τόσο εκ μέρους παραγωγών όσο και επιχειρήσεων. Το βάρος λοιπόν πέφτει στους γεωπόνους προκειμένου να ενημερώσουν το αγροτικό κοινό.

Στους πίνακες που ακολουθούν καταγράφεται ο βαθμός συμμετοχής των ερωτηθέντων αγροτών σε φορείς αγροτικού ενδιαφέροντος ιεραρχικά.

Πίνακας 76. Συμμετοχή στο Συνεταιρισμό

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	POTE DE SYMMETEXW	46	48,9	48,9	48,9
	SPANIA SYMMETEXW	3	3,2	3,2	52,1
	ETSI & ETSI	1	1,1	1,1	53,2
	SYXNA SYMMETEXW	3	3,2	3,2	56,4
	PANTOTE SYMMETEXW	41	43,6	43,6	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Σύμφωνα με τον Πίνακα 76 υπάρχει συμμετοχή στο Συνεταιρισμό με ποσοστό της τάξεως 43,6% των ερωτηθέντων.

Πίνακας 77. Συμμετοχή σε Ομάδα παραγωγών

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	POTE DE SYMMETEXW	83	88,3	88,3	88,3
	SPANIA SYMMETEXW	1	1,1	1,1	89,4
	SYXNA SYMMETEXW	2	2,1	2,1	91,5
	PANTOTE SYMMETEXW	8	8,5	8,5	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Σύμφωνα με τον Πίνακα 77, 11 από τους αγρότες που συμμετείχαν στην έρευνα διαδραματίζουν κάποιο ρόλο σε μια ομάδα παραγωγών. (Πρόκειται για ομάδες στο Χαλκείο και στη Στιμάγκα όπου οι παραγωγοί έχουν συνεργαστεί για προώθηση ελαιιάδου)

Πίνακας 78. Συμμετοχή σε κάποιο Φορέα βιολογικής γεωργίας

		FOREAS BIO			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	POTE DE SYMMETEXW	88	93,6	93,6	93,6
	SPANIA SYMMETEXW	1	1,1	1,1	94,7
	SYXNA SYMMETEXW	1	1,1	1,1	94,7
	PANTOTE SYMMETEXW	4	4,3	4,3	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Σύμφωνα με τον Πίνακα 78 παρατηρείται ότι 6 άτομα από το σύνολο των συμμετεχόντων στην έρευνα διαδραματίζουν ρόλο σε κάποιο φορέα βιολογικής γεωργίας όπως η Δ.Η.Ω και η Bio – Hellas.

Πίνακας 79. Συμμετοχή στο Σύνδεσμο πωλητών λαϊκών αγορών

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	POTE DE SYMMETEXW	85	90,4	90,4	90,4
	ETSI & ETSI	1	1,1	1,1	91,5
	SYXNA SYMMETEXW	1	1,1	1,1	92,6
	PANTOTE SYMMETEXW	7	7,4	7,4	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Σύμφωνα με τον Πίνακα 79 παρατηρείται ότι 9 άτομα από το σύνολο των συμμετεχόντων στην έρευνα διαδραματίζουν ρόλο στο Σύνδεσμο Πωλητών Λαϊκών Αγορών.

Πίνακας 80. Συμμετοχή σε άλλο φορέα

ALLO

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	POTE DE SYMMETEXW	91	96,8	96,8	96,8
	PANTOTE SYMMETEXW	3	3,2	3,2	100
	Total	94	100,0	100,0	

Σύμφωνα με τον Πίνακα 80 η πλειοψηφία των ερωτηθέντων δεν συμμετέχει σε κάποιο άλλο συλλογικό όργανο. Παρά ταύτα υπάρχουν 3 άτομα στο σύνολο που συμμετέχουν σε άλλο φορέα, όπως η Αγροτική Ένωση Βραχατίου.

Πίνακας 81. Συμβουλή από γεωπόνους

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	DHMOSIOS	3	3,2	3,2	3,2
	IDIWTHS	84	89,4	89,4	92,6
	NOTHING	2	2,1	2,1	94,7
	BOTH	5	5,3	5,3	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Στον Πίνακα 81 φαίνεται ότι οι αγρότες έχουν απευθυνθεί για γεωργικές συμβουλές σε κάποιο γεωπόνο: το 89,4% του συνόλου έχει απευθυνθεί σε Ιδιώτη γεωπόνο, το 3,2% σε γεωπόνο Δημοσίου, το 2,1% σε κανέναν και το 5,3% και σε Ιδιώτη γεωπόνο όσο και γεωπόνο του Δημοσίου Τομέα. Οι πίνακες που ακολουθούν αντιπροσωπεύουν την ικανοποίηση των αναγκών των αγροτών εκ μέρους γεωπόνων.

Πίνακας 82. Ζητήματα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	KALLIERGHTIKA	94	100,0	100,0	100,0

Σύμφωνα με τον Πίνακα 82 το 100% των συμμετεχόντων στην έρευνα που απευθύνθηκε σε γεωπόνους υπέβαλλε ερωτήσεις μόνο για καλλιεργητικά ζητήματα.

Πίνακας 83. Βοήθεια 2

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	POLY	48	51,1	51,1	51,1
	ARKETA	37	39,4	39,4	90,4
	NOTHING	9	9,6	9,6	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Από αυτούς που απευθύνθηκαν και σύμφωνα με τον Πίνακα 83, το 51,1% του συνόλου ισχυρίζεται ότι βοηθήθηκε πολύ, το 39,4% αρκετά και το 9% καθόλου.

Πίνακας 84. Ικανοποίηση αγροτών από τις γεωπονικές συμβουλές

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	NAI	51	54,3	54,3	54,3
	OXI	12	12,8	12,8	67,0
	METRIA	31	33,0	33,0	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Σύμφωνα με τον Πίνακα 84 παρατηρείται ότι το 54,3% των ερωτηθέντων έμεινε απόλυτα ικανοποιημένο από τις συμβουλές των γεωπόνων, το 12,8% δεν έμεινε ικανοποιημένο και το 33% έμεινε μέτρια ικανοποιημένο από τις γεωπονικές συμβουλές.

Πίνακας 85. Ανάγκη γεωπόνου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	NAI	84	89,4	89,4	89,4
	OXI	10	10,6	10,6	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Στον Πίνακα 85 παρατηρείται ότι το 89,4% των ερωτηθέντων θέλει έναν γεωπόνο σύμβουλο να επιβλέπει όλη την εξέλιξη της εκμετάλλευσης ενώ το 10,6% δεν το επιθυμεί.

Πίνακας 86. Ύπαρξη γεωπόνου - οργανωτή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	NAI	4	4,3	4,3	4,3
	OXI	90	95,7	95,7	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Σύμφωνα με τον Πίνακα 86 φαίνεται αν έχει υπάρξει ποτέ γεωπόνος που να έχει οργανώσει τοπικά ομάδες ώστε να συζητηθούν προβλήματα, να δώσει τις συμβουλές του και μέσα από το διάλογο να απαντηθούν τα ερωτήματα των αγροτών. Το 95,7% των ερωτηθέντων λέει πως ποτέ δεν έχει γίνει αυτό σε αντίθεση με το 4,3% του συνόλου που ισχυρίζεται ότι έχει υπάρξει.

Πίνακας 87. Ημερολόγιο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	NAI	69	73,4	73,4	73,4
	OXI	25	26,6	26,6	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Στον Πίνακα 87 απεικονίζονται οι ερωτηθέντες που είτε τηρούν ή όχι ημερολόγιο στην εκτέλεση των αγροτικών εργασιών. Το 73,4% τηρεί ημερολόγιο και το 26,6% δεν τηρεί.

Πίνακας 88. Ικανοποίηση από την τήρηση ημερολογίου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	SAFOS	69	73,4	73,4	73,4
	ΤΙΠΟΤΑ	25	26,6	26,6	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Ασφαλώς σύμφωνα με τον Πίνακα 88 αυτοί που τηρούν ημερολόγιο είναι ικανοποιημένοι (73,4%).

Πίνακας 89. Οικονομικά

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΜΥΑΛΟ	26	27,7	27,7	27,7
	SHMEIWSEIS	13	13,8	13,8	41,5
	SYNDYASMOS	55	58,5	58,5	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Στον Πίνακα 89 παρατηρούνται οι τρόποι με τους οποίους τηρούν τα οικονομικά της εκμετάλλευσης οι αγρότες που συμμετείχαν στην έρευνα: το 27,7% τα τηρεί με το μυαλό, το 13,8% με πρόχειρες σημειώσεις και το 58,5% χρησιμοποιώντας και τους 2 τρόπους.

Πίνακας 90. Γνώση σχετικά με τα Δίκτυα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΝΑΙ	16	17,0	17,0	17,0
	ΟΧΙ	78	83,0	83,0	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Στον Πίνακα 90 φαίνεται αν γνωρίζουν οι συμμετέχοντες στην έρευνα για τα Αγροτικά Δίκτυα: το 17% δηλώνει ότι γνωρίζει και έχει ακούσει και το 83% του συνόλου πως δεν έχει ακούσει ποτέ κάτι για τα δίκτυα. Από αυτούς που γνωρίζουν οι χρονολογίες του πότε ακούσανε για τα δίκτυα ποικίλουν. Αυτές απεικονίζονται στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 91). Αξίζει να σημειωθεί πως παρά το ότι ορισμένοι αγρότες γνωρίζουν για τα Δίκτυα, δε συνεπάγεται ότι ασχολούνται ενεργά με τη δικτύωση.

Πίνακας 91. Χρονολογία

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1980	1	1,1	6,3	6,3
	1990	1	1,1	6,3	12,5
	1999	1	1,1	6,3	18,8
	2000	7	7,4	43,8	62,5
	2007	1	1,1	6,3	68,8
	2008	1	1,1	6,3	75,0
	2009	1	1,1	6,3	81,3
	2010	2	2,1	12,5	93,8
	2011	1	1,1	6,3	100,0
	Total	16	17,0	100,0	
	Missing	System	78	83,0	
Total		94	100,0		

Πίνακας 92. Πηγή πληροφόρησης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	NET	3	3,2	3,2	3,2
	IDIWTES	5	5,3	5,3	8,5
	YPHRESIES	8	8,5	8,5	17,0
	TIPOTA	78	83,0	83,0	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Στον Πίνακα 92 φαίνονται οι πηγές πληροφόρησης από τις οποίες ακούσανε για πρώτη φορά, οι συμμετέχοντες στην έρευνα, για τα δίκτυα: 8 άτομα ακούσανε από τις

αρμόδιες Αγροτικές Υπηρεσίες, 5 άτομα ακούσανε για τα Δίκτυα από ιδιώτες γεωπόνους και 3 άτομα πληροφορήθηκαν μέσω διαδικτύου.

Πίνακας 93. Αξιοποίηση

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		78	83,0	83,0	83,0
	ΝΑΙ	15	16,0	16,0	98,9
	ΟΧΙ	1	1,1	1,1	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Σύμφωνα με τον Πίνακα 93, οι 16 που έχουν ακούσει για δίκτυα στην πλειοψηφία τους πιστεύουν πως η δικτύωση αξιοποιεί στο έπακρο την αγροτική παραγωγή και αισθάνονται σιγουριά για την εξέλιξη της εκμετάλλευσης, όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακα 94).

Πίνακας 94. Σιγουριά

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		78	83,0	83,0	83,0
	ΝΑΙ	15	16,0	16,0	98,9
	ΟΧΙ	1	1,1	1,1	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Πίνακας 95. Αξιοποίηση

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		78	83,0	83,0	83,0
	PERIBALLON	1	1,1	1,1	84,0
	ΥΓΕΙΑ	1	1,1	1,1	85,1
	ΥΓΕΙΑ	1	1,1	1,1	86,2
	ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ				
	ΡΟΙΟΤΗΤΑ	3	3,2	3,2	89,4
	ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ	2	2,1	2,1	91,5
	ΟΜΟΦΩΝΙΑ	1	1,1	1,1	92,6
	ΔΙΟΧΕΤΕΥΣΗ	7	7,4	7,4	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Σύμφωνα με τον Πίνακα 95, τα 16 άτομα από το σύνολο των συμμετεχόντων στην έρευνα που γνωρίζουν για τα Δίκτυα, θεωρούν ότι ο σημαντικότερος λόγος που θέλησαν είτε να ασχοληθούν είτε να πληροφορηθούν επιπλέον για τη δικτύωση ήταν η εξασφαλισμένη διοχέτευση της παραγόμενης ποσότητας των προϊόντων τους στην αγορά.

Πίνακας 96. Προσφορά της Δικτύωσης στην προώθηση των προϊόντων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΝΑΙ	92	97,9	97,9	97,9
	ΟΧΙ	2	2,1	2,1	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Σύμφωνα με τον Πίνακα 93 και παρά το γεγονός ότι δεν ασχολούνται όλοι οι συμμετέχοντες στην έρευνα αγρότες με τα Δίκτυα, υπάρχει επικρατούσα η άποψη (97,9%) ότι η Δικτύωση σαφέστατα βοηθά στην προώθηση των προϊόντων.

Πίνακας 97. Ασχολία με την δικτύωση

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΟΧΙ	12	12,8	12,8	12,8
	ΤΙΠΟΤΑ	82	87,2	87,2	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Στον Πίνακα 97 φαίνεται ότι το 87,2 % των ερωτηθέντων ατόμων δεν ασχολείται με τη Δικτύωση και το 12,8% που ασχολείται με τη Δικτύωση δηλώνει ότι δεν έχει μετανιώσει για την ασχολία αυτή και τα οφέλη που πηγάζουν από τη δικτύωση.

Πίνακας 98. Πληρωμή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΝΑΙ	76	80,9	80,9	80,9
	ΟΧΙ	18	19,1	19,1	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Σύμφωνα με τον Πίνακα 98 παρατηρείται η βούληση των αγροτών να πληρώσουν για ένα σεμινάριο σχετικό με τη δικτύωση: το 80,9% του συνόλου διατίθεται να πληρώσει σε αντίθεση με το 19,1% που δεν προθυμοποιείται να πληρώσει.

Πίνακας 99. Συνεχής επιμόρφωση

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	POLITEIA	20	21,3	21,3	21,3
	TROPOS KALLIERGEIAS	21	22,3	22,3	43,6
	AGROTIKA SEMINARIA	26	27,7	27,7	71,3
	PERIBALLONTIKA	3	3,2	3,2	74,5
	NOTHING	16	17,0	17,0	91,5
	DIKTYA	8	8,5	8,5	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Στον Πίνακα 99 φαίνεται τι θα ήθελαν επιπλέον από μεριάς εκπαίδευσης οι συμμετέχοντες στην έρευνα. Το 27,7% τους συνόλου επιθυμεί περισσότερα αγροτικά σεμινάρια, το 22,3% επιθυμεί ακριβή ενημέρωση στον τρόπο καλλιέργειας, το 21,3% επιθυμεί περισσότερη παρέμβαση εκ μέρους πολιτείας, το 17% δεν επιθυμεί τίποτα, το 8,5% επιθυμεί ενημέρωση σε θέματα σχετικά με τα δίκτυα ενώ το 3,2% επιθυμεί ενημέρωση σε θέματα περιβαλλοντικής φύσης.

Πίνακας 100. Χρησιμότητα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΝΑΙ	16	17,0	17,0	17,0
	ΟΧΙ	12	12,8	12,8	29,8
	ΤΙΠΟΤΑ	66	70,2	70,2	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Σύμφωνα με τον Πίνακα 100 φαίνεται κατά πόσο είναι χρήσιμα τα σεμινάρια αγροτικής δικτύωσης για τους αγρότες που συμμετείχαν στην έρευνα: το 70,2% δεν τα βρίσκει ούτε ενδιαφέροντα ούτε αχρείαστα, το 12,8% του συνόλου ισχυρίζεται ότι δεν είναι απαραίτητα και το 17% ότι θα ήταν πολύ χρήσιμα.

Στους δύο πίνακες που ακολουθούν φαίνεται αν η δικτυακή οργάνωση των αγροτών και η ένταξή τους σε ομάδες σε ένα γεωργικό τόπο(δήμο, περιφέρεια, νομό) συμβάλλει (Πίνακας 101), κατά την άποψη των ερωτώμενων, στην τοπική ανάπτυξη και με ποιο τρόπο (Πίνακας 102).

Πίνακας 101. Συμβολή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	NAI	90	95,7	95,7	95,7
	OXI	4	4,3	4,3	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Το 95,7% των συμμετεχόντων στην έρευνα δήλωσε σαφέστατα ότι συμβάλλει.

Πίνακας 102. Τρόπος συμβολής

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	PROSTITHEMENH AXIA TOPOY	40	42,6	42,6	42,6
	SYLLOGIKH DYNAMH	29	30,9	30,9	73,4
	KALYTERES TIMES EMPOROU	13	13,8	13,8	87,2
	ANAPTYXH GEWRGIAS	9	9,6	9,6	96,8
	AEIFORIKH GEWRGIA	3	3,2	3,2	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Σύμφωνα με τον Πίνακα 102 το 42,6% του συνόλου δήλωσε ότι συμβάλλει(η δικτύωση) ανεβάζοντας την προστιθέμενη αξία των προϊόντων του τόπου. Το 30,9% ότι αναδεικνύεται η συλλογική δύναμη και ως εκ τούτου προωθούνται πιο εύκολα τα αγροτικά προϊόντα στην αγορά. Το 13,8% δήλωσε ότι με τη δικτύωση και όντας σε ομάδες παραγωγών επιτυγχάνεται καλύτερη τιμή πώλησης στους χονδρεμπόρους. Το 9,6% δήλωσε πως αναπτύσσεται η περιφέρεια, αποτελεί παράγοντα συγκράτησης του πληθυσμού στην ύπαιθρο και συμβάλλει απερίφραστα στην βελτίωση της άσκησης της γεωργίας. Τέλος το 3,2% ισχυρίστηκε πως με τη δικτύωση διασφαλίζεται η βιωσιμότητα των φυσικών πόρων(3,2%).

Πίνακας 103. Επιθυμία

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	NAI	81	86,2	86,2	86,2
	OXI	10	10,6	10,6	96,8
	ΥΠΟ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ	3	3,2	3,2	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Στον Πίνακα 103 φαίνεται αν επιθυμούν οι ερωτώμενοι αγρότες την ένταξή τους σε καθεστώς δικτύου. Το 86,2% το επιθυμεί και το 3,2% το επιθυμεί υπό προϋποθέσεις. Το 10,6% τους συνόλου σε αντίθεση, δεν το επιθυμεί.

Πίνακας 104. Χρησιμότητα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	POLY	82	87,2	87,2	87,2
	KATHOΛΟΥ	12	12,8	12,8	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Σύμφωνα με τον Πίνακα 104 φαίνεται αν οι συμμετέχοντες στην έρευνα θα παρότρυναν και άλλους αγρότες να ενταχθούν σε δίκτυο: το 87,2 % θα παρότρυνε και άλλους να ενταχθούν.

Ολοκληρώνοντας το ερωτηματολόγιο οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να ιεραρχήσουν 5 βασικά χαρακτηριστικά της δικτυακής οργάνωσης: ευκολότερη πώληση των προϊόντων (Πίνακας 105), προστασία του περιβάλλοντος (Πίνακας 106), προστασία του καταναλωτή (Πίνακας 107), καλύτερες τιμές παραγωγού (Πίνακας 108) και καλύτερη ποιότητα προϊόντων (Πίνακας 109).

Πίνακας 105. Ευκολία Διάθεσης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	PARA POLY ENDIAFERON	23	24,5	24,5	24,5
	POLY ENDIAFERON	26	27,7	27,7	52,1
	ETSI & ETSI	14	14,9	14,9	67,0
	LIGO ENDIAFERON	15	16,0	16,0	83,0
	POLY LIGO ENDIAFERON	16	17,0	17,0	100,0
	Total	94	100,0	100,0	

Πίνακας 106. Προστασία περιβάλλοντος

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	PARA POLY ENDIAFERON	9	9,6	9,6	9,6
	POLY ENDIAFERON	13	13,8	13,8	23,4
	ETSI & ETSI	18	19,1	19,1	42,6
	LIGO ENDIAFERON	27	28,7	28,7	71,3
	POLY LIGO ENDIAFERON	27	28,7	28,7	100,0
	Total		94	100,0	100,0

Πίνακας 107. Προστασία καταναλωτή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	PARA POLY ENDIAFERON	4	4,3	4,3	4,3
	POLY ENDIAFERON	6	6,4	6,4	10,6
	ETSI & ETSI	27	28,7	28,7	39,4
	LIGO ENDIAFERON	28	29,8	29,8	69,1
	POLY LIGO ENDIAFERON	29	30,9	30,9	100,0
	Total		94	100,0	100,0

Πίνακας 108. Καλή τιμή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	PARA POLY ENDIAFERON	33	35,1	35,1	35,1
	POLY ENDIAFERON	24	25,5	25,5	60,6
	ETSI & ETSI	17	18,1	18,1	78,7
	LIGO ENDIAFERON	9	9,6	9,6	88,3
	POLY LIGO ENDIAFERON	11	11,7	11,7	100,0
	Total		94	100,0	100,0

Πίνακας 109. Ποιότητα τροφίμου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	PARAPOLY ENDIAFERON	24	25,5	25,5	25,5
	POLY ENDIAFERON	25	26,6	26,6	52,1
	ETSI & ETSI	20	21,3	21,3	73,4
	LIGO ENDIAFERON	15	16,0	16,0	89,4
	POLY LIGO ENDIAFERON	10	10,6	10,6	100,0
	Total		94	100,0	100,0

Ιεραρχώντας λοιπόν τα οφέλη της δικτύωση σύμφωνα με τους συμμετέχοντες αγρότες της έρευνας φαίνεται ότι: το 35,1% του συνόλου θεωρεί πιο σημαντικό απ' όλα τα οφέλη της δικτύωσης την εξασφάλιση καλής τιμής στον παραγωγό, το 25,5% την ποιότητα του τροφίμου, αμέσως πιο σημαντική το 24,5% κατατάσσει την ευκολία στη διάθεση της παραγωγής, έπειτα το 9,6% του συνόλου αναδεικνύει την προστασία του περιβάλλοντος ως άμεσο όφελος και τέλος το 4,3% την προστασία του καταναλωτή.

4.3 Διμεταβλητή ανάλυση δεδομένων αγροτών

Στη συνέχεια, σε μια προσπάθεια περαιτέρω διερεύνησης των συσχετίσεων μεταξύ των δεδομένων, παρουσιάζονται και σχολιάζονται οι (στατιστικά σημαντικοί) πίνακες διπλής εισόδου (crosstabs) που αφορούν στο δείγμα των 94 αγροτών.

Πίνακας 1: Συσχέτιση μεταξύ της συμμετοχής σε σεμινάρια αγροτικού περιεχομένου και της εκπαιδευτικής βαθμίδας των ερωτωμένων

			ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ε Ν			Total
			1,00	2,00	3,00	
ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ	ΝΑΙ	Count	6	26	3	35
		% within ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ	17,1%	74,3%	8,6%	100,0%
		% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ε Ν	16,2%	54,2%	33,3%	37,2%
		% of Total	6,4%	27,7%	3,2%	37,2%
	ΟΧΙ	Count	31	22	6	59
		% within ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ	52,5%	37,3%	10,2%	100,0%
		% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ε Ν	83,8%	45,8%	66,7%	62,8%
		% of Total	33,0%	23,4%	6,4%	62,8%
Total	Count	37	48	9	94	
	% within ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ	39,4%	51,1%	9,6%	100,0%	
	% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ε Ν	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	39,4%	51,1%	9,6%	100,0%	

Approx. Sig.: 0,002, Cramer's V: 0,371

Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι αγρότες της δεύτερης εκπαιδευτικής κλάσης, δηλαδή οι έχοντες Βασική ή Μέση Εκπαίδευση είναι πιθανότερο να έχουν παρακολουθήσει σεμινάριο.

Πίνακας 2: Συσχέτιση μεταξύ της κατάταξης του γεωργικού επαγγέλματος ως κύριου ή δευτερεύοντος (ως προς το ετήσιο εισόδημα) και του φύλου των ερωτωμένων

			ΦΥΛΟ Ε		Total
			ΑΡΡΕΝ	ΘΗΛΥ	
ΕΤΗΣΙΟ Ν Ν	ΚΥΡΙΟ	Count	54	4	58
		% within ΕΤΗΣΙΟ Ν Ν	93,1%	6,9%	100,0%
		% within ΦΥΛΟ Ε	65,9%	33,3%	61,7%
		% of Total	57,4%	4,3%	61,7%
	ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΝ	Count	28	8	36
		% within ΕΤΗΣΙΟ Ν Ν	77,8%	22,2%	100,0%
		% within ΦΥΛΟ Ε	34,1%	66,7%	38,3%
		% of Total	29,8%	8,5%	38,3%
	Total	Count	82	12	94
		% within ΕΤΗΣΙΟ Ν Ν	87,2%	12,8%	100,0%
% within ΦΥΛΟ Ε		100,0%	100,0%	100,0%	
% of Total		87,2%	12,8%	100,0%	

Approx. Sig.:0,030, Phi: 0,223

Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών.

Διαπιστώνεται ότι πιθανότερο (και πάντα με βάση το εισόδημα) είναι οι άντρες να θεωρούν το γεωργικό επάγγελμα ως κύριο. Διαπιστώνεται επίσης ότι οι περισσότερες γυναίκες θεωρούν ότι με βάση το ετήσιο εισόδημα μπορούν να ασκήσουν το γεωργικό επάγγελμα και ως δευτερεύον.

Πίνακας 3: Συσχέτιση μεταξύ της απροθυμίας των νέων να γίνουν γεωργοί και του φύλου των ερωτηθέντων

			ΦΥΛΟ Ε		Total
			ΑΡΡΕΝ	ΘΗΛΥ	
ΑΠΡΟΘΥΜΙΑ Ν	ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Count	27	3	30
		% within ΑΠΡΟΘΥΜΙΑ Ν	90,0%	10,0%	100,0%
		% within ΦΥΛΟ Ε	32,9%	25,0%	31,9%
		% of Total	28,7%	3,2%	31,9%
	ΤΙΜΕΣ	Count	40	3	43
		% within ΑΠΡΟΘΥΜΙΑ Ν	93,0%	7,0%	100,0%
		% within ΦΥΛΟ Ε	48,8%	25,0%	45,7%
		% of Total	42,6%	3,2%	45,7%
	ΚΙΝΗΤΡΑ	Count	15	6	21
		% within ΑΠΡΟΘΥΜΙΑ Ν	71,4%	28,6%	100,0%
		% within ΦΥΛΟ Ε	18,3%	50,0%	22,3%
		% of Total	16,0%	6,4%	22,3%
Total	Count	82	12	94	
	% within ΑΠΡΟΘΥΜΙΑ Ν	87,2%	12,8%	100,0%	
	% within ΦΥΛΟ Ε	100,0%	100,0%	100,0%	
		87,2%	12,8%	100,0%	

Approx. Sig.: 0,045, Cramer's V: 0,257

Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι οι λόγοι απροθυμίας των νέων να γίνουν γεωργοί ή κτηνοτρόφοι, αποδίδονται σύμφωνα με την πλειονότητα των ερωτηθέντων αντρών, στις τιμές των γεωργικών προϊόντων οι οποίες δεν αποφέρουν ικανοποιητικό εισόδημα και δευτερευόντως στη δυσκολία του επαγγέλματος. Σύμφωνα με την πλειοψηφία των ερωτηθέντων γυναικών οι λόγοι απροθυμίας αποδίδονται στην απουσία κινήτρων εκ μέρους της πολιτείας.

Πίνακας 4: Συσχέτιση μεταξύ της σημαντικότητας της ενημέρωσης για θέματα νέων καλλιεργειών και της ηλικίας των ερωτωμένων

			ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν			Total
			1,00	2,00	3,00	
ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ Ν	1,00 (ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ, ΠΟΛΥ, ΜΕΤΡΙΑ)	Count	30	20	22	72
		% within ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ Ν	41,7%	27,8%	30,6%	100,0%
		% within ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν	93,8%	80,0%	59,5%	76,6%
		% of Total	31,9%	21,3%	23,4%	76,6%
	2,00 (ΛΙΓΟ, ΠΟΛΥ ΛΙΓΟ)	Count	2	5	15	22
		% within ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ Ν	9,1%	22,7%	68,2%	100,0%
		% within ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν	6,3%	20,0%	40,5%	23,4%
		% of Total	2,1%	5,3%	16,0%	23,4%
Total	Count	32	25	37	94	
	% within ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ Ν	34,0%	26,6%	39,4%	100,0%	
	% within ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	34,0%	26,6%	39,4%	100,0%	

Approx. Sig.: 0,000, Kendall's tau-c: 0,320

Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι όσο πιο νέοι είναι σε ηλικία οι αγρότες τόσο μεγαλύτερο είναι το ενδιαφέρον τους για θέματα που αφορούν τις νέες καλλιέργειες.

Πίνακας 5: Συσχέτιση μεταξύ της σημαντικότητας της ενημέρωσης για θέματα νέων καλλιεργειών και του δευτερεύοντος επαγγέλματος των ερωτωμένων

			ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ Ν	1,00 (ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ, ΠΟΛΥ, ΜΕΤΡΙΑ)	Count	15	57	72
		% within ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ Ν	20,8%	79,2%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	93,8%	73,1%	76,6%
		% of Total	16,0%	60,6%	76,6%
	2,00 (ΛΙΓΟ, ΠΟΛΥ ΛΙΓΟ)	Count	1	21	22
		% within ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ Ν	4,5%	95,5%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	6,3%	26,9%	23,4%
		% of Total	1,1%	22,3%	23,4%
Total	Count	16	78	94	
	% within ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ Ν	17,0%	83,0%	100,0%	
	% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	17,0%	83,0%	100,0%	

Approx. Sig.: 0,018, Kendall's tau-b:0,183

Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι τα άτομα που ασκούν δευτερεύον επάγγελμα (εκτός γεωργίας), είναι πιθανότερο να έχουν στραμμένο το ενδιαφέρον τους σε θέματα που αφορούν τις νέες καλλιέργειες.

Πίνακας 6: Συσχέτιση μεταξύ της σημαντικότητας της ενημέρωσης για θέματα τεχνικών και μεθόδων στη γεωργική πράξη και της ηλικίας των ερωτωμένων

			ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν			Total
			1,00	2,00	3,00	
ΤΕΧΝΙΚΕΣ Ν	1,00 (ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ, ΠΟΛΥ, ΜΕΤΡΙΑ)	Count	29	19	22	70
		% within ΤΕΧΝΙΚΕΣ Ν	41,4%	27,1%	31,4%	100,0%
		% within ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν	90,6%	76,0%	59,5%	74,5%
		% of Total	30,9%	20,2%	23,4%	74,5%
	2,00 (ΛΙΓΟ, ΠΟΛΥ ΛΙΓΟ)	Count	3	6	15	24
		% within ΤΕΧΝΙΚΕΣ Ν	12,5%	25,0%	62,5%	100,0%
		% within ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν	9,4%	24,0%	40,5%	25,5%
		% of Total	3,2%	6,4%	16,0%	25,5%
	Total	Count	32	25	37	94
		% within ΤΕΧΝΙΚΕΣ Ν	34,0%	26,6%	39,4%	100,0%
% within ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
% of Total		34,0%	26,6%	39,4%	100,0%	

Approx. Sig.:0,001, Kendall's tau-c:0,289

Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι οι μικρότερης ηλικίας αγρότες, είναι πιθανότερο να έχουν στραμμένο το ενδιαφέρον τους σε θέματα που αφορούν τις τεχνικές και μεθόδους στη γεωργική πράξη.

Πίνακας 7: Συσχέτιση μεταξύ της σημαντικότητας της ενημέρωσης για θέματα τεχνικών και μεθόδων στη γεωργική πράξη και του δευτερεύοντος επαγγέλματος των ερωτωμένων

			ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
ΤΕΧΝΙΚΕΣ Ν	1,00 (ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ, ΠΟΛΥ, ΜΕΤΡΙΑ)	Count	16	54	70
		% within ΤΕΧΝΙΚΕΣ Ν	22,9%	77,1%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ2	100,0%	69,2%	74,5%
		% of Total	17,0%	57,4%	74,5%
	2,00 (ΛΙΓΟ, ΠΟΛΥ ΛΙΓΟ)	Count	0	24	24
		% within ΤΕΧΝΙΚΕΣ Ν	,0%	100,0%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ2	,0%	30,8%	25,5%
		% of Total	,0%	25,5%	25,5%
Total	Count	16	78	94	
	% within ΤΕΧΝΙΚΕΣ Ν	17,0%	83,0%	100,0%	
	% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ2	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	17,0%	83,0%	100,0%	

Approx. Sig.:0,000, Gamma:1,000

Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ισχυρή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι οι αγρότες με δευτερεύον επάγγελμα, είναι πιθανότερο να έχουν στραμμένο το ενδιαφέρον τους σε θέματα που αφορούν τις τεχνικές και μεθόδους στη γεωργική πράξη.

Πίνακας 8: Συσχέτιση μεταξύ της σημαντικότητας της ενημέρωσης για θέματα τεχνολογικού εξοπλισμού και του φύλου των ερωτωμένων

			ΦΥΛΟ Ε		Total
			ΑΡΡΕΝ	ΘΗΛΥ	
ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ Ν	1,00 (ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ, ΠΟΛΥ, ΜΕΤΡΙΑ)	Count	68	6	74
		% within ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ Ν	91,9%	8,1%	100,0%
		% within ΦΥΛΟ Ε	82,9%	50,0%	78,7%
		% of Total	72,3%	6,4%	78,7%
	2,00 (ΛΙΓΟ, ΠΟΛΥ ΛΙΓΟ)	Count	14	6	20
		% within ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ Ν	70,0%	30,0%	100,0%
		% within ΦΥΛΟ Ε	17,1%	50,0%	21,3%
		% of Total	14,9%	6,4%	21,3%
Total	Count	82	12	94	
	% within ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ Ν	87,2%	12,8%	100,0%	
	% within ΦΥΛΟ Ε	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	87,2%	12,8%	100,0%	

Approx. Sig.: 0,050, Kendall's tau-b: 0,268

Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι οι ερωτώμενοι άρρενες αγρότες, είναι πιθανότερο να έχουν στραμμένο το ενδιαφέρον τους σε θέματα που αφορούν τον τεχνολογικό εξοπλισμό για μια καλλιέργεια.

Πίνακας 9: Συσχέτιση μεταξύ της σημαντικότητας της ενημέρωσης για θέματα τεχνολογικού εξοπλισμού και της ηλικίας των ερωτωμένων

			ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν			Total
			1,00	2,00	3,00	
ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ Ν	1,00 (ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ, ΠΟΛΥ, ΜΕΤΡΙΑ)	Count	28	20	26	74
		% within ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ Ν	37,8%	27,0%	35,1%	100,0%
		% within ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν	87,5%	80,0%	70,3%	78,7%
		% of Total	29,8%	21,3%	27,7%	78,7%
	2,00 (ΛΙΓΟ, ΠΟΛΥ ΛΙΓΟ)	Count	4	5	11	20
		% within ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ Ν	20,0%	25,0%	55,0%	100,0%
		% within ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν	12,5%	20,0%	29,7%	21,3%
		% of Total	4,3%	5,3%	11,7%	21,3%
Total	Count	32	25	37	94	
	% within ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ Ν	34,0%	26,6%	39,4%	100,0%	
	% within ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	34,0%	26,6%	39,4%	100,0%	

Approx. Sig.: 0,072, Kendall's tau-c: 0,160

Παρατηρείται στατιστικά μια τάση συσχέτισης. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι οι μικρότεροι ηλικιακά ερωτώμενοι αγρότες, είναι πιθανότερο να έχουν στραμμένο το ενδιαφέρον τους σε θέματα που αφορούν τον τεχνολογικό εξοπλισμό για μια καλλιέργεια.

Πίνακας 10: Συσχέτιση μεταξύ της σημαντικότητας της ενημέρωσης για θέματα τεχνολογικού εξοπλισμού και της εκπαιδευτικής βαθμίδας των ερωτωμένων

			ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ε Ν			Total
			1,00	2,00	3,00	
ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ Ν	1,00 (ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ, ΠΟΛΥ, ΜΕΤΡΙΑ)	Count	25	41	8	74
		% within ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ Ν	33,8%	55,4%	10,8%	100,0%
		% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ε Ν	67,6%	85,4%	88,9%	78,7%
		% of Total	26,6%	43,6%	8,5%	78,7%
	2,00 (ΛΙΓΟ, ΠΟΛΥ ΛΙΓΟ)	Count	12	7	1	20
		% within ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ Ν	60,0%	35,0%	5,0%	100,0%
		% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ε Ν	32,4%	14,6%	11,1%	21,3%
		% of Total	12,8%	7,4%	1,1%	21,3%
Total	Count	37	48	9	94	
	% within ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ Ν	39,4%	51,1%	9,6%	100,0%	
	% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ε Ν	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	39,4%	51,1%	9,6%	100,0%	

Approx. Sig.: 0,038, Kendall's tau-c: 0,182

Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι πιθανότερο είναι οι ερωτώμενοι αγρότες με υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο να έχουν στραμμένο το ενδιαφέρον τους σε θέματα που αφορούν τον τεχνολογικό εξοπλισμό για μια καλλιέργεια.

Πίνακας 11: Συσχέτιση μεταξύ της σημαντικότητας της ενημέρωσης για θέματα που αφορούν την χρηματοδότηση της εκμετάλλευσης και της ηλικίας των ερωτωμένων

			ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν			Total
			1,00	2,00	3,00	
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ Ν	1,00 (ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ, ΠΟΛΥ, ΜΕΤΡΙΑ)	Count	30	24	29	83
		% within ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ Ν	36,1%	28,9%	34,9%	100,0%
		% within ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν	93,8%	96,0%	78,4%	88,3%
		% of Total	31,9%	25,5%	30,9%	88,3%
	2,00 (ΛΙΓΟ, ΠΟΛΥ ΛΙΓΟ)	Count	2	1	8	11
		% within ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ Ν	18,2%	9,1%	72,7%	100,0%
		% within ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν	6,3%	4,0%	21,6%	11,7%
		% of Total	2,1%	1,1%	8,5%	11,7%
Total	Count	32	25	37	94	
	% within ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ Ν	34,0%	26,6%	39,4%	100,0%	
	% within ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	34,0%	26,6%	39,4%	100,0%	

Approx. Sig.:0,050, Kendall's tau-c:0,148

Παρατηρείται στατιστικά μια τάση συσχέτισης. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση μεταξύ των μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι το ενδιαφέρον για θέματα που αφορούν τη χρηματοδότηση των εκμεταλλεύσεων αυξάνει από την πρώτη στη δεύτερη ηλικιακή κλάση ενώ μειώνεται στους μεγαλύτερης ηλικίας αγρότες.

Πίνακας 12: Συσχέτιση μεταξύ της σημαντικότητας της ενημέρωσης για θέματα που αφορούν το ενδεχόμενο συνεργασίας και της ηλικίας των ερωτημένων

			ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν			Total
			1,00	2,00	3,00	
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ Ν	1,00 (ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ, ΠΟΛΥ, ΜΕΤΡΙΑ)	Count	30	21	28	79
		% within ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ Ν	38,0%	26,6%	35,4%	100,0%
		% within ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν	93,8%	84,0%	75,7%	84,0%
		% of Total	31,9%	22,3%	29,8%	84,0%
	2,00 (ΛΙΓΟ, ΠΟΛΥ ΛΙΓΟ)	Count	2	4	9	15
		% within ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ Ν	13,3%	26,7%	60,0%	100,0%
		% within ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν	6,3%	16,0%	24,3%	16,0%
		% of Total	2,1%	4,3%	9,6%	16,0%
Total	Count	32	25	37	94	
	% within ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ Ν	34,0%	26,6%	39,4%	100,0%	
	% within ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	34,0%	26,6%	39,4%	100,0%	

Approx. Sig.: 0,032, Kendall's tau-c:0,167

Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι το ενδιαφέρον για θέματα που αφορούν ενδεχόμενη συνεργασία για την προώθηση των προϊόντων μειώνεται αυξανόμενης της ηλικίας των αγροτών.

Πίνακας 13: Συσχέτιση μεταξύ της σημαντικότητας της ενημέρωσης για θέματα που αφορούν το ενδεχόμενο συνεργασίας και της εκπαιδευτικής βαθμίδας των πρωτότοκων παιδιών των ερωτωμένων

			ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Π Ν			Total
			1,00	2,00	3,00	
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ Ν	1,00 (ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ, ΠΟΛΥ, ΜΕΤΡΙΑ)	Count	7	24	19	50
		% within ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ Ν	14,0%	48,0%	38,0%	100,0%
		% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Π Ν	70,0%	80,0%	95,0%	83,3%
		% of Total	11,7%	40,0%	31,7%	83,3%
	2,00 (ΛΙΓΟ, ΠΟΛΥ ΛΙΓΟ)	Count	3	6	1	10
		% within ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ Ν	30,0%	60,0%	10,0%	100,0%
		% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Π Ν	30,0%	20,0%	5,0%	16,7%
		% of Total	5,0%	10,0%	1,7%	16,7%
	Total	Count	10	30	20	60
		% within ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ Ν	16,7%	50,0%	33,3%	100,0%
% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Π Ν		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
% of Total		16,7%	50,0%	33,3%	100,0%	

Approx. Sig.: 0,048, Kendall's tau-c: 0,189

Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι η πιθανότητα να ενδιαφέρονται οι αγρότες για θέματα που αφορούν ενδεχόμενη συνεργασία για την προώθηση των προϊόντων τους, αυξάνει όσο μεγαλύτερο είναι το εκπαιδευτικό επίπεδο των πρωτότοκων παιδιών τους.

Πίνακας 14: Συσχέτιση μεταξύ της σημαντικότητας της ενημέρωσης για θέματα που αφορούν νέες δραστηριότητες και του δευτερεύοντος επαγγέλματος των ερωτωμένων

			ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
ΔΡΑΣΕΙΣ Ν	1,00 (ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ, ΠΟΛΥ, ΜΕΤΡΙΑ)	Count	14	38	52
		% within ΔΡΑΣΕΙΣ Ν	26,9%	73,1%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	87,5%	48,7%	55,3%
		% of Total	14,9%	40,4%	55,3%
	2,00 (ΛΙΓΟ, ΠΟΛΥ ΛΙΓΟ)	Count	2	40	42
		% within ΔΡΑΣΕΙΣ Ν	4,8%	95,2%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	12,5%	51,3%	44,7%
		% of Total	2,1%	42,6%	44,7%
Total	Count	16	78	94	
	% within ΔΡΑΣΕΙΣ Ν	17,0%	83,0%	100,0%	
	% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	17,0%	83,0%	100,0%	

Approx. Sig.: 0,002, Kendall's tau-c: 0,219

Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι μεγαλύτερη πιθανότητα να ενδιαφέρονται σε θέματα που αφορούν σε νέες δραστηριότητες στο αγροτικό επάγγελμα, έχουν οι ερωτώμενοι αγρότες με δευτερεύον επάγγελμα.

Πίνακας 15: Συσχέτιση μεταξύ της σημαντικότητας της ενημέρωσης για θέματα που αφορούν στα φορολογικά ζητήματα και του δευτερεύοντος επαγγέλματος των ερωτωμένων

			ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ Ν	1,00 (ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ, ΠΟΛΥ, ΜΕΤΡΙΑ)	Count	14	47	61
		% within ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ Ν	23,0%	77,0%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	87,5%	60,3%	64,9%
		% of Total	14,9%	50,0%	64,9%
	2,00 (ΛΙΓΟ, ΠΟΛΥ ΛΙΓΟ)	Count	2	31	33
		% within ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ Ν	6,1%	93,9%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	12,5%	39,7%	35,1%
		% of Total	2,1%	33,0%	35,1%
Total	Count	16	78	94	
	% within ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ Ν	17,0%	83,0%	100,0%	
	% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	17,0%	83,0%	100,0%	

Approx. Sig.: 0,014, Kendall's tau-b: 0,215

Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι μεγαλύτερη πιθανότητα να ενδιαφέρονται για φορολογικά ζητήματα έχουν οι ερωτώμενοι αγρότες με δευτερεύον επάγγελμα.

Πίνακας 16: Συσχέτιση μεταξύ της τήρησης ημερολογίου εργασιών και του εκπαιδευτικού επιπέδου των ερωτωμένων

			ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ε Ν			Total
			1,00	2,00	3,00	
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ	ΝΑΙ	Count	22	39	8	69
		% within ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ	31,9%	56,5%	11,6%	100,0%
		% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ε Ν	59,5%	81,3%	88,9%	73,4%
		% of Total	23,4%	41,5%	8,5%	73,4%
	ΟΧΙ	Count	15	9	1	25
		% within ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ	60,0%	36,0%	4,0%	100,0%
		% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ε Ν	40,5%	18,8%	11,1%	26,6%
		% of Total	16,0%	9,6%	1,1%	26,6%
Total	Count	37	48	9	94	
	% within ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ	39,4%	51,1%	9,6%	100,0%	
	% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ε Ν	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	39,4%	51,1%	9,6%	100,0%	

Approx. Sig.: 0,011, Kendall's tau-c: 0,234

Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι τη μεγαλύτερη πιθανότητα να τηρούν ημερολόγιο αγροτικών διεργασιών έχουν οι ερωτώμενοι με Ανωτάτη Εκπαίδευση (τρίτη κλάση).

Πίνακας 17: Συσχέτιση μεταξύ της τήρησης ημερολογίου εργασιών και του εκπαιδευτικού επιπέδου των πρωτόκων παιδιών των ερωτωμένων

		ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Π Ν			Total	
			1,00	2,00	3,00	
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ	ΝΑΙ	Count	5	20	18	43
		% within ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ	11,6%	46,5%	41,9%	100,0%
		% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Π Ν	50,0%	66,7%	90,0%	71,7%
		% of Total	8,3%	33,3%	30,0%	71,7%
	ΟΧΙ	Count	5	10	2	17
		% within ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ	29,4%	58,8%	11,8%	100,0%
		% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Π Ν	50,0%	33,3%	10,0%	28,3%
		% of Total	8,3%	16,7%	3,3%	28,3%
Total		Count	10	30	20	60
		% within ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ	16,7%	50,0%	33,3%	100,0%
		% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Π Ν	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	16,7%	50,0%	33,3%	100,0%

Approx. Sig.: 0,008, Kendall's tau-c: 0,300

Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι τη μεγαλύτερη πιθανότητα να τηρούν ημερολόγιο αγροτικών διεργασιών έχουν οι ερωτώμενοι με πρωτόκοκα παιδιά που έχουν Ανωτάτη Εκπαίδευση (τρίτη κλάση).

Πίνακας 18: Συσχέτιση μεταξύ της τήρησης ημερολογίου εργασιών και του επαγγέλματος των πρωτότοκων παιδιών των αγροτών

			ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ Π Ν			Total
			1,00	2,00	3,00	
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ	ΝΑΙ	Count	4	19	17	40
		% within ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ	10,0%	47,5%	42,5%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ Π Ν	44,4%	76,0%	81,0%	72,7%
		% of Total	7,3%	34,5%	30,9%	72,7%
	ΟΧΙ	Count	5	6	4	15
		% within ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ	33,3%	40,0%	26,7%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ Π Ν	55,6%	24,0%	19,0%	27,3%
		% of Total	9,1%	10,9%	7,3%	27,3%
Total	Count	9	25	21	55	
	% within ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ	16,4%	45,5%	38,2%	100,0%	
	% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ Π Ν	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	16,4%	45,5%	38,2%	100,0%	

Approx. Sig.: 0,106, Cramer's V: 0,285

Παρατηρείται μια πολύ ασθενής τάση συσχέτισης. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι τη μεγαλύτερη πιθανότητα να τηρούν ημερολόγιο αγροτικών διεργασιών έχουν οι ερωτώμενοι αγρότες των οποίων τα πρωτότοκα παιδιά είναι σπουδαστές ή άνεργοι (τρίτη κλάση).

Πίνακας 19: Συσχέτιση του βαθμού ικανοποίησης με τις πηγές ενημέρωσης και του εκπαιδευτικού επιπέδου των αγροτών

			ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ε Ν			Total
			1,00	2,00	3,00	
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ Ν	ΝΑΙ	Count	4	7	4	15
		% within ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ Ν	26,7%	46,7%	26,7%	100,0%
		% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ε Ν	10,8%	14,6%	44,4%	16,0%
		% of Total	4,3%	7,4%	4,3%	16,0%
	ΜΕΤΡΙΑ	Count	4	13	0	17
		% within ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ Ν	23,5%	76,5%	,0%	100,0%
		% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ε Ν	10,8%	27,1%	,0%	18,1%
		% of Total	4,3%	13,8%	,0%	18,1%
	ΟΧΙ	Count	29	28	5	62
		% within ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ Ν	46,8%	45,2%	8,1%	100,0%
		% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ε Ν	78,4%	58,3%	55,6%	66,0%
		% of Total	30,9%	29,8%	5,3%	66,0%
Total	Count	37	48	9	94	
	% within ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ Ν	39,4%	51,1%	9,6%	100,0%	
	% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ε Ν	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	39,4%	51,1%	9,6%	100,0%	

Approx. Sig.: 0,040, Gamma: 0,370

Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι ο βαθμός ικανοποίησης από τα υφιστάμενα μέσα ενημέρωσής τους για αγροτικά θέματα είναι χαμηλότερος όσο χαμηλότερο είναι το εκπαιδευτικό επίπεδο των αγροτών.

Πίνακας 20: Συσχέτιση του βαθμού ικανοποίησης με τις πηγές ενημέρωσης και του δευτερεύοντος επαγγέλματος των ερωτωμένων

			ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ Ν	ΝΑΙ	Count	6	9	15
		% within ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ Ν	40,0%	60,0%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ2	37,5%	11,5%	16,0%
		% of Total	6,4%	9,6%	16,0%
	ΜΕΤΡΙΑ	Count	1	16	17
		% within ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ Ν	5,9%	94,1%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ2	6,3%	20,5%	18,1%
		% of Total	1,1%	17,0%	18,1%
	ΟΧΙ	Count	9	53	62
		% within ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ Ν	14,5%	85,5%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ2	56,3%	67,9%	66,0%
		% of Total	9,6%	56,4%	66,0%
Total	Count	16	78	94	
	% within ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ Ν	17,0%	83,0%	100,0%	
	% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ2	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	17,0%	83,0%	100,0%	

Approx. Sig.: 0,025, Cramer's V: 0,280

Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι η μεγαλύτερη πιθανότητα ο βαθμός ικανοποίησης, από τα μέσα ενημέρωσής τους για αγροτικά θέματα, να είναι χαμηλός αυξάνει για εκείνους που δεν ασκούν δευτερεύον επάγγελμα.

Πίνακας 21: Συσχέτιση μεταξύ του βαθμού συμμετοχής σε συλλογικό όργανο (ΟΜΑΔΑ) και του εκπαιδευτικού επιπέδου των πρωτότοκων παιδιών των αγροτών

			ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Π Ν			Total
			1,00	2,00	3,00	
ΟΜΑΔΑ Ν	1,00(ΠΟΤΕ, ΣΠΑΝΙΑ, ΕΤΣΙ Κ ΕΤΣΙ)	Count	6	26	19	51
		% within ΟΜΑΔΑ Ν	11,8%	51,0%	37,3%	100,0%
		% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Π Ν	60,0%	86,7%	95,0%	85,0%
		% of Total	10,0%	43,3%	31,7%	85,0%
	2,00(ΣΥΧΝΑ, ΠΑΝΤΟΤΕ)	Count	4	4	1	9
		% within ΟΜΑΔΑ Ν	44,4%	44,4%	11,1%	100,0%
		% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Π Ν	40,0%	13,3%	5,0%	15,0%
		% of Total	6,7%	6,7%	1,7%	15,0%
Total	Count	10	30	20	60	
	% within ΟΜΑΔΑ Ν	16,7%	50,0%	33,3%	100,0%	
	% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Π Ν	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	16,7%	50,0%	33,3%	100,0%	

Approx. Sig.: 0,032, Kendall's tau-c: 0,222

Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι τη μεγαλύτερη πιθανότητα να μη συμμετέχουν οι αγρότες συχνά σε κάποιο συλλογικό όργανο και εν προκειμένω σε κάποια «Ομάδα» αυξάνει όσο ψηλότερο είναι το επίπεδο εκπαίδευσης των πρωτότοκων παιδιών τους.

Πίνακας 22: Συσχέτιση μεταξύ της πρόθεσης πληρωμής για σεμινάριο κατάρτισης στα «δίκτυα» και της ηλικίας των αγροτών

			ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν			Total
			1,00	2,00	3,00	
ΠΛΗΡΩΜΗ	ΝΑΙ	Count	29	21	26	76
		% within ΠΛΗΡΩΜΗ	38,2%	27,6%	34,2%	100,0%
		% within ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν	90,6%	84,0%	70,3%	80,9%
		% of Total	30,9%	22,3%	27,7%	80,9%
	ΟΧΙ	Count	3	4	11	18
		% within ΠΛΗΡΩΜΗ	16,7%	22,2%	61,1%	100,0%
		% within ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν	9,4%	16,0%	29,7%	19,1%
		% of Total	3,2%	4,3%	11,7%	19,1%
Total	Count	32	25	37	94	
	% within ΠΛΗΡΩΜΗ	34,0%	26,6%	39,4%	100,0%	
	% within ΗΛΙΚΙΑ Ε	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	34,0%	26,6%	39,4%	100,0%	

Approx. Sig.: 0,026, Kendall's tau-c:0,191

Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι τα νεαρότερης ηλικίας άτομα έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να πληρώσουν για να παρακολουθήσουν κάποιο σεμινάριο ειδικευμένο στην Αγροτική Δικτύωση.

Πίνακας 23: Συσχέτιση μεταξύ της πρόθεσης πληρωμής για σεμινάριο κατάρτισης στα «δίκτυα» και του δευτερεύοντος επαγγέλματος των ερωτωμένων

			ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
ΠΛΗΡΩΜΗ	ΝΑΙ	Count	16	60	76
		% within ΠΛΗΡΩΜΗ	21,1%	78,9%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	100,0%	76,9%	80,9%
		% of Total	17,0%	63,8%	80,9%
	ΟΧΙ	Count	0	18	18
		% within ΠΛΗΡΩΜΗ	,0%	100,0%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	,0%	23,1%	19,1%
		% of Total	,0%	19,1%	19,1%
Total	Count	16	78	94	
	% within ΠΛΗΡΩΜΗ	17,0%	83,0%	100,0%	
	% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	17,0%	83,0%	100,0%	

Approx. Sig.: 0,033, Phi:0,220

Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι άτομα που ασκούν και άλλο επάγγελμα, έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να πληρώσουν για τη συμμετοχή τους σε κάποιο σεμινάριο ειδικευμένο στην Αγροτική Δικτύωση.

Πίνακας 24: Συσχέτιση μεταξύ της πρόθεσης πληρωμής για σεμινάριο κατάρτισης στα «δίκτυα» και της ηλικίας των συζύγων των ερωτωμένων

			ΗΛΙΚΙΑ Σ Ν			Total
			1,00	2,00	3,00	
ΠΛΗΡΩΜΗ	ΝΑΙ	Count	20	23	4	47
		% within ΠΛΗΡΩΜΗ	42,6%	48,9%	8,5%	100,0%
		% within ΗΛΙΚΙΑ Σ Ν	87,0%	82,1%	40,0%	77,0%
		% of Total	32,8%	37,7%	6,6%	77,0%
	ΟΧΙ	Count	3	5	6	14
		% within ΠΛΗΡΩΜΗ	21,4%	35,7%	42,9%	100,0%
		% within ΗΛΙΚΙΑ Σ Ν	13,0%	17,9%	60,0%	23,0%
		% of Total	4,9%	8,2%	9,8%	23,0%
Total	Count	23	28	10	61	
	% within ΠΛΗΡΩΜΗ	37,7%	45,9%	16,4%	100,0%	
	% within ΗΛΙΚΙΑ Σ Ν	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	37,7%	45,9%	16,4%	100,0%	

Approx. Sig.: 0,025, Kendall's tau-c: 0,276

Πίνακας 25: Συσχέτιση μεταξύ της πρόθεσης πληρωμής για σεμινάριο κατάρτισης στα «δίκτυα» και της ηλικίας των πρωτότοκων παιδιών των αγροτών

			ΗΛΙΚΙΑ Π Ν			Total
			1,00	2,00	3,00	
ΠΛΗΡΩΜΗ	ΝΑΙ	Count	20	24	3	47
		% within ΠΛΗΡΩΜΗ	42,6%	51,1%	6,4%	100,0%
		% within ΗΛΙΚΙΑ Π Ν	87,0%	80,0%	37,5%	77,0%
		% of Total	32,8%	39,3%	4,9%	77,0%
	ΟΧΙ	Count	3	6	5	14
		% within ΠΛΗΡΩΜΗ	21,4%	42,9%	35,7%	100,0%
		% within ΗΛΙΚΙΑ Π Ν	13,0%	20,0%	62,5%	23,0%
		% of Total	4,9%	9,8%	8,2%	23,0%
Total	Count	23	30	8	61	
	% within ΠΛΗΡΩΜΗ	37,7%	49,2%	13,1%	100,0%	
	% within ΗΛΙΚΙΑ Π Ν	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	37,7%	49,2%	13,1%	100,0%	

Approx. Sig.: 0,031, Kendall's tau-c: 0,259

Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική και για τους 2 πίνακες. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι μεγαλύτερη πιθανότητα να πληρώσουν για τη συμμετοχή τους σε

κάποιο σεμινάριο ειδικευμένο στην Αγροτική Δικτύωση έχουν οι αγρότες με νεότερης ηλικίας συζύγους (Πίνακας 26) ή πρωτότοκα παιδιά (Πίνακας 27).

Πίνακας 26: Συσχέτιση μεταξύ των πλεονεκτημάτων της δικτύωσης και του δευτερεύοντος επαγγέλματος των ερωτωμένων

			ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
ΕΥΚΟΛΙΑ Ν	1	Count	7	56	63
		% within ΕΥΚΟΛΙΑ Ν	11,1%	88,9%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	43,8%	71,8%	67,0%
		% of Total	7,4%	59,6%	67,0%
	2	Count	9	22	31
		% within ΕΥΚΟΛΙΑ Ν	29,0%	71,0%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	56,3%	28,2%	33,0%
		% of Total	9,6%	23,4%	33,0%
Total	Count	16	78	94	
	% within ΕΥΚΟΛΙΑ Ν	17,0%	83,0%	100,0%	
	% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	17,0%	83,0%	100,0%	

Approx. Sig.: 0,050, Kendall's tau-b: 0,224

Παρατηρείται μια στατιστικά ασθενής τάση συσχέτισης. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι οι κατά αποκλειστικότητα αγρότες έχουν μικρότερη πιθανότητα να θεωρούν την ευκολία της διάθεσης της παραγωγής τους ως την άμεση ωφέλεια της Αγροτικής Δικτύωσης.

Πίνακας 27: Συσχέτιση μεταξύ των πλεονεκτημάτων της δικτύωσης και του δευτερεύοντος επαγγέλματος των ερωτωμένων

			ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Π Ν	1	Count	10	30	40
		% within ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Π Ν	25,0%	75,0%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	62,5%	38,5%	42,6%
		% of Total	10,6%	31,9%	42,6%
	2	Count	6	48	54
		% within ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Π Ν	11,1%	88,9%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	37,5%	61,5%	57,4%
		% of Total	6,4%	51,1%	57,4%
Total	Count	16	78	94	
	% within ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Π Ν	17,0%	83,0%	100,0%	
	% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	17,0%	83,0%	100,0%	

Approx. Sig.: 0,086, Kendall's tau-b: 0,183

Παρατηρείται στατιστικά μια οριακή τάση συσχέτισης. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι άτομα που ασκούν επάγγελμα και δευτερεύον επάγγελμα έχουν μικρότερη πιθανότητα να θεωρούν την προστασία των προϊόντων τους ως την άμεση ωφέλεια της Αγροτικής Δικτύωσης.

Πίνακας 28: Συσχέτιση μεταξύ των πλεονεκτημάτων της δικτύωσης και του επαγγέλματος των συζύγων των ερωτωμένων

			ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ Σ Ν			Total
			1,00	2,00	3,00	
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Π Ν	1	Count	8	10	7	25
		% within ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Π Ν	32,0%	40,0%	28,0%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ Σ Ν	44,4%	66,7%	25,0%	41,0%
		% of Total	13,1%	16,4%	11,5%	41,0%
	2	Count	10	5	21	36
		% within ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Π Ν	27,8%	13,9%	58,3%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ Σ Ν	55,6%	33,3%	75,0%	59,0%
		% of Total	16,4%	8,2%	34,4%	59,0%
Total	Count	18	15	28	61	
	% within ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Π Ν	29,5%	24,6%	45,9%	100,0%	
	% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ Σ Ν	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	29,5%	24,6%	45,9%	100,0%	

Approx. Sig.: 0,081, Kendall's tau-c: 0,229

Παρατηρείται στατιστικά μια οριακή τάση συσχέτισης. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι άτομα των οποίων οι σύζυγοι ασχολούνται με τα οικιακά (τρίτη κλάση), έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να θεωρούν την προστασία των προϊόντων ως την άμεση ωφέλεια της Αγροτικής Δικτύωσης.

Πίνακας 29: Συσχέτιση μεταξύ των πλεονεκτημάτων της δικτύωσης και της ηλικίας των ερωτωμένων

			ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν			Total
			1,00	2,00	3,00	
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Κ Ν	1	Count	8	12	17	37
		% within ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Κ Ν	21,6%	32,4%	45,9%	100,0%
		% within ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν	25,0%	48,0%	45,9%	39,4%
		% of Total	8,5%	12,8%	18,1%	39,4%
	2	Count	24	13	20	57
		% within ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Κ Ν	42,1%	22,8%	35,1%	100,0%
		% within ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν	75,0%	52,0%	54,1%	60,6%
		% of Total	25,5%	13,8%	21,3%	60,6%
Total	Count	32	25	37	94	
	% within ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Κ Ν	34,0%	26,6%	39,4%	100,0%	
	% within ΗΛΙΚΙΑ Ε Ν	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	34,0%	26,6%	39,4%	100,0%	

Approx. Sig.:0,076, Kendall's tau-b:0,167

Παρατηρείται στατιστικά μια τάση συσχέτισης. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι αυξανόμενης της ηλικίας των αγροτών μειώνεται η πιθανότητα η προστασία του καταναλωτή να θεωρείται ως η άμεση ωφέλεια της Αγροτικής Δικτύωσης.

Πίνακας 30: Συσχέτιση μεταξύ των πλεονεκτημάτων της δικτύωσης και του εκπαιδευτικού επιπέδου των ερωτωμένων

			ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ε Ν			Total
			1,00	2,00	3,00	
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Κ Ν	1	Count	21	15	1	37
		% within ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Κ Ν	56,8%	40,5%	2,7%	100,0%
		% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ε Ν	56,8%	31,3%	11,1%	39,4%
		% of Total	22,3%	16,0%	1,1%	39,4%
	2	Count	16	33	8	57
		% within ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Κ Ν	28,1%	57,9%	14,0%	100,0%
		% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ε Ν	43,2%	68,8%	88,9%	60,6%
		% of Total	17,0%	35,1%	8,5%	60,6%
Total	Count	37	48	9	94	
	% within ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Κ Ν	39,4%	51,1%	9,6%	100,0%	
	% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ε Ν	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	39,4%	51,1%	9,6%	100,0%	

Approx Sig.: 0,001, Kendall's tau-c: 0,313

Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι αυξανόμενου του εκπαιδευτικού επιπέδου των αγροτών αυξάνει η πιθανότητα να θεωρούν οι αγρότες την προστασία του καταναλωτή ως άμεση ωφέλεια της Αγροτικής Δικτύωσης.

Πίνακας 31: Συσχέτιση μεταξύ των πλεονεκτημάτων της δικτύωσης και του δευτερεύοντος επαγγέλματος των αγροτών

			ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Κ Ν	1	Count	1	36	37
		% within ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Κ Ν	2,7%	97,3%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	6,3%	46,2%	39,4%
		% of Total	1,1%	38,3%	39,4%
	2	Count	15	42	57
		% within ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Κ Ν	26,3%	73,7%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	93,8%	53,8%	60,6%
		% of Total	16,0%	44,7%	60,6%
Total	Count	16	78	94	
	% within ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Κ Ν	17,0%	83,0%	100,0%	
	% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	17,0%	83,0%	100,0%	

Approx. Sig.:0,003, Phi:0,307

Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι άτομα που ασκούν δεύτερο επάγγελμα έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να θεωρούν την προστασία του καταναλωτή ως την άμεση ωφέλεια της Αγροτικής Δικτύωσης.

Πίνακας 32: Συσχέτιση μεταξύ των πλεονεκτημάτων της δικτύωσης και της εκπαιδευτικής βαθμίδας των αγροτών

			ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Π Ν			Total
			1,00	2,00	3,00	
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Κ Ν	1	Count	6	16	6	28
		% within ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Κ Ν	21,4%	57,1%	21,4%	100,0%
		% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Π Ν	60,0%	53,3%	30,0%	46,7%
		% of Total	10,0%	26,7%	10,0%	46,7%
	2	Count	4	14	14	32
		% within ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Κ Ν	12,5%	43,8%	43,8%	100,0%
		% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Π Ν	40,0%	46,7%	70,0%	53,3%
		% of Total	6,7%	23,3%	23,3%	53,3%
Total	Count	10	30	20	60	
	% within ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Κ Ν	16,7%	50,0%	33,3%	100,0%	
	% within ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Π Ν	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	16,7%	50,0%	33,3%	100,0%	

Approx. Sig.:0,060, Kendall's tau-b: 0,222

Παρατηρείται στατιστικά μια τάση συσχέτισης. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι όσο καλύτερο είναι το εκπαιδευτικό επίπεδο των πρωτότοκων παιδιών των αγροτών τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα να θεωρούν οι αγρότες την προστασία του καταναλωτή ως άμεση ωφέλεια της Αγροτικής Δικτύωσης.

Πίνακας 33: Συσχέτιση μεταξύ των πλεονεκτημάτων της δικτύωσης και του δευτερεύοντος επαγγέλματος των αγροτών

			ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
ΚΑΛΗ ΤΙΜΗ Ν	1	Count	15	59	74
		% within ΚΑΛΗ ΤΙΜΗ Ν	20,3%	79,7%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	93,8%	75,6%	78,7%
		% of Total	16,0%	62,8%	78,7%
	2	Count	1	19	20
		% within ΚΑΛΗ ΤΙΜΗ Ν	5,0%	95,0%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	6,3%	24,4%	21,3%
		% of Total	1,1%	20,2%	21,3%
Total	Count	16	78	94	
	% within ΚΑΛΗ ΤΙΜΗ Ν	17,0%	83,0%	100,0%	
	% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	17,0%	83,0%	100,0%	

Approx. Sig.:0,107, Phi: 0,166

Παρατηρείται στατιστικά μια οριακή τάση συσχέτισης. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι άτομα που δεν ασκούν και άλλο επάγγελμα, έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να θεωρούν τις καλύτερες τιμές για τα προϊόντα τους ως την άμεση ωφέλεια της Αγροτικής Δικτύωσης.

Πίνακας 34: Συσχέτιση μεταξύ των πλεονεκτημάτων της δικτύωσης και του φύλου των αγροτών

			ΦΥΛΟ Ε		Total
			ΑΡΡΕΝ	ΘΗΛΥ	
ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΡ Ν	1	Count	63	6	69
		% within ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΡ Ν	91,3%	8,7%	100,0%
		% within ΦΥΛΟ Ε	76,8%	50,0%	73,4%
		% of Total	67,0%	6,4%	73,4%
	2	Count	19	6	25
		% within ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΡ Ν	76,0%	24,0%	100,0%
		% within ΦΥΛΟ Ε	23,2%	50,0%	26,6%
		% of Total	20,2%	6,4%	26,6%
Total	Count	82	12	94	
	% within ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΡ Ν	87,2%	12,8%	100,0%	
	% within ΦΥΛΟ Ε	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	87,2%	12,8%	100,0%	

Approx. Sig.:0,049, Phi: 0,203

Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι οι άνδρες, έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να θεωρούν την παραγωγή ποιοτικών προϊόντων ως άμεση ωφέλεια της Αγροτικής Δικτύωσης.

Πίνακας 35: Συσχέτιση μεταξύ των πλεονεκτημάτων της δικτύωσης και του δευτερεύοντος επαγγέλματος των αγροτών

			ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2		Total
			ΝΑΙ	ΟΧΙ	
ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΡ Ν	1	Count	15	54	69
		% within ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΡ Ν	21,7%	78,3%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	93,8%	69,2%	73,4%
		% of Total	16,0%	57,4%	73,4%
	2	Count	1	24	25
		% within ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΡ Ν	4,0%	96,0%	100,0%
		% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	6,3%	30,8%	26,6%
		% of Total	1,1%	25,5%	26,6%
Total	Count	16	78	94	
	% within ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΡ Ν	17,0%	83,0%	100,0%	
	% within ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 2	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	17,0%	83,0%	100,0%	

Approx. Sig.:0,043, Phi: 0,209

Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι άτομα που δεν ασκούν δεύτερο επάγγελμα, έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να θεωρούν την παραγωγή ποιοτικών προϊόντων ως άμεση ωφέλεια της Αγροτικής Δικτύωσης.

Πίνακας 36: Συσχέτιση μεταξύ των πλεονεκτημάτων της δικτύωσης και του φύλου των πρωτότοκων παιδιών των αγροτών

			ΦΥΛΟ Π Ν		Total
			ΑΡΡΕΝ	ΘΗΛΥ	
ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΡ Ν	1	Count	22	20	42
		% within ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΡ Ν	52,4%	47,6%	100,0%
		% within ΦΥΛΟ Π Ν	59,5%	83,3%	68,9%
		% of Total	36,1%	32,8%	68,9%
	2	Count	15	4	19
		% within ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΡ Ν	78,9%	21,1%	100,0%
		% within ΦΥΛΟ Π Ν	40,5%	16,7%	31,1%
		% of Total	24,6%	6,6%	31,1%
Total	Count	37	24	61	
	% within ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΡ Ν	60,7%	39,3%	100,0%	
	% within ΦΥΛΟ Π Ν	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	60,7%	39,3%	100,0%	

Approx Sig.: 0,033, Kendall's tau-c: 0,228

Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική. Η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης χαρακτηρίζει ως πολύ ασθενή τη σχέση των δύο μεταβλητών. Διαπιστώνεται ότι οι ερωτώμενοι των οποίων τα πρωτότοκα παιδιά είναι άρρενα έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να θεωρούν την παραγωγή ποιοτικών προϊόντων ως τη σημαντικότερη άμεση ωφέλεια της Αγροτικής Δικτύωσης.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σχετικά με τη μονομεταβλητή ανάλυση των επιχειρήσεων συμπεραίνουμε τα εξής: Υπάρχουν αξιόλογες μονάδες μεταποιητικής διαδικασίας των αγροτικών προϊόντων στην περιοχή του Δήμου Βέλου - Βόχας. Οι περισσότερες επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην έρευνα και δραστηριοποιούνται στο χώρο, έχουν την έδρα τους στη ΒΙ.ΠΕ. του Ζευγολατείου και σε κέντρα έντονης γεωργικής δράσης (ιδιαίτερα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες), όπως η Στιμάγκα και το Χαλκείο. Στις επιχειρήσεις απασχολείται επαρκές ανθρώπινο δυναμικό και μάλιστα Πανεπιστημιακής εκπαίδευσης κυρίως ειδικευμένο στον κλάδο των οικονομικών. Συνάμα μεγάλο ποσοστό του προσωπικού στην πλειοψηφία των επιχειρήσεων εξειδικεύεται στην Ανάπτυξη Προϊόντων ή Υπηρεσιών και στις Πωλήσεις (Πίνακας 1 - 8).

Υπάρχει ένθερμη διάθεση εκ μέρους επιχειρηματιών για πιο οργανωμένη συνεργασία με τους αγρότες όχι μόνο του Δήμου αλλά και της ευρύτερης Περιφέρειας, δεδομένου ότι τα προϊόντα που επεξεργάζονται οι επιχειρήσεις προέρχονται κατεξοχήν από την αγροτική πράξη. Οι προοπτικές μάλιστα για διαρκή και συντονισμένη συνεργασία είναι θετικές, ιδιαίτερα όταν αυτή υπόκειται σε συγκεκριμένους κανόνες ή προϋποθέσεις και με έμφαση στη διασφάλιση ποιότητας. Το γεγονός αυτό αναδεικνύει τον προσανατολισμό των επιχειρήσεων στην ποιότητα των τροφίμων, εφόσον υπάρχει (και ορθά) η αντίληψη, ότι η εξασφάλιση ποιότητας θα βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα των αγροτικών προϊόντων και θα συμβάλλει στη διατήρηση της προστιθέμενης αξίας στην περιοχή. Παρά ταύτα υπάρχουν σύμφωνα με το 88% των επιχειρήσεων προβλήματα στη σύναψη συμφωνιών με τους αγρότες, τα οποία πηγάζουν αφενός από τη δυσπιστία και το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο εκ μέρους παραγωγών αφετέρου απουσίας αποτελεσματικής στρατηγικής εκ μέρους επιχειρήσεων (Πίνακας 9 - 17).

Όσον αφορά τις εξαγωγές, αυτές κυμαίνονται σε ποσοστά από 15% – 100% γεγονός που δείχνει ότι οι επιχειρήσεις ενδιαφέρονται για τη διεύρυνση της εξωστρέφειάς τους. Θετικό για τις εξαγωγικές δυνατότητες ή την έρευνα αγοράς παραμένει το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις συμβουλευονται ποικίλους φορείς. Παρ' όλα αυτά η ενημέρωση δεν είναι κοινή, ταυτόχρονη και έγκυρη για όλους. Μεγάλη ήταν η δυσαρέσκεια στις ερωτώμενες επιχειρήσεις από την ελλιπή ενημέρωση από τους

θεσμοθετημένους φορείς της πολιτείας και η ανατροφοδότηση με έγκυρες πληροφορίες των ιστοσελίδων του διαδικτύου (Πίνακες 18 – 21).

Σχετικά με θέματα επιχειρησιακού ενδιαφέροντος, τα οποία αφορούν και την γεωργική πρακτική όπως: εξοπλισμός, επιδοτήσεις, χρηματοδότηση, λογισμικά, πώληση προϊόντων, νέες δράσεις, φορολογικά, περιβάλλον, εμπορία ειδών και αγροτικά δίκτυα, υπάρχει ισχυρή θέληση (εκ μέρους επιχειρήσεων) για διαρκή και έγκυρη ενημέρωση. Ιδίως σε ό, τι αφορά τα δίκτυα, 8 από τις 9 επιχειρήσεις θεωρούν πάρα πολύ σημαντική την ενημέρωση σε θέματα σχετικά με τη δημιουργία Δικτύων τόσο μεταξύ επιχειρήσεων όσο και μεταξύ ιδιωτών (Πίνακας 22 - 31). Με αυτό το σκεπτικό, θετικό κρίνεται το γεγονός ότι πολλές επιχειρήσεις γνωρίζουν περί δικτύωσης ήδη από το 1978 και μάλιστα 4 από τις επιχειρήσεις, που συμμετείχαν στην έρευνα, είναι μέλη σε κάποιο Δίκτυο (Πίνακας 36). Επιπλέον ενθαρρυντικό για την αγροτική δικτύωση είναι ότι υπάρχουν 4 διαφορετικά Δίκτυα στην περιοχή, στα οποία αυτές οι επιχειρήσεις συμμετέχουν ενεργά ως πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (Πίνακας 32 - 37).

Από τις επιχειρήσεις που δε συμμετέχουν σε κάποιο συλλογικότητα, αυτό (σύμφωνα με τη γνώμη τους) έγκειται στην ελλιπή οργανωτική δομή και στην ελλιπή έρευνα αγοράς εκ μέρους επιχειρηματιών. Αυτό μάλιστα έρχεται να κλειδώσει με το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις που δε συμμετέχουν σε κάποιο συλλογικό όργανο ή δεν ασχολούνται με τη δικτύωση, δεν έχουν στραμμένο το «βλέμμα» στις Πωλήσεις και στην Ανάπτυξη Προϊόντων και Υπηρεσιών. Αντίθετα για όσες συμμετέχουν σε κάποιο Δίκτυο γεγονός είναι ότι η δικτύωση κατά την άποψή τους, εξασφαλίζει την επιβίωση της επιχείρησης, διασφαλίζει χρήματα και συνάμα διευρύνει την εξωστρέφεια (Πίνακας 38 - 41). Στην πλειοψηφία τους ωστόσο οι επιχειρήσεις θεωρούν ότι η αγροτική δικτύωση δεν αξιοποιεί στο έπακρο τα στοιχεία των τομέων παραγωγής, όπως αυτά εντοπίζονται στην περιοχή (Πίνακας 42). Θεωρείται μάλιστα, ότι η δικτύωση θα μπορέσει να βοηθήσει τη γεωργία και να ωφελήσει την τοπική αγροτική οικονομία μόνο όταν υπάρξει συντονισμένη προσπάθεια από φερέγγυους φορείς της πολιτείας.

Τέλος, η πλειοψηφία των επιχειρήσεων επιθυμεί την ένταξη σε Δίκτυα (Πίνακας 44) και μάλιστα παροτρύνει όσο μπορεί συνεργάτες και φίλους για να ενταχθούν σε κάποιο Δίκτυο (Πίνακας 45). Γενικά οι επιχειρήσεις προσβλέπουν θετικά τη συμμετοχή τους σε δίκτυα. Ωστόσο δεν θα χαρακτήριζαν ευοίωνες τις προοπτικές για τη

βιωσιμότητα των δικτύων στη σημερινή κοινωνία και εν ίδει οικονομικής κρίσης (Πίνακας 46).

Συνεχίζοντας στη μονομεταβλητή ανάλυση των αγροτών διαπιστώνουμε ότι υπάρχουν ενεργοί παραγωγοί με αποδοτικότερες εκμεταλλεύσεις, οι οποίοι είναι προσανατολισμένοι θετικά στην έρευνα αγοράς. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται και από το ότι η έρευνα αγοράς αποτελεί τον κυριότερο αρωγό στην εξασφάλιση και ταυτόχρονα στη διοχέτευση της παραγωγής.

Πιο συγκεκριμένα για το δείγμα της έρευνας από το Δήμο Βέλου – Βόχας προκύπτει ότι:

A) 82 άτομα είναι άντρες και 12 γυναίκες. Από τους άντρες, οι 54 είναι παντρεμένοι όπως και οι 7 γυναίκες. 1 τουλάχιστον παιδί έχουν 61 ερωτώμενοι. Από αυτούς που έχουν παιδιά, πρωτότοκα είναι 37 αγόρια και 24 κορίτσια (Πίνακας 1 – 4). Αναλυτικότερα στοιχεία του αριθμού των παιδιών διατίθενται στον Πίνακα 15.

B) Η ηλικία των ερωτωμένων ατόμων κυμαίνεται από 24 – 84 ετών. Για τους συζύγους αυτών, η ηλικία τους κυμαίνεται από 28 – 82 ετών και η ηλικία των πρωτότοκων παιδιών από 3 – 52 ετών.

Γ) Όσον αφορά την εκπαιδευτική βαθμίδα των ερωτωμένων μόλις 36 άτομα έχουν Βασική Εκπαίδευση, ενώ 37 άτομα δεν έχουν ολοκληρώσει ούτε δημοτικό ούτε γυμνάσιο. Τα υπόλοιπα 21 άτομα έχουν Μέση και Ανώτατη Εκπαίδευση.

Δ) 16 άτομα στα 94 ασκούν και δεύτερο επάγγελμα ενώ οι κατ' αποκλειστικότητα αγρότες είναι 78. Από τους πολυαπασχολούμενους, 4 άτομα είναι ιδιωτικοί υπάλληλοι και 12 άτομα ελεύθεροι επαγγελματίες. Στο πεδίο αυτό είναι άξιο λόγου ότι μόλις 7 παιδιά των ερωτωμένων, είναι αποκλειστικά αγρότες, γεγονός που δηλώνει ότι ελάχιστοι αγρότες ωθούν τα παιδιά τους στο γεωργικό επάγγελμα (Πίνακας 11 – 14).

E) 35 στους 94 αγρότες έχουν παρακολουθήσει σεμινάριο σχετικό με τα αγροτικά ζητήματα, γεγονός που θα χαρακτήριζε την ενημέρωση στον αγροτικό πληθυσμό ως ελλιπή (Πίνακας 16). Αυτό επιβεβαιώνεται και από τη συσχέτιση με την εκπαιδευτική βαθμίδα των ερωτωμένων καθότι μόνο όσοι έχουν Βασική ή Μέση Εκπαίδευση είναι πιθανότερο να έχουν παρακολουθήσει κάποιο σχετικό σεμινάριο. Αξίζει να σημειωθεί ότι πιο πρόθυμοι να πληρώσουν για ένα σεμινάριο είναι οι νεότεροι σε ηλικία αγρότες, οι έχοντες δευτερεύον επάγγελμα και όσων οι σύζυγοι και τα πρωτότοκα παιδιά ανήκουν

στις μεσαίες ηλικιακές τάξεις δηλαδή 42-55 ετών και 21-38 ετών αντίστοιχα. Παρά την ελλιπή ενημέρωση λοιπόν, σημειώνεται μια ισχυρή βούληση των αγροτών να πληρώσουν για ένα σεμινάριο σχετικό με τη δικτύωση (Πίνακας 98). Μάλιστα το 27,7% του συνόλου στα πλαίσια της συνεχούς επιμόρφωσης θα επιθυμούσε τη διοργάνωση αγροτικών σεμιναρίων. Επιπλέον ένα 70,2% δηλώνει ότι κάθε άλλο από ασήμαντα είναι τα εν λόγω σεμινάρια για μια αειφορική γεωργία.

Η απογοήτευση των αγροτών για το μέλλον του γεωργικού επαγγέλματος πηγάζει από το ελλιπές εισόδημα, που προέρχεται από τις εκμεταλλεύσεις τους. Μόλις το 37,2% είναι ικανοποιημένοι από το εισόδημα (Πίνακας 18). Παρά ταύτα το 61,7% εξακολουθεί να πιστεύει ότι από τη γεωργία μπορεί να εξασφαλιστεί ένα ικανοποιητικό ετήσιο εισόδημα (Πίνακας 19). Η άποψη αυτή ενισχύεται και από το γεγονός ότι οι περισσότεροι άρρενες αγρότες που συμμετείχαν στην έρευνα στο 75,5%, κατατάσσουν μόνο ως κύριο το αγροτικό επάγγελμα, όταν ερωτήθηκαν εάν θα μπορούσαν να συγκεράσουν το γεωργικό με ένα άλλο επάγγελμα δευτερεύον.

Στην πλειοψηφία τους οι συμμετέχοντες στην έρευνα (63,8%), ισχυρίζονται ότι το επάγγελμα του αγρότη έχει μέλλον για τα παιδιά τους (Πίνακας 21). Αντίθετα στους λόγους για τους οποίους οι νέοι δεν προθυμοποιούνται να ασχοληθούν με τη γεωργία, σύμφωνα με τους ερωτώμενους συγκαταλέγονται: η δυσκολία στην άσκηση του επαγγέλματος συνοδευόμενη από την οκνηρία των νέων, τη στιγμή που οι σύγχρονοι τρόποι ζωής επιτάσσουν τη χρήση της τεχνολογίας και ελάχιστο σωματικό κάματο. Στους λόγους επίσης συγκαταλέγονται, κατά τους άρρενες ερωτώμενους, οι τιμές που απολαμβάνουν τα αγροτικά προϊόντα και η απουσία κινήτρων εκ μέρους της πολιτείας στην εγκατάσταση νέων αγροτών ή στη διατήρηση των ήδη υπαρχόντων, εκ μέρους γυναικών. Είναι γεγονός ότι η εφαρμογή των μέτρων για τους νέους αγρότες εφαρμόστηκε στη χώρα μας πλημελέστατα και με ελλιπή ενημέρωση στο αγροτικό κοινό. Αποτέλεσμα ήταν, οι νέοι αγρότες που ξεκίνησαν με όραμα και διάθεση για το αγροτικό επάγγελμα να συγκαταλέγονται σήμερα στις νέες γενιές χρεωμένων και ανήμπορων να συντηρήσουν την εκμετάλλευσή τους (Πίνακας 22).

Αξίζει να σημειωθεί ότι για τους παραγωγούς που συμμετείχαν στην έρευνα, οι λόγοι για τους οποίους επέλεξαν το γεωργικό επάγγελμα ποικίλουν. Οι 3 κυριότεροι είναι, η αγάπη για τη φύση και το επάγγελμα, σε αντιδιαστολή με την έκδηλη απροθυμία

σημαντικής πλειοψηφίας των νέων να γίνουν γεωργοί, η οικογενειακή παράδοση που επιτάσσει τη λειτουργία και την ακεραιότητα των εκμεταλλεύσεων και, φυσικά, η θέληση των παραγωγών να μείνουν στον τόπο τους εφόσον είναι συναισθηματικά δεμένοι (και έτσι επιτάσσει η οικογενειακή παράδοση) (Πίνακας 23 – 25).

Όσον αφορά τις καλλιέργειες υπάρχει ικανοποιητική αγροτική δραστηριότητα. Οι καλλιέργειες που κυριαρχούν είναι η ελιά και η άμπελος για νωπό σταφύλι ή σταφίδα. 90 άτομα καλλιεργούν αμπέλια και 86 άτομα καλλιεργούν ελιά (Πίνακας 29, 30, 37). Ακολουθούν οι καλλιέργειες των εσπεριδοειδών και των λοιπών οπωροφόρων ή οπωροκηπευτικών. Παρά το γεγονός ότι αυτές οι καλλιέργειες βρίσκονται σε μια από τις πιο γόνιμες και εύφορες κοιλάδες τις Πελοποννήσου προορίζονται δυστυχώς ως επί το πλείστον μόνο για αυτοκατανάλωση και αυτό διότι δεν υπάρχει ένα οργανωμένο δίκτυο διάθεσης της παραγωγής. Ως αποτέλεσμα οι καλλιέργειες αυτές είναι ελάχιστος σημασίας για τους παραγωγούς, τη στιγμή που θα μπορούσαν να αποτελέσουν συγκριτικό πλεονέκτημα της περιοχής και με τη δυναμικότητα που τις διακρίνει, να συνεισφέρουν στην αύξηση του αγροτικού εισοδήματος. Αξίζει να σημειωθεί αναφορικά με τα εσπεριδοειδή της Βόχας, ότι πέραν της ποιοτικής παραγωγής τους και με την προοπτική ενός δικτύου διακίνησης, τόσο στην εγχώρια όσο στην εξωτερική αγορά, θα μπορούσαν να συμβάλλουν στη διαμόρφωση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της χώρας υποκαθιστώντας τις εισαγωγές λεμονιών Αργεντινής (!), τη στιγμή μάλιστα που όπως ισχυρίζονται οι παραγωγοί οι λεμονιές στο Βοχαϊκό είναι «τσακισμένες».

Στο σύνολο των καλλιεργουμένων εκτάσεων ανά παραγωγό αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι μόνο 1 παραγωγός από το σύνολο των συμμετεχόντων στην έρευνα (Πίνακας 27) δεν έχει ιδιόκτητη γη. Σημαντικό ποσοστό της τάξεως 25,5% (Πίνακας 28) ενοικιάζει γη. Σχετικά με τις ακολουθούμενες καλλιεργητικές τεχνικές οι παραγωγοί εφαρμόζουν ως επί το πλείστον σύστημα ολοκληρωμένης διαχείρισης. Στην πλειοψηφία τους μάλιστα οι αγρότες αρδεύουν τις εκτάσεις τους και δη με ιδιόκτητες γεωτρήσεις (Πίνακας 31, 32, 39, 40, 46). Το γεγονός αυτό ωστόσο προκαλεί ανεπανόρθωτη ζημιά στα υδατικά αποθέματα, όταν ήδη η περιοχή πάσχει τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά από προβλήματα νερού. Είναι γεγονός ότι ο υδροφόρος ορίζοντας έχει μολυνθεί από την εντατική χρήση φυτοπροστατευτικών και έχει εξαντληθεί από τις ανεξέλεγκτες γεωτρήσεις.

Η κτηνοτροφία στην περιοχή και στη παρούσα φάση δε συνιστά συγκριτικό πλεονέκτημα. Παρά ταύτα υπάρχουν αξιόλογες μονάδες με υψηλό μερίδιο αγοράς, η επέκταση και βιωσιμότητα των οποίων στηρίζεται στις άριστες συνθήκες της περιοχής.

Όσον αφορά τις τιμές πώλησης των αγροτικών προϊόντων αυτές ποικίλουν όπως και το κόστος των εισροών (Πίνακες 33, 34, 35, 36, 41, 42, 43, 44, 47, 48). Αυτές οι διακυμάνσεις οφείλονται στην ιδιομορφία και την οικονομία των εκμεταλλεύσεων, στη διαφορά των εδαφών και του μικροκλίματος και στην διαφορά των ειδών των καλλιεργουμένων ποικιλιών.

Ενδιαφέρουσα είναι η προσπάθεια που καταβάλλεται εκ μέρους των παραγωγών που συμμετείχαν στην έρευνα, για τη διεύρυνση της εξωστρέφειας της εκμετάλλευσης. 19 άτομα αποκλειστικά εξάγουν την παραγωγή τους σε χώρες Ευρωπαϊκές και μη. Από την άλλη, 47 άτομα αποκλειστικά διαθέτουν την παραγωγή τους στη χώρα μας, ενώ 28 άτομα δραστηριοποιούνται τόσο στο εσωτερικό όσο στο εξωτερικό (Πίνακας 54 – 56). Εύλογα λοιπόν εξάγεται το συμπέρασμα ότι για τους παραγωγούς της Βόχας η έρευνα αγοράς εκτείνεται πέραν των συνόρων της ελληνικής επικράτειας. Το γεγονός αυτό συνάδει με τη λογική της δικτυακής οργάνωσης και δρα καταλυτικά στη συγκρότηση δικτύων. Πιστοί όμως στην οικογενειακή παράδοση οι περισσότεροι παραγωγοί αφήνουν την έρευνα αγοράς για τους μελλοντικούς κληρονόμους της εκμετάλλευσης, εφόσον αυτοί θα την διαχειρίζονται.

Έχοντας κατά νου τα προαναφερθέντα περί εξωστρέφειας, συστατικό στοιχείο επιτυχίας της εκμετάλλευσης είναι η διάθεση για διαρκή και εμπειριστατωμένη ενημέρωση. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα παραγωγοί κλήθηκαν να ιεραρχήσουν τους πόλους ενημέρωσης για τα αγροτικά (και όχι μόνο) ζητήματα και καταλήξαμε στους 2 ισχυρότερους, οι οποίοι και συμπίπτουν στο πρόσωπο του ιδιώτη γεωπόνου (Πίνακας 58 – 59) της περιοχής. Το 54,1% είναι ικανοποιημένοι από τις παρεχόμενες συμβουλές και το 51,1% μάλιστα δηλώνει ότι βοηθήθηκε πάρα πολύ (Πίνακας 81 – 84). Το 89,4% δηλώνει ότι είναι αναγκαία, για την επιτυχία της εκμετάλλευσης, η παροχή συμβουλών εκ μέρους γεωπόνων. Πέραν όμως των γνώσεων που μπορεί να έχει ο ιδιώτης γεωπόνος, δε συνεπάγεται ότι η ενημέρωση την οποία λαμβάνει (και μεταδίδει) είναι ευρεία και έγκυρη. Αυτός ίσως είναι ο λόγος που, σύμφωνα με τους παραγωγούς, δεν έχει υπάρξει ποτέ γεωπόνος, ο οποίος να έχει οργανώσει τοπικά ομάδες ώστε να

συζητηθούν προβλήματα και μέσα από το διάλογο να δοθούν συμβουλές. Πιθανόν αυτός να είναι και ένας λόγος για τον οποίο οι περισσότεροι παραγωγοί (66%) είναι μη ικανοποιημένοι από τους πόλους ενημέρωσης (Πίνακας 60) ανεξαρτήτως φύλου, εκπαίδευσης και επαγγέλματος .

Ως αποτέλεσμα, οι παραγωγοί προτείνουν μέτρα για τη βελτίωση της παρεχόμενης ενημέρωσης, που σχετίζονται κυρίως με την κρατική πρόνοια. Ζητείται δηλαδή εφισταμένη κρατική παρουσία με κλιμάκια γεωπόνων, που θα επισκέπτονται πιο συχνά την Περιφέρεια ούτως ώστε να ενημερώνουν τον αγροτικό κόσμο για τα νέα δεδομένα στις καλλιέργειες, στην παραγωγή, στην αγορά και σαφέστατα στη προσφορά και στη ζήτηση των αγροτικών προϊόντων.

Τέτοια ζητήματα κλήθηκαν να βαθμολογήσουν οι ερωτώμενοι παραγωγοί. Σύμφωνα με τη συσχέτιση όσο πιο νέοι είναι οι αγρότες τόσο πιο έκδηλο ενδιαφέρον φέρονται να έχουν για ενημέρωση σε θέματα νέων καλλιεργειών, τεχνικών και μεθόδων αειφορικής γεωργίας, εξέλιξης τεχνολογικών εξοπλισμών, χρηματοδότης ή δανειοδότησης της εκμετάλλευσης και συνεργασίας με όμορους παραγωγούς. Παρόμοια ενδιαφέροντα έδειξαν και όσοι ασκούν δευτερεύον επάγγελμα, ανεξαρτήτως φύλου και εκπαίδευσης. Στο σημείο αυτό αξιοσημείωτο είναι ότι για τα δίκτυα το 53,2% των συμμετεχόντων έδειξε έκδηλο ενδιαφέρον. Το γεγονός αυτό είναι ενισχυτικό στη διάθεση των παραγωγών για εξωστρέφεια των εκμεταλλεύσεων αφενός και αφετέρου στην προαγωγή της συνεργασίας, με στόχο την επίτευξη καλύτερων τιμών. Κατόπιν συζητήσεων που πραγματοποιήθηκαν διαπιστώθηκε ότι η παραγωγή όχι μόνο δεν διατίθεται αλλά και όταν διατεθεί οι τιμές δεν είναι ικανοποιητικές. Μάλιστα, όπως δηλώνουν οι ερωτώμενοι, χρόνο με το χρόνο σημειώνονται πτωτικές τάσεις και αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα προϊόντα δεν διατίθενται συνολικά αλλά μεμονωμένα από κάθε παραγωγό, δυσχεραίνοντας ακόμα περισσότερο την κατάσταση. Υπάρχει η άποψη ότι η συνεργασία και η συγκέντρωση της παραγωγής θα αποφέρει και τα ικανοποιητικά οφέλη στην παραγωγή και στο εισόδημα των παραγωγών.

Στα πλαίσια της προαγωγής της συνεργασίας αλλά και της συμμετοχικής δράσης στον αγροτικό χώρο του Δήμου η πλειοψηφία των ερωτηθέντων αγροτών απήντησε ότι δε συμμετέχει ενεργά σε κάποιο φορέα, πολύ απλά διότι δεν λειτουργούν ορθά ή δε λειτουργούν καθόλου ή απευθύνονται σε εξειδικευμένους παραγωγούς.

Σε αντιδιαστολή με την διάθεση για συνεργασία λοιπόν, είναι δύσκολο να επιτευχθεί μια συλλογική δράση, όταν η πλειοψηφία των παραγωγών δε συμμετέχει συντονισμένα σε αυτούς (Πίνακας 76 – 80) ανεξαρτήτως επιπέδου εκπαίδευσης.

Σχετικά με την οργάνωση της εκμετάλλευσης, οι παραγωγοί που συμμετείχαν στην έρευνα, τηρούν πρόγραμμα διεργασιών και οικονομικών της καλλιέργειας με ποικίλους τρόπους. Το 73,4% των παραγωγών τηρεί γραπτά ημερολόγιο εργασιών και είναι απόλυτα ικανοποιημένοι, ιδίως όσοι έχουν υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης οι ίδιοι ή τα πρωτότοκα παιδιά τους και όσων τα πρωτότοκα παιδιά είναι άνεργοι ή σπουδαστές. Οι υπόλοιποι απλά στηρίζονται στην αδιαμφισβήτητη εμπειρία των χρόνων. Τα οικονομικά της εκμετάλλευσης, οι περισσότεροι παραγωγοί τα τηρούν με το μυαλό ή με πρόχειρες σημειώσεις (Πίνακας 87 – 89). Η συστηματική τήρηση ημερολογίου ή ατζέντας διεργασιών βοηθά αναμφισβήτητα στην έγκυρη εφαρμογή των καλλιεργητικών τεχνικών, στην οικονομία της εκμετάλλευσης και φυσικά στη δημιουργία ιστορικού αρχείου.

Ολοκληρώνοντας, σχετικά με το αν οι παραγωγοί γνωρίζουν ή όχι για τα Δίκτυα, δυσάρεστο είναι το γεγονός ότι μόλις το 17% του συνόλου έχει ακούσει για Δίκτυα. Μάλιστα οι χρονολογίες του πότε ακούσανε για πρώτη φορά και από ποιον ποικίλουν (Πίνακας 90 – 92). Δυσάρεστο επιπλέον παραμένει το γεγονός ότι, ενώ ορισμένοι παραγωγοί γνωρίζουν για τα Δίκτυα, δεν ασχολούνται ενεργά με τη Δικτύωση, τη δημιουργία ομάδων, τη συνεργασία και την ομαδικότητα στην προώθηση της αγροτικής παραγωγής.

Από τους αγρότες που γνωρίζουν για τα Δίκτυα, σχεδόν όλοι πιστεύουν ότι η δικτύωση αξιοποιεί στο έπακρο την αγροτική παραγωγή και πως αυτή η εξασφάλιση της διοχέτευσης της παραγωγής, δημιουργεί κλίμα σιγουριάς για την εξέλιξη της εκμετάλλευσης. Αυτός είναι και ο κυριότερος λόγος, μαζί με την εξασφάλιση ποιότητας και καινοτομίας στο προϊόν, που θέλησαν ορισμένοι να ασχοληθούν με τη δικτύωση. Εξυπακούεται ότι όσοι ασχολούνται με τη δικτύωση δεν έχουν μετανιώσει καθόλου (Πίνακας 95, 97). Συνολικά στους παραγωγούς επικρατούσα είναι η άποψη, ότι η δικτύωση σαφέστατα βοηθά στην προώθηση των προϊόντων και συμβάλλει στην τοπική ανάπτυξη της περιοχής (Πίνακας 96, 101-102):

- 1) διατηρώντας σε υψηλά ποσοστά την προστιθέμενη αξία του τόπου(42,6%)

- 2) επιτυγχάνοντας καλύτερες τιμές χονδρικής πώλησης(13,8%)
- 3) αναπτύσσοντας περαιτέρω τη γεωργική δράση(9,6%) και ενισχύοντας τη συλλογική συνεργασία(30,9%)
- 4) καθιερώνοντας αιφορικές μεθόδους διαχείρισης στη γεωργική δράση (3%).

Ένα μεγάλο ποσοστό 86,2% των αγροτών που συμμετείχαν στην έρευνα επιθυμεί την ένταξή του σε καθεστώς δικτύωσης και μάλιστα ένα 3,2% ιδιαίτερα όταν η ένταξη έγκειται σε προϋποθέσεις, όπως για παράδειγμα η βιολογική καλλιέργεια επί σειράς ετών. Παρόμοια, το 87,2% των παραγωγών θα παρότρυνε κι άλλους αγρότες να ενταχθούν σε κάποιο δίκτυο ή ομάδα.

Τέλος, οι συμμετέχοντες στην έρευνα παραγωγοί κλήθηκαν να ιεραρχήσουν τα 5 βασικά χαρακτηριστικά οφέλη της δικτυακής οργάνωσης. Ως πιο σημαντικά κατατάσσουν:

- (α) την καλή τιμή που διασφαλίζεται στον παραγωγό(35,1%), μάλιστα όσοι δεν είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες το θεωρούν σημαντικότερο,
- (β) την ποιότητα του τροφίμου(26,6%), σύμφωνα με τους περισσότερους άρρενες ερωτώμενους και κατά κύριο επάγγελμα αγρότες,
- (γ) την ευκολία στη διάθεση της παραγωγής(24,5%), ιδίως οι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες το θεωρούν ως το σημαντικότερο όφελος.

Λιγότερο σημαντικά κατατάσσονται η προστασία του περιβάλλοντος(9,6%), όπου σημαντική θεωρείται από όσους έχουν δευτερεύον επάγγελμα ή οι σύζυγοί τους (γυναίκες) ασχολούνται με τα οικιακά και η προστασία του καταναλωτή(4,3%). Στην τελευταία εντάσσονται οι μεγαλύτεροι σε ηλικία αγρότες (61-84 ετών), οι έχοντες Βασική ή Μέση Εκπαίδευση, οι κατά δευτερεύον επάγγελμα αγρότες και όσοι έχουν μορφωμένα πρωτότοκα τέκνα. Η ιεράρχηση αυτή δείχνει την έντονη τάση των παραγωγών του Δήμου Βέλου – Βόχας για εξασφάλιση ικανοποιητικού εισοδήματος και διασφάλιση της παραγωγής τους, ιδιαίτερα όταν αυτά προκύπτουν από τις δικτυακές ενέργειες.

Αποτιμώντας τη διατομεακή συνεργασία για την αξιοποίηση της αγροτικής παραγωγής, με απώτερο σκοπό την προώθηση της αγροτικής δικτύωσης, καταλήγουμε στα εξής συμπεράσματα:

Στον Πρωτογενή Τομέα, προκύπτει ότι βασικά διαρθρωτικά προβλήματα αποτελούν ο πολυτεμαχισμός και το μικρό μέγεθος του κλήρου που αντιστοιχεί στο μέσο αγρότη, η ηλικιακή ανομοιογένεια, η μικρή διείσδυση της βιολογικής καλλιέργειας, η χαμηλή ενσωμάτωση τεχνολογιών και καινοτομιών στην παραγωγή. Ο πρωτογενής τομέας όπως αυτός εντοπίζεται στο Δήμο Βέλου – Βόχας ωστόσο, δύναται να αποτελέσει αναγνωρίσιμη δυναμικότητα ικανή να αποτελέσει πυλώνα της βελτίωσης της οικονομίας τόσο στην περιοχή όσο και στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Ο αγροδιατροφικός τομέας συμβάλλει στην επίτευξη αυτής της προτεραιότητας μέσω της αύξησης της εγχώριας παραγωγής σε ποιοτικά και ανταγωνιστικά αγροδιατροφικά προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας, της δημιουργίας θετικού εμπορικού ισοζυγίου, κυρίως μέσω αύξησης των εξαγωγών καθώς και τη δημιουργία διατροφικής επάρκειας και ασφάλειας προάγοντας παράλληλα την επιχειρηματικότητα και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στις αγροτικές περιοχές.

Υπό το πρίσμα αυτό οι τάσεις που εμφανίζονται στο σύνολο της χώρας μας με τη στροφή εργατικού δυναμικού και της οικονομικής δραστηριότητας εν γένει στον πρωτογενή τομέα, μπορούν να αποτελέσουν γνώμονα για την αξιοποίηση των ωφελειών που πηγάζουν από τους υπόλοιπους παραγωγικούς τομείς. Απώτερος σκοπός θα είναι η δημιουργία δικτυακών δράσεων στηριζόμενοι πάντα στην έγκυρη ενημέρωση και τη συνεργασία όλων των συμβαλλομένων. Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην ενημέρωση (για καίρια αγροτικά ζητήματα), η οποία όπως παρατηρήθηκε έχει τάση συσχέτισης με το επίπεδο της μόρφωσης των μελών του αγροτικού νοικοκυριού, τη διάθεση για συνεργασία είτε με οργανισμούς είτε μεταξύ παραγωγών και το βαθμό ικανοποίησης από τα υφιστάμενα μέσα ενημέρωσης. Καταλυτικό ρόλο στην ίδια τροχιά θα διαδραματίσει η ανάδειξη των βιολογικών καλλιεργειών, όπου αυτές μπορούν να εφαρμοστούν και των προϊόντων ονομασίας προέλευσης, τα οποία αποτελούν αιχμή του δόρατος στην αναπτυξιακή διαδικασία της περιοχής. Η στήριξη του αγροδιατροφικού τομέα οφείλει να ενισχυθεί περαιτέρω με τη διευκόλυνση των επιχειρήσεων στην πρόσβασή τους σε κεφάλαια, συμβουλές και στην στοχευμένη κατάρτιση των απασχολούμενων σε αυτόν και στην προσαρμογή στα νέα δεδομένα που διαμορφώνει η Κοινή Αγροτική Πολιτική.

Όσον αφορά το δευτερογενή τομέα, όπως εντοπίζεται στην Περιφέρεια χαρακτηρίζεται από:

- α) την ύπαρξη μεγάλων χωρικών συγκεντρώσεων ή δραστηριοτήτων, ιδιαίτερα στη Βιομηχανική ζώνη Κορίνθου – Αττικής (επιχειρήσεις εθνικής σημασίας και εμβέλειας),
- β) το χαμηλό μέγεθος των επιχειρήσεων (μέση απασχόληση και κύκλος εργασιών) και μη στοχευμένη εξωστρέφεια αυτών,
- γ) σημαντικούς πόρους και δυνατότητες παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (αιολική ενέργεια και φωτοβολταϊκά πάρκα),
- δ) την ύπαρξη τριών οργανωμένων χώρων υποδοχής μεταποιητικών δραστηριοτήτων, με αυτή της ΒΙΠΕ Τρίπολης να είναι η εγγύτερη στο μητροπολιτικό κέντρο της Αττικής, που όμως δεν μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες του κλάδου,
- ε) την εξειδίκευση της μεταποίησης στους κλάδους της βιομηχανίας τροφίμων και ποτών, ξύλου και μη μεταλλικών ορυκτών και
- στ) ανυπαρξία αποτελεσματικού μηχανισμού ή δικτύων διάθεσης των προϊόντων στην αγορά (τοπική, εθνική, διεθνή) και ανάδειξής τους.

Επομένως επενδύσεις οφείλουν να γίνουν σε σεμινάρια αξιοποίησης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και στην εξυγίανση των δικτύων διανομής και του τεχνολογικού εκσυγχρονισμού στην παραγωγή. Ενισχύσεις πρέπει, επιπρόσθετα, να εστιαστούν σε επιλεγμένα πεδία οικονομικής δραστηριότητας (εναλλακτικές/ανανεώσιμες πηγές ενέργειας). Ταυτόχρονα αξίζει να υποστηριχθεί η καινοτομία στην επιχειρηματικότητα, η παραγωγή και η αξιοποίηση της νέας επιστημονικής και τεχνολογικής γνώσης όπως επίσης και το άνοιγμα σε νέες αγορές προϊόντων ή υπηρεσιών, μέσω δικτυώσεων που επιφέρουν προστιθέμενη αξία (π.χ. clusters). Σε αυτό το πλαίσιο, θα πρέπει να δοθεί απόλυτη προτεραιότητα στην ενίσχυση και μεταφορά γνώσης από τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα και δημόσιους ερευνητικούς οργανισμούς σε ιδιωτικές επιχειρήσεις με βάση τις ανάγκες της βιομηχανίας, προσελκύοντας κεφάλαια και στήριξη από ιδιώτες επενδυτές επωφελούμενη και από τις διασυνοριακές και διεθνείς συνεργασίες.

Σχετικά με τον τριτογενή τομέα, χαρακτηριστικό της κατάστασης του τουρισμού είναι η έλλειψη ολοκληρωμένων προτάσεων τουριστικών πακέτων, που θα αξιοποιούν και θα αναδείξουν το πλούσιο απόθεμα τόσο των επιμέρους χωρικών ενοτήτων (τοπία,

θάλασσα, πολιτιστικό και ιστορικό απόθεμα, τοπική παραγωγή, παραδοσιακοί οικισμοί), όσο και συνολικά της Π.Π. Χαρακτηριστικά του νέου αναπτυξιακού προτύπου στα οποία διαθέτει συγκριτικό πλεονέκτημα η Περιφέρεια αποτελούν:

Α) Η δυνατότητα ανάπτυξης των εναλλακτικών μορφών τουρισμού με την αξιοποίηση των μοναδικής αξίας φυσικών πόρων (περιοχές φύσης υπό προστασία που καλύπτουν το 25% της έκτασης της Περιφέρειας, μη επιβαρυνμένες από την ανθρώπινη δραστηριότητα αξιόλογες ορεινές και θαλάσσιες περιοχές μοναδικού κάλους διαθέσιμες για εμπειρίες και περιήγηση), καθώς και του πλούσιου πολιτιστικού, ιστορικού και αξιόλογου κτιριολογικού αποθέματος (Μνημεία Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO, λοιποί αρχαιολογικοί πόροι και ιστορικά μνημεία και περιοχές, παραδοσιακοί οικισμοί).

Β) Η δυνατότητα διαμόρφωσης και προώθησης ολοκληρωμένων τουριστικών πακέτων, που θα αξιοποιούν αφενός τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και το ειδικό απόθεμα των επιμέρους περιοχών και αφετέρου θα ικανοποιούν διαφορετικές ανάγκες και εμπειρίες (θάλασσα, περιήγηση σε τοπία φύσης και παραδοσιακούς οικισμούς, πολιτιστικά δρώμενα, μεγάλα εθνικής και διεθνούς εμβέλειας πολιτιστικά και άλλα γεγονότα, όπως είναι το Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου και εκδηλώσεις, αθλητικές δραστηριότητες στη θάλασσα και στο βουνό).

Γ) Η δυνατότητα ολοκλήρωσης του τουριστικού προϊόντος με την αξιοποίηση συνεργειών με τους παραδοσιακούς κλάδους και τις τοπικές δραστηριότητες της περιοχής (δρόμοι κρασιού και λαδιού, προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ, υπηρεσίες εστίασης και τοπική γαστρονομία) με απώτερο σκοπό την ανάπτυξη διατομεακών/κλαδικών συνεργασιών για την προσέλκυση τουριστών.

Ο τουρισμός αναμένεται να συμβάλλει καθοριστικά στην προσπάθεια αναγέννησης της Ελληνικής οικονομίας με ισχυρές διατομεακές συνέργειες (ειδικότερα δε με έμφαση σε καινοτομικές παρεμβάσεις στα συμπλέγματα «τουρισμού – πολιτισμού, τουρισμού αγροδιατροφής και τουρισμού – περιβάλλοντος) και συγκεκριμένες πολλαπλασιαστικές επιδόσεις σε περιφερειακή κλίμακα, ιδιαίτερα στην απασχόληση. Κατέχει εξέχουσα θέση ως μοχλός ανάπτυξης της οικονομίας, επιτυγχάνοντας την κινητοποίηση όλων των παραγωγικών δυνάμεων και διατρέχει

οριζόντια τους περισσότερους κλάδους όπως ξενοδοχεία, εστίαση, μεταφορές αλλά και κλάδους όπως το λιανεμπόριο.

Αποτελεί τη δραστηριότητα από την οποία είναι δυνατό να προέλθει η μεγαλύτερη αύξηση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας που δημιουργείται στη χώρα με τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς του, μέσω της επέκτασης σε νέες αγορές και εμπλουτισμό του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος, της ανάπτυξης ποιοτικών και προσβάσιμων υποδομών, της ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας, της βελτίωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών, της αναβάθμισης των γνώσεων και ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και της επίλυσης των προβλημάτων κορεσμού της φέρουσας ικανότητας.

Οι ανωτέρω παρεμβάσεις θα εμπερικλείουν την περιφερειακή διάσταση με στόχο την ανάδειξη του τοπικού φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος σε ένα σύνολο εμπειριών και ταυτόχρονα θα διασφαλίζουν ένα ενιαίο επίπεδο ελάχιστων ποιοτικών χαρακτηριστικών σε όλες τις Περιφέρειες της χώρας.

Το πλούσιο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, το ιδιαίτερο αγροδιατροφικό προϊόν (γαστρονομία) και η πολιτιστική κληρονομιά συμβάλλουν στον εμπλουτισμό και την αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος. Προϋπόθεση βέβαια αποτελεί η βελτίωση και αναβάθμιση των υποδομών και των υπηρεσιών τουρισμού, η αναδιάταξη του τρόπου προώθησης του τουριστικού προϊόντος, με τη χρήση σύγχρονων εργαλείων και μηχανισμών, η διαμόρφωση ισχυρού Brand Name τουριστικού προορισμού και τέλος η βελτίωση των υποδομών της Περιφέρειας (οδικές και θαλάσσιες μεταφορές και επικοινωνίες, τουριστικά καταφύγια και μαρίνες, βασικές υποδομές και δίκτυα ποιότητας ζωής).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Αλέτρας, Γ. (2012). **Η Αγροτική Ανάπτυξη μετά το 2013** Μονάδα Α΄, ΕΥΔ ΠΑΑ
Ελληνική Δημοκρατία, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων Ειδική Γραμματεία
Κοινοτικών Πόρων και Υποδομών (2007-2013) Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της
Ελλάδας

«Επιχειρησιακό Σχέδιο Δήμου Βέλου – Βόχας 2012 – 2014»(ΕΣΔ)

Ευθυμιάδης, Ν.(2008) **Η επιχειρηματικότητα και η καινοτομία, θεμέλια μιας νέας
αγροτικής πολιτικής στην Ελλάδα**, Πρακτικά 10^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Αγροτικής
Οικονομίας/Ανταγωνιστικότητα, Περιβάλλον, Ποιότητα Ζωής και Αγροτική Ανάπτυξη
(σ.41-48) Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη. Εκδόσεις ΓΡΑΦΗΜΑ

Ζακοπούλου, Ε., Κασίμης, Χ., Λουλούδης. Λ (2008). **Αγροτικότητα, Κοινωνία και
Χώρος**. Αθήνα: εκδόσεις Πλέθρον

Κασίμης, Χ. (2012) **Πολυλειτουργική υπαίθρος. Η ολοκληρωμένη προσέγγιση στην
ανάπτυξη της υπαίθρου**, Πανεπιστημιακές σημειώσεις για το μάθημα της
Κοινωνιολογία στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη
και Διαχείριση του Αγροτικού Χώρου»

Κουτσούρης, Α. **α)**(2008) **Κριτικός ρεαλισμός και το πρόβλημα
«διεπιστημονικότητα»**, με αναφορά στη γεωργική ανάπτυξη και τις γεωπονικές
σπουδές, Κριτική: Επιστήμη και Εκπαίδευση, τχ 8 (σ.21-47)

β)(2000) **Ο ρόλος της τεχνικής εκπαίδευσης στο πλαίσιο της
ολοκληρωμένης ανάπτυξης της υπαίθρου**, εισήγηση στην εφημερίδα Τεχνική
Εκπαίδευση και Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη της Υπαίθρου, ΟΓΕΕΚΑ «ΔΗΜΗΤΡΑ»

γ) (2001) **Η αειφόρος προσέγγιση της διαχείρισης των φυσικών πόρων και της αγροτικής ανάπτυξης, Από τον Αγροτικό Χώρο στην Ύπαιθρο Χώρα.** Επιμ.: Θ. Ανθοπούλου και Α. Μωυσίδης, Πάντειο Παν/μιο – ΚΕΚΜΟΚΟΠ – Gutenberg, Αθήνα, (σ.181 – 215)

Μπερόπουλος Ν. και Σκούρας Δ. (1999) **"Γεωργία και περιβάλλον: η ετερομορφία μιας σχέσης"**, στο Ύπαιθρος χώρα. Η ελληνική αγροτική κοινωνία στο τέλος του εικοστού αιώνα, επιμέλεια Χ. Κασίμης και Λ. Λουλούδης, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Εκδόσεις Πλέθρον, (σ.33-53).

Τσιφόρος Ι., **ΠΑΣΕΓΕΣ Συνέδριο ΕΑΔ (2012/10) Ηλεκτρονικό εμπόριο αγροτικών διατροφικών προϊόντων – ένα απαραίτητο εργαλείο δικτύωσης,**

Σιάρδος, Γ. (1997). **Το συμβουλευτικό έργο των φορέων γεωργικής ανάπτυξης.** Θεσσαλονίκη Γεωργικές Εφαρμογές: εκδόσεις Ζήτη

Σιάρδος - Κουτσούρης (2004). **Αειφορική γεωργία και ανάπτυξη.** Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ζυγός

Χριστοφάκης, Μ.(2001). **Τοπική Ανάπτυξη και Περιφερειακή πολιτική.** Αθήνα : Εκδόσεις Παπαζήση

Δ Ι Ε Θ Ν Η Σ

Bika, Z. A Survey of Academic Approaches to Agrarian Transformation in Post-War Greece

Goglio, S. **a) Economic regions and national development: some remarks on the Italian case. (2012)** Dipartimento di Economia, Università di Trento, Πανεπιστημιακές σημειώσεις για το μάθημα της Κοινωνιολογία στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη και Διαχείριση του Αγροτικού Χώρου»

b) Local Development. (2012) Dipartimento di Economia, Università di Trento, Πανεπιστημιακές σημειώσεις για το μάθημα της Κοινωνιολογία στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη και Διαχείριση του Αγροτικού Χώρου»

c) Innovation and transformation: the step and narrow path. (1999)
Published in: in: Brezinski H., Fritsch M. (eds.), *Innovation and Industrial Recovery in Eastern Europe*, E. Elgar publ., Cheltenham, pp. 83-98

Grievw, J. **Οικοδόμηση δικτύων και συνεργασία**, *The Rural Development Company*, Σκοτία

Kasimis, C. - Papadopoulos, A.G. (2001). **The De-Agriculturalisation of the Greek Countryside: The Changing Characteristics of an Ongoing Socio-economic Transformation**, in H. Tovey, I. Kovacs and L. Granberg

Knura, S., Gymnich, S., Rembialkowska, E., Petersen, B. **Agri-Food production chain**, "Safety in the agri-food chain" Wageningen Academic publishers

Knoke, D. – Kuklinski, J. **Network analysis**, *Quantitative Applications in the Social Sciences*

Leeuwis, C., Van den Ban, A. (Contributions by) April 2004, Wiley-Blackwell
Communication for Rural Innovation: Rethinking Agricultural Extension, 3rd Edition

Mackay, M., Perkins, H., Espiner, S. **The Study of Rural Change from a Social Scientific Perspective A Literature Review and Annotated Bibliography**

Mendras H.(1967/1984). **La fin des paysans**, Paris, Sedeis,

Hiba EL Dahr, (2012). **Producers' organisations and food supply**, in "The Mediterranean diet for sustainable regional development"

Wasserman, S. & Faust, K. (1994). **Social Network Analysis: Methods and Applications**

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Διοίκηση Πελοποννήσου από Διοικητική Διαίρεση της Ελλάδας στον «Καλλικράτη»,
<http://www.pomida.gr/enimerosi/kalikratis.pdf>

Στατιστικά στοιχεία 1, Η σύγκριση των απογραφών νόμιμου πληθυσμού 2001-2011.
http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:http://www.eetaa.gr/anakoino-seis/20120803_sygritika_nomimou_plithismou.doc

Στατιστικά στοιχεία 2, Ελληνική Στατιστική Αρχή

<http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE>

IRE workshop 'Regional Clusters as Innovation Drivers'. (05/2006),
Brussels«**Innovating Regions in Europe**»,
http://www.dps.tesoro.it/cd_cooperazione_bilaterale/docs/6.Toolbox/13.Supporting_documents/1.Cluster_methodologies_casoni/2.Additional_doc_2/2.EU_cluster_workshop.pdf

Dempsey, I. Ireland – moderator – setting the scene for the session, (4-26 April 2007.)
Leader+ Observatory Seminar 'The Legacy of Leader+ at local level: Building the future of rural areas. Cap Corse, Nebbiù è Custeria, Corse, FRANCE,
<http://ec.europa.eu/agriculture/rur/leaderplus/pdf/seminars/24042007/20.pdf>

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader +.

http://www.ogeeka-dimitra.org.gr/enimerosi/leader_eisagogi.htm

ΠΑΣΕΓΕΣ, (2013/07) **Πρόσφατες εξελίξεις στην Αγροτική Οικονομία της Ελλάδος**
file:///C:/Documents%20and%20Settings/Xrhstos/My%20Documents/Downloads/Prosfa-tes_Exelixeis_stin_Agrotiki_Oikonomia_ths_Ellados_loulios_2013.pdf

Βογιατζής, Ζ., **Understanding Porter: The Essential Guide To Competition And Strategy** Joan Magretta, HBR Press 2012.
<http://www.bluewavemag.com/blueart491.htm>

Valente, T. **Social network thresholds in the diffusion of innovations.** Population Communication Services, Center for Communication Programs, School of Hygiene and Public Health, 111 Market Place, Suite 310, The Johns Hopkins University, Baltimore, MD 21202, USA

http://www.researchgate.net/publication/222492009_Social_network_thresholds_in_the_diffusion_of_innovations

Fayssea, N., Taher, M., Errahic, M. (2012) **Local farmers' organisations: a space for peer-to-peer learning? The case of milk collection cooperatives in Morocco.** Published in "Journal of Agricultural Education and Extension" pg285-299

<http://hal.archives-ouvertes.fr/docs/00/90/32/06/PDF/LocalFarmerOrganisation.pdf>

Wyckhuys, Kris A.G., J. O'Neil Robert. **Local agro-ecological knowledge and its relationship to farmers' pest management decision making in rural Honduras** September 2007, Volume 24, Issue3, pp 307-321: Agriculture and Human Values

<http://link.springer.com/article/10.1007/s10460-007-9068-y>

Callon, M. **Some elements of a sociology of translation: domestication of the scallops and the fishermen of St Brieuc Bay.** First published in J. Law, Power, "action and belief: a new sociology of knowledge?" London, Routledge, 1986, pp.196-223.

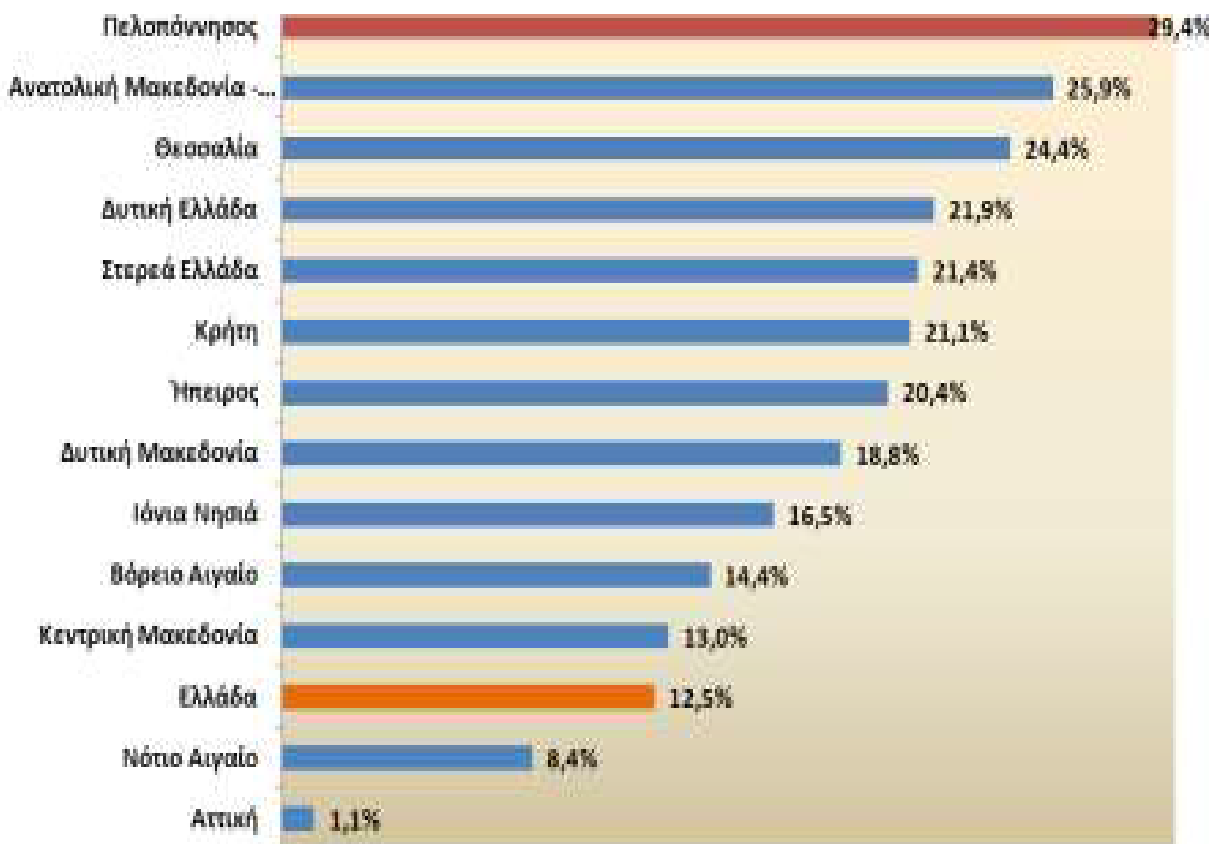
[https://bscw.uni-](https://bscw.uni-wuppertal.de/pub/nj_bscw.cgi/d8022008/Callon_SociologyTranslation.pdf)

[wuppertal.de/pub/nj_bscw.cgi/d8022008/Callon_SociologyTranslation.pdf](https://bscw.uni-wuppertal.de/pub/nj_bscw.cgi/d8022008/Callon_SociologyTranslation.pdf)

Ενίσχυση επενδύσεων στον αγροδιατροφικό τομέα (γεωργία – αλιεία- τρόφιμα) από το νέο ΕΣΠΑ (2014 – 2020).

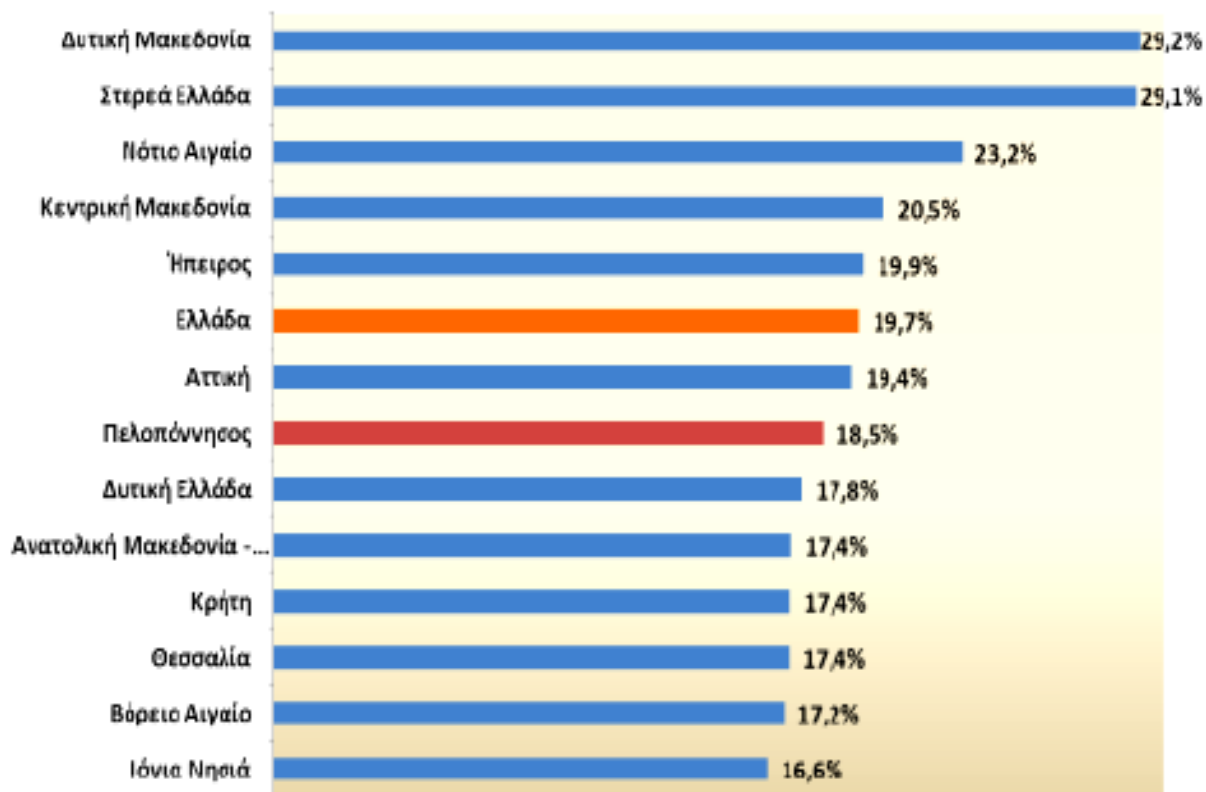
<https://www.c-gaia.gr/index.php/news/newscategories/entry/2014-2020-1>

Διάγραμμα 1: Ποσοστό απορρόφησης των απασχολούμενων στο Πρωτογενή τομέα – έτος 2010

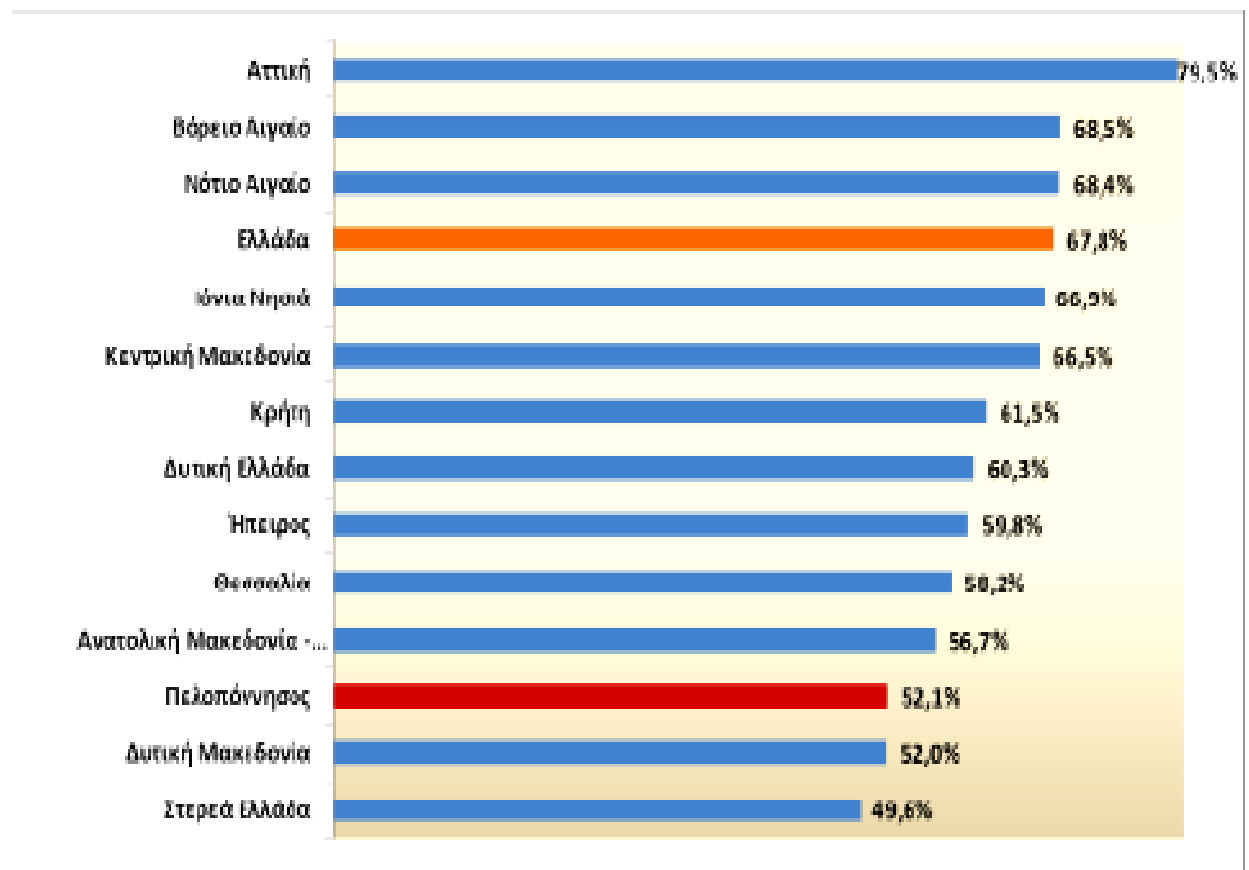
Πηγή: Eurostat 2011 – Regional Statistics

Διάγραμμα 2 : Ποσοστό απορρόφησης των απασχολούμενων στο Δευτερογενή τομέα – έτος 2010

Πηγή: Eurostat 2011 – Regional Statistics

Διάγραμμα 3 : Ποσοστό απορρόφησης των απασχολούμενων στο Τριτογενή τομέα 2010

Πηγή: Eurostat 2011 – Regional Statistics

Πίνακας 1 : Κατανομή Γεωργικών Εκτάσεων των Περιφερειακών Ενοτήτων της Περιφέρειας Πελοποννήσου σε βασικές χρήσεις (σε χιλ. στρέμματα)(έτος 2005)

	Σύνολο Περιφέρειας Πελοποννήσου	Αργολίδα	Αρκαδία	Κορινθία	Λακωνία	Μεσσηνία
Ετήσιες καλλιέργειες	501	90	186	132	37	56
	100%	17,96%	37,13%	26,35%	7,39%	11,18%
Αμπέλια και σταφιδάμπελα	243	9	15	162	5	53
	100%	3,70%	6,17%	66,67%	2,06%	21,81%
Δενδρώδεις καλλιέργειες	2518	442	239	298	824	716
	100%	17,55%	9,49%	11,83%	32,72%	28,44%
Λοιπές εκτάσεις	761	100	302	126	101	132
	100%	13,14%	39,68%	16,56%	13,27%	17,35%

Πηγή: ΕΣΔ

Πίνακας 2 : Αναλυτικά στοιχεία παραγωγής των κυριότερων γεωργικών προϊόντων της Περιφέρειας(έτος 2009)

Κατηγορία Προϊόντος / Προϊόν	Παραγωγή Πελοποννήσου (σε τόνους)	Ποσοστό στο σύνολο της Ελλάδας	Συμμετοχή στο σύνολο της παραγωγής της Περιφέρειας				
			Αργολίδα	Αρκαδία	Κορινθία	Λακωνία	Μεσσηνία
Αροτραίες καλλιέργειες							
Βρώμη	11.420	13,1%	14,0%	53,2%	15,8%	7,8%	9,2%
Συγκαλιεργούμενο καλαμπόκι	553	8,6%	0,0%	44,3%	16,3%	13,4%	26,0%
Βρώσιμα Όσπρια							
Λαθούρια	49	14,3%	0,0%	2,0%	98,0%	0,0%	0,0%
Κουκιά	204	7,4%	10,8%	49,0%	28,9%	2,0%	9,3%
Βιομηχανικά Φυτά							
Αραχίδα (Φυσίκι Αράπικο)	950	56,4%	0,0%	0,0%	0,0%	2,0%	98,0%
Κτηνοτροφικά Φυτά							
Κτηνοτροφικοί καρποί	1.481	5,9%	7,4%	51,0%	35,3%	2,3%	4,1%
Πεπονοειδή και Πατάτες							
Καρπούζια και πεπόνια	82.055	10,4%	8,1%	1,9%	2,4%	12,0%	75,6%
Πατάτες	117.959	12,7%	3,3%	45,7%	6,0%	6,9%	38,2%
Κηπευτικές καλλιέργειες							
Κουνουπίδια - λάχανα	36.778	15,1%	47,1%	23,7%	9,9%	7,3%	12,0%
Τομάτες νωπής χρήσης	89.031	13,4%	15,0%	13,0%	13,0%	30,4%	28,6%
Κρεμμύδια ξερά	17.372	9,1%	1,8%	2,9%	1,3%	88,8%	5,2%
Μπάμιες	1.238	9,0%	38,9%	3,2%	4,1%	19,5%	34,3%
Μελιτζάνες	16.486	24,5%	31,0%	25,4%	3,8%	24,2%	15,6%
Φασολάκια χλωρά	8.693	12,7%	20,1%	12,1%	22,4%	7,5%	37,9%
Κολοκυθάκια	14.779	17,8%	36,8%	12,1%	16,0%	5,9%	29,1%
Άλλα λαχανοκομικά είδη	81.307	13,7%	53,2%	13,7%	9,1%	9,2%	14,7%
Αμπελουργικά Προϊόντα							
Μούστος	55.680	15,4%	12,0%	18,3%	35,8%	9,2%	24,6%
Επιτραπέζια σταφύλια	75.815	37,1%	1,3%	0,3%	97,7%	0,2%	0,5%
Κορινθιακή Σταφίδα	16.255	44,0%	0,1%	0,0%	46,9%	0,0%	53,0%
Σταφίδα σουλτανίνα	2.378	17,0%	0,1%	0,0%	98,7%	0,0%	1,3%
Δενδροκομικά Προϊόντα							
Λεμόνια	13.444	17,9%	10,0%	4,9%	45,0%	20,2%	19,9%
Πορτοκάλια	653.535	68,3%	62,3%	0,3%	0,8%	35,3%	1,3%
Μανταρίνια	43.760	33,8%	67,1%	4,9%	2,0%	23,1%	2,9%
Αχλάδια	7.654	10,4%	13,7%	51,3%	19,3%	5,4%	10,3%
Μήλα	16.805	6,5%	0,2%	87,1%	9,4%	1,4%	2,0%
Βερίκοκα	39.797	63,9%	63,0%	0,5%	35,4%	0,2%	0,9%
Καρύδια	2.698	12,2%	5,8%	49,3%	13,2%	14,7%	16,9%
Επιτραπέζιες ελιές	23.727	8,1%	1,6%	22,3%	0,2%	39,1%	36,8%
Ελιές ελαιοποίησης	587.107	29,5%	4,1%	6,2%	7,8%	17,2%	64,8%
Ελαιόλαδο 2007/2008	71.996	23,6%	11,9%	4,9%	11,6%	23,9%	47,8%

Πηγή: ΕΣΔ

Πίνακας 3 : Παραγωγή κύριων ζωικών προϊόντων στη Περιφέρεια Πελοποννήσου(έτος 2009)

Κατηγορία Προϊόντος / Προϊόν	Παραγωγή Πελοποννήσου (σε τόνους)	Ποσοστό στο σύνολο της Ελλάδας	Συμμετοχή στο σύνολο της παραγωγής της Περιφέρειας				
			Αργολίδα	Αρκαδία	Κορινθία	Λακωνία	Μεσσηνία
Κτηνοτροφικά προϊόντα							
Γάλα	120.792	6,0%	22,7%	22,4%	13,7%	26,2%	15,0%
Κρέας (ζώων και πουλερικών)	29.060	6,8%	17,9%	25,2%	21,1%	19,3%	16,5%
Τυρί μαλακό	9.975	8,7%	20,3%	15,0%	16,6%	20,3%	27,8%
Βούτυρο νωπό	92	6,0%	23,9%	39,1%	13,0%	12,0%	12,0%
Βούτυρο σκληρό	49	9,4%	36,7%	30,6%	18,4%	8,2%	6,1%
Μαλλιά προβάτων	557	6,6%	26,8%	28,9%	18,9%	9,3%	16,2%
Μέλι	2.689	16,3%	15,8%	38,2%	8,7%	19,8%	17,6%
Αυγά (χιλ. τεμ.)	220.326	11,4%	14,0%	11,7%	61,6%	6,4%	6,2%
Ψάρια εσωτ. Υδάτων	4.293	14,7%	84,6%	11,6%	0,0%	0,3%	3,5%

Πηγή: ΕΣΔ

Πίνακας 5 : Διαμερίσματα Δήμου Βέλου – Βόχας

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΕΚΤΑΣΗ (ΣΕ km ²)	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ
Βέλο	8,973	Πεδινή
Ελληνοχώρι	10,171	Ημιορεινή
Κοκκώνι	3,775	Πεδινή
Κρήνες	7,198	Πεδινή
Νεράτζα	1,6	Πεδινή
Πουλίτσα	5,15	Πεδινή
Στιμάγκα	35,386	Ορεινή
Ταρσινά	4,699	Πεδινή
Ζευγολατειό	41,491	Πεδινή
Βοχαϊκό	5,426	Πεδινή
Βραχάτι	3,075	Πεδινή
Ευαγγελίστρια	3,3	Πεδινή
Μπολάτι	5,351	Πεδινή
Σουληνάρι	8,211	Ορεινή
Χαλκείο	21,041	Ορεινή

Πηγή: ΕΣΔ

Πίνακας 6 : Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός ανά Δημοτική Ενότητα και ανά τομέα

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΚΑΙ ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΑΝΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

ΑΠΟΓΡΑΦΗ 2011

	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ							ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΙ
	ΣΥΝΟΛΟ ΟΙΚ. ΕΝΕΡΓΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΣΧ/ ΜΕΝΩΝ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ			ΑΝΕΡΓΟΙ		
			1ΓΕΝΗΣ	2ΓΕΝΗΣ	3ΓΕΝΗΣ	ΔΕΝ ΔΗΛΩΣΑΝ		
ΔΕ ΒΕΛΟΥ	3416	3231	1607	477	1110	37	185	3569
ΒΕΛΟ	1321	1249	368	270	588	23	72	1504
ΕΛΛΗΝΟΧΩΡΙ	165	162	119	7	32	4	3	136
ΚΟΚΚΩΝΙ	425	367	152	68	146	1	58	480
ΚΡΗΝΕΣ	246	238	145	22	70	1	8	322
ΝΕΡΑΝΤΖΑ	228	215	68	53	92	2	13	240
ΠΟΥΛΙΤΣΑ	324	314	204	23	87	0	10	301
ΣΤΙΜΑΓΚΑ	534	521	469	12	35	5	13	413
ΤΑΡΣΙΝΑ	173	165	82	22	60	1	8	173
ΔΕ ΒΟΧΑΣ	4217	3839	1596	607	1390	246	378	4301
ΖΕΥΓΟΛΑΤΙΟ	1981	1802	844	257	550	151	179	1979
ΒΟΧΑΪΚΟ	431	394	190	39	148	17	37	427
ΒΡΑΧΑΤΙ	1100	1000	192	240	512	56	100	1298
ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑ	125	98	57	8	29	4	27	85
ΜΠΟΛΑΤΙ	275	257	76	52	116	13	18	328
ΣΟΥΛΗΝΑΡΙ	136	127	103	5	14	5	9	87
ΧΑΛΚΙ	169	161	134	6	21	0	8	97
ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΟΥ-ΒΟΧΑΣ	7633	7070	3203	1084	2500	283	563	7870

Πηγή: Γ.Π.Σ.Δ. Βόχας, 2007

Πίνακας 7 : Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός Δήμου Βόχας(2001)

Κατανομή κατά φύλο και Δημοτικό Διαμέρισμα	Οικονομικά ενεργός πληθυσμός		Οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός	
	1991 Πραγματικός πληθυσμός	2001 Πραγματικός Πληθυσμός	1991 Πραγματικός πληθυσμός	2001 Πραγματικός πληθυσμός
ΔΗΜΟΣ ΒΟΧΑΣ				
Σύνολο	42%	50%	58%	50%
Άρρενες	64%	63%	36%	37%
Θήλεις	20%	36%	80%	64%
Δ.Δ. Βοχαϊκού				
Σύνολο	47%	50%	53%	50%
Άρρενες	69%	63%	31%	37%
Θήλεις	26%	37%	74%	63%
Δ.Δ. Βραχατίου				
Σύνολο	41%	46%	59%	54%
Άρρενες	60%	60%	40%	40%
Θήλεις	22%	31%	78%	69%
Δ.Δ. Ευαγγελίστριας				
Σύνολο	39%	58%	61%	42%
Άρρενες	60%	66%	40%	34%
Θήλεις	18%	49%	82%	51%
Δ.Δ. Ζευγολατείου				
Σύνολο	41%	50%	59%	50%
Άρρενες	65%	64%	35%	36%
Θήλεις	17%	35%	83%	65%
Δ.Δ. Μπολατίου				
Σύνολο	43%	45%	57%	55%
Άρρενες	65%	59%	35%	41%
Θήλεις	23%	32%	77%	68%
Δ.Δ. Σουληναρίου				
Σύνολο	35%	62%	65%	38%
Άρρενες	59%	68%	41%	32%
Θήλεις	10%	55%	90%	45%
Δ.Δ. Χαλκείου				
Σύνολο	41%	67%	59%	33%
Άρρενες	60%	75%	40%	25%
Θήλεις	20%	60	80%	40%

Πηγή: Γ.Π.Σ.Δ. Βόχας, 2007

Πίνακας 8 : Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός δήμου Βέλου(2001)

	Ανδρικός οικονομικά ενεργός πληθυσμός	Ανδρικός οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός	Γυναικείος οικονομικά ενεργός πληθυσμός	Γυναικείος οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός	Οικονομικά ενεργός πληθυσμός	Οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός
Δ.Δ.Βέλου	60,34	39,66	34,95	65,05	47,43	52,57
Δ.Δ.Κρηνών	57,64	42,36	30,28	69,72	43,90	56,10
Δ.Δ.Πουλλίτσης	66,38	33,62	35,28	64,72	51,75	48,25
Δ.Δ. Ταρσινών	59,90	40,10	39,77	60,23	50,41	49,59
Δ.Δ.Κοκκωνίου	62,82	37,18	31,15	68,85	47,37	52,63
Δ.Δ.Νεράντζης	61,19	38,81	38,55	61,45	50,09	49,91
Δ.Δ.Ελληνοχωσίου	63,07	36,93	48,72	51,28	56,33	43,67
Δ.Δ.Στιμάγκας	66,17	33,83	43,99	56,01	56,18	43,82
Δήμος	65,41	34,59	45,23	54,77	56,22	43,78

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Πανοράματος, Ε.κ.κ.Ε

Πίνακας 9 : Κατάσταση απασχόλησης πληθυσμού δήμου Βέλου(2001)

	Άλλη περίπτωση	Εισοδηματίες	Εργαζόμενοι	Ζητούν εργασία	Μαθητές	Οικιακά	Συνταξιούχοι
Βέλο	1,44	0,32	44,93	2,50	13,37	15,06	22,38
Κρήνες	1,58	0,00	42,47	1,43	11,57	22,19	20,76
Πουλλίτσα	0,00	0,00	50,08	1,67	12,18	14,76	21,31
Ταρσινά	1,38	0,00	48,21	2,20	12,95	12,40	22,87
Κοκκώνι	0,66	0,47	41,65	5,72	10,88	20,08	20,54
Νεράντζα	0,36	0,18	47,06	3,03	10,87	16,04	22,46
Ελληνοχώρι	0,60	0,00	55,42	0,90	9,64	8,13	25,30
Στιμάγκα	0,72	0,10	54,85	1,33	11,34	10,52	21,14
Δήμος	0,69	0,08	55,00	1,22	10,91	9,92	22,20

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Πανοράματος, Ε.κ.κ.Ε

Φ1. Πανοραμική θέα του Δήμου Βέλου – Βόχας από ελικόπτερο.

Φ2. Άποψη του βοχαϊτικού κάμπου από τη γέφυρα του Βοχαϊκού με θέα τον Ακροκόρινθο.

Φ3. Άποψη του βοχαϊτικού κάμπου από το Δ.Δ. Σουληναρίου με θέα τις Αλκυονίδες Νήσους και τμήμα του όρους Γεράνεια.

Φ4. Γενική άποψη του κάμπου με θέα ορεινούς όγκους του όμορου Δήμου Σικωνίων, από την τοποθεσία Καλέτζι.

Φ5. Γενική άποψη των καλλιεργειών με θέα τον Ακροκόρινθο, από την τοποθεσία Φουκάς.

Φ6. Γενική άποψη του κέντρου του Δήμου Βέλου – Βόχας με θέα τον Κορινθιακό Κόλπο, από την Βιομηχανική Περιοχή στο Ζευγολατειό. Διακρίνονται αξιόλογες μονάδες του Δευτερογενούς Τομέα.

Φ7. Καλλιέργεια αμπελώννα στο Δ.Δ. Ταρσινών με θέα το Δ.Δ. Βέλου, τον Κορινθιακό και το όρος Γεράνεια.

Φ8. Άποψη αμπελώννα της Στιμάγκας με θέα λοιπούς αμπελώνες στους πρόποδες του όρους Φουκάς.

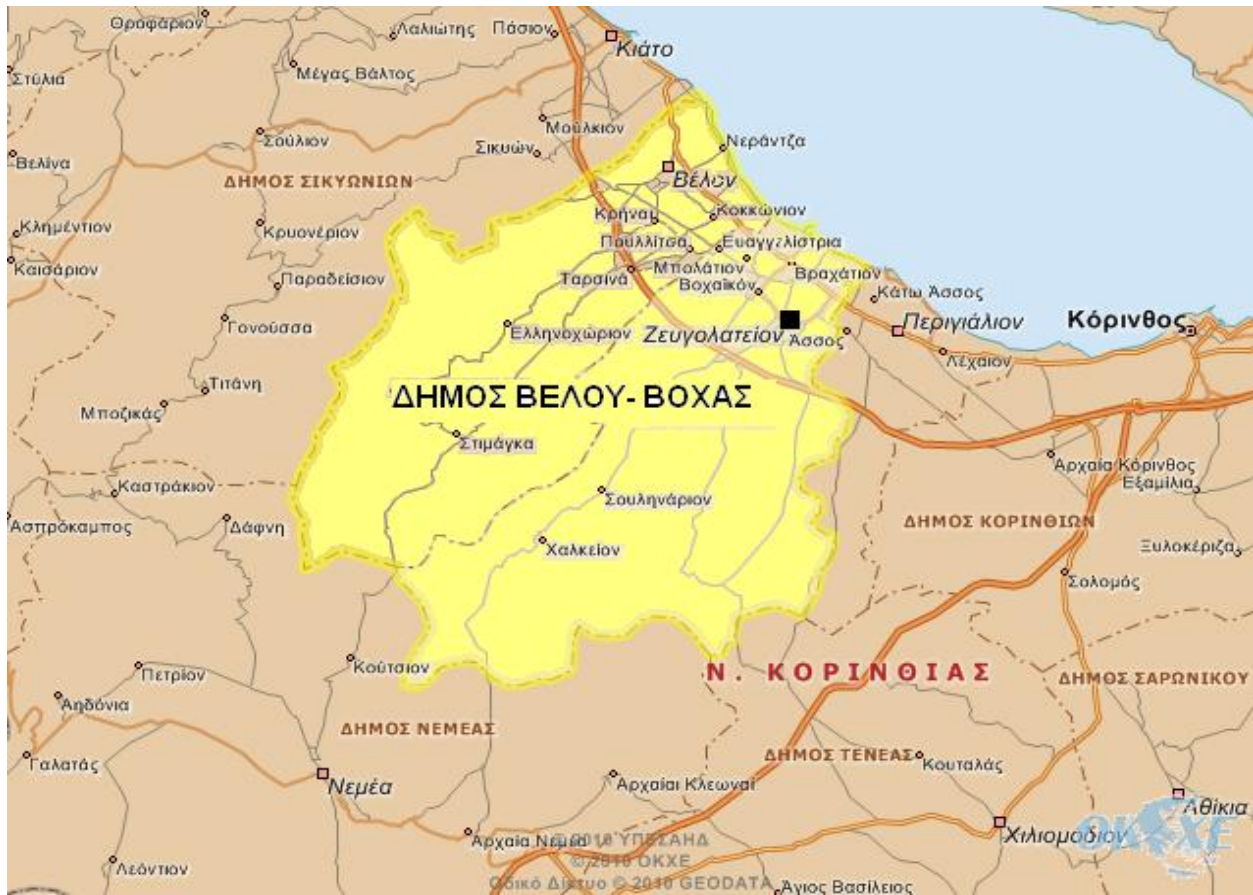
Φ9. Επαρχιακό οδικό δίκτυο, ο Προαστιακός Σιδηρόδρομος και η Νέα Εθνική Οδός με φόντο το Δ.Δ. Στιμάγκας από τη γέφυρα του Δ.Δ. Βοχαϊκού.

Φ10. Η παραλία του Δ.Δ. Νεράτζας.

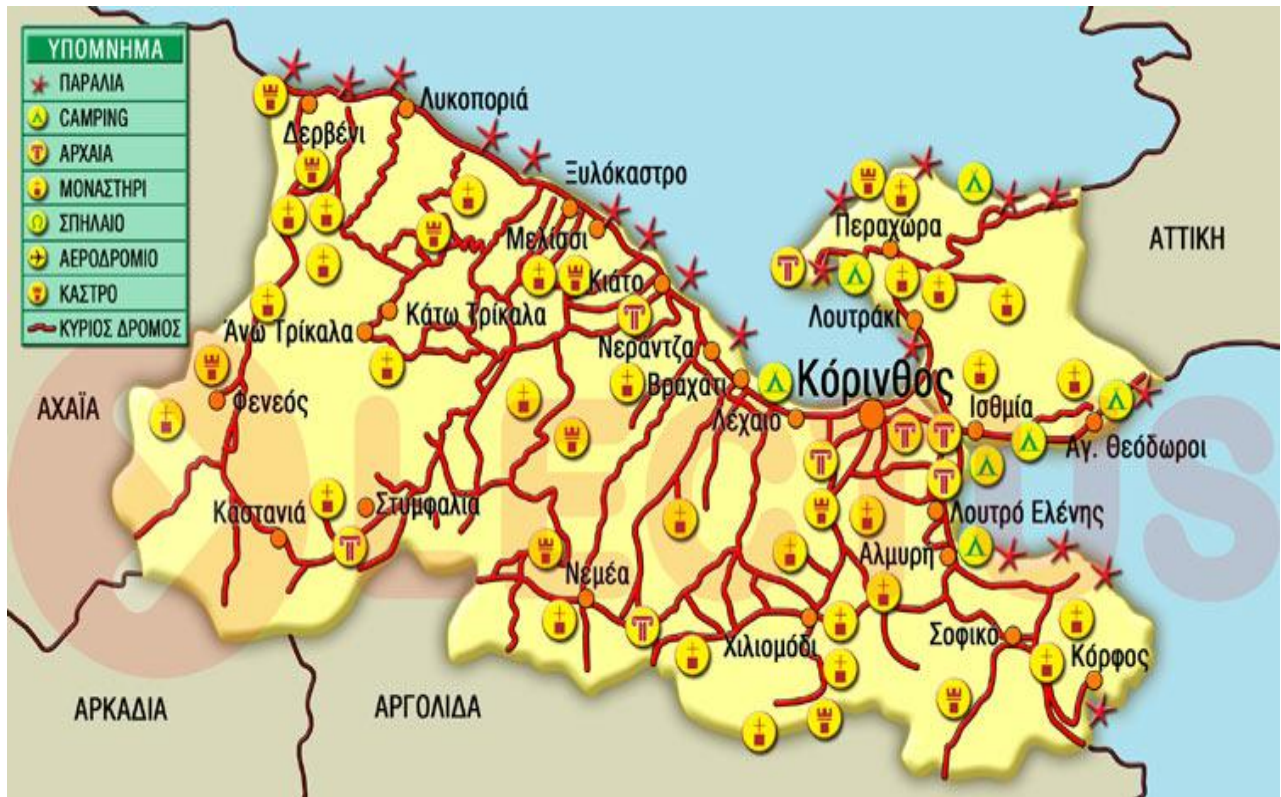
Φ11. Η παραλία του Δ.Δ. Κοκκωνίου με την οργανωμένη πλαζ και τα καταλύματα.

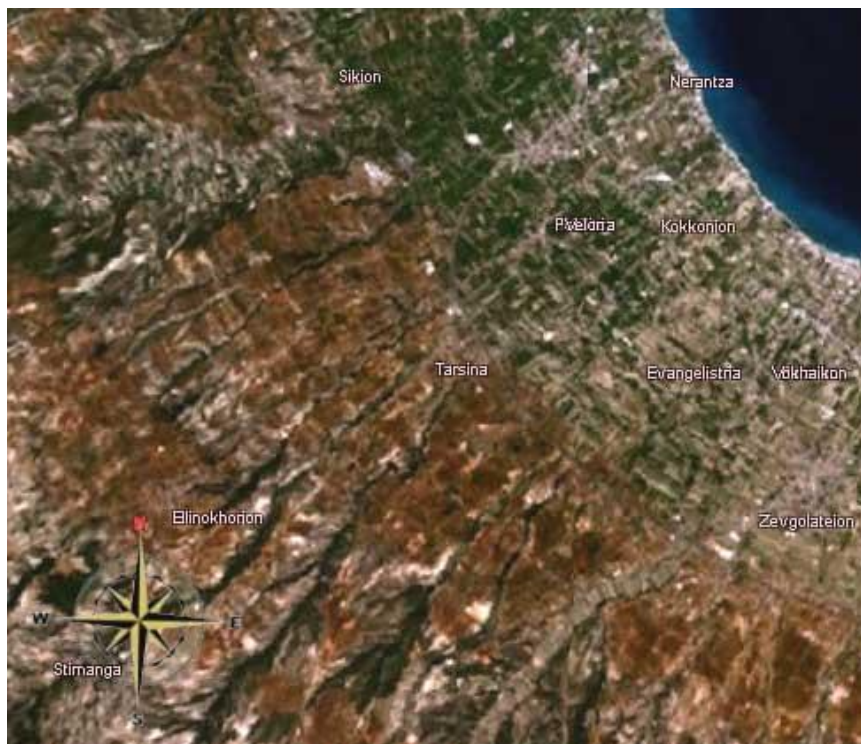
Φ12. Ο Καλλικρατικός Δήμος Βέλου - Βόχας

Φ13. Η Περιφέρεια Πελοποννήσου και ο Δήμος Βέλου - Βόχας

Φ14. Τουριστικός χάρτης του Νομού Κορινθίας.

Φ15. Δορυφορική εικόνα του Δήμου.